

2018

100 lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Łodzi

Rocznik Statystyczny województwa łódzkiego

Statistical Yearbook of łódzkie voivodship

Urząd Statystyczny w Łodzi Statistical Office in Łódź

Łódź 2018

Zespół redakcyjny Urzędu Statystycznego w Łodzi
Editorial Board of Statistical Office in Łódź

Przewodniczący
President
Piotr Ryszard Cmela

Członkowie
Members
Jerzy Harbat, Anna Jaeschke, Izabela Kaleta, Tomasz Piasecki, Jolanta Włodarczyk

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE
CONTENT-RELATED WORKS
Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Łódź, Łódzkie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by
Anny Jaeschke

Zespół autorski
Editorial team
Małgorzata Dąbrowska, Anna Gierlich, Magdalena Hochman, Aleksandra Krupińska, Jolanta Maniewska, Aneta Matysiak, Renata Olczyk-Skóra, Joanna Szmerka
pod kierunkiem
supervised by
Anny Jaeschke

Opracowanie graficzne
Graphs
Anna Buczek-Toboła

PRACE WYDAWNICZE
EDITORIAL WORKS
Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishments

Opracowanie redakcyjne i korekta
Editorial works and proof-reading
pod kierunkiem
supervised by
Anny Jaeschke

Skład
Typesetting
pod kierunkiem
supervised by
Anny Jaeschke

ISSN 0239-7366

Publikacja dostępna na stronie internetowej
Publication available on the website
lodz.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła
When publishing SO data – please indicate source

Nakład 180 egz

Cena zł 25,00

Szanowni Państwo,

Urząd Statystyczny w Łodzi prezentuje Państwu kolejną edycję Rocznika Statystycznego Województwa Łódzkiego – jednej z najważniejszych pozycji planu wydawniczego. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji statystycznych opisujących poziom życia mieszkańców, potencjał ekonomiczny oraz stan środowiska naturalnego województwa łódzkiego.

Pod względem układu, zakresu i porządku tematycznego oraz konstrukcji tablic, Rocznik Statystyczny Województwa Łódzkiego 2018 nie odbiega od poprzednich edycji.

Publikację otwierają tablice przeglądowe charakteryzujące województwo łódzkie na tle kraju w 2017 r. oraz wybrane dane w latach 2000, 2005, 2010-2017. Szczegółowe dane zebrano w ponad dwustu tablicach statystycznych, zgrupowanych w 23 działach tematycznych. Każdy z działów poprzedzony został uwagami ogólnymi zawierającymi wyjaśnienia dotyczące zastosowanej terminologii i metodologii.

Oddając do rąk Państwa kolejne wydanie Rocznika Statystycznego Województwa Łódzkiego wyrażam nadzieję, że zawarte w nim informacje będą pomocne w obserwacji głównych tendencji i kierunków rozwoju regionu.

Uwadze Czytelników polecam również publikację „Województwo łódzkie 2018 – podregiony, powiaty, gminy”, prezentującą dane w przekroju terytorialnym.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Łodzi

dr Piotr Ryszard Cmela

Dear Readers,

The Statistical Office in Łódź is pleased to present the next edition of the Statistical Yearbook of the Łódzkie Voivodship – one of the most important position in Editorial Title-Plan. Publication contains the wide set of statistical information characterizing the living standards of inhabitants and the economic potential of the voivodship as well as state of the environment.

In terms of construction, scope and thematic order as well as construction of tables, the Statistical Yearbook of the Łódzkie Voivodship 2018 does not differ significantly from previous editions.

The review tables containing data on the voivodship on the background of the country in 2017 as well as comparison across the years 2000, 2005 and 2010-2017 are presented at the beginning of the publication. The Yearbook consists of more than two hundred statistical tables grouped in twenty three subject-matter chapters. Each chapter is preceded by the explanatory notes on terminology and methodology.

Presenting to the Readers another edition of the Statistical Yearbook of the Łódzkie Voivodship, I would like to express my hope that the information it contains will help to capture the main trends and changes taking place in the region .

I would also like to recommend the publication titled “Łódzkie Voivodship 2018 – subregions, powiats, gminas”, which contain data broken down by territorial units.

Director
of the Statistical Office in Łódź

Piotr Ryszard Cmela, Ph.D.

SPIS RZECZY

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2017 r.
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017)

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubez- pieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania ..
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna....
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport i telekomunikacja
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Strona Page
Preface	3— 4
List of tables and graphs	6—22
Symbols. Abbreviations	23—24
General notes	25—31

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2017	32— 37
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017)	38— 57

CHAPTERS

Geography	58— 59
Environmental protection	60— 78
Administrative division and local gov- ernment	79— 83
Public safety. Justice	83— 93
Population	94—123
Labour market	124—155
Wages and salaries. Social security benefits	156—167
Household budgets	168—175
Municipal infrastructure. Dwellings	176—190
Education	191—223
Health care and social welfare	224—240
Culture. Tourism. Sport	241—256
Science and technology. Information society	257—272
Prices	273—277
Agriculture, hunting and forestry	278—308
Industry and construction	309—325
Transport and telecommunications	326—334
Trade and catering	335—340
Finances of enterprises	341—354
Public finance	355—362
Investments. Fixed assets	363—370
Regional accounts	371—375
Entities of the national economy	376—382

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND GRAPHS

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTER I. GEOGRAPHY		
Położenie geograficzne.....	Geographic location.....	1	58
Powierzchnia i granice w 2017 r.....	Area and borders in 2017.....	2	58
Układ pionowy powierzchni.....	Elevations.....	3	58
Większe sztuczne zbiorniki wodne.....	Major artificial reservoirs.....	4	59
Temperatury powietrza.....	Air temperatures.....	5	59
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, ustonecznienie i zachmurzenie.....	Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness.....	6	59
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION		
Uwagi ogólne.....	General notes.....	x	60
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2018).....	Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2018).....	1 (7)	66
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2016, 2017).....	Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non- forest purposes (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (8)	67
Grunty zdewastowane i zdegradowane wyma- gające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2016, 2017).....	Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (9)	67
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017).....	Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017).....	4 (10)	68
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2016, 2017).....	Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2016, 2017).....	5 (11)	68
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds (2010, 2015, 2016, 2017) ..	6 (12)	69
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowa- dzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2016, 2017).....	Industrial and municipal waste water dis- charged into waters or into the ground (2010, 2015, 2016, 2017).....	7 (13)	69
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017).....	Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2016, 2017).....	8 (14)	70
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2016, 2017).....	Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2016, 2017).....	9 (15)	70
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017).....	10 (16)	71
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2016, 2017).....	Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2016, 2017).....	11 (17)	72

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)		
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2016, 2017).....	Area of special value under legal protection (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (18)	73
Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2016, 2017)	Nature reserves (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (19)	73
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2016, 2017).....	Landscape parks (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (20)	74
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2016, 2017).....	Monuments of nature (2010, 2015, 2016, 2017) ..	15 (21)	74
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania [2010, 2015, 2016, 2017].....	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas [2010, 2015, 2016, 2017].....	16 (22)	75
Odpady według rodzajów w 2017 r.	Waste by type in 2017	17 (23)	75
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	18 (24)	76
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (25)	77
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Funds (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (26)	78
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2016, 2017)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (27)	78
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT		
Uwagi ogólne	General notes	x	79
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2016, 2017).....	Administrative units of voivodship (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (28)	81
Gminy w 2017 r.	Gminas in 2017.....	2 (29)	81
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2017 r.	Powiats and cities with powiat status in 2017	3 (30)	82
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r.	Councillors of organs of local government units in 2017	4 (31)	82
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Paid employment, wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (32)	83
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE		
Uwagi ogólne	General notes	x	84
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2016, 2017) ...	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2016, 2017).....	1 (33)	87
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2010, 2015, 2016, 2017).....	Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (34)	89

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI (dok.)	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE (cont.)		
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (35)	90
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2017 r.	Incoming cases in the common courts in 2017	4 (36)	91
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2016, 2017)	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (37)	92
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2016, 2017).....	Resolved family cases (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (38)	92
Sprawy rodzinne załatwione w 2017 r.	Family cases resolved in 2017	7 (39)	93
Podmioty w krajowym rejestrze sądowym (2010, 2015, 2016, 2017).....	Entities in the national judicial register (2010, 2015, 2016, 2017).....	8 (40)	93
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	94
Ludność (2010, 2015, 2016, 2017).....	Population (2010, 2015, 2016, 2017).....	1 (41)	98
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age population (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (42)	98
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2016, 2017)	Population by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (43)	99
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2016, 2017)	Towns and urban population (2010, 2015, 2016, 2017).....	4 (44)	100
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2016, 2017).....	Gminas and rural population (2010, 2015, 2016, 2017).....	5 (45)	100
Mediana wieku ludności według płci (2010, 2015, 2016, 2017)	Median population age by sex (2010, 2015, 2016, 2017).....	6 (46)	100
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Vital statistics (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (47)	101
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2016, 2017).....	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (48)	102
Małżeństwa zawarte w 2017 r. według wieku nowożeńców.....	Marriages by age of bridegrooms and brides contracted in 2017	9 (49)	102
Małżeństwa zawarte w 2017 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	Marriages by previous marital status of bridegrooms and brides contracted in 2017	10 (50)	105
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2016, 2017).....	11 (51)	105
Rozwody w 2017 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa.....	Divorces in 2017 by age of spouses at the moment of filling petition for divorce	12 (52)	106
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2016, 2017).....	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2016, 2017).....	13 (53)	107
Urodzenia (2010, 2015, 2016, 2017).....	Births (2010, 2015, 2016, 2017).....	14 (54)	108
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017).....	Live births by birth order and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (55)	109
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2016, 2017)	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (56)	110

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ (dok.)	CHAPTER V. POPULATION (cont.)	
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2016, 2017).....	17 (57) 110
Zgony według przyczyn (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by causes (2010, 2014, 2015, 2016)	18 (58) 112
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2014, 2015, 2016)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2016, 2017).....	19 (59) 114
Zgony niemowląt według przyczyn (2010, 2014, 2015, 2016).....	Infant deaths by causes (2010, 2014, 2015, 2016).....	20 (60) 115
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2010, 2015, 2016, 2017)	Suicides registered by the Police ((2010, 2015, 2016, 2017).....	21 (61) 116
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2016, 2017).....	Life expectancy (2010, 2015, 2016, 2017).....	22 (62) 116
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050).....	23 (63) 117
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050).....	Household projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050).....	24 (64) 118
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2016, 2017).....	25 (65) 118
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2016, 2017).....	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2016, 2017).....	26 (66) 119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017).....	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (67) 120
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2016, 2017).....	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2016, 2017)	28 (68) 121
Rezydenci (2010, 2015, 2016, 2017).....	Usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	29 (69) 122
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016, 2017)	Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (70) 122
Kościół i związki wyznaniowe (2016, 2017).....	Churches and religious associations (2016, 2017)	31 (71) 123
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET	
Uwagi ogólne	General notes	x 124
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej - na podstawie BAEL (2010, 2016, 2017)	Economic activity of the population aged 15 and more - on the LFS basis (2010, 2016, 2017).....	1 (72) 131
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2017 r. - na podstawie BAEL.....	Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2017 - on the LFS basis	2 (73) 132
Pracujący	Employment	
Pracujący (2010, 2015, 2016, 2017).....	Employed persons (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (74) 133
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2016, 2017).....	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (75) 134
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2016, 2017)	Average paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (76) 135
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2016, 2017).....	Full- and part-time paid employment (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (77) 136

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY (dok.)	CHAPTER VI. LABOUR MARKET (cont.)		
Pracujący (dok.)	Employment (cont.)		
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2016, 2017).....	Hires (2010, 2015, 2016, 2017).....	7 (78)	137
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Terminations (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (79)	138
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2016, 2017)	The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2016, 2017).....	9 (80)	140
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2017 r.	Job vacancies, newly created and liquidated job in 2017.....	10 (81)	141
Bezrobotnie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (82)	142
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2016, 2017)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (83)	143
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2016, 2017).....	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2016, 2017)....	13 (84)	143
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (85)	145
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2016, 2017)	Expenditures of Labour Fund (2010, 2015, 2016, 2017).....	15 (86)	145
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017].....	16 (87)	146
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2016, 2017]	17 (88)	148
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017).....	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2016, 2017) ..	18 (89)	150
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2016, 2017).....	Persons working in hazardous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (90)	150
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2017 r.	Persons working at workstations assessed for occupational risk in 2017	20 (91)	152
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2016, 2017).....	Occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017)	21 (92)	153
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2016, 2017)	Persons receiving benefits for working in harmful to health and strenuous conditions (2010, 2015, 2016, 2017)	22 (93)	154
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Benefits for accidents at work and occupational diseases (2010, 2015, 2016, 2017).....	23 (94)	155
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne	General notes	x	156

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.)	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS (cont.)	
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2016, 2017).....	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (95) 158
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016	2 (96) 159
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016.....	3 (97) 161
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	Average gross wages and salaries for October 2016.....	4 (98) 164
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) paid employment by great occupational groups for October 2016	5 (99) 166
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2016, 2017).....	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (100) 167
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2016, 2017).....	Gross retirement pay and pension benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (101) 167
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 168
Gospodarstwa domowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Households (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (102) 172
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Average monthly per capita available income of households (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (103) 172
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita expenditures of households (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (104) 173
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych ar- tykułów żywnościowych na 1 osobę w gospo- darstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (105) 173
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017).....	Households equipped with selected durable goods (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (106) 174
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017)	At-risk of poverty rates in households (2010, 2015, 2016, 2017).....	6 (107) 175
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 176
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2016, 2017).....	Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (108) 181
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Consumers and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2016, 2017).....	2 (109) 182
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sie- ci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2016, 2017).....	3 (110) 182

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.)	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)		
Infrastruktura komunalna (dok.)	Municipal infrastructure (cont.)		
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2016, 2017).....	House-heating (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (111)	183
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2016, 2017).....	Population using water supply, sewage and gas supply systems (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (112)	183
Odpady komunalne (2010, 2015, 2016, 2017)	Municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (113)	184
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2016, 2017)	Liquid waste (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (114)	184
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (115)	185
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2016, 2017).....	Generally accessible and estate area green belts (2010, 2015, 2016, 2017).....	9 (116)	185
Mieszkania	Dwellings		
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017).....	Dwelling stocks (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (117)	186
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in dwelling stocks fitted with installations (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (118)	186
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2017 r.	Housing allowances paid out in 2017.....	12 (119)	187
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2015, 2016, 2017).....	13 (120)	188
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings in which construction has begun (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (121)	188
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017)	Dwellings completed (2010, 2015, 2016, 2017)...	15 (122)	189
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2016, 2017).....	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (123)	190
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION		
Uwagi ogólne	General notes	x	191
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	1 (124)	196
Szkoły według organów prowadzących (2016/17, 2017/18).....	Schools by school governing authority (2016/17, 2017/18)	2 (125)	199
Uczniowie według grup wieku (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Pupils and students by age groups (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	3 (126)	202
Współczynnik skolaryzacji (2016/17, 2017/18).....	Enrolment rate (2016/17, 2017/18)	4 (127)	202
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post- -secondary schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	5 (128)	203
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students studying foreign languages in schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	6 (129)	205
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Education for people with special educational needs (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18) ...	7 (130)	206

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE (cd.)	CHAPTER X. EDUCATION (cont.)	
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2016, 2017)	Special educational centres, youth educational centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (131) 207
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Extracurricular education (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (132) 208
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	10 (133) 208
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	11 (134) 209
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions receiving scholarships (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	12 (135) 209
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	13 (136) 210
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	14 (137) 211
Branżowe szkoły I stopnia (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Stage I sectoral vocational (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	15 (138) 212
Uczniowie i absolwenci branżowych szkół I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	16 (139) 212
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	17 (140) 213
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	18 (141) 213
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	19 (142) 213
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Level art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	20 (143) 214
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18]	21 (144) 215
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17, 2017/18]	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17, 2017/18]	22 (145) 216
Szkoły wyższe (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	23 (146) 216
Filie oraz zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych według lokalizacji w roku akademickim 2017/18	Branches sections and basic organizational units higher education institutions by location in the 2017/18 academic year	24 (147) 217

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE (dok.)	CHAPTER X. EDUCATION (cont.)		
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	25 (148)	218
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17,)	Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools (2010/11, 2014/15, 2015/16, 2016/17)	26 (149)	218
Cudzoziemcy — studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Foreigners — students and graduates by study forms and type of schools (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	27 (150)	219
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2010/11, 2016/17, 2017/18).....	Academic teachers in higher education (2010/11, 2016/17, 2017/18)	28 (151)	219
Studia podyplomowe i doktoranckie (2010/11, 2016/17, 2017/18)	Postgraduate and doctoral studies (2010/11, 2016/17, 2017/18).....	29 (152)	220
Studia podyplomowe według podgrup kierunków studiów w roku akademickim 2017/18	Postgraduate studies by narrow fields of education in the 2017/18 academic year.....	30 (153)	221
Szkoły dla dorosłych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Schools for adults (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	31 (154)	222
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	32 (155)	223
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE		
Uwagi ogólne	General notes	x	224
Pracownicy medyczni (2016, 2017).....	Medical personnel (2016, 2017)	1 (156)	230
Lekarze specjaliści (2016, 2017)	Doctors specialists (2016, 2017)	2 (157)	230
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2016, 2017)	Out-patient health care (2016, 2017)	3 (158)	231
Stacjonarna opieka zdrowotna (2016, 2017).....	In-patient health care (2016, 2017)	4 (159)	232
Szpitalne ogólne (2016, 2017)	General hospitals (2016, 2017)	5 (160)	233
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2010, 2015, 2016, 2017).....	Emergency medical services and first-aid (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (161)	234
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2016, 2017).....	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2016, 2017).....	7 (162)	234
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2016, 2017)	Blood donation (2010, 2015, 2016, 2017).....	8 (163)	235
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2016, 2017)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (164)	235
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2016, 2017)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2016, 2017).....	10 (165)	236
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2016, 2017)	Day-support centres (2010, 2015, 2016, 2017) ...	11 (166)	237
Wspieranie rodziny w 2017 r.	Family suport in 2017	12 (167)	237
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Family foster care (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (168)	238
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2016, 2017)	Institutional foster care (2010, 2015, 2016, 2017).....	14 (169)	238

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA (dok.)	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE (cont.)	
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (170) 238
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2016, 2017)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (171) 239
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2016, 2017)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2016, 2017)	17 (172) 240
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	General notes	x 241
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (173) 245
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2016, 2017)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (174) 245
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2016, 2017]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (175) 246
Muzea (2010, 2015, 2016, 2017)	Museums (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (176) 246
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2016, 2017)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (177) 247
Galerie sztuki (2010, 2015, 2016, 2017)	Art galleries (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (178) 247
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (179) 247
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2010, 2015, 2016, 2017)	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (180) 248
Kina stałe (2010, 2015, 2016, 2017)	Fixed cinemas (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (181) 249
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	10 (182) 249
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2016, 2017)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (183) 249
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (184) 250
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017) ..	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (185) 252
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Occupancy in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (186) 253
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2016, 2017)	Catering establishments in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (187) 253
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2016, 2017)	Hotels by category (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (188) 254
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2012, 2014, 2016)	Physical education organizations and sports clubs (2010, 2012, 2014, 2016)	17 (189) 255
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016	18 (190) 255

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZENSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY		
Uwagi ogólne	General notes	x	257
Nauka i technika	Science and technology		
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities and internal personnel in research and development activity (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (191)	262
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2015, 2016, 2017)	Internal personnel in research and development activity by educational level (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (192)	263
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (193)	264
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development activity by R&D (current prices) [2010, 2016, 2017]	4 (194)	265
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Gross domestic expenditures on research and development activity by institutional sector (current prices) [2010, 2016, 2017]	5 (195)	265
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Current expenditures on research and development activity by type of activity (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (196)	266
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2016, 2017)	Degree of consumption of research equipment in research and development (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (197)	266
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2017 r.	Share of net revenues from sales of new or significantly improved products in net revenues from sales in industry in 2017	8 (198)	267
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2015–2017	Innovative enterprises in industry by type of introduced innovation during 2015–2017	9 (199)	268
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	10 (200)	269
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Expenditures on innovation activities in industry by source of funds (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	11 (201)	271
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Resident inventions and utility models (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (202)	272
Spółeczeństwo informacyjne	Information society		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016, 2017)	Enterprises using selected information and communication technologies (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (203)	272
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017)	Purpose of using the Internet by enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (204)	272
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES		
Uwagi ogólne	General notes	x	273
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Price indices of consumer goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (205)	274
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2016, 2017)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (206)	274

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIV. CENY (dok.)	CHAPTER XIV. PRICES (cont.)	
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (207) 276
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2016, 2017)	Average market-place prices received by farmers (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (208) 277
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 278
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2016, 2017)	Trends and major economic and production results in agriculture (2005, 2010, 2015, 2016)	1 (209) 283
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2016, 2017)	Agricultural land area by land type (2010, 2016, 2017)	2 (210) 285
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2015, 2016, 2017)	Farms by area groups (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (211) 285
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2015, 2016]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2015, 2016]	4 (212) 286
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2015, 2016]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2005, 2010, 2015, 2016]	5 (213) 286
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2016, 2017)	Sown area (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (214) 288
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2015, 2016, 2017)	Selected crop production and yields (2015, 2016, 2017)	7 (215) 289
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2015, 2016, 2017)	Area, production and yields of ground vegetables (2015, 2016, 2017)	8 (216) 290
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit tree in orchards (2015, 2016, 2017)	9 (217) 291
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2016, 2017)	Area and production of fruit brushes and berry fruit in orchards (2015, 2016, 2017)	10 (218) 292
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2010, 2015, 2016, 2017)	Cattle, pigs, sheep and horses (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (219) 293
Drób (2010, 2015, 2016, 2017)	Poultry (2010, 2015, 2016, 2017)	12 (220) 295
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2016, 2017)	13 (221) 295
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2016, 2017)	14 (222) 296
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2016, 2017)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (223) 296
Ciągniki rolnicze (2010, 2015, 2016, 2017)	Agricultural tractors (2010, 2015, 2016, 2017)	16 (224) 297
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/2017)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/2017)	17 (225) 297
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	18 (226) 298
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2016, 2017)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2016, 2017)	19 (227) 300

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO (dok.)	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY (cont.)	
Rolnictwo (dok.)	Agriculture (cont.)	
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2016, 2017)	Organic farms (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (228) 301
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2016, 2017)	Major game species (2010, 2015, 2016, 2017).....	21 (229) 301
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18)	Shoot of ain game species (2010/11, 2015/16, 2016/17, 2017/18).....	22 (230) 302
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2016, 2017)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2016, 2017)	23 (231) 302
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Forest land (2010, 2015, 2016, 2017)	24 (232) 303
Powierzchnia lasów.....	Forest areas.....	25 (233) 304
Zasoby drzewne na pnju.....	Growing stock of standing wood	26 (234) 305
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2016, 2017).....	Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2016, 2017)	27 (235) 306
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2016, 2017)	Removals (2010, 2015, 2016, 2017).....	28 (236) 307
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2016, 2017)	Trees and shrups outside the forest and removals (2010, 2015, 2016, 2017).....	29 (237) 308
Pożary w lasach (2010, 2015, 2016, 2017)	Forest fires (2010, 2015, 2016, 2017)	30 (238) 308
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne	General notes	x 309
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2016, 2017).....	Sold production of industry (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (239) 312
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	2 (240) 314
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2016, 2017).....	Production of selected products (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (241) 314
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017).....	Average paid employment in industry (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (242) 316
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2016, 2017)	Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2016, 2017).....	5 (243) 317
Budownictwo	Construction	
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	6 (244) 319
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	7 (245) 320
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2016, 2017).....	Buildings completed (2010, 2015, 2016, 2017)....	8 (246) 321

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO (dok.)	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION (cont.)	
Budownictwo (dok.)	Construction (cont.)	
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2010, 2015, 2016, 2017)...	Buildings completed by type of buildings (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (247) 323
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2016, 2017).....	Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2010, 2015, 2016, 2017).....	10 (248) 325
DZIAŁ XVII. TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA	CHAPTER XVII. TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS	
Uwagi ogólne	General notes	x 326
Transport	Transport	
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2016, 2017).....	Railway lines operated (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (249) 329
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2016, 2017).....	Hard surface public roads (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (250) 329
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2016, 2017)	Registered road vehicles and tractors (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (251) 330
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2016, 2017).....	Regular bus communication lines (2010, 2015, 2016, 2017).....	4 (252) 330
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2016, 2017).....	Hire or reward road transport (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (253) 331
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2016, 2017)	Urban transport (2010, 2015, 2016, 2017).....	6 (254) 331
Ruch pasażerów w portach lotniczych (2010, 2015, 2016, 2017)	Passenger traffic at airports (2010, 2015, 2016, 2017).....	7 (255) 332
Ruch samolotów w portach lotniczych według rodzajów ruchu (2010, 2015, 2016, 2017)	Aircraft traffic at airports by type of traffic (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (256) 332
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2016, 2017).....	Road traffic accidents and their casualties (2010, 2015, 2016, 2017)	9 (257) 332
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2016, 2017)	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2016, 2017).....	10 (258) 333
Telekomunikacja	Telecommunication	
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2010, 2015, 2016, 2017).....	Telephone subscribers and telephone sets (2010, 2015, 2016, 2017)	11 (259) 334
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes	x 335
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017].....	Retail sales (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	1 (260) 338
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Retail sales by groups (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	2 (261) 338
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016, 2017]	Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016, 2017].....	3 (262) 338
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2016, 2017)	Shops by organizational forms and petrol stations (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (263) 339
Gastronomia (2010, 2015, 2016, 2017).....	Catering (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (264) 339
Magazyny handlowe (2010, 2015, 2016, 2017)	Trade warehouses (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (265) 340
Targowiska (2010, 2015, 2016, 2017).....	Marketplaces (2010, 2015, 2016, 2017).....	7 (266) 340

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne	General notes	x	341
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2016, 2017).....	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (267)	345
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (268)	347
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2016, 2017).....	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (269)	348
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016, 2017).....	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (270)	349
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017).....	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (271)	350
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017).....	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017)	6 (272)	352
Kapitał zakładowy spółek według form własności (2010, 2015, 2016, 2017).....	Share capital of companies by ownership forms (2010, 2015, 2016, 2017)	7 (273)	353
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2016, 2017).....	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2016, 2017).....	8 (274)	354
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne	General notes	x	355
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017).....	Budget revenue of local government units by type (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (275)	357
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Budget revenue of local government units by division in 2017	2 (276)	359
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2016, 2017).....	Budget expenditure of local government units by type (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (277)	360
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2017 r.	Budget expenditure of local government units by division in 2017	4 (278)	361
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2016, 2017).....	Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2016, 2017)	5 (279)	362
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	363
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Investment outlays (current prices) [2010, 2016, 2017].....	1 (280)	366
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2016, 2017].....	2 (281)	367
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2016, 2017]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2016, 2017]	3 (282)	368
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2016, 2017].....	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2016, 2017].....	4 (283)	369
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2016, 2017]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2016, 2017]...	5 (284)	370

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	371
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Gross domestic product (current prices) [2010, 2015, 2016]	1 (285)	374
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Basic elements of production account and gen- eration of income account (current prices) [2010, 2015, 2016]	2 (286)	375
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2015, 2016)	Nominal income in the households sector (2010, 2015, 2016)	3 (287)	375
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	376
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2016, 2017)	1 (288)	377
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	2 (289)	378
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	3 (290)	380
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	4 (291)	381
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2016, 2017)	5 (292)	382

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Strona Page
Mapa administracyjna województwa łódzkiego w 2017 r.	Administrative map of łódzkie voivodship in 2017 78
Podział województwa łódzkiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NTS) w 2018 r.	Division of the łódzkie voivodship according to the nomenclature of territorial units for statistical purposes (NTS) in 2018 79
Ludność według płci i wieku w 2017 r.	Population by sex and age in 2017 102
Ruch naturalny ludności	Vital statistics 103
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia	Life expectancy 103
Struktura pracujących w 2017 r.	Structure of employed persons in 2017 166
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia w 2017 r.	Structure of registered unemployed persons by age and educational level in 2017 166
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	Relative deviation of average wages and salaries in selected sections from the averages and salaries in voivodship 167
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2017 r.	Dwellings fitted with installations in 2017 190
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed 190
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2017/2018	Education by level in the 2017/2018 school year 191
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne	Enterprises using selected information and communication technologies 276
Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne	Households furnished with selected information and communication technologies 276
Użytki rolne w gospodarstwach rolnych w 2017 r.	Agricultural land used in agricultural holdings in 2017 277
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r.	Structure of market agricultural output in 2017 277
Struktura produkcji budowlano-montażowej	Structure of construction and assembly production 308
Struktura nakładów inwestycyjnych w gospodarce narodowej	Structure of investment outlays in national economy ... 309
Produkcja wybranych wyrobów	Production of selected products 309
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita 370
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) 370
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2017 r.	Structure of entities of national economy in 2017 371

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska (—)	—	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;
(0,0)	—	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
Kropka (.)	—	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
Znak x	—	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. not applicable.
Znak Δ	—	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 16. categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 16.
Znak #	—	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
„W tym” „Of which”	—	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
Comma (,)	—	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

tys. thous.	= tysiąc = thousand	mm	= milimetr millimetre
mln	= milion million	cm	= centymetr centimetre
zł zł	= złoty = zloty	m	= metr metre
szt pcs	= sztuka = piece	km	= kilometr kilometre
egz	= egzemplarz	m ²	= metr kwadratowy square metre
kpl	= komplet	ha	= hektar hectare
wol. vol.	= wolumin = volume	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
μg	= mikrogram microgram	l	= litr litre
g	= gram gram	hl	= hektolitr hectolitre
kg	= kilogram kilogram	dm ³	= decymetr sześcienny cubic decimetre
dt	= decytona deciton	m ³	= metr sześcienny cubic metre
t	= tona Tonne	dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre

hm ³	= hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	pkt	= punkt
kW·h	= kilowatogodzina kilowatt-hour	tabl.	= tablica table
MW·h	= megawatogodzina megawatt-hour	ust.	= ustęp
GW·h	= gigawatogodzina gigawatt-hour	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
GJ	= gigadžul gigajoule	i in.	= i inni
PJ	= petadžul petajoule	itp. etc.	= i tym podobne = and the like
°C	= stopień Celsjusza centigrade	m.in. i.a.	= między innymi = among others
h	= godzina hour	np. e.g.	= na przykład = for example
d 24h	= doba = 24 hours	tj. i.e.	= to jest = that is
r.	= rok	tzn. i.e.	= to znaczy = that is
ceg	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	twz.	= tak zwany
brick	= standard brick unit expressing the quantity of wall building materials	ww.	= wyżej wymieniony
t/r t/y	= ton rocznie = tonnes per year	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
art.	= artykuł article	S.A.	= Spółka Akcyjna Joint stock company
cd. cont.	= ciąg dalszy = continued	ZOZ	= Zakład Opieki Zdrowotnej Health Care Institution
dok. cont.	= dokończenie = continued	NTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorial- nych do Celów Statystycznych
Lp. No.	= liczba porządkowa = number	NUTS	= Nomenclature of Territorial Units for Statistics
Kk	= Kodeks karny	EKG ECE	= Europejska Komisja Gospodarcza = Economic Commission for Europe
kl.	= klasa	EUROSTAT	= Biuro Statystyczne Wspólnot Euro- pejskich Office Statistique des Communau- tes Européennes
m.st.	= miasto stołeczne	ONZ UN	= Organizacja Narodów Zjednoczo- nych = United Nations
nr (Nr) No.	= numer = number	UNESCO	= Organizacja Narodów Zjednoczo- nych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury United Nations Educational, Scien- tific and Cultural Organization
poz.	= pozycja		
p u	= powierzchnia użytkowa		

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”.

W niektórych tablicach prezentujących dane dotyczące pracujących dokonano grupowania, ujmując pod pojęciem **usługi** — sekcje: „Handel; naprawa pojazdów samochodowych”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Zakwaterowanie i gastronomia”; „Informacja i komunikacja”; „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”; „Obsługa rynku nieruchomości” oraz pozostałe usługi.

- 2) według **sektorów instytucjonalnych** — wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;
- 3) według **sektorów własności**:

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

The item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item **“Other services”** was introduced including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities” as well as “Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use”.

In some tables presenting data on persons the grouping was made, and the term **services** includes — sections: “Trade; repair of motor vehicles”; “Transportation and storage”, “Accommodation and catering”, “Information and communication”, “Financial and insurance activities”, “Real estate activities and other services”.

- 2) according to **institutional sectors** — exclusively within the scope of regional accounts;
- 3) according to **ownership sectors**:

- **sektor publiczny** — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i — jeśli nie zaznaczono inaczej — obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz sektorów instytucjonalnych opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

W przypadku gdy dane statystyczne grupowane metodą przedsiębiorstw ujmują również informacje dotyczące części składowych podmiotów gospodarki narodowej utworzonych w celu prowadzenia działalności innej niż prowadzona w jednostce macierzystej, każdorazowo poinformowano o tym fakcie w poszczególnych działach Rocznika.

- **public sector** — grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),
- **private sector** — grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of private sector entity capital (property) and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as according to institutional sectors are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

When statistical data grouped by the enterprise method include information concerning component parts of entities of the national economy, established in order to conduct activity other than that which is conducted by the parent entity, this fact is indicated in the individual chapters of the Yearbook.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku — obok PKD 2007— należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-8) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;
- 2) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 3) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług - PKWiU 2008**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2008, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2009 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 X 2008 r. (Dz. U. Nr 207, poz. 1293) z późniejszymi zmianami;
- 4) **Nomenklaturę Scaloną CN oraz Międzynarodową Standardową Klasyfikację Handlu (SITC)**, na podstawie których dokonuje się grupowania towarów w handlu zagranicznym;
- 5) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councilors of organs of local government units, the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 VIII 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31 XII 2014;
- 2) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;
- 3) the **Polish Classification of Goods and Services - PKWiU 2008**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2009 by the decree of the Council of Ministers, dated 29 X 2008 (Journal of Laws No. 207, item 1293) with later amendments;
- 4) the **Combined Nomenclature CN** and the **Standard International Trade Classification (S/TC)**, on the basis of which goods in foreign trade are grouped;
- 5) the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by the decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;

6) **Klasyfikację Środków Trwałych (KST)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KST wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

8. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym, z wyjątkiem zweryfikowanej liczby ludności dla roku 2000 oraz 2010, którą podano zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym odpowiednio w dniu 31 XII 2002 r. oraz 31 XII 2011 r. (patrz uwagi ogólne działu „Ludność”, ust. 2).

W tablicach zawierających informacje w podziale na **miasta i wieś**, przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatek akcyzowy (od wyrobów krajowych, importowanych i nabytych wewnątrzspółnotowo), cła oraz podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej, sprzedaży detalicznej, importu i eksportu, nakładów inwestycyjnych, środków trwałych, produkcji globalnej, zużycia pośredniego i produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

6) the **Classification of Fixed Assets (KST)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KST was introduced on 1 I 2011 by the decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).

8. Information on voivodship as well as by **urban and rural area** is presented according to administrative division in a given period, excluding the verified number of population for year 2000 and 2010, which was given according to administrative division respectively as of 31 XII 2002 and 31 XII 2011 (see general notes to the chapter “Population”, item 2).

In the tables containing information divided into **urban areas** and **rural areas**, the term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products comprise: VAT on goods and services (on domestic and imported products), excise tax (on domestic, imported and Intra-Community acquired goods), duties and taxes on certain services (e.g. on games of chance and mutual betting, lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. **Constant prices** were adopted as follows:

1) agricultural output, retail sales, imports and exports, investment outlays, fixed assets as well as output, intermediate consumption and gross domestic product – current prices from the year preceding the surveyed year, with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;

2) produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej;

— ceny stałe 2005 (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010,

— ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

12. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) — według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną — jeśli nie zaznaczono inaczej — do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

13. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Z tego powodu w tablicach prezentujących strukturę procentową sumy udziałów mogą nieznacznie różnić się od 100.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

2) sold production of industry, construction and assembly production:

— 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010,

— 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

12. When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) — as of 30 VI.

For calculations, it was assumed to use the number of calculated — unless otherwise indicated — until 2009 on the basis of the Population and Housing Census 2002, since 2010 on the basis of Population and Housing Census 2011.

13. Data, unless otherwise noted, do not include budget entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item “total”. Because of this reason the sums in the tables may not equal 100.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below.

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)

INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)

Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych
Diseases of blood and blood-forming organs	Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY —
— NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities

skrót (dok.)
abbreviation (cont.)

pełna nazwa (dok.)
full name (cont.)

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych

Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny

Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania

Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker

Manufacture of articles of straw and plaiting materials

Produkcja wyrobów farmaceutycznych

Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych

Manufacture of pharmaceutical products

Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations

Produkcja wyrobów z metali

Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń

Manufacture of metal products

Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment

Produkcja maszyn i urządzeń

Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana

Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep

Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli

Gospodarka odpadami; odzysk surowców

Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY — stan w dniu 31 XII
 AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION — as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312679	18219	5,8	Area in km ²
Powiaty	314	21	6,7	Powiats
Miasta na prawach powiatu.....	66	3	4,5	Cities with powiat status
Gminy	2478	177	7,1	Gminas
Miasta	923	44	4,8	Towns
Miejscowości wiejskie.....	52512	5004	9,5	Rural localities
Sołectwa	40725	3496	8,6	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
 ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	35,6	2,3	6,5	particulates
gazowych	213920,7	43209,4	20,2	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII).....	3258	205	6,3	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	164	33,1	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	808	41	25,0	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	113792,8	7006,2	6,2	Generated waste (during the year, excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane (w ciągu roku) ^b w tys. t	11968,7	705,9	5,9	Municipal waste collected (during the year) ^b in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets: (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych.....	2065,8	68,5	3,3	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,6	4,0	X	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych.....	6825,4	577,2	8,5	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,5	X	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^c
 PUBLIC SAFETY^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w tysiącach	754,0	44,1	5,8	in thousands
na 10 tys. ludności.....	196,2	177,6	x	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	71,7	65,9	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.
 a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland		Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100		
	LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,6	2476,3	6,4	Population (as of 31 XII) in thous.	
miasta.....	23109,3	1553,4	6,7	urban areas	
wieś.....	15324,3	922,9	6,0	rural areas	
w tym kobiety.....	19840,4	1296,4	6,5	of which females	
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII).....	123	136	x	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII).....	63,4	66,6	x	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)	
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,02	-2,98	x	Natural increase per 1000 population	
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	0,04	-0,72	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES					
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15380,7	1005,0	6,5	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł.....	4283,73	3925,97	91,6	Average monthly gross wages and salaries in zł	
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1081,7	72,7	6,7	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %.....	6,6	6,7	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %	
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS					
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:	
wodociągowej rozdzielczej.....	303903,1	23064,8	7,6	water supply distribution	
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	156780,5	6859,4	4,4	sewage distribution ^c	
gazowej.....	152217,2	4454,7	2,9	gas supply	
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwelling stocks ^d (as of 31 XII):	
mieszkania: w tysiącach.....	14439,8	1016,3	7,0	dwellings: in thousands	
na 1000 ludności.....	375,7	410,4	x	per 1000 population	
izby: w tysiącach.....	55205,6	3661,3	6,6	rooms: in thousands	
na 1000 ludności.....	1436,4	1478,5	x	per 1000 population	
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1068557,5	70318,2	6,6	useful floor area of dwellings: in thousands m ²	
na 1000 ludności w m ²	27802,7	28396,3	x	per 1000 population in m ²	
Mieszkania oddane do użytkowania: w tysiącach.....	178,3	37,5	4,2	Dwellings completed: in thousands	
na 1000 ludności:				per 1000 population:	
mieszkania.....	4,64	3,01	x	dwellings	
izby.....	18,14	13,34	x	rooms	
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	16540332	846324	x	useful floor area of dwellings in m ²	

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE — stan na początku roku szkolnego EDUCATION ^a — as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thous.
podstawowych	2657,0	162,4	6,1	primary
gimnazjalnych	703,9	43,5	6,2	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	166,4	8,0	4,8	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	474,5	30,9	6,5	general secondary
technikach	503,2	30,3	6,0	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	13,0	0,9	6,7	general art ^d
policealnych	235,6	16,7	7,1	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach	1361,2	82,5	6,1	in thousand
na 1000 dzieci w wieku 3—5 lat....	847	851	x	per 1000 children aged 3—5
OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA — stan w dniu 31 XII HEALTH CARE ^f AND SOCIAL WELFARE — as of 31 XII				
Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	90284	6652	7,4	doctors
lekarze dentyści	13331	957	7,2	dentists
pielęgniarki ^h	193700	12118	6,3	nurses ^h
Przychodnie	21665	1621	7,5	Out-patients departments
Szpitala ogólne	951	65	6,8	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych ⁱ w tys.	185,3	12,8	6,9	Beds in general hospitals ⁱ in thous.
Apteki ogólnodostępne ^k	13338	945	7,1	Generally available pharmacies ^k
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7953	512	6,4	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128357,1	8274,3	6,4	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.

a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe; łącznie ze specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. g łącznie z odbywającymi staż. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w izbach lekarskich i pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h łącznie z magistrami pielęgniarstwa. i łącznie z łóżkami i inkubatorami dla noworodków. k Bez aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, np. w szpitalach.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Until the 2016/17 school year, basic vocational schools; including special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. f Include data of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. g Include inters. Including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses registered at Chamber of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or territorial self-government unit or National Health Fund. h Including master nurses. i Including beds and incubators for newborns. k Excluding pharmacies in in-patient health care facilities e.g. in hospitals.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Województwo		SPECIFICATION
	Poland		Voivodship		
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100		
KULTURA. TURYSTYKA (dok.) CULTURE. TOURISM (cont.)					
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	951	51	5,4		Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	37504,8	988,9	2,6		Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	491	24	4,9		Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	56718,9	3320,1	5,9		Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a : obiekty (stan w dniu 31 VII)	10681	337	3,2		Tourist accommodation establish- ments ^a : facilities (as of 31 VII)
miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	773957	22210	2,9		number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów w tys.	31989,3	1307,7	4,1		tourists accommodated in thous.
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY					
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14489,1	1014,5	7,0		Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thous. ha
pod zasiewami ^c	10757,0	798,3	7,4		sown area ^c
grunty ugorowane	150,4	11,5	7,6		fallow land
uprawy trwałe	384,3	45,0	11,7		permanent crops
ogrody przydomowe	27,7	1,6	5,9		kitchen gardens
łąki i pastwiska	3170,7	158,1	5,0		meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:					Sown area (as of June) ^c in thous. ha:
zboża	7602,0	627,8	8,3		cereals
ziemniaki	321,3	41,2	12,8		potatoes
warzywa gruntowe ^d	177,6	18,2	10,2		field vegetables ^d
Zbiory w tys. t:					Production in thous. t:
zboża	31925,0	2281,0	7,1		cereals
ziemniaki	8956,0	1121,1	12,5		potatoes
warzywa gruntowe ^d	4583,3	542,2	11,8		field vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboża	42,0	36,3	86,4		cereals
ziemniaki	279	272	97,5		potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9242,4	391,2	4,2		Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION					
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1417247,1	81805,5	5,8		Sold production of industry (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	36875,3	33035,2	x		per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano- montażowej ^e (ceny bieżące): w milionach złotych	186798,0	7862,2	4,2		Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4862	3170	x		per capita in zł

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy do 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane — według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of up to 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens, data based on estimation. e Realized by construction units — by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem	Polska = 100		
	total	Poland = 100		
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ — stan w dniu 31 XII				
TRANSPORT AND COMMUNICATIONS — as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km... w tym o nawierzchni ulepszonej w %	299644,6 92,5	20710,9 91,9	6,9 x	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe.....	22503,6	1465,7	6,5	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3639,0	251,0	6,9	lorries and road tractors ^b
Telefoniczne łącza główne ^c :				Fixed main line ^c :
w tysiącach	4081,8	214,2	5,2	in thousands
w tym standardowe łącza główne .. na 1000 ludności.....	3338,1 106,2	182,5 86,5	5,5 x	of which standard main line per 1000 population
HANDEL — stan w dniu 31 XII				
TRADE — as of 31 XII				
Sklepy	355043	23195	6,5	Shops
Liczba ludności na 1 sklep.....	108	107	x	Population per shop
Targowiska stałe	2173	175	8,1	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE				
PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin ^d				Budgets of gminas ^d
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	111189,3	7124,5	6,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	4307	4283	x	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	111984,4	7191,1	6,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	4338	4323	x	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	78529,5	4563,8	5,8	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	6229	5589	x	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	78504,0	4624,0	5,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	6227	5663	x	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiaty
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	25388,5	1589,1	6,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	983	955	x	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	25360,4	1622,6	6,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	982	975	x	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych.....	14771,4	701,4	4,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	384	283	x	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych.....	14317,4	646,1	4,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	373	260	x	per capita in zł

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern operators of the public telecommunication network. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2017 R. (dok.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2017 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska = 100 Poland = 100		
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	257880,7	14364,5	5,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6710	5792	x	per capita in zł
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	3831949,8	238275,5	6,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	99703	96221	x	per capita in zł
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ — stan w dniu 31 XII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY — as of 31 XII				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a	4309800	245855	5,7	Entities of the national economy in the REGON register ^a
sektor publiczny	115075	6266	5,4	public sector
sektor prywatny	4140861	238996	5,8	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2016 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2016				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1861112	112473	6,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	48432	45199	x	per capita in zł
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1643981	99354	6,0	in million zlotys
na 1 pracującego w zł	113872	103942	x	per 1 employed person in zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income in the households sector:
w milionach złotych	1121369	74170	6,6	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	29182	29806	x	per capita in zł

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture; excluding entities for which the information on the form of ownership does not occur in the REGON register.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005-2009 dokonano przy przyjęciu N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) For 2000 as well as 2005-2009 are based on the revised

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
					POWIERZ AR
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	18219	18219	18219	18219
					STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL
	Pobór wody — w % poboru ogółem — na cele:				
2	produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	27,2	26,4	33,2	33,3
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	47,0	45,7	43,4	43,8
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	17,0	18,0	16,0	15,5
5	w tym do produkcji przemysłowej	5,1	4,8	5,9	5,6
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	92,8	90,3	99,5	96,4
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,6	0,7	0,0	0,2
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	57,5	64,2	66,0	68,0
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	12,1	7,9	4,2	3,2
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	327,9	220,8	166,3	146,6
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	99,7	99,8	99,9	99,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	38,9	49,7	64,5	75,6
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	16,3	16,4	19,7	19,6
14	na 1 mieszkańca w m ²	1130	1157	1413	1424
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t.	318,8	244,2	338,8	499,9
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg.	338,4	247,6	261,2	228,7
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:				
17	służące ochronie środowiska	5,0	5,5	5,8	6,5
18	służące gospodarce wodnej	0,9	0,6	1,3	0,4

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed włączeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione, od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata

a From own intakes. b Water withdrawal at intakes before entering the water system. c Population connected to "Environmental protection", item 7. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed and since 2003 data are not

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.
number of population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
CHNIA EA					
18219	18219	18219	18219	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA PROTECTION					
				Water withdrawal — in % of total withdrawal — for purposes of:	
34,9	35,3	33,3	35,4	production ^a (excluding agriculture, forestry and fishing)	2
46,6	46,9	48,3	46,9	exploitation of water supply network ^b	3
14,3	15,2	14,4	14,6	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
5,5	5,9	5,3	5,7	of which for industrial production	5
				Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
96,9	97,0	96,0	96,2	treated in % of requiring treatment	6
0,2	0,2	0,2	0,2	untreated per 1 km ² in dam ³	7
67,9	68,2	69,3	69,3	Population connected to wastewater treatment plants ^c in % of total population	8
				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous t:	
2,8	2,8	2,3	2,3	particulates	9
155,0	154,2	107,2	117,7	gases (excluding carbon dioxide)	10
				Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
99,9	99,9	100,0	100,0	particulates	11
75,4	77,4	85,7	86,2	gases (excluding carbon dioxide)	12
				Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII):	
19,6	19,6	19,7	19,7	in % of total area	13
1429	1435	1441	1447	per capita in m ²	14
545,4	600,8	602,0	384,6	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	15
256,4	263,0	275,6	284,6	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	16
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
5,9	4,7	3,8	4,0	in environmental protection	17
0,6	0,8	0,4	0,5	in water management	18

dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska” ust. 7. poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów.

wastewater treatment plants - estimated data; the total population – based on balances. d See general notes to the chapter comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC					
	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^a w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
1	w liczbach bezwzględnych	78399	86747	74725	66474
2	na 10 tys. ludności.....	297,8	336,0	293,4	264,0
3	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^a w %	36,2	48,0	65,5	62,9
LUDN POPULA					
4	Ludność (stan w dniu 31 XII).....	2627824	2577465	2542436	2513093
5	miasta	1709881	1665261	1625159	1593021
6	wieś.....	917943	912204	917277	920072
7	w tym kobiety	1373158	1349335	1330254	1315439
8	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	109	110	110	110
9	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) ..	144	141	140	138
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
10	przedprodukcyjnym	579392	486478	444382	426305
11	produkcyjnym.....	1603689	1646382	1620849	1568769
12	poprodukcyjnym	444743	444605	477205	518019
13	Małżeństwa na 1000 ludności	5,3	5,2	5,7	4,3
14	Rozwody na 1000 ludności	1,3	2,0	1,7	1,8
15	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,9	8,7	10,0	8,9
16	Zgony ^c na 1000 ludności	12,1	12,1	12,3	12,4
17	Przyrost naturalny na 1000 ludności.....	-3,2	-3,4	-2,2	-3,5
18	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,7	6,1	4,0	4,7
19	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	-0,5	-0,7	-0,7	-1,1
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:				
20	mężczyźni	67,90	68,64	70,14	70,70
21	kobiety	77,17	78,30	79,41	80,11
RYNEK LABOUR					
	Pracujący ^{ef} (stan w dniu 31 XII):				
22	w tysiącach	1066,0	898,6	943,2	925,3
23	w tym kobiety	519,1	426,6	449,4	447,4
24	na 1000 ludności	406	351,4	371,0	368,2
25	w sektorze prywatnym w %	75,5	75,9	78,1	79,8
	według rodzajów działalności w %:				
26	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32,5	21,4	19,0	19,4
27	przemysł i budownictwo.....	26,7	29,2	29,0	27,4
28	usługi ^g	40,9	49,3	52,0	53,3

a Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Patrz uwagi ogólne 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. e Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). f Dane wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005—2009 — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności do Roczника, ust. 2, pkt 1).

a Until 2012 – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See general notes data on international migration for 2014 were used. e By actual workplace and kind of activity (since 2004). f Data are compiled Census 1996, in 2005—2009 — of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 —

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE SAFETY					
51927	48321	46039	44056	Ascertained crimes by the Police ^a in completed preparatory proceedings:	1
207,0	193,4	185,0	177,6	in absolute numbers	2
58,7	58,8	61,8	65,9	per 10 thous. population	3
Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^a in %					
OŚC ^b TION ^b					
2504136	2493603	2485323	2476315	Population (as of 31 XII)	4
1583389	1572862	1563595	1553425	urban areas	5
920747	920741	921728	922890	rural areas	6
1310718	1305485	1301014	1296446	of which females	7
110	110	110	110	Females per 100 males (as of 31 XII)	8
137	137	136	136	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	9
Population of age (as of 31 XII):					
422069	418642	417570	417936	pre-working	10
1550917	1530471	1508942	1486320	working	11
531150	544490	558811	572059	post-working	12
4,5	4,6	4,7	4,7	Marriages per 1000 population	13
1,8	1,5	1,6	1,8	Divorces per 1000 population	14
9,1	8,9	9,2	9,6	Live births per 1000 population	15
11,9	12,5	12,1	12,6	Deaths ^c per 1000 population	16
-2,8	-3,6	-3,0	-3,0	Natural increase per 1000 population	17
4,4	4,8	3,8	4,6	Infant deaths per 1000 live births	18
-0,8	-0,8 ^d	-0,6	-0,7	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	19
Life expectancy at the moment of birth:					
71,67	71,43	72,00	71,93	males	20
80,77	80,41	80,75	80,78	females	21
PRACY MARKET					
944,1	956,9	980,4	1005,0	Employed persons ^{ef} (as of 31 XII):	22
456,3	460,7	470,9	481,4	in thousands	23
377,0	383,7	394,5	405,8	of which women	24
80,3	80,8	81,2	81,6	per 1000 population	25
in private sector in %					
19,0	18,8	18,3	17,8	by kind of activities in %:	26
27,4	27,4	27,3	27,5	agriculture, forestry and fishing	27
53,6	53,8	54,3	54,7	industry and construction	28
				services ^g	28

działu „Ludność”, ust. 2. c Łącznie ze zgonami niemowląt. d Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 2010. g Patrz uwagi ogólne

to the chapter “Population”, item 2. c Including infant deaths. d For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural of the Agricultural Census 2010. g See general notes to the Yearbook, item 2, point 1).

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
					RYNEK LABOUR
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	220,5	189,8	196,5	180,3
2	na 1000 ludności	84	74	77	72
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	31,4	26,0	34,6	28,5
4	na 1000 ludności	12	10	14	11
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	208,1	198,4	131,6	151,6
6	2000 = 100.....	100,0	95,4	63,3	72,8
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	52,3	50,3	50,3	48,8
8	w wieku do 25 lat	28,3	20,6	19,2	16,2
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	47,6	52,0	29,7	41,0
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	414	144	98	82
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	16,3	17,9	12,2	14,1
					WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1668,76	2052,90	2877,62	3315,58
13	2000 = 100.....	100,0	123,0	172,4	198,7
14	w tym: w przemyśle	1664,10	2017,35	2949,08	3481,33
15	w budownictwie.....	1481,54	1685,06	2322,96	2525,25
	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.:				
16	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	528	520	538	513
17	rolników indywidualnych.....	161	140	116	104
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
18	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	789,40	1049,42	1481,17	1730,12
19	rolników indywidualnych ^b	589,21	741,54	940,86	1109,24

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie — Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. — w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu

^b The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 — of the Agricultural Census from this system and to benefits from the Pension Fund.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
183,0	182,4	187,1	188,8	in thousands	1
73	73	75	76	per 1000 population	2
				in construction:	
28,4	28,3	28,5	28,1	in thousands	3
11	11	11	11	per 1000 population	4
126,2	109,5	91,0	72,7	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.	5
60,6	52,6	43,8	34,9	2000 = 100	6
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
49,2	49,8	50,7	51,8	women	7
14,3	13,1	11,2	10,0	aged up to 25 years	8
44,4	42,0	43,1	41,9	out of work for longer than 1 year	9
58	33	23	13	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
11,8	10,3	8,5	6,7	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3419,12	3574,28	3712,34	3925,97	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
204,9	214,2	222,5	235,3	2000 = 100	13
3563,84	3742,27	3835,23	4101,44	of which: in industry	14
2667,85	2790,82	2908,07	3091,29	in construction	15
				Average number of retirees and pensioners in thous.:	
508	508	510	512	receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution	16
102	102	102	101	farmers	17
				Average monthly gross retirement pay and pension in zł:	
1789,61	1843,94	1873,52	1927,25	paid by the Social Insurance Institution	18
1132,37	1168,00	1170,59	1187,40	farmers ^b	19

twie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. — Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005—2009 Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, Emerytalno-Rentowego.

was used for calculation, estimated using the results: in 2000 — of the Agricultural Census 1996, in 2005—2009 — of the 2010. b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
		INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRU			
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
1	wodociągowej	18758,8	20536,6	21750,1	22415,8
2	kanalizacyjnej ^a	2817,9	3666,5	4774,1	5971,1
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
3	w hm ³	102,3	92,4	86,6	87,3
4	na 1 mieszkańca w m ³	38,9	35,8	34,0	34,7
	energii elektrycznej w miastach ^b :				
5	w GWh	1186,9	1227,1	1312,0	1232,3
6	na 1 mieszkańca w kWh	692,4	734,7	806,2	770,5
	Zasoby mieszkaniowe ^{cd} (stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
7	w tysiącach	911,2	947,4	975,9	992,4
8	na 1000 ludności	346,7	367,6	383,9	394,9
	izby:				
9	w tysiącach	2947,2	3298,9	3481,5	3555,2
10	na 1000 ludności	1121,5	1279,9	1369,4	1414,7
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
11	w tysiącach	51327,6	61614,8	65715,1	67608,0
12	na 1000 ludności	19532,4	23905,2	25847,3	26902,3
13	przeciętna 1 mieszkania	56,3	65,0	67,3	68,1
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
14	w tysiącach	3,8	4,6	7,0	6,0
15	na 1000 ludności	1,4	1,8	2,7	2,4
	izby:				
16	w tysiącach	17,3	23,1	30,1	28,9
17	na 1000 ludności	6,6	8,9	11,8	11,5
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
18	w tysiącach	419,2	576,6	784,0	758,8
19	na 1000 ludności	159,5	223,7	308,8	301,4
20	przeciętna 1 mieszkania	110,6	126,3	112,7	126,3

^a Łącznie z kolektorami. ^b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód ogólny z działu "Infrastruktura komunalna. Mieszkania – Mieszkania" ust. 3. d W 2000 r. – zamieszkanane.

^a Including collectors. ^b In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from ture. Dwellings – Dwellings", item 3. d In 2000 – inhabited.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA CTURE. DWELLINGS					
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
22572,2	22754,5	22894,2	23064,8	water supply	1
6202,7	6507,1	6658,2	6859,4	sewage ^a	2
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
85,8	92,7	90,1	88,2	in hm ³	3
34,2	37,1	36,2	35,6	per capita in m ³	4
				electricity in urban areas ^b :	
1175,0	1173,4	1177,7	1198,8	in GWh	5
739,8	743,7	751,2	800,2	per capita in kWh	6
				Dwelling stocks ^{cd} (as of 31 XII):	
				dwelling:	
997,8	1003,9	1009,9	1016,3	in thousands	7
398,4	402,6	406,3	410,4	per 1000 population	8
				rooms:	
3579,6	3606,9	3633,0	3661,3	in thousands	9
1429,5	1446,5	1461,8	1478,5	per 1000 population	10
				useful floor area of dwellings in m ² :	
68239,7	68923,5	69591,3	70318,2	in thousands	11
27250,8	27640,1	28000,9	28396,3	per 1000 population	12
68,4	68,7	68,9	69,2	average per dwelling	13
				Dwellings completed:	
				dwelling:	
6,5	7,2	7,1	7,5	in thousands	14
2,6	2,9	2,8	3,0	per 1000 population	15
				rooms:	
29,8	32,1	30,9	33,1	in thousands	16
11,9	12,8	12,4	13,3	per 1000 population	17
				useful floor area of dwellings in m ² :	
769,8	804,8	790,2	846,3	in thousands	18
306,9	322,1	317,6	341,8	per 1000 population	19
118,4	112,6	111,9	113,3	average per dwelling	20

z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. c Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych; patrz uwaga a private farm in agriculture. c Based on balances of dwelling stocks; see general notes to the chapter "Municipal infrastruc-

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
					EDUKACJA ^a EDUCA
	Uczniowie w szkołach ^b (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
1	podstawowych ^c	201,3	163,0	134,7	132,0
2	gimnazjalnych.....	74,5	100,1	79,6	69,2
3	specjalnych przysposabiających do pracy.....	x	0,3	0,6	0,7
4	branżowe I stopnia ^d	31,0	11,9	11,7	9,9
5	liceach ogólnokształcących ^e	62,6	50,2	42,8	36,7
6	liceach profilowanych.....	x	11,1	2,9	0,6
7	technikach ^e	57,2	29,9	30,7	30,4
8	artystycznych ogólnokształcących ^f	1,5	0,7	0,7	0,8
9	policealnych.....	12,2	22,0	21,6	20,7
	Absolwenci szkół ^{bg} w tys.:				
10	podstawowych.....	76,3 ^h	31,3	24,4	22,1
11	gimnazjów.....	x	33,4	27,3	23,8
12	specjalnych przysposabiających do pracy.....	x	x	0,1	0,2
13	zasadniczych zawodowych ^d	10,8	3,9	4,0	3,4
14	liceów ogólnokształcących ^e	11,9	16,8	14,7	13,1
15	liceów profilowanych.....	x	3,9	1,6	0,7
16	techników ^e	11,3	9,3	6,1	6,6
17	artystycznych ogólnokształcących ^f	0,2	0,1	0,1	0,1
18	policealnych.....	5,5	6,6	5,7	6,1
19	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{egi} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności.....	13,1	13,2	10,5	9,5
20	Studenci szkół wyższych ^k (stan w dniu 30 XI) w tys.	99,7	131,0	122,8	97,1
21	Absolwenci szkół wyższych ^{kl} w tys.	15,1	24,3	36,6	27,5
22	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	25,5	24,4	20,8	16,7
23	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	5,9	7,8	4,5	4,8
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):				
24	miejsca w przedszkolach w tys.	48,1	45,5	51,6	59,6
	dzieci w tys.:				
25	w przedszkolach ^m	45,1	41,9	52,8	61,2
26	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.....	11,5	10,6	12,7	18,6
27	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ⁿ	408	454	547	571

a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych zasadnicze szkoły zawodowe. e Łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2006/07-2013/14 absolwenci). f Dające uprawnienia zawodowe. g Z poprzedniego roku szkolnego. h Dane i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. k Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organów wewnątrznych; bez cudzoziemców. l Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku akademickim 2000/01 — przedszkolnymi. n W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2. b Excluding schools for adults, except post-secondary vocational schools. e Including: supplementary general secondary schools (in the 2004/05-2012/13 school years – students, 2006/07/2013/14 graduates). f Leading to professional certification. g From previous school year, h Data include schools. k Including branch sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location, l From the previous academic year, and in 2000/01 academic year — the calendar year. m Since 2008/09 school year including pre-6-year old population.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE					
TION^a					
				Pupils and students in schools ^b (as of beginning of the school year) in thous.:	
141,3	151,8	140,6	162,4	primary ^c	1
67,0	66,0	65,4	43,5	lower secondary	2
0,7	0,7	0,7	0,6	special job-training	3
9,7	8,9	8,1	7,4	stage I sectoral vocational ^d	4
34,9	33,0	31,6	30,9	general secondary ^e	5
-	-	-	-	specialised secondary	6
30,5	30,5	30,6	30,3	technical secondary ^e	7
0,8	0,9	0,9	0,9	general art ^f	8
20,1	20,0	20,0	16,7	post-secondary	9
				Graduates of schools ^{bg} in thous.:	
21,7	21,7	21,5	-	primary	10
22,5	21,9	21,6	20,8	lower secondary	11
0,1	0,2	0,2	0,2	special job-training	12
2,6	2,9	2,7	2,4	basic vocational ^d	13
12,1	11,7	11,0	10,4	general secondary ^e	14
0,5	-	-	-	specialised secondary	15
6,3	6,6	6,7	6,9	technical secondary ^e	16
0,1	0,1	0,1	0,1	general art ^f	17
6,4	5,5	5,5	4,2	post-secondary	18
				Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^{egj} (excluding schools for adults) per 1000 population	
8,7	8,5	8,3	8,0		19
91,7	85,5	82,6	77,4	Students of higher education institutions ^k (as of 30 XI) in thous.	20
25,8	22,9	20,2	22,7	Graduates of higher education institutions ^{kl} in thous.	21
				Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	
14,7	12,5	11,8	10,9		22
4,2	4,2	3,2	3,0	Graduates of schools for adults in thous.	23
				Pre-primary education (as of beginning of the school year):	
61,6	61,0	66,6	70,2	places in nursery schools in thous.	24
				children in thous.:	
60,7	57,7	64,7	68,2	in nursery schools ^m	25
				in pre-primary sections in primary schools	
15,9	12,6	14,8	14,2		26
				Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3—6 ⁿ	
562	-	640	692		27

nych. c Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. d Do roku szkolnego 2016/17 2004/05-2012/13 uczniowie, 2005/06-2012-13 absolwenci i technikami (w latach szkolnych 2004/05-2013/14 uczniowie, obejmują absolwentów klasy VIII i VI. i Od roku szkolnego 2004/05 łącznie z liceami profilowanymi zacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw we z roku kalendarzowego. m Od roku szkolnego 2008/09 łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami rocznika 6-latków.

schools. c Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. d Until the 2016/17 school year, basic 2004/05-2012/13 – graduates), supplementary technical secondary schools (in the 2004/05-2013/14 school years – students, graduates of 8th and 6th grade. i Since 2004/05 school year including specialised secondary schools as well as special job-training excluding academies of the Ministry of National Defence and of the Ministry of the Interior and Administration; excluding foreigners. primary points. n In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3-6 in the population aged 3-5 and in half of the

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
OCHRONA ZDROWIA ^a <i>HEALTH CARE ^a</i>					
Pracownicy medyczni ^b (stan w dniu 31 XII):					
1	lekarze	6549	6109	6116	6341
2	lekarze dentyści	977	1000	700	922
3	pielęgniarki ^c	12642	11907	11849	13030
4	Łóżka w szpitalach ogólnych ^d (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	53,9	53,2	53,2	53,4
5	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1646,6	1961,0	2436,7	2505,9
6	Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	696	1031	1279	1493
7	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	688	847	887	863
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	3820	3043	2866	2912
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
9	lekarskie	5,6	6,7	7,1	7,4
10	stomatologiczne	0,6	0,9	0,9	0,9
11	Dzieci w żłobkach ^e i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^f	30,6	31,3	39,5	51,8
KULTURA. <i>CULTURE.</i>					
12	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	596	568	559	548
13	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3437	3474	3520	3471
14	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	184	182	162	158
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:					
15	na 1000 ludności	3540,6	3352,6	3108,7	3240,4
16	na 1 czytelnika	19,3	18,4	19,2	20,5
Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII):					
17	w liczbach bezwzględnych	4358	4579	3939	4617
18	na 1000 ludności	1,7	1,8	1,5	1,8
19	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycz- nych ^g na 1000 ludności	247	200	237	243
20	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	39	41	46	47
21	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	214	213	279	360
22	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	40	34	23	22
23	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	4,75	4,27	4,65	4,69
24	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	491	464	840	812
Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:					
25	radiowi	266	264	208	210
26	telewizyjni	259	254	201	201

a Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych. b Od 2005 pracujący bezpośrednio z pacjen-
tami pielęgniarstwa. d Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla
na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Since 2012 include data of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior. b Since 2005 working directly
master nurses. d Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns.
including out- door events.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
I POMOC SPOŁECZNA AND SOCIAL WELFARE					
6895	6676	6978	6652	Medical personnel ^b (as of 31 XII):	
906	875	966	957	doctors	1
12718	12319	11995	12118	dentists	2
				nurses ^c	3
53,1	52,1	51,4	51,6	Beds in general hospitals ^d (as of 31 XII) per 10 thous. population	4
2511,8	2239,0	2292,8	2228,0	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	5
1546	1562	1619	1621	Out-patients departments (as of 31 XII)	6
856	912	935	945	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	7
2925	2734	2658	2620	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	8
				Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	
7,7	7,8	8,0	8,0	doctors	9
0,9	0,9	0,9	0,9	dentists	10
57,9	64,1	76,7	82,9	Children in nurseries ^e and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^f	11
TURYSTYKA TOURISM					
542	530	517	512	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	12
3461	3416	3377	3341	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	13
156	154	151	147	Public library borrowers per 1000 population	14
				Public library loans in vol.:	
3190,1	3108,7	3070	2940	per 1000 population	15
20,4	20,1	20,4	20,0	per borrower	16
				Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII):	
4893	4894	4964	4893	in absolute numbers	17
2,0	2,0	2,0	2,0	per 1000 population	18
219	224	222	210	Audience in theatres and music institutions ^g per 1000 population	19
50	51	49	51	Museums with branches (as of 31 XII)	20
448	446	401	399	Museum and exhibition visitors per 1000 population	21
22	21	24	24	Fixed cinemas (as of 31 XII)	22
4,60	5,1	5,6	5,4	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	23
861	948	1157	1339	Audience in fixed cinemas per 1000 population	24
				Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
210	210	210	211	radio	25
202	202	202	203	television	26

tem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. c łącznie z magi-
noworodków. e łącznie z oddziałami żłobkowymi. f Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. g Dane dotyczą działalności prowadzonej

with a patient; since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. c Including
e Including nursery wards. f Until 2010 excluding children's clubs. g Data concern activity performed in voivodship area,

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
					KULTURA. CULTURE.
1	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	245	224	289	357
2	w tym hotele	51	50	86	112
3	Miejsca noclegowe ^a (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	89,6	59,5	78,5	93,7
4	Korzystający z noclegów ^a na 1000 ludności	201	240	390	448
					ROLNICTWO AGRICULTURE
5	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	1204,0	1091,1	979,7	982,5
6	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	97,6	98,7
7	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha	928,0	812,1	735,7	752,4
	w tym w %:				
8	zboża podstawowe (łącznie z mieszkankami zbożowymi)	68,3	75,8	76,9	74,9
9	w tym: pszenica	12,5	10,8	12,3	13,8
10	żyto	30,3	23,0	18,1	20,7
11	ziemniaki ^f	16,8	7,5	5,8	5,1
12	buraki cukrowe	1,4	1,3	0,9	0,8
	Zbiory w tys. t:				
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszkankami zbożowymi)	1291,2	1653,9	1750,6	1677,1
14	w tym: pszenica	294,5	291,4	349,1	380,0
15	żyto	496,1	416,2	308,2	374,7
16	ziemniaki ^f	2955,2	975,2	903,3	733,4
17	buraki cukrowe	504,9	394,8	280,6	301,0
	Plony z 1 ha w dt:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszkankami zbożowymi)	20,4	26,9	30,8	29,8
19	w tym: pszenica	25,4	33,2	38,7	36,6
20	żyto	17,6	22,3	23,1	24,1
21	ziemniaki ^f	189	160	213	192
22	buraki cukrowe	382	361	421	516
	Zwierzęta gospodarskie ^d (stan w czerwcu):				
	bydło:				
23	w tysiącach sztuk	462,5	435,5	453,7	450,4
24	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	38,5	40,1	46,3	45,8
	trzoda chlewna (w latach 2000-2009 oraz 2011-2013 – stan w końcu lipca):				
25	w tysiącach sztuk	1200,9	1363,5	1308,2	970,5
26	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	99,9	125,5	133,5	98,8
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^e :				
27	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg.....	217,2	329,3	325,3	329,8
28	mleka krowiego w l.....	882,1	970,9	983,6	965,5

a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane według siedziby użytkownika posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne chni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). f Od 2010 r. bez ogrodów króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej.

a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places. b Data are presented according to the official residence of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). f Since 2010 excluding kitchen gardens.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)					
TOURISM (cont.)					
362	352	357	337	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	1
115	113	113	113	of which hotels	2
92,6	92,6	93,2	89,6	Number of beds ^a (as of 31 VII) per 10 thous. population	3
476	513	508	527	Tourists accommodated ^a per 1000 population	4
I LEŚNICTWO ^b					
AND FORESTRY ^b					
957,7	972,3	961,6	1017,7	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	5
99,3	99,3	99,0	99,7	in good agricultural condition in %	6
739,3	765,3	746,4	798,3	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	7
of which in %:					
74,6	72,5	71,8	75,2	basic cereals (including cereal mixed)	8
15,0	15,7	14,5	15,4	of which: wheat	9
17,3	13,1	13,3	16,0	rye	10
4,7	4,7	4,6	5,2	potatoes ^f	11
0,8	0,7	0,8	0,7	sugar beets	12
Crop production in thous. t:					
1986,1	1684,1	1691,4	2111,5	basic cereals (including cereal mixed)	13
486,9	435,2	384,8	525,0	of which: wheat	14
367,0	245,7	252,6	357,1	rye	15
1005,5	674,0	1040,1	1121,1	potatoes ^f	16
389,8	260,7	330,1	401,9	sugar beets	17
Yields per 1 ha in dt:					
36,0	30,3	31,1	35,2	basis cereals (including cereal mixed)	18
43,9	36,3	35,5	42,6	of which: wheat	19
28,7	24,5	25,4	28,0	rye	20
291	188	300	272	potatoes ^f	21
686	511	565	719	sugar beets	22
Livestock ^d (as of June):					
cattle:					
464,4	460,4	456,2	466,2	in thousands heads	23
48,5	47,3	47,4	45,8	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	24
pigs (in years 2000-2009 and 2011-2013 – as of the end of July):					
1057,0	1027,8	1079,6	1075,8	in thousands heads	25
110,4	105,7	112,3	105,7	per 100 ha of agricultural land ^c in heads	26
Production per 1 ha of agricultural land ^c :					
427,6	416,7	441,9	407,8	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^g	27
1093,5	1009,5	1029,7	1014,2	in kg	27
				cows' milk in l	28

gospodarstwa. c Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 2. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Od 2010 r. bez powierzchni przydomowych. g Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego,

of land user. c Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners "Agriculture, hunting and forestry", item 2. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Since 2010 excluding permanent g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
ROLNICTWO AGRICULTURE					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b : ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożo- wymi) w kg.....	139	201	331	216
2	ziemniaki w kg.....	56	43	49	93
3	buraki cukrowe w kg.....	420	364	285	333
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg.....	129	254	271	310
5	mleko krowie w l.....	546	693	735	768
Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bde} w kg:					
6	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	74,6	117,9	122,9	166,7
7	wapniowych.....	97,4	133,3	30,1	41,4
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. - stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{bef} w szt.	9,1	11,6	12,8	13,2
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha.....	379,4	384,8	391,5	394,8
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
10	w tysiącach hektarów.....	372,3	377,6	384,1	387,5
11	na 1 mieszkańca w ha.....	0,14	0,15	0,15	0,15
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %.....	20,4	20,7	21,1	21,3
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	239,3	251,8	289,2	288,6
PRZE INDU					
Produkcja sprzedana przemysłu:					
14	w milionach złotych (ceny bieżące).....	.	37574,9	55480,0	69287,9
15	rok poprzedni =100 (ceny stałe).....	.	.	115,3	101,6
16	2005 = 100 (ceny stałe).....	.	100,0	137,1	172,3
17	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące).....	.	198002	277143	369321
18	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące).....	.	14552	21787	27519
BUDOW COSTR					
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^g (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych.....	.	4397,0	8355,0	7782,8
20	na 1 mieszkańca w zł.....	.	1703	3281	3091
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ TRANSPORT AND COMMUNI					
Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^h :					
21	w kilometrach.....	1074	1059	1063	1058
22	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	5,9	5,8	5,8	5,8
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):					
23	w kilometrach.....	16370	16490	18648	19373
24	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km.....	89,9	90,5	102,4	106,5
Samochody osobowe zarejestrowane ⁱ :					
25	w tysiącach sztuk.....	696,3	811,1	1140,0	1275,9
26	na 1000 ludności.....	265,0	314,7	448,4	507,7

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytków rolnych niepro o małej skali; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 2. c Dotyczy mięsa: wołowego, e W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzonego co 3 lata. Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. i Od 2011 r. łącznie

a Data are presented according to the official residence of land user. b Since 2010 excluding land of owners of who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", e In 2010 data of the Agricultural Census. f Since 2010 data on the basis of period survey conducted every three years. g Realized since 2005 of other entities which are administrators of railway infrastructure. i Since 2011 including having temporary permission

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO ^a (dok.)					
AND FORESTRY ^a (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
345	337	319	289	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
119	100	120	71	potatoes in kg	2
395	285	343	369	sugar beets in kg	3
368	387	400	375	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
818	814	829	809	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{bde} in kg:	
135,6	126,9	136,5	138,6	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
39,8	32,0	42,8	44,9	lime	7
.	.	13,6	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 - as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{bel} in units	8
395,1	395,4	396,6	398,5	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
387,8	388,2	389,4	391,2	Forest areas (as of 31 XII):	
0,15	0,16	0,16	0,16	in thousands hectare	10
21,3	21,3	21,4	21,5	per capita in ha	11
				Forest cover (as of 31 XII) in %	12
302,7	300,1	325,6	335,8	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
MYSŁ					
STRY					
70204,5	74501,5	75732,7	81805,5	Sold production of industry:	
100,4	104,3	100,3	106,6	in million zlotys (current prices)	14
173,0	173,0	180,4	173,5	previous year =100 (constant prices)	15
369610	388383	383393	409312	2005 = 100 (constant prices)	16
27987	29822	30434	32987	per employee in zl (current prices)	17
				per capita in zl (current prices)	18
NICTO					
UCTION					
8434,2	9515,7	7647,2	7862,2	Sales of construction and assembly production ⁹ (current prices):	
3362	3809	3073	3170	in million zlotys	19
				per capita in zl	20
— STAN W DNIU 31 XII					
CATIONS — AS OF 31 XII					
1068	1069	1080	1080	Railway lines operated - standard gauge ^h :	
5,9	5,9	5,9	5,9	in kilometres	21
				per 100 km ² of total area in km	22
19940	20151	20395	20711	Hard surface public roads (urban and non-urban):	
109,4	110,6	111,9	113,7	in kilometres	23
				per 100 km ² of total area in km	24
1314,0	1358,3	1416,9	1465,7	Registered passenger cars ⁱ :	
524,7	544,7	570,1	591,9	in thousand units	25
				per 1000 population	26

wadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej. d W roku gospodarczym. g Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. h Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land item 2. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight. d in farming year. by construction units – by place of performing works. h Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as given at the end of the year.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ TRANSPORT AND COMMUNI					
	Placówki dla usług pocztowych ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	453	476	464	489
2	na 100 tys. ludności	17,2	18,5	18,3	19,5
	Telefoniczne łącza główne ^b :				
3	w tysiącach.....	767,4	806,8	526,8	355,0
4	na 1000 ludności.....	292,0	313,0	207,2	141,2
HAN TRA					
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
5	w milionach złotych.....	23533,2	24356,2	27854,9	31613,4
6	na 1 mieszkańca w zł.....	8940	9433	10938	12556
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	28,8 ^c	28,0	23,8	25,2
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	91 ^c	92	107	100
FINANSE PUBLIC					
	Budżety gmin ^d				
	Dochody:				
9	w milionach złotych.....	1947,0	2903,7	4710,0	5158,2
10	na 1 mieszkańca w zł.....	1132	1726	2791	3075
	Wydatki:				
11	w milionach złotych.....	1966,8	2924,0	5059,6	5088,8
12	na 1 mieszkańca w zł.....	1143	1738	2998	3033
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
13	w milionach złotych.....	1689,0	2145,7	3019,5	4167,9
14	na 1 mieszkańca w zł.....	1822	2386	3515	4961
	Wydatki:				
15	w milionach złotych.....	1777,3	2216,4	3240,8	4392,5
16	na 1 mieszkańca w zł.....	1918	2464	3772	5229
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
17	w milionach złotych.....	828,1	888,9	1496,4	1430,3
18	na 1 mieszkańca w zł.....	481	528	887	853
	Wydatki:				
19	w milionach złotych.....	833,2	896,2	1564,5	1415,5
20	na 1 mieszkańca w zł.....	484	533	927	844
	Budżet województwa				
	Dochody:				
21	w milionach złotych.....	160,4	311,7	784,5	751,4
22	na 1 mieszkańca w zł.....	61	121	308	298
	Wydatki:				
23	w milionach złotych.....	167,5	321,5	863,2	753,3
24	na 1 mieszkańca w zł.....	63	125	339	299

a Dane dotyczą poczty publicznej; w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. b Dane dotyczą sklepów; patrz uwagi ogólne działu „Handel i gastronomia”, ust. 9. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również
 a Data concern public post; in 2000 post offices and telecommunication service offices. b Data concern operators of the general notes to the chapter „Trade and catering”, item 9. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
— stan w dniu 31 XII					
CATIONS — AS OF 31 XII					
475	.	.	.	Postal service offices ^a	1
19,0	.	.	.	in absolute numbers	2
				per 100 thous. population	
327,2	289,1	268,5	214,2	Fixed main line ^b :	3
130,7	115,9	108,1	86,5	in thousands	4
				per 1000 population	
DEL					
DE					
31388,5	32658,2	35218	39496	Retail sales (current prices):	5
12513	13072	14153	15926	in million zlotys	6
25,2	24,5	24,3	23,2	per capita in zł	7
99	102	102	107	Shops (as of 31 XII) in thous.	8
				Population (as of 31 XII) per shop	
PUBLICZNE					
FINANCE					
				Budgets of gminas^d	
				Revenue:	
5487,6	5671,7	6538,1	7124,5	in million zlotys	9
3275	3394	3923	4283	per capita in zł	10
				Expenditure:	
5404,4	5568,6	6292,8	7191,1	in million zlotys	11
3226	3332	3776	4323	per capita in zł	12
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	
3962,0	4418,9	4576,2	4563,8	in million zlotys	13
4756	5343	5568	5589	per capita in zł	14
				Expenditure:	
4433,2	4599,9	4472,0	4624,0	in million zlotys	15
5322	5561	5441	5663	per capita in zł	16
				Budgets of powiats	
				Revenue:	
1465,6	1454,5	1525,1	1589,1	in million zlotys	17
875	870	915	955	per capita in zł	18
				Expenditure:	
1457,1	1445,1	1495,7	1622,6	in million zlotys	19
870	865	897	975	per capita in zł	20
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
751,6	747,0	707,3	701,4	in million zlotys	21
300	299	284	283	per capita in zł	22
				Expenditure:	
729,9	749,7	646,4	646,1	in million zlotys	23
291	300	260	260	per capita in zł	24

operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. c Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania statusu miasta na prawach powiatu.

public telecommunication network. c Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey; see cities with powiat status.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2013
				INWESTYCJE. ŚRO INVESTMENTS. FIX	
	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				
1	w milionach złotych	6593,4	9011,2	13704,4	16819,1
2	na 1 mieszkańca w zł	2490	3490	5382	6680
	Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				
3	w milionach złotych	85925,8	110437,3	143972,5	184188,6
4	na 1 mieszkańca w zł	32664	42847	56628	73292
				PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^b ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY ^b	
5	Ogółem w tys.	211,3	249,5	230,9	237,9
6	na 10 tys. ludności	800	968	908	947
	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:				
7	w tysiącach	41,0	48,2	50,8	57,1
8	2000 = 100	100,0	117,6	123,8	139,3
	w tym:				
9	spółdzielnie	1,1	1,0	1,0	1,0
10	spółki handlowe	7,5	11,3	14,2	17,2
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1,8	2,3	2,7	3,1
12	spółki cywilne	19,8	18,8	15,8	16,6
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:				
13	w tysiącach	170,4	201,3	180,1	180,9
14	2000 = 100	100,0	118,1	105,7	106,2
15	na 10 tys. ludności	644	781	709	720
				RACHUNKI REGIONAL	
	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				
16	w milionach złotych	88485	101070
17	na 1 mieszkańca w zł	34747	40142
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	100,8
	Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				
19	w milionach złotych	77908	89746
20	na 1 mieszkańca w zł	30594	35645
	Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				
21	w milionach złotych	60980	66892
22	na 1 mieszkańca w zł	23946	26568
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	100,4

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących działalność w gospodarstwach domowych, ust. 12.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Excluding persons tending item 12.

2014	2015	2016	2017	SPECIFICATION	No.
DKI TRWAŁE^a					
ED ASSETS^a					
16226,7	17437,7	14292,8	14364,5	Investment outlays (current prices):	
6469	6980	5743	5792	in million zlotys	1
				per capita in zł	2
204648,1	216320,5	228054,7	238275,5	Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
81724	86750	91760	96221	in million zlotys	3
				per capita in zł	4
w rejestrze REGON — stan w dniu 31 XII					
IN THE regon REGISTER — as of 31 XII					
239,6	241,5	243,3	245,9	Total in thous.	5
957	968	979	993	per 10 thous. population	6
59,2	61,2	63,6	48,4	Legal persons and organizational entities without legal personality:	
144,4	149,3	155,1	118,0	in thousands	7
				2000 = 100	8
				of which:	
1,0	1,0	1,0	1,0	co-operatives	9
18,5	20,1	21,8	23,3	commercial companies	10
3,2	3,3	3,4	3,5	of which with foreign capital participation	11
16,7	16,8	16,9	17,0	civil law partnerships	12
				Natural persons conducting economic activity:	
180,4	180,3	179,7	180,5	in thousands	13
105,9	105,8	105,5	105,9	2000 = 100	14
720	723	723	729	per 10 thous. population	15
REGIONALNE^c					
ACCOUNTS^c					
105026	109397	112473	.	Gross domestic product (current prices):	
4189	43790	45199	.	in million zlotys	16
			.	per capita in zł	17
103,6	103,1	101,8	.	Gross domestic product (constant prices) –	
			.	– previous year = 100	18
93166	97060	99354	.	Gross value added (current prices):	
37141	38851	39926	.	in million zlotys	19
			.	per capita in zł	20
68828	70362	74170	.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
27438	28165	29806	.	in million zlotys	21
			.	per capita in zł	22
103,4	103,4	106,0	.	Gross real disposable income in the households sector –	
			.	previous year = 100	23

ych gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. c Dane za lata 2010-2014 skorygowano; patrz uwagi ogólne działu „Rachunki

private farms in agriculture. c Data for 2010-2014 has been adjusted; see general notes to the chapter “Regional accounts”,

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna)	Łanięta	52°23',6	x	in the north (northern geographic latitude)
na południe (szerokość geograficzna północna)	Żytno	50°50',6	x	in the south (northern geographic latitude)
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Wieruszów	18°04',5	x	in the west (eastern geographic longitude)
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Sadkowie	20°39',6	x	in the east (eastern geographic longitude)
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°33',0	173,2	from south to north
z zachodu na wschód	x	2°35',1	180,2	from west to east

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.
AREA AND BORDERS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	18219	x	Area in km ²
Długość granicy w km	1020	100,0	Length of borders in km
z województwami:			with voivodships:
mazowieckim	325	31,9	mazowieckie
świętokrzyskim	162	15,9	świętokrzyskie
śląskim	146	14,3	śląskie
opolskim	63	6,2	opolskie
wielkopolskim	294	28,8	wielkopolskie
kujawsko-pomorskim	30	2,9	kujawsko-pomorskie

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography .

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt — Józefów/Góry Suche	gm. Przedbórz, pow. radomszczański	347,0	Highest point — Józefów/Góry Suche
Najniżej położony punkt — Zabostów Duży	gm. Łowicz, pow. łowicki	81,98	Lowest point — Zabostów Duży
Najwyżej położona miejscowość — Józefów	gm. Przedbórz, pow. radomszczański	347,0	Highest locality — Józefów
Najniżej położona miejscowość — Zabostów Duży	gm. Łowicz, pow. łowicki	85,86	Lowest locality — Zabostów Duży

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI I STOPNIE WODNE RESERVOIRS AND FALLS	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Całkowita pojemność (przy maksymalnym piętrzeniu) w hm ³ Total capacity (at maximum accumulation) in hm ³	Powierzchnia (przy maksymalnym piętrzeniu) w km ²) Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Jeziorsko	Warta	1986	202,0	42,3	11,5
Sulejów	Piлица	1973	84,3	23,8	11,3
Ciesznowice	Luciąża	1998	9,1	2,6	10,4
Miedzna	Wąglanka	1979	3,8	1,8	6,6
Smardzew	Myja	2012	1,4	0,7	5,0

Źródło: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Environment and Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 5. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C							
		średnie ^a average ^a					skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		1971- 2000	2001- 2005	2006- 2010	2001- 2010	2017	maksimum maximum	minimum minimum	
Łódź.....	187	8,0	8,5	8,8	8,6	8,8	37,6	-30,3	67,9

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 6. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE
I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziomem morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłone- czenie w h Insola- tion in h	Średnie zachmu- rzenie w oktanta- ch ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971- 2000	2001- 2005	2006- 2010	2001- 2010				
		średnie ^b average ^b				2017			
		Łódź.....	187	571	582	621	601	832	3,4

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowego Instytutu Badawczego.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management - National Research Institute.

Uwagi metodologiczne

1. Informacje o stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 1034).

Dane o gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst, Dz. U. 2015 poz. 909), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I-III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV-VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI - najniższą. Grunty przeznaczone pod zalesienia oznaczono symbolami: ome - RZ; pastwiska - PsZ.

2. Dane o gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

1) w pozycji "na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)" - jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszą-

Methodological notes

1. Information regarding the **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016, item 1034).

Data regarding agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2015 item 909), which protects all agricultural land included in quality classes I—III, as well as agricultural land included in quality classes IV—VI, comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest. Land designated for afforestation is given the following symbols: RZ — for arable land and PsZ — for pastures.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding **water withdrawal** concern:

1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry and fishing)" — organisational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5

cych opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;

2) w pozycji "nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych" - jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;

3) w pozycji "eksploatacja sieci wodociągowej" - wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3 pkt. 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o wyposażeniu w oczyszczalnię ścieków.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach cieplnych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

Za wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

— są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji,

— ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,

— temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczone mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;

2) in the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds"— agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;

3) in the item "exploitation of water supply network"— all entities supervising the work of the water supply network (including housing co-operatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

— is discharged into waters by a separate sewage system,

— the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,

— the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nieobjęte są badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przyszagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku, gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanej przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 X 2015 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. 2015, poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o **emisji pyłów i gazów** obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, twórców i

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Municipal wastewater treatment plants cover all water treatment plants within a sewage network. The statistical survey do not include household wastewater treatment facilities or plants which treat only transported wastewater (i.e. waste water treatment plants which operate outside the sewage system).

Since 2003 municipal chemical treatment plants have been classified as treatment plants with increased biogen removal or mechanical treatment plants.

Data on **urban and rural population connected to wastewater treatment plants** are presented on the basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns organisational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12 X 2015, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws 2015, item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which i.a. assures comparability of data and may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emissions** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych).

Formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst, Dz. U. 2016, poz. 2134, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania oraz popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skałności lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats).

Forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Natura 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2016 item 2134, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing by particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected. National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state — ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected because of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river

krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyiska, skalki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia jest obowiązany.

Dane o odpadach za lata 2000-2012 zostały opracowane w oparciu o ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach, natomiast dane o odpadach za lata 2013-2016, opracowywane są w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (DZ. U. 2013, poz. 21) z późniejszymi zmianami.

Informacje o odpadach opracowywane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U., poz. 1923).

Dane dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych od 2014 roku obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych, zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest ustawie z dnia 14 XII 2012 r. (Dz. U. 2013, poz. 21).

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych).

Dane o odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych) dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic blocks and caves.

7. Waste means any substance or object which the holder discards or intends or is required to discard.

Data on waste for 2000–2012 was elaborated on the basis of the Law on waste of 27 IV 2001, whereas data on waste for the years 2013–2016 have been elaborated on the basis of the Law on Waste of 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013, item 21) with later amendments.

Information regarding waste was compiled with the Waste catalogue introduced by the degree of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws, item 1923).

Since 2014 **data on waste recovered and disposed** included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and types of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operations the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21).

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even where the operation has a secondary consequence the reclamation of substance or energy.

Waste storage means a temporary waste which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facility (including heaps, settling ponds).

Data regarding **waste landfilled until now (accumulated)** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Przez **zrehabilitowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

9. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą - prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji "Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", a także spółek wodnościekowych bez względu na liczbę pracujących.

10. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska - w ujęciu kasowym).

11. Podziału nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Reclaimed waste landfills are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. Data on municipal waste concern waste generated in households or by other waste producers (excluding hazardous waste) which on the account of its character and composition is similar to waste from households.

9. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity — keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section "Public administration and defense; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

10. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground) the fines for violating environmental protection requirements the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements — on cash basis).

11. The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management by voivodship is made on the basis of the actual location of the investment.

TABL. 1 (7). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018		2010	2018	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2017 r. increase (+) or decrease (-) in ha relation to 2017	na 1000 mieszkań- ców ^a w ha per 1000 population ^a in ha			
Powierzchnia ogólna^b	1821895	1821895	1821895	-	716,8	735,7	Total area^b
Użytki rolne	1299894	1284434	1286034 ^c	-20796 ^c	511,4	519,3	Agricultural land
grunty orne	1010593	995581	984163	-3256	397,6	397,4	arable land
sady	31231	31629	34186	-249	12,3	13,8	orchards
łąki trwałe	116878	115438	114675	-336	46,0	46,3	permanent meadows
pastwiska trwałe	87283	85644	84646	-335	34,3	34,2	permanent pastures
grunty rolne zabudowa- ne	40902	42778	43638	346	16,1	17,6	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	4125	4771	5030	59	1,6	2,0	under ponds areas
grunty pod rowami	8882	8593	8369	-106	3,5	3,4	under ditches areas
grunty zadrzewione i zak- rzewione na użytkach rolnych	-	-	11327	-16919	-	4,6	woody and bushy lands on agricultural land
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	395130	402290	394863	18133	155,5	159,5	Forest land as well as woody and bushy land
lasy	387711	391259	392880	20642	152,5	158,7	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	7419	11031	1983	-2509	2,9	0,8	woody and bushy land
Grunty pod wodami	10954	11324	12204	-384	4,3	4,9	Lands under waters
powierzchniowymi pły- nącymi	8519	9071	10097	136	3,4	4,1	surface flowing
powierzchniowymi stoją- cymi	2435	2253	2107	-520	1,0	0,9	surface standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	93312	101893	107950	2227	36,7	43,6	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe	18410	20745	22840	932	7,2	9,2	residential areas
tereny przemysłowe	6019	6575	7196	349	2,4	2,9	industrial areas
tereny inne zabudowane	7743	9433	10055	395	3,0	4,1	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	4071	3937	4160	-1821	1,6	1,7	urbanized non-built-up areas
tereny rekreacji i wypo- czytku	2846	2935	3093	-11	1,1	1,2	recreational and rest areas
tereny komunikacyjne	51830	55409	57371	1662	20,4	23,2	transport areas
drogi	45093	48587	49818	1970	17,7	20,1	roads
kolejowe	6240	6201	6149	167	2,5	2,5	railway
inne ^d	497	621	586	-335	0,2	0,2	others ^d
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	-	-	818	-140	-	0,3	areas used for public road construction or railways
użytki kopalne	2393	2859	3235	721	0,9	1,3	minerals
Użytki ekologiczne	1164	1326	1328	2	0,5	0,5	Ecological areas
Nieużytki	15258	14680	14446	715	6,0	5,8	Wasteland
Tereny różne ^e	6183	5948	5070	103	2,4	2,0	Misceallaneous land ^e

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2009 i 2017. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne działu, ust 1. e Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 XII, respectively for 2009 and 2017. b Land area (including inland waters) as well as parts of inland waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody". d Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. see general notes to the chapter item 1. e Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (8). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
 AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M.....	407	530	356	492	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	101	160	157	278	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: I-II	-	1	3	2	mineral: I-II
III	17	33	50	81	III
IV	21	96	93	183	IV
organiczne: IV	29	5	1	3	organic: IV
V i VI	34	25	10	9	V and VI
Inne grunty rolne	91	182	149	183	Other agricultural land
Grunty leśne.....	215	188	50	31	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	102	188	182	194	Residential areas
Na tereny przemysłowe	63	134	73	205	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne ..	10	5	4	2	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	216	175	54	35	Minerals
Pod zbiorniki wodne	-	3	1	2	Water reservoirs
Na inne cele	15	23	42	54	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych — dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych — dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural land — data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land — data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (9). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
 DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII).....	4497	4860	4856	5203	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	4313	4676	4648	4935	devastated
zdegradowane	184	184	208	268	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	78	68	154	88	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	6	52	131	29	agricultural
leśne	72	7	16	49	forest
zagospodarowane	63	29	18	46	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (10). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY
 AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	321,2	304,6	289,5	290,4	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem, i rybactwem) – z ujęć własnych.....	106,5	107,4	96,5	102,7	35,4	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) — from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe.....	90,0	88,7	77,1	82,7	28,5	surface
podziemne.....	15,7	18,3	18,9	19,5	6,7	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.....	75,1	54,4	53,3	51,6	17,8	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	139,5	142,8	139,7	136,2	46,9	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe.....	11,7	8,7	7,7	7,6	2,6	waters: surface
podziemne.....	127,9	134,1	132,0	128,6	44,3	underground

^a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5 (11). **ZUŻYCIÉ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
 WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	291,6	277,8	263,1	266,6	100,0	TOTAL
Przemysł.....	106,6	107,4	96,7	103,5	38,8	Industry
w tym na cele produkcyjne.....	102,7	103,2	92,7	98,8	37,1	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	75,1	54,4	53,3	51,6	19,3	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	109,9	116,0	113,2	111,5	41,8	Exploitation water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. ^b Excluding water consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (12). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEŃ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	391	392	339	262	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	2867	2995	3019	2966	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	75355	54624	53494	51833	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych.....	1940	1834	809	633	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha.....	5,0	4,7	2,4	2,4	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych.....	73415	52790	52685	51200	for filling and completing fish ponds
na 1 ha.....	25,6	17,6	17,5	17,3	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.
a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (13). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTE WATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M.....	131,2	98,7	100,7	94,3	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	43,1	16,8	18,6	11,8	12,5	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze.....	0,6	0,5	0,7	1,0	1,0	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	88,1	81,9	82,1	82,6	87,5	discharged by sewage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	130,7	98,2	100,0	93,4	99,0	Of which waste water requiring treatment
oczyszczane	130,0	95,2	96,0	89,9	95,3	treated
mechanicznie.....	35,1	7,9	8,3	0,3	0,4	mechanically
chemicznie ^b	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	chemically ^b
biologicznie	12,4	12,2	12,2	14,1	14,9	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów.....	82,5	74,9	75,2	75,1	79,6	with increased biogene removal (disposal)
nieoczyszczane	0,6	2,9	4,0	3,5	3,7	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,6	2,9	4,0	3,5	3,7	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	-	0,0	0,0	0,0	0,0	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building construction as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only industrial wastewater.

TABL. 8 (14). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE
AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 XII

JEDNOSTKI	2010	2015	2016	2017	ENTITIES
OGÓŁEM	177	184	181	186	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczenia	86	75	73	77	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	73	65	63	67	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	68	61	60	65	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	5	4	3	2	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	13	10	10	10	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	91	109	108	109	Discharging waste water into sewage system (not possessing wastewaters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewerage treatment plants.

TABL. 9 (15). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mecha- niczne Mechanical	Chemicz- ne Chemical	Biologicz- ne Biological	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial wastewater treatment plants
Liczba.....						Number
2010	80	22	2	53	3	
2015	64	4	4	53	3	
2016	62	5	3	51	3	
2017	66	5	3	55	3	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	108,7	56,9	3,0	44,4	4,4	
2015	58,1	5,5	6,2	40,7	5,8	
2016	90,4	40,0	5,9	38,8	5,8	
2017	56,5	5,7	5,9	39,2	5,8	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba.....						Number
2010	160	-	-	120	40	
2015	205	2	-	162	41	
2016	206	2	-	162	42	
2017	205	-	-	164	41	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2010	606,0	-	-	48,2 ^b	557,8	
2015	531,2	0,1	-	56,8	474,3	
2016	545,1	0,1	-	71,9	473,1	
2017	528,6	-	-	57,6	470,9	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{cd}						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^{cd}
2010	66,0	-	-	7,1	58,9	
2015	68,2	0,0	-	9,4	58,8	
2016	69,3	0,0	-	9,1	60,2	
2017	69,3	-	-	9,6	59,6	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — dane szacunkowe, ludność ogółem — na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu, ust. 4.

a Treatment plants of urban and rural area working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. d See general notes to chapter, item 4.

TABL. 10 (16). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	112	113	119	118	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	82	81	81	78	particulates
gazowych	15	13	17	18	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	31	38	43	41	particulates
gazów	27	33	37	37	gases
imisji	97	104	115	115	imission
Emisja zanieczyszczeń:					Emission of pollutants:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowych	4,2	2,8	2,3	2,3	particulates
w tym pyły ze spalania paliw	3,5	2,2	1,7	1,8	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	166,3	154,2	107,2	117,7	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	89,0	84,2	37,6	45,3	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	20,3	25,2	31,6	34,3	carbon monoxide
tlenki azotu	55,3	43,0	36,2	36,7	nitrogen oxides
na 1 mieszkańca w tonach:					per capita in tonnes:
pyłowych	0,002	0,001	0,001	0,001	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	0,065	0,062	0,043	0,047	gases (excluding carbon dioxide)
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	3351,6	5157,8	5046,5	4865,5	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	301,5	529,0	644,5	735,7	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,9	99,9	100,0	100,0	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	64,5	77,4	85,7	86,2	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 11 (17). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII						
OGÓŁEM 2010	205	75	447	40	62	109
TOTAL 2015	161	57	390	55	56	53
2016	145	63	480	50	54	75
2017	141	62	484	49	54	65
Skuteczność: Efficiency:						
niska 2010	31	21	85	-	12	x
low 2015	15	9	47	1	8	x
2016	11	11	48	-	6	x
2017	13	11	108	-	6	x
średnia 2010	49	22	132	4	24	x
moderate 2015	24	14	103	17	24	x
2016	21	14	151	19	27	x
2017	23	9	90	18	27	x
wysoka 2010	125	32	230	36	26	x
high 2015	122	34	240	37	24	x
2016	113	38	281	31	21	x
2017	105	42	286	31	21	x
PRZEPLYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h						
OGÓŁEM 2010	4065	1321	6593	31811	23390	949
TOTAL 2015	4237	1021	6606	35555	29230	1923
2016	4025	1155	7222	34107	29291	10324
2017	3982	1149	7772	34111	29294	11482
Skuteczność: Efficiency:						
niska 2010	270	374	1447	-	237	x
low 2015	507	128	511	1	142	x
2016	478	170	614	-	134	x
2017	676	170	816	-	134	x
średnia 2010	1038	324	1178	464	409	x
moderate 2015	778	270	1807	486	355	x
2016	625	299	2096	486	429	x
2017	710	193	1939	495	432	x
wysoka 2010	2757	623	3968	31347	22744	x
high 2015	2952	623	4288	35068	28733	x
2016	2922	686	4512	33621	28728	x
2017	2596	786	5017	33616	28728	x

TABL. 12 (18). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
 Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION	
	w ha in ha			w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M	359245,4	357795,8	358153,8	358385,94	19,7	1447,3	TOTAL
Parki narodowe ^b	68,3	68,3	68,3	68,3	0,0	0,3	National parks ^b
Rezerваты przyrody ^b ..	7440,1	7418,8	7418,8	7035,8	0,4	28,4	Nature reserves ^b
Parki krajobrazowe ^{bc} ...	95466,1	95911,0	95911,0	95911,0	5,3	387,3	Scenic parks ^{bc}
Obszary chronionego krajobrazu ^c	243264,4	240883,3	240883,3	241447,2	13,3	975,0	Protected landscape areas ^c
Stanowiska dokumentacyjne	33,8	33,7	33,7	33,7	0,0	0,1	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	11512,1	11827,1	12182,7	12210,5	0,7	49,3	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne.....	1460,6	1653,9	1656,1	1679,6	0,1	6,8	Ecological arable lands

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6. b Kampinoski Park Narodowy; bez otuliny. c Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes to the chapter, item 6. b Kampinoski National Park; excluding protection zones. c Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (19). **REZERWATY PRZYRODY^a**
 Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		SPECIFICATION	
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^b of which strictly protected ^b		
O G Ó Ł E M	2010	89	7440,1	-	TOTAL
	2015	87	7418,8	255,1	
	2016	87	7418,8	255,1	
	2017	87	7035,8	255,1	
Faunistyczne	1	1967,7	-	-	Fauna
Krajobrazowe	3	231,2	-	-	Landscape
Leśne	66	3509,4	250,4	-	Forest
Torfowiskowe	5	520,4	2,6	-	Peat-bog
Florystyczne	9	297,9	2,1	-	Flora
Wodne	1	487,0	-	-	Water
Przyrody nieożywionej	1	20,7	-	-	Inanimate nature
Stepowe	1	1,5	-	-	Steppe

a Bez otuliny. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Excluding protection zones. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (20). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
 Stan w dniu 31 XII
 LANDSCAPE PARKS
 As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b Area ^b			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
	w ha		in ha	
OGÓŁEM 2010	98268,3	46477,1	42261,7	3717,4
TOTAL 2015	98268,3	46477,1	42261,7	3717,4
..... 2016	98268,3	46477,1	42261,7	3717,4
..... 2017	98268,3	46477,1	42261,7	3717,4
Międzyrzecza Warty i Widawki.....	25330,0	6225,0	16700,0	533,0
Sulejowski.....	17030,0	11200,00	2700,0	2360,0
Załęczański.....	13323,0	7336,0	5193,0	310,0
Spalski.....	13110,0	7442,0	4630,0	300,0
Bolimowski.....	12185,3	6092,7	5361,5	30,5
Wzniesień Łódzkich.....	11580,0	3644,4	6642,20	45,9
Przedborski.....	5710,0	4537,0	1035,0	138,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 15 (21). **POMNIKI PRZYRODY**
 Stan w dniu 31 XII
 MONUMENTS OF NATURE
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	3612	3278	3249	3101	TOTAL
w tym:					of which
Pojedyncze drzewa.....	3334	3066	3035	2884	Individual trees
Grupy drzew.....	218	138	140	133	Tree clusters
Aleje.....	35	45	46	54	Alleys
Glązy narzutowe.....	10	13	13	14	Erratic boulders

TABL. 16 (22). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII).....	98	108	111	110	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t.....	6173,4	10945,6	10968,4	7006,2	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t.....	58076,7	95051,6	103299,0	108753,8	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t.....	-	-	29,4	-	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha: niezrekultywowane (stan w końcu roku).....	569,1	699,4	699,4	727,6	Waste landfill area in ha: non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku).....	7,9	-	-	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne działu, ust. 7. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes to the chapter, item 7. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 17 (23). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2017 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year)	SPECIFICATION
	ogółem total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^d of which landfilled ^d				
w tys. t in thous. t								
OGÓŁEM	7006,2	556,7	5512,3	5454,8	836,3	100,9	108753,8	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych....	5498,4	1,7	5439,0	5439,0	55,2	2,5	105811,1	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Mieszanki popiołów lotnych i odpadów stałych z wapienowych metod odsiarczania gazów odlotowych	18,2	-	-	-	18,2	-	-	Mixtures of fly-ash and solid waste originating from limestone methods of desulphurisation of waste gases
Popioły lotne z węgla....	118,9	-	-	-	118,9	-	-	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	63,6	-	-	-	62,7	0,9	-	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne działu, ust. 7. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne do działu, ust. 7. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste; see general notes to chapter, item 7. b On own landfills (heaps, settling ponds).

c By waste producer on its own, see general notes to the chapter, item 7. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Ochrona środowiska	801118,2	812218,5	544052,1	577240,8	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	138502,5	147089,3	177358,8	134627,3	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	15828,0	59621,9	112565,6	21480,8	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	542271,0	451735,8	143777,9	152739,1	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	91065,4	167911,2	19778,1	15742,0	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	426111,1	258590,7	116829,5	124269,2	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	81350,0	102344,7	111835,4	230316,0	Waste management, protection and recovery of soils, protection of surface and underground waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	9461,8	7975,4	3972,7	37575,1	waste collection ^b and transportation
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	64664,7	40234,6	94165,1	192332,9	Removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdegradowanych i zdezgradowanych	905,5	80,5	80,8	305,0	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	3566,1	36922,7	46497,3	2509,4	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	19900,6	13569,0	34818,3	1835,7	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	173726,3	132153,5	59935,0	68498,7	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	153007,6	90547,6	46718,1	43354,6	Water intakes and pipe systems
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	12012,3	18788,2	13030,8	24986,1	Construction and modernisation of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	1076,2	9080,9	39,3	-	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	7614,0	7257,3	146,8	157,3	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	16,2	6479,5	-	0,7	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments location; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 19 (25). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	-	520	154	-	particulates
gazowych	-	6987	51133	-	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	365,0	344,0	161,8	127,4	wastewater
wody opadowe	63,5	55,9	23,7	34,3	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	8	3	3	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	6	2	2	1	of which municipal
mechaniczne	2	-	-	-	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	4	3	2	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	2	-	1	-	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	6704	9955	246	745	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	4104	9915	171	745	of which municipal
mechanicznych	23	-	-	-	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	1418	8955	171	745	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	5263	1000	75	-	with increased biogene removal ^a
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmland treatment facilities (home-stead):
obiekty	1054	1286	41	406	facilities
przepustowość w m ³ /d	1342	2633	85	502	capacity in m ³ /24h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	2	1	2	-	facilities
przepustowość w m ³ /d	310	1600	290	-	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	1	1	2	-	facilities
wydajność w t/r	4850	59000	32000	-	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	-	-	1	-	facilities
powierzchnia w ha	3,40	2,10	3,80	-	area in ha
wydajność w t/r	291087	45000	400000	-	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	-	-	-	-	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d	4585	6057	2829	1277	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	8093	1612	2817	2398	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	280,6	249,7	139,7	136,9	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	-	92000	-	-	Capacity of water reservoirs in m ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	-	21,3	-	-	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	-	23,9	-	-	Flood embankments in km

a W tym chemiczne. b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. c Bez ujęć w energetyce zawodowej.

a Of which chemical. b Excluding municipal waste. c Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 20 (26). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł					
O G Ó Ł E M.....	144126,5	311138,1	251867,4	160015,8	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	21538,8	122187,6	145018,9	71962,9	45,0	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	100487,3	108758,0	41630,0	46067,0	28,8	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	3093,5	40971,0	29952,2	8058,3	5,0	Waste management
Pozostałe.....	19006,8	39221,5	35266,3	33927,6	21,2	Others

Ź r ó d ł o: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S o u r c e: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 21 (27). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska^a.....	204279,4	235791,2	239072,0	204308,7	Payments for use of natural environment^a
w tym:					of which
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	27342,4	30816,3	8873,0	8764,5	Wastewater management and protection of waters
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	81051,9	95249,3	81927,9	56543,4	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	94479,4	107100,4	116075,0	110728,7	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	599,3	1233,1	912,3	1006,9	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.....	105,5	371,0	332,9	351,1	Norms of discharging wastewater into waters and into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza.....	270,5	116,4	3,1	17,1	Permissible emissions of air pollutants

a W tym z tytułu m. in.: odsetek za przeterminowane wpłaty opłat, oprocentowanie rachunków bankowych, odzyskanych kosztów postępowań egzekucyjnych, błędnych wpłat podlegających zwrotowi, nie obejmuje kar.

Ź r ó d ł o: w zakresie opłat — dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar — dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

a Of which due to, among others: interest rates for expired payments, interest rates of bank accounts, recovered costs of enforcement incorrect payments subject to repayment, fines not included.

S o u r c e: with regard to fees — data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines — data of the Chief Inspectorate of Environmental Protection.

MAPA ADMINISTRACYJNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE MAP OF ŁÓDZKIE VOIVODSHIP IN 2017

As of 31 XII

———— Granica województwa
Voivodship's border

———— Granice powiatów
Powiat's border

———— Granice gmin
Gmina's border

Łódź Nazwy miast na prawach powiatu
Names of cities with powiat status

□ Powiaty
Powiats

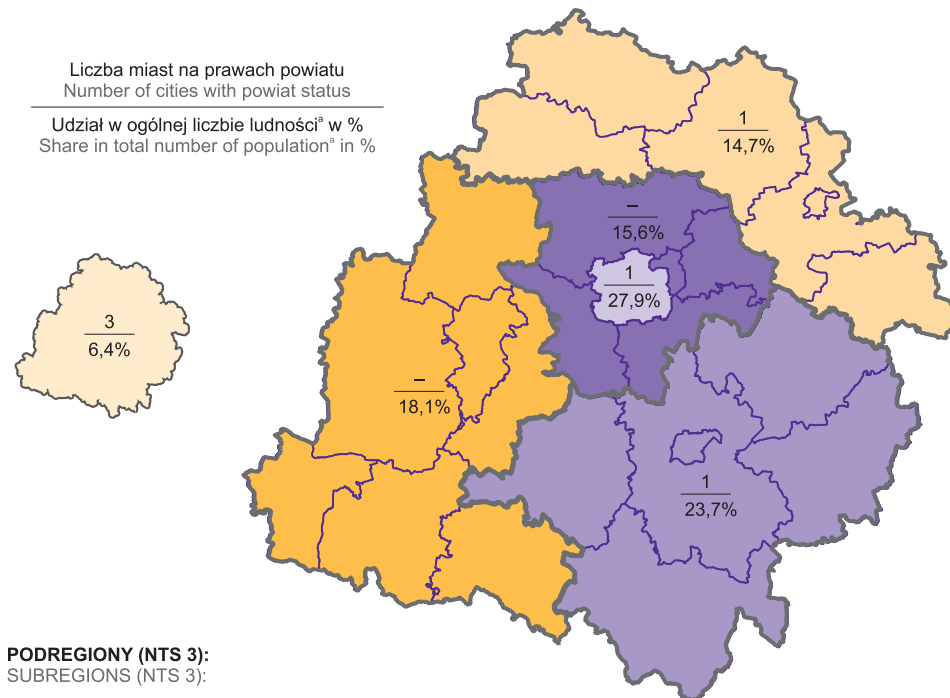
□ Miasta na prawach powiatu
Cities with powiat status

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2018 R.**

Stan w dniu 1 I

DIVISION OF THE ŁÓDZKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF
TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2018

As of 1 I

**PODREGIONY (NTS 3):
SUBREGIONS (NTS 3):**

łódzki
Powiaty (NTS 4):
Powiaty (NTS 4):
brzeziński (5)
łódzki wschodni (6)
pabianicki (7)
zgierski (9)

m. Łódź
Miasto na prawach powiatu (NTS 4):
City with powiat status (NTS 4):
m. Łódź (1)

piotrkowski
Powiaty (NTS 4):
Powiaty (NTS 4):
bełchatowski (8)
opoczyński (8)
piotrkowski (11)
radomszczański (14)
tomaszowski (11)
Miasto na prawach powiatu (NTS 4):
City with powiat status (NTS 4):
m. Piotrków Trybunalski (1)

sieradzki
Powiaty (NTS 4):
Powiaty (NTS 4):
łaski (5)
pajęczański (8)
poddębicki (6)
sieradzki (11)
wieluński (10)
wieruszowski (7)
zduńskowolski (4)

skierniewicki
Powiaty (NTS 4):
Powiaty (NTS 4):
kutnowski (11)
łęczycki (8)
łowicki (10)
rawski (6)
skierniewicki (9)
Miasto na prawach powiatu (NTS 4):
City with powiat status (NTS 4):
m. Skierniewice (1)

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).
Number of gminas (NTS 5) is given in parentheses.

a Stan w dniu 31 XII 2017 r.; odpowiednio: dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
a As of 31 XII 2017; respectively: for voivodship - share in country, for subregions - share in voivodship.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi metodologiczne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju.

Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. **sołectwa**, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

Miejscowość – jednostka osadnicza lub inny obszar zabudowany odróżniający się od innych miejscowości odrębną nazwą, a przy jednakowej nazwie - odmiennym określeniem ich rodzaju. Rodzaj miejscowości to określenie charakteru miejscowości ukształtowanej w procesie rozwoju osadnictwa. Ustalanie i zmiana rodzaju miejscowości, tak jak ustalanie i zmiana ich nazw następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw administracji publicznej. Jedynie nadanie miejscowości statusu miasta, tj. zmiana rodzaju określenia np. "wieś", "kolonia" na "miasto" dokonywane jest rozporządzeniem Rady Ministrów.

Miejscowości podstawowe (miasta, miejscowości wiejskie) prezentuje się bez części integralnych – części wsi, kolonii, osad, przysiółków.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2015, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz w samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

Do **administracji państwowej** zalicza się:

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

Methodological notes

1. On 1 I 1999 a fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiaty and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure.

Auxiliary entities in gminas are, among others, **village administrator's offices**. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

Locality – a settlement unit or other settled area, differentiated from other localities with a separate name, and in case of identical name - different denotation of their type. The type of locality denotes the character of the locality, developed in the settlement development process. Determining and changing the locality type, the same as determining and changing their names, is done by way of regulation of a minister relevant for public administration issues. Only granting a locality the status of a town, that is changing the type of denotation, e.g. "village", "farmstead" into "town" is done by way of regulation of the Council of Ministers.

Basic localities (towns, rural localities) are presented excluding integral parts of basic localities – part of villages, farmsteads, settlements, hamlets.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristic of councillors in local government entities is based on reporting results for 2015, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 XI 2014 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government entities by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1145).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

State administration comprises:

1) naczelne i centralne organy administracji łączone z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

- a) instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie Sejmu, Senatu, Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
- b) terenowe organy administracji rządowej niezespołonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe);

2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);

3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

5. Do administracji samorządu terytorialnego zalicza się:

1) gminy i miasta na prawach powiatu:

- a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
- b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);

2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);

3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg);

Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

1) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

- a) principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate, and the President, ministries, central offices),
- b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit);

2) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);

3) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.

5. Local government administration comprises:

1) gminas and cities with powiat status:

- a) gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),
- b) offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);

2) powiats, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);

3) voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards);

Local government appeal councils are bodies competent for examining, i.e., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

6. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (28). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA^a**
 Stan w dniu 31 XII
 ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Powiaty.....	21	21	21	21	Powiats
Miasta na prawach powiatu	3	3	3	3	Cities with powiat status
Gminy ^b	177	177	177	177	Gminas ^b
miejskie	18	18	18	18	urban
miejsko-wiejskie	25	26	26	26	urban-rural
wiejskie.....	134	133	133	133	rural
Miasta.....	43	44	44	44	Towns
Miejscowości wiejskie.....	5090	5009	5009	5004	Rural localities
Sołectwa	3488	3495	3495	3496	Village administrator's offices

a Patrz uwagi ogólne działu ust. 1. b W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

a See general notes to the chapter, item 1. b Of which 3 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 2 (29). **GMINY^a W 2017 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 GMINAS^a IN 2017
 As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area						
		5,0— —19,9 km ²	20,0— —49,9	50,0— —99,9	100,0— —149,9	150,0— —199,9	200,0— —249,9	250,0— —299,9 km ²
OGÓŁEM TOTAL	177	4	18	61	69	20	3	2
Poniżej 2500	4	-	3	1	-	-	-	-
Below								
2500—4999	65	-	3	39	23	-	-	-
5000—7499	47	-	-	12	29	6	-	-
7500—9999	15	1	-	3	8	3	-	-
10000—14999	23	1	3	3	6	7	2	1
15000—19999	6	2	1	-	-	2	1	-
20000—39999	6	-	1	-	3	2	-	-
40000—99999	10	-	7	3	-	-	-	-
100000—199999	-	-	-	-	-	-	-	-
200000 i więcej	1	-	-	-	-	-	-	1
and more								

a W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

a Of which 3 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (30). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2017
 As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area					
		poniżej 50,0 km ² below	50,0— —99,9	100,0— —299,9	300,0— —499,9	500,0— —999,9	1000,0— —1499,9 km ²
OGÓŁEM TOTAL	24	1	1	1	3	13	5
Poniżej 50000..... Below	6	1	-	-	1	4	-
50000— 74999.....	6	-	1	-	1	4	-
75000— 99999.....	5	-	-	-	-	3	2
100000—149999.....	5	-	-	-	1	1	3
150000—199999.....	1	-	-	-	-	1	-
200000 i więcej..... and more	1	-	-	1	-	-	-

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM	2697	84	412	33	TOTAL
W tym kobiety.....	753	23	90	10	Of which women
	WEDŁUG WIEKU		BY AGE		
18—29 lat.....	79	2	12	1	18—29 years
30—39.....	399	25	62	4	30—39
40—49.....	675	18	96	13	40—49
50—59.....	853	21	137	6	50—59
60 lat i więcej.....	691	18	105	9	60 and more
	WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA		BY EDUCATIONAL LEVEL		
Wyższe.....	898	76	305	32	Tertiary
Policealne i średnie.....	1064	8	94	1	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe.....	612	-	12	-	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe.....	123	-	1	-	Lower secondary and primary

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding city councils councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2017 R. (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2017 (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b					
Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.....	131	31	168	21	Public government representa- tives, senior officials and managers
Specjaliści	521	36	106	9	Professionals
Technicy i inny średni personel ...	314	6	30	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurów	211	4	37	2	Clerks
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	275	7	24	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	866	-	33	1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	155	-	6	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	101	-	2	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace przy pracach prostych.....	59	-	-	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	22	-	2	-	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding city councils councillors in cities with powiat status. b See general notes to the chapter, item 3; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (32). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
 PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE					
AVERAGE EMPLOYMENT					
O G Ó Ł E M	26732	25678	25654	25768	T O T A L
w tym:					of which:
Administracja państwowa	8866	8207	8074	7870	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	17792	17400	17509	17827	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	12214	11929	11917	12169	gminas and cities with powiat status
powiaty	4042	3825	3890	3945	powiat
województwo.....	1536	1646	1702	1713	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a W ZŁ					
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a IN ZŁ					
O G Ó Ł E M	3511,62	4131,88	4341,26	4504,01	T O T A L
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4063,20	4472,25	4824,58	5012,00	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3225,50	3960,93	4107,74	4269,31	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	3209,52	3944,31	4099,76	4260,79	gminas and cities with powiat status
powiaty	2926,78	3635,20	3788,91	3937,82	powiat
województwo.....	4138,73	4838,32	4892,35	5090,72	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych - Wynagrodzenia” ust. 2.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits - Wages and salaries”, item 2.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi metodologiczne

1. W Roczniku prezentowane są dane statystyczne:
 - o przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki Komendy Głównej Policji,
 - o orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnych, okręgowych i rejonowych), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1600, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym, obowiązującym od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958) – jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to przestępstwo wykryte.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie policyjnych systemów informacyjnych.

Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego z 1999 r., lub innych ustaw szczególnych.

4. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

Methodological notes

1. In the Yearbook, statistical data are presented:
 - concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the statistics system of the National Police Headquarters,
 - concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.

2. In regard to presenting statistical information, the term "Justice" refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts), military courts, organizational entities of public prosecutors' offices, the prison system and notarial services.

3. **An ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2018 item 1600, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958) – is a fiscal offence.

Data about ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which least one suspect was found is a detected crime.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes has been prepared on the basis of police information systems.

Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Penal Fiscal Code of 1999, or other specific laws.

4. **The rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

6. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze. Z tego względu w tabl. 4 znak „x” oznacza, że dany sąd okręgowy nie jest właściwy do rozpatrywania tego rodzaju spraw, mimo ich występowania; przedmiotowe sprawy rozpatruje sąd okręgowy określony w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

8. Sprawy załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

6. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases. Therefore, in table 4, the “x” indicates that the given regional court does not hear this type of cases, despite the appearance of such cases; objective cases are heard by the regional court defined in the regulations of the Minister of Justice.

8. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13-16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;

- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach leczenia psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

10. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowanych danych – w dniu 31 XII 2017 r.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2 I 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

10. Adults convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published – on 31 XII 2017.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

Uwaga do tablic 1, 2

Dane o przestępstwach stwierdzonych w latach 2015-2017 nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich; patrz uwagi ogólne działu, ust. 3.

Note to tables 1, 2

Data about ascertained crimes in 2015-2017 do not include punishable acts committed by juveniles; see general notes to the chapter, item 3.

TABL. 1 (33). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	74725	48321	46039	44056	TOTAL
w tym w miastach	59014	37704	34385	34567	of which urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu — art. 148—162 kk	1943	1165	1172	1211	Against life and health — Art. 148—162 Criminal Code
w tym:					of which:
Zabójstwo — art. 148 kk	64	42	28	36	Homicide — Art. 148 Criminal Code
Uszczerbek na zdrowiu — art. 156 i 157 kk	957	627	732	711	Damage to health — Art. 156 and 157 Criminal Code
Udział w bóje lub pobiciu — art. 158 i 159 kk	747	380	314	307	Participation in violence or assault — Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji — art.163—180 kk	11484	5487	5794	5409	Against public safety and safety in transport — Art.163—180 Criminal Code
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego — art. 178a kk	10060	3932	3990	3722	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant — Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania — art. 189—196 kk	2463	1393	1509	1493	Against freedom, freedom of conscience and religion — Art. 189—196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności — art. 197—205 kk	239	174	233	211	Against sexual freedom and morals — Art. 197— 205 Criminal Code
w tym zgwałcenie — art. 197 kk	84	72	73	67	of which rape — Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece — art. 206—211 kk	3293	1688	1549	2122	Against the family and guardianship — Art. 206—211 Criminal Code
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną — art. 207 kk	1350	923	990	1112	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person — Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej — art. 212—217 kk	946	159	171	146	Against good name and personal integrity — Art. 212—217 Criminal Code

a Rok 2010 łącznie z prokuraturą.

a In 2010 including prosecutor's office.

TABL. 1 (33).

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (cd.)
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego — art. 222—231 kk^b	4630	1606	1459	1337	Against the activities of state institutions and local government — Art. 222—231 Criminal Code^b
w tym:					of which:
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego — art. 222 i 223 kk	480	377	393	408	Battery or active assault on a public official — Art. 222 and 223 Criminal Code
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych — art. 224 kk	302	192	170	164	Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties — Art. 224 Criminal Code
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP — art. 226 kk	1021	590	583	531	Insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland — Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne — art. 228—231, 250a, 296a i 296b kk	2845	400	274	205	Corruption — Art. 228—231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości — art. 232—247 kk	2246	1299	1161	934	Against the judiciary — Art. 232—247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu — art. 252—264 kk	471	510	556	314	Against public order — Art. 252—264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów — art. 270—277 kk	2607	2628	2996	2410	Against the reliability of documents — Art. 270—277 Criminal Code
Przeciwko mieniu — art. 278—295 kk	37231	27813	24699	23905	Against property — Art. 278—295 Criminal Code
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy — art. 275 § 1, 278 i 279 kk ^c	14745	10569	9309	7596	Property theft — Art. 275 § 1, 278 and 279 Criminal Code ^c
w tym kradzież samochodu	1778	1096	883	826	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu — art. 289 kk	379	156	172	132	Willful short-term theft of automobile — Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem — art. 279 kk ^d	8827	6105	5354	4512	Burglary — Art. 279 Criminal Code ^d
Rozbój — art. 280 kk	1465	488	398	357	Robbery — Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza — art. 281 kk ...	78	68	82	76	Theft with assault — Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze — art. 282 kk	449	50	34	48	Criminal coercion — Art. 282 Criminal Code
Oszustwo — art. 286 i 287 kk	4535	5918	5036	7154	Fraud — Art. 286 and 287 Criminal Code

a Rok 2010 łącznie z prokuraturą. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a (korupcja na stanowisku kierowniczym) i 296b (korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. d Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie.

a In 2010 including prosecutor's office. b Including Art. 250a (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a (corruption on the managing post) and 296b (corruption in sport) in the section “Against economic activity” of the Criminal Code. c Exclusively in regard to automobile theft by burglary. d Excluding automobile theft by burglary.

TABL. 1 (33). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)**
 ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciwko obrotowi gospodarczemu — art. 296—309 kk^e	1237	786	449	449	Against economic activity — Art. 296—309 Criminal Code^e
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi — art. 310—315 kk.....	422	244	648	459	Against money and securities trading — Art. 310-315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 1356 z późniejszymi zmianami).....	201	52	51	50	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356 with later amendments)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	116	192	338	114	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii — ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016, poz. 224)	3992	2170	1990	1947	On Counteracting Drug Addiction — laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016, item 224)
Przestępstwa skarbowe — kks	106	109	112	136	Fiscal offences — Penal Fiscal Code
w tym akcyza.....	87	82	67	113	of which excise

^a Rok 2010 łącznie z prokuraturą. ^e Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a In 2010 including prosecutor's office. ^e Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (34). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
 RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	65,5	58,8	61,8	65,9	T O T A L
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	81,9	78,5	78,7	82,1	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji.....	98,7	97,4	97,8	97,7	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania.....	94,7	88,9	88,2	87,7	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności.....	85,1	82,8	83,3	79,3	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	99,9	98,8	99,3	99,0	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej.....	97,7	73,6	81,9	78,1	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	36,4	37,3	39,6	46,5	Against property

^a Rok 2010 łącznie z prokuraturą. ^b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a In 2010 including prosecutor's office. ^b See Criminal Code articles table 1.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (35). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	682594	637411	610264	636697	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	33479	21860	22090	21096	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	34908	39979	28111	23525	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	84761	82690	79016	73777	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne.....	392522	380409	374454	403581	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	189129	188872	193347	195068	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	78996	78191	73785	79326	Family
Z zakresu prawa pracy	6207	5013	4439	3665	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych.....	1729	2713	2267	2839	Related to social security law
Gospodarcze ^c	20875	26556	26102	28888	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	50392	55204	56994	55736	TOTAL
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	789	712	585	612	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	20709	21347	21169	22166	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	18137	20726	21752	21380	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	1125	1197	940	768	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych.....	6562	6157	6966	4871	Related to social security law
Gospodarcze.....	2919	5065	5582	5939	Commercial law

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (36). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2017 R.**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okęgi Districts			SPECIFICATION
		łódzki	piotrkowski	sieradzki	
SĄDY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	636697	391666	134676	110355	TOTAL
sprawy:					cases:
Karne z aktami oskarżenia	21096	11853	5899	3344	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	23525	14909	5741	2875	Concerning offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	73777	38690	20946	14141	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne.....	403581	251081	83485	69015	Civil
w tym wieczysto-księgowo ^b	195068	112827	42732	39509	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	79326	50647	12338	16341	Family
Z zakresu prawa pracy	3665	2362	650	653	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych.....	2839	2085	349	405	Related to social security law
Gospodarcze ^c	28888	20039	5268	3581	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	55736	35645	11569	8522	TOTAL
sprawy:					cases:
Karne z aktami oskarżenia	612	440	117	55	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	22166	12172	5762	4232	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	21380	13915	4241	3224	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	768	469	137	162	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecz- nych.....	4871	2710	1312	849	Related to social security law
Gospodarcze.....	5939	5939	x	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (37). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	29783	15236	17718	14921	T O T A L
w tym mężczyźni	27077	13390	15682	13067	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	2401	1638	1856	1659	Against life and health
w tym:					of which:
zabójstwo	43	34	40	12	homicide
uszczerbek na zdrowiu, udział w bójkę lub pobiciu	1118	724	798	723	damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	9632	3801	4863	3975	Against safety in transport
w tym prowadzenie pojazdu na drodże przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	8765	3227	3760	3117	of which operating a motor vehi- cle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	755	577	650	560	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie	51	29	40	43	of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	2713	1338	1324	1157	Against the family and guardianship
w tym znęcanie się nad człon- kiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	961	712	713	645	of which cruelty to family mem- ber or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	7783	4713	5447	4757	Against property
w tym:					of which:
kradzież rzeczy	2228	1305	1567	1446	property theft
kradzież z włamaniem	1005	633	687	589	burglary
rozbój	559	319	307	228	robbery

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1.
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.
^a See Criminal Code articles table 1.
 S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (38). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	25830	17530	17035	15685	T O T A L
O rozwód	6121	5578	5741	5433	By divorce
O separację	454	253	269	194	By separation
O alimenty	8280	6351	6002	5552	By alimony
Nieletnich ^a					Concerning juveniles ^a
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	2587	x	x	x	demoralization
czynami karnymi	4287	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1587	x	x	x	demoralization
czynami karnymi	2514	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion:
demoralizacji	x	2897	2741	2537	of demoralization
popęnienia czynu karnego	x	2451	2282	1969	of committing punishable acts

^a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne działu, ust. 9.
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.
^a Data relate to persons; see general notes to the chapter, item 9.
 S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (39). **SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2017 R.**
FAMILY CASES RESOLVED IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts			SPECIFICATION
		łódzki	piotrkowski	sieradzki	
OGÓŁEM	15685	9479	3855	2351	TOTAL
O rozwód.....	5433	3325	1276	832	By divorce
O separację.....	194	117	54	23	By separation
O alimenty.....	5552	3152	1587	813	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					Concerning juveniles ^a in investiga- tion of case in which occur suspi- cion:
demoralizacji.....	2537	1518	581	438	of demoralization
popęnienia czynu karnego ..	1969	1367	357	245	of committing punishable acts

^a Dane dotyczą osób; patrz uwagi ogólne działu, ust. 9.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; see general notes to the chapter, item 9.

Source: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (40). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM ^a**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	10	3	3	3	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne.....	2	2	1	1	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	26	25	24	24	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie.....	606	642	683	687	Cooperatives
Spółki jawne	2149	2345	2353	2353	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpo- wiedzialnością.....	7679	12627	13980	15141	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej ^c					Register of Associations, Other Social and Professional Orga- nizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities ^c
Stowarzyszenia ^d	3519	4316	4476	4561	Associations ^d
Związki zawodowe.....	499	492	496	491	Trade unions
Izby gospodarcze.....	19	19	20	20	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem.....	14039	29471	33776	34401	Total debtors

^a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia. ^b Prowadzące działalność gospodarczą. ^c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. ^d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Źródło: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Registration court conducting the National Judicial Register in voivodship is the District Court for Lodz-Srodmiestcie. ^b Conducting economic activity. ^c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. ^d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

Uwagi metodologiczne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgoni) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji — o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów — o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według krajowej oraz międzynarodowej definicji zamieszkania. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stały mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- 2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Methodological notes

1. Chapter's tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register — Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of courts — regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.
2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence - according to national and international definition of residence. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets - in the case of:
 - 1) **national definition of residence** - includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 - more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 - more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence / absence);
 - 2) **the international definition of residence (residents)** - includes long-term temporary migration both - internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of persons who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending to live in the area of gmina for not less than 1 year. Residents (resident population) are the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 XI 2013 on European statistics on demography.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 29 i 30, które dotyczą rezydentów.

3. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 VI i 31 XII) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — przyjmując jako bazę wyjściową wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla 2010 zastosowano podział administracyjny obowiązujący w dniu 31 XII 2011 r.).

4. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18—64 lata, dla kobiet 18—59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się **ludność w wieku mobilnym**, tj. w wieku 18—44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni — 45—64 lata, kobiety — 45—59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się **ludność w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni — 65 lat i więcej, kobiety — 60 lat i więcej.

5. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o **ruszu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa — według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- separacje — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża),
- rozwody — według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- urodzenia — według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony — według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptistów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Presented in the section data on the population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence - with the exception of tables 29 and 30, which relate to the residents.

3. Data about population (as of 30 VI and 31 XII) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) were compiled — unless otherwise stated — on the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).

4. The **working age population** refers to males, aged 18-64, and females, aged 18—59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18—44) and **non-mobility** (i.e. 45—64 for males and 45—59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

6. **Median age of population** is a parameter determining the exact age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

6. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages — according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used),
- separations — according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons — residence of husband is used),
- divorces — according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken),
- births — according to the mother's place of permanent residence,
- deaths — according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptistów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

7. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Do 2014 r. **źródłem danych o urodzeniu żywym i martwym** był, wykorzystywany wtórnie przez statystykę publiczną, dokument Ministerstwa Zdrowia podstawowy dla akt stanu cywilnego „Pismenne zgłoszenie urodzenia dziecka”.

Od 2015 r. źródłem danych:

- medycznych o **urodzeniu żywym** jest dokument Ministerstwa Zdrowia „Karta urodzenia”, natomiast dane demograficzno-społeczne pochodzą z rejestru stanu cywilnego oraz rejestru Pesel;
- o **urodzeniach martwych** jest sprawozdanie o działalności szpitala ogólnego (o symbolu MZ-29) zawierające ogólne informacje, tj. dotyczące: liczby urodzeń martwych w podziale na ciężar urodzeniowy dziecka i województwo porodu (umiejscowienie szpitala). Prezentowane za 2015 r. dane zostały oszacowane w podziale na miasto i wieś oraz płeć. Brak szczegółowych danych o urodzeniach martwych (medycznych i demograficzno-społecznych o dziecku i matce) wynika z wprowadzenia w 2015 r. nowego dokumentu „Karta martwego urodzenia”) niezawierającego danych podstawowych dla statystyki urodzeń.

8. **Przeciętne dalsze trwanie życia** wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over — to the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children which would be born to a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

7. Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Up to 2014 **the source of data on live birth and still birth** were the document of the Ministry of Health "Notification of birth", which is basic document for civil status acts and is secondarily utilized by national statistics.

Since 2015 the source of:

- medical data of **live births** is document of the Ministry of Health "Birth certificate". Sociodemographic data come from the register of civil status and register Pesel;
- data of **still births** is a report on the activities of a general hospital (symbol MZ-29) containing general information, i.e.: the number of stillbirths in the division of the birthweight and voivodship of delivery (location of the hospital). Presented for 2015 data have been estimated in the division of the urban and rural areas and sex. Causes of lack of data about still births (medical and socio-demographic of the child and mother) is introduction in 2015 new document "Still birth certificate". This document doesn't contain the basic data for the statistics of births.

8. **Life expectancy** is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

9. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

Dane o ludności według **wieku produkcyjnego** i **poprodukcyjnego** podano przyjmując górną granicę dla wieku produkcyjnego 59/64 lata oraz dolną granicę dla wieku poprodukcyjnego 60/65; patrz. ust. 3.

10. Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

11. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

12. Dane o migracjach zagranicznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

13. Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ — wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

14. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI: do 2009 r. — zameldowanej na pobyt stały, od 2010 r. — faktycznie zamieszkałej.

9. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as 1 I 2014) as well as assumption concerning fertility, mortality and international migration.

Data about population by **working and post-working age** are given assuming the upper limit of the working age 59/64 and the lower limit of the post-working age 60/65; see item 3.

10. The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

11. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

12. Data regarding international migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

13. The inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow — registrations of departure from permanent residence.

14. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI: until 2009 — registered for permanent residence,— since 2010 — de facto population (population actually residing).

TABL. 1 (41). **LUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M	2546530	2498240	2488417	2479962	T O T A L
mężczyźni.....	1214379	1190752	1185645	1181686	males
kobiety	1332151	1307488	1302772	1298276	females
Miasta.....	1629863	1577867	1567775	1558404	Urban areas
Wieś	916667	920373	920642	921558	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M	2542436	2493603	2485323	2476315	T O T A L
na 1 km ²	140	137	136	136	per 1 km ²
mężczyźni	1212182	1188118	1184309	1179869	males
kobiety	1330254	1305485	1301014	1296446	females
na 100 mężczyzn	110	110	110	110	per 100 males
Miasta	1625159	1572862	1563595	1553425	Urban areas
w % ogółu ludności	63,9	63,1	62,9	62,7	in % of total population
Wieś	917277	920741	921728	922890	Rural areas
w % ogółu ludności	36,1	36,9	37,1	37,3	in % of total population

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (42). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2542436	2493603	2485323	2476315	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	444382	418642	417570	417936	Pre-working age
mężczyźni.....	228121	215123	214762	214773	males
kobiety	216261	203519	202808	203163	females
Miasta.....	258917	246012	245632	246096	Urban areas
mężczyźni.....	132838	126394	126322	126519	males
kobiety	126079	119618	119310	119577	females
Wieś	185465	172630	171938	171840	Rural areas
mężczyźni.....	95283	88729	88440	88254	males
kobiety	90182	83901	83498	83586	females
W wieku produkcyjnym	1620849	1530471	1508942	1486320	Working age
w tym w wieku mobilnym	975231	944735	933002	919662	of which of mobility age
mężczyźni.....	847364	808938	798979	788555	males
w tym w wieku mobilnym	495597	480838	474942	468362	of which of mobility age
kobiety	773485	721533	709963	697765	females
w tym w wieku mobilnym	479634	463897	458060	451300	of which of mobility age
Miasta.....	1053636	960028	940400	919898	Urban areas
mężczyźni.....	538526	498289	489511	480267	males
kobiety	515110	461739	450889	439631	females
Wieś	567213	570443	568542	566422	Rural areas
mężczyźni.....	308838	310649	309468	308288	males
kobiety	258375	259794	259074	258134	females

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 2 (42). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym.....	477205	544490	558811	572059	Post-working age
mężczyźni.....	136697	164057	170568	176541	males
kobiety.....	340508	380433	388243	395518	females
Miasta.....	312606	366822	377563	387431	Urban areas
mężczyźni.....	85319	106564	111207	115486	males
kobiety.....	227287	260258	266356	271945	females
Wieś.....	164599	177668	181248	184628	Rural areas
mężczyźni.....	51378	57493	59361	61055	males
kobiety.....	113221	120175	121887	123573	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRO- DUKCYJNYM.....	57	63	65	67	NON-WORKING AGE POPU- LATION PER 100 PER- SONS OF WORKING AGE
Mężczyźni.....	43	47	48	50	Males
Kobiety.....	72	81	83	86	Females

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 3 (43). **LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2010	2015	2016	2017					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total				
					męż- czyźni of which males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males
OGÓŁEM....	2542436	2493603	2485323	2476315	1179869	1553425	722272	922890	457597
TOTAL									
0— 2 lata.....	77767	66505	66995	68042	34940	41245	21281	26797	13659
3— 6.....	92496	99556	95399	92852	47823	55859	28794	36993	19029
7—12.....	135408	139275	144280	147376	75667	86185	44169	61191	31498
13—15.....	79266	66695	65062	64908	33289	37161	19137	27747	14152
16—18.....	90716	71700	69455	67858	34919	38598	19771	29260	15148
19—24.....	205217	177105	169435	161621	82471	90388	45797	71233	36674
25—29.....	204011	170774	167037	163540	83722	96285	49053	67255	34669
30—34.....	200339	199140	195859	188858	96551	121383	61307	67475	35244
35—39.....	179195	196533	195541	196346	99992	126673	63726	69673	36266
40—44.....	155198	176094	181509	186197	93761	117186	58164	69011	35597
45—49.....	160031	151936	154831	158524	78881	96797	47067	61727	31814
50—54.....	200931	154920	150466	147639	71799	90304	42016	57335	29783
55—59.....	205289	191506	182822	172722	81740	111300	49874	61422	31866
60—64.....	176954	191902	191984	191860	87773	130489	56630	61371	31143
65—69.....	98841	160958	163662	166732	71848	115552	47866	51180	23982
70—74.....	93785	86960	98286	109693	44235	75061	29599	34632	14636
75—79.....	84321	77752	76381	74365	26845	48260	17011	26105	9834
80 lat i więcej... and more	102671	114292	116319	117182	33613	74699	21010	42483	12603

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 4 (44). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach ^a Urban population ^a	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	43	1625159	63,9
TOTAL	2015	44	1572862	63,1
	2016	44	1563595	62,9
	2017	44	1553425	62,7
Poniżej 2000..... Below		1	1957	0,1
2000— 4999.....		12	38916	1,6
5000— 9999.....		8	58344	2,4
10000— 19999.....		8	127018	5,1
20000— 49999.....		9	318741	12,9
50000— 99999.....		5	318027	12,8
100000—199999.....		-	-	-
200000 i więcej..... and more		1	690422	27,9

a Dane na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne działu, ust. 1.

a Data based on balances; see general notes to the chapter, item 1.

TABL. 5 (45). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi ^b Rural population ^b	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	159	917277	36,1
TOTAL	2015	159	920741	36,9
	2016	159	921728	37,1
	2017	159	922890	37,3
Poniżej 2000..... Below		2	3726	0,2
2000— 4999.....		74	294401	11,9
5000— 6999.....		46	268927	10,8
7000— 9999.....		23	189535	7,6
10000 i więcej..... and more		14	166301	6,7

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Dane na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne działu, ust. 1.

a Rural and urban-rural gminas. b Data based on balances; see general notes to the chapter, item 1.

TABL. 6 (46). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN POPULATION AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	40,1	41,6	41,9	42,2	TOTAL
mężczyźni.....	37,5	39,3	39,7	40,0	males
kobiety.....	43,0	44,1	44,4	44,6	females
Miasta.....	41,3	42,8	43,1	43,4	Urban areas
mężczyźni.....	38,1	39,9	40,3	40,7	males
kobiety.....	44,8	46,0	46,3	46,5	females
Wieś.....	38,2	39,7	40,0	40,3	Rural areas
mężczyźni.....	36,6	38,4	38,7	39,0	males
kobiety.....	39,9	41,1	41,4	41,7	females

TABL. 7 (47). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mażeństwa Marriages		Separa- cje Separations	Rozwo- dy Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost natural- ny Natural increase
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religi- ous ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM..... TOTAL	2010	14513	10013	263	4267	25526	31221	101	-5695
	2015	11456	7258	105	3806	22113	31125	106	-9012
	2016	11712	7441	115	4086	22794	30213	86	-7419
	2017	11542	7193	95	4420	23782	31172	110	-7390
Miasta Urban areas	2010	9142	5878	195	3492	15735	19722	67	-3987
	2015	7015	4012	77	2884	13466	20070	70	-6604
	2016	7206	4125	88	3154	13988	19375	54	-5387
	2017	7152	3986	70	3296	14344	19980	72	-5636
Wieś..... Rural areas	2010	5371	4135	68	775	9791	11499	34	-1708
	2015	4441	3246	28	922	8647	11055	36	-2408
	2016	4506	3316	27	932	8806	10838	32	-2032
	2017	4390	3207	25	1124	9438	11192	38	-1754

NA 1000 LUDNOŚCI^b PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM..... TOTAL	2010	5,7	3,9	10,3	1,7	10,0	12,3	4,0	-2,2
	2015	4,6	2,9	4,2	1,5	8,9	12,5	4,8	-3,6
	2016	4,7	3,0	4,6	1,6	9,2	12,1	3,8	-3,0
	2017	4,7	2,9	3,8	1,8	9,6	12,6	4,6	-3,0
Miasta Urban areas	2010	5,6	3,6	12,0	2,1	9,7	12,1	4,3	-2,4
	2015	4,4	2,5	4,9	1,8	8,5	12,7	5,2	-4,2
	2016	4,6	2,6	5,6	2,0	8,9	12,4	3,9	-3,4
	2017	4,6	2,6	4,5	2,1	9,2	12,8	5,0	-3,6
Wieś..... Rural areas	2010	5,9	4,5	7,4	0,8	10,7	12,5	3,5	-1,9
	2015	4,8	3,5	3,0	1,0	9,4	12,0	4,2	-2,6
	2016	4,9	3,6	2,9	1,0	9,6	11,8	3,6	-2,2
	2017	4,8	3,5	2,7	1,2	10,2	12,1	4,0	-1,9

^a Ze skutkami cywilnymi. ^b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

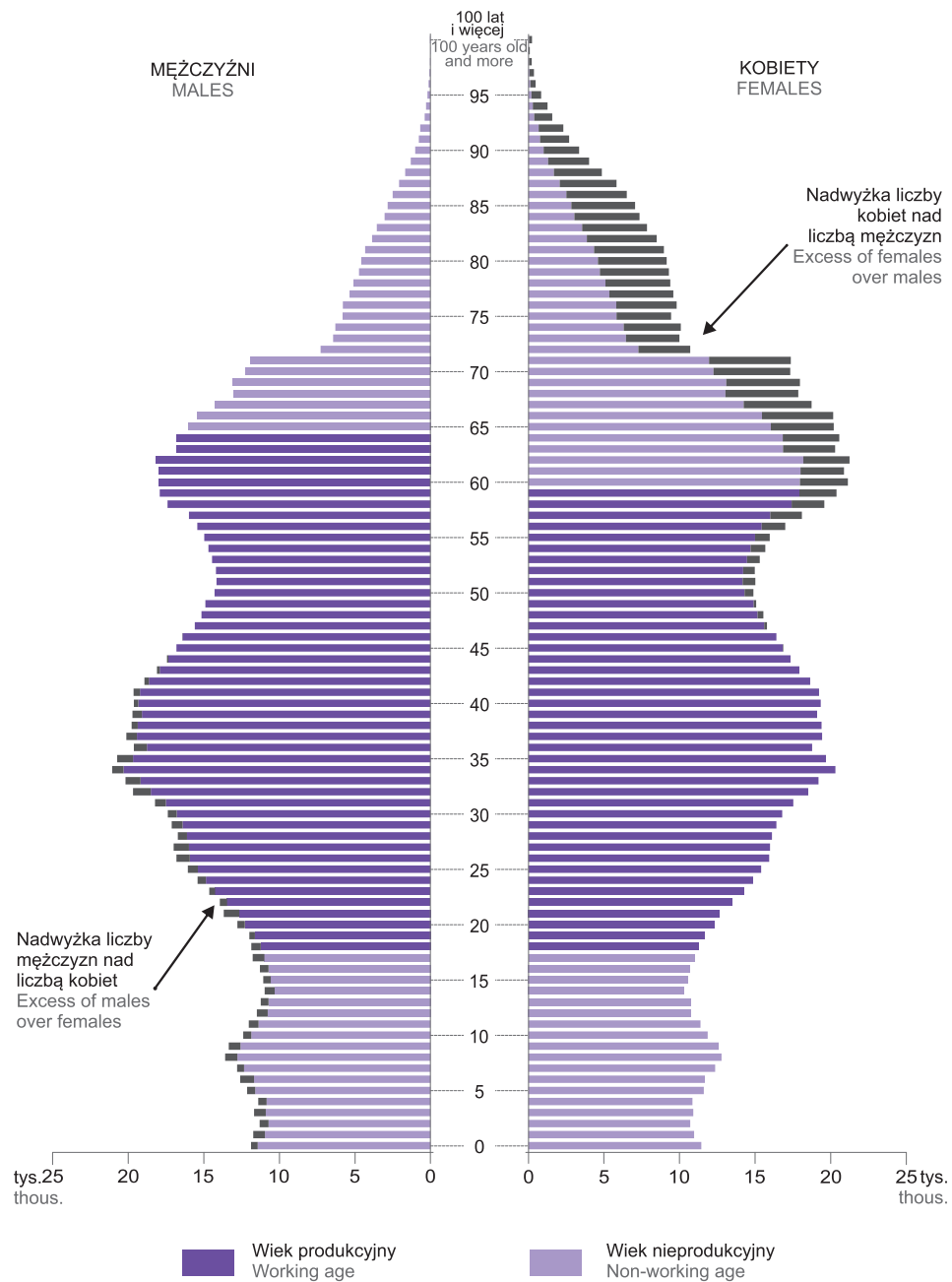
^a With civil law consequences. ^b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2017

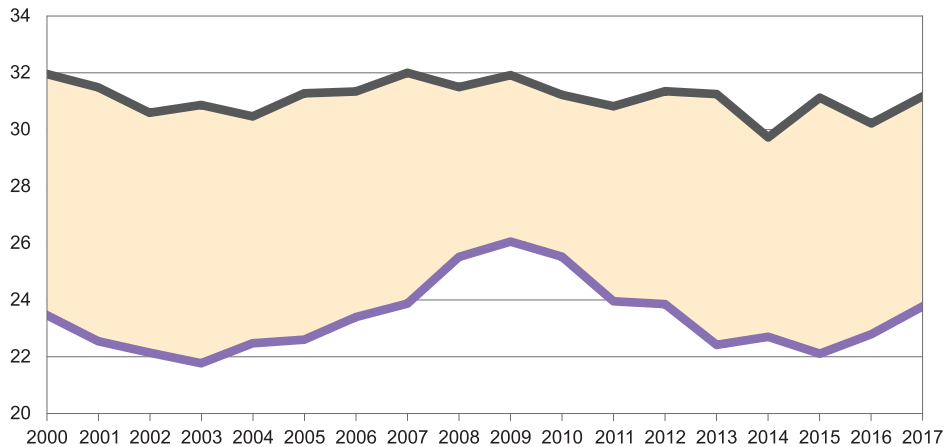
As of 31 XII

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS

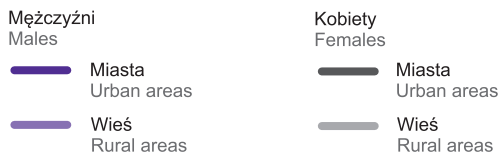
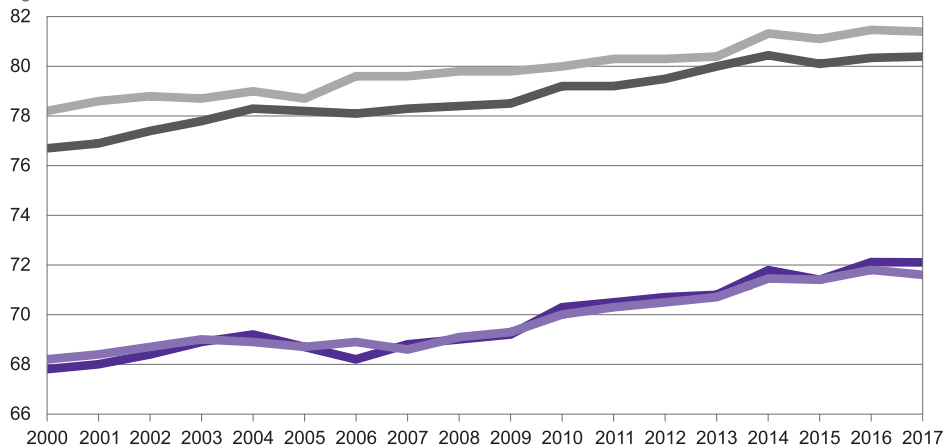
tys.
thous.

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA

LIFE EXPECTANCY

wiek
age

TABL. 9 (49). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (cd.)**
 MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED
 IN 2017 (cont.)

MĘCZYŻNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
MIASTA URBAN AREAS									
R A Z E M TOTAL	7152	58	1221	2954	1377	545	538	258	201
19 lat i mniej..... Under 20 years	18	12	6	-	-	-	-	-	-
20—24	547	28	388	117	12	1	1	-	-
25—29	2633	12	637	1738	205	31	10	-	-
30—34	1892	5	147	895	696	116	33	-	-
35—39	793	1	28	153	329	204	72	5	1
40—49	617	-	14	39	112	157	262	29	4
50—59	330	-	1	10	21	29	134	109	26
60 lat i więcej..... and more	322	-	-	2	2	7	26	115	170
WIEŚ RURAL AREAS									
R A Z E M TOTAL	4390	77	1431	1830	538	222	181	77	34
19 lat i mniej..... Under 20 years	16	13	3	-	-	-	-	-	-
20—24	644	43	480	111	9	1	-	-	-
25—29	2056	19	787	1139	89	18	3	1	-
30—34	951	-	127	490	276	46	12	-	-
35—39	318	1	27	71	112	86	21	-	-
40—49	240	1	4	17	47	62	93	16	-
50—59	100	-	3	2	4	8	42	39	2
60 lat i więcej..... and more	65	-	-	-	1	1	10	21	32

TABL. 9 (49). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
 MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED
 IN 2017 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 years	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	

W TYM WYZNANIOWE ^a OF WHICH CHURCH OF RELIGIOUS MARRIAGES ^a

OGÓŁEM..... GRAND TOTAL	7193	39	1950	3701	1085	254	96	37	31
19 lat i mniej..... Under 20 years	8	6	2	-	-	-	-	-	-
20—24	808	20	606	171	11	-	-	-	-
25—29	3742	13	1129	2383	197	18	2	-	-
30—34	1867	-	187	1004	597	74	5	-	-
35—39	501	-	23	122	227	107	22	-	-
40—49	165	-	2	18	48	50	43	4	-
50—59	50	-	1	2	5	4	22	14	2
60 lat i więcej..... and more	52	-	-	1	-	1	2	19	29

MIASTA URBAN AREAS

RAZEM..... TOTAL	3986	10	796	2177	733	172	57	22	19
19 lat i mniej..... Under 20 years	2	1	1	-	-	-	-	-	-
20—24	336	5	240	85	6	-	-	-	-
25—29	1985	4	453	1382	132	12	2	-	-
30—34	1169	-	89	624	404	48	4	-	-
35—39	333	-	12	74	158	74	15	-	-
40—49	100	-	1	10	30	34	24	1	-
50—59	28	-	-	1	3	3	11	9	1
60 lat i więcej..... and more	33	-	-	1	-	1	1	12	18

WIEŚ RURAL AREAS

RAZEM..... TOTAL	3207	29	1154	1524	352	82	39	15	12
19 lat i mniej..... Under 20 years	6	5	1	-	-	-	-	-	-
20—24	472	15	366	86	5	-	-	-	-
25—29	1757	9	676	1001	65	6	-	-	-
30—34	698	-	98	380	193	26	1	-	-
35—39	168	-	11	48	69	33	7	-	-
40—49	65	-	1	8	18	16	19	3	-
50—59	22	-	1	1	2	1	11	5	1
60 lat i więcej..... and more	19	-	-	-	-	-	1	7	11

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 10 (50). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2017 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2017

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM.....	11542	9804	233	1505
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	9760	9135	64	561
Single				
Wdowcy	163	29	56	78
Widowers				
Rozwiedzeni	1619	640	113	866
Divorced				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM.....	7152	5876	149	1127
TOTAL				
Kawalerowie	5787	5373	30	384
Single				
Wdowcy	127	24	36	67
Widowers				
Rozwiedzeni	1238	479	83	676
Divorced				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM.....	4390	3928	84	378
TOTAL				
Kawalerowie	3973	3762	34	177
Single				
Wdowcy	36	5	20	11
Widowers				
Rozwiedzeni	381	161	30	190
Divorced				

TABL. 11 (51). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM.....	2010	10013	5878
TOTAL	2015	7258	4012
	2016	7441	4125
	2017	7193	3986
Kościół Katolicki	7152	3967	3185
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	4	3	1
Kościół Ewangelicko-Augsburski	3	2	1
Kościół Ewangelicko-Reformowany	-	-	-
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	-	-	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	2	2	-
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	-	-	-
Kościół Polskokatolicki	1	1	-
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	1	-	1
Kościół Starokatolicki Mariawitów	26	8	18
Kościół Zielonoświątkowy	4	3	1

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 12 (52). **ROZWOODY W 2017 R. WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE
 WNIESIENIA POWÓDZTWA**
 DIVORCES IN 2017 BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING
 PETITION FOR DIVORCE

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej under 20 ears	20—24	25—29	30—34	35—39	40—49	50—59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM.....	4420	9	148	528	937	917	1220	474	187
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20—24	60	5	41	12	2	-	-	-	-
25—29	320	3	71	198	43	4	1	-	-
30—34	811	-	26	245	454	71	14	1	-
35—39	965	1	8	56	351	463	84	1	1
40—49	1379	-	1	17	80	355	890	34	2
50—59	594	-	1	-	6	22	218	324	23
60 lat i więcej..... and more	291	-	-	-	1	2	13	114	161
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM.....	3296	5	82	362	676	714	917	382	158
TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20—24	34	2	19	12	1	-	-	-	-
25—29	215	2	34	139	36	3	1	-	-
30—34	585	-	21	160	333	58	12	1	-
35—39	720	1	7	40	238	363	69	1	1
40—49	1031	-	-	11	61	272	654	31	2
50—59	467	-	1	-	6	16	169	258	17
60 lat i więcej..... and more	244	-	-	-	1	2	12	91	138
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM.....	1124	4	66	166	261	203	303	92	29
TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20—24	26	3	22	-	1	-	-	-	-
25—29	105	1	37	59	7	1	-	-	-
30—34	226	-	5	85	121	13	2	-	-
35—39	245	-	1	16	113	100	15	-	-
40—49	348	-	1	6	19	83	236	3	-
50—59	127	-	-	-	-	6	49	66	6
60 lat i więcej..... and more	47	-	-	-	-	-	1	23	23

TABL. 13 (53). **ROZWODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	4267	3806	4086	4420	T O T A L
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1765	1607	1649	1817	Marriages without children
Z dziećmi	2502	2199	2437	2603	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1622	1422	1543	1655	1
2	762	650	765	816	2
3	93	99	105	116	3
4 i więcej.....	25	28	24	16	4 and more
Miasta	3492	2884	3154	3296	Urban areas
rozwoły małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1512	1275	1329	1421	Marriages without children
Z dziećmi	1980	1609	1825	1875	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1330	1090	1179	1223	1
2	574	440	570	560	2
3	61	61	61	83	3
4 i więcej.....	15	18	15	9	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age 18.

TABL. 13 (53). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE (dok.)**
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE
 MARRIAGE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wieś	775	922	932	1124	Rural areas
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	253	332	320	396	Marriages without children
Z dziećmi	522	590	612	728	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	292	332	364	432	1
2	188	210	195	256	2
3	32	38	44	33	3
4 i więcej	10	10	9	7	4 and more
a Poniżej 18 lat.					
a Below the age 18.					

TABL. 14 (54). **URODZENIA**
 BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2016 ^a	2017 ^a			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	25526	22113	22794	23782	14344	9438	Live births
chłopcy	13034	11361	11769	12122	7375	4747	males
dziewczęta	12492	10752	11025	11660	6969	4691	females
Małżeńskie	20213	16113	16494	17275	9715	7560	Legitimate
chłopcy	10370	8315	8460	8816	5020	3796	males
dziewczęta	9843	7798	8034	8459	4695	3764	females
Pozamałżeńskie	5313	6000	6300	6507	4629	1878	Illegitimate
chłopcy	2664	3046	3309	3306	2355	951	males
dziewczęta	2649	2954	2991	3201	2274	927	females
Urodzenia martwe	99	61	63	89	51	38	Live still births
chłopcy	50	males
dziewczęta	49	females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, patrz uwagi ogólne, ust. 7.

a Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated, see general notes, item 7.

TABL. 15 (55). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a
ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki					Birth order	
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM.....	2010	25526	13325	9042	2252	579	174	153
TOTAL	2015	22113	10863	8297	1988	480	144	114
	2016	22794	11030	8759	2230	495	157	122
	2017	23782	10718	9655	2579	578	150	97
19 lat i mniej		518	474	44	-	-	-	-
Under 20 years								
20—24		3278	2254	855	145	18	3	3
25—29		7826	4353	2859	487	94	23	9
30—34		8175	2776	4117	1004	193	54	30
35—39		3354	746	1568	765	186	50	38
40—44		609	111	207	174	80	20	15
45 lat i więcej		22	4	5	4	7	-	2
and more								
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM.....	2010	100,0	52,2	35,4	8,8	2,3	0,7	0,6
TOTAL	2015	100,0	49,1	37,5	9,0	2,2	0,7	0,5
	2016	100,0	48,4	38,4	9,8	2,2	0,7	0,5
	2017	100,0	45,1	40,6	10,8	2,4	0,6	0,4
19 lat i mniej		100,0	91,5	8,5	-	-	-	-
Under 20 years								
20—24		100,0	68,8	26,1	4,4	0,5	0,1	0,1
25—29		100,0	55,6	36,5	6,2	1,2	0,3	0,1
30—34		100,0	34,0	50,4	12,3	2,4	0,7	0,4
35—39		100,0	22,2	46,8	22,8	5,5	1,5	1,1
40—44		100,0	18,2	34,0	28,6	13,1	3,3	2,5
45 lat i więcej		100,0	18,2	22,7	18,2	31,8	-	9,1
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (56). **PŁODNOŚĆ KOBIECI I WSPÓLCZYNNIKI REPRODUKCYJ LUDNOŚCI**
 FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność — urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility — live births per 1000 women aged:						
15—49 ^{ab}	42,1	38,3	39,9	42,0	40,8	43,9
15—19 ^a	13,4	11,3	10,8	9,3	9,9	8,4
20—24.....	55,4	45,0	45,1	47,5	43,8	52,3
25—29.....	97,9	87,7	92,4	97,0	92,1	104,3
30—34.....	71,7	74,6	79,5	87,0	85,6	89,7
35—39.....	29,2	29,1	32,0	34,8	34,6	35,3
40—44.....	4,7	5,8	5,7	6,7	6,9	6,3
45—49 ^b	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2
Współczynniki: Rates:						
Dzielnosci ogólnej..... Total fertility	1,353	1,260	1,324	1,409	1,359	1,482
Reprodukcji brutto..... Gross reproduction	0,662	0,613	0,640	0,691	0,660	0,737
Dynamiki demograficznej..... Demographic dynamics	0,818	0,710	0,754	0,763	0,718	0,843

a,b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a,b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (57). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
 DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

WIEK AGE	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fe- males	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM 2010	31221	16252	14969	19722	10054	9668	11499	6198	5301
TOTAL 2015	31125	15807	15318	20070	9931	10139	11055	5876	5179
..... 2016	30213	15440	14773	19375	9619	9756	10838	5821	5017
2017	31172	15891	15281	19980	9884	10096	11192	6007	5185
0 lat.....	110	64	46	72	41	31	38	23	15
1—4 lata.....	16	12	4	11	9	2	5	3	2
5—9.....	11	4	7	8	1	7	3	3	-
10—14.....	18	11	7	8	3	5	10	8	2
15—19.....	39	29	10	18	12	6	21	17	4
20—24.....	91	77	14	56	45	11	35	32	3
25—29.....	153	124	29	88	68	20	65	56	9
30—34.....	232	176	56	163	124	39	69	52	17
35—39.....	352	278	74	225	173	52	127	105	22
40—44.....	460	347	113	290	211	79	170	136	34
45—49.....	708	523	185	440	321	119	268	202	66
50—54.....	1033	756	277	621	422	199	412	334	78
55—59.....	1814	1240	574	1162	745	417	652	495	157
60—64.....	2892	1934	958	1999	1269	730	893	665	228
65—69.....	3501	2213	1288	2414	1462	952	1087	751	336
70—74.....	2989	1732	1257	2027	1142	885	962	590	372
75—79.....	3388	1770	1618	2162	1103	1059	1226	667	559
80—84.....	4490	1934	2556	2767	1162	1605	1723	772	951
85 lat i więcej and more	8875	2667	6208	5449	1571	3878	3426	1096	2330

TABL. 17 (57). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fe- males	Ogółem Grand total	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP									
OGÓŁEM 2010	1226	1338	1124	1210	1324	1110	1254	1361	1149
TOTAL									
2015	1246	1327	1172	1272	1353	1201	1201	1286	1118
2016	1214	1302	1134	1236	1320	1163	1177	1274	1082
2017	1257	1345	1177	1282	1364	1211	1214	1314	1116
0 lat ^a	463	528	395	502	556	445	403	485	320
1— 4 lata.....	18	26	9	20	32	8	14	16	12
5— 9.....	9	6	11	11	3	19	6	11	-
10—14.....	16	19	13	12	9	16	21	33	9
15—19.....	34	49	18	28	36	19	42	66	17
20—24.....	64	107	20	71	112	28	57	101	10
25—29.....	93	147	36	89	136	41	98	162	28
30—34.....	121	179	60	131	197	64	101	146	52
35—39.....	180	279	77	178	272	82	183	291	66
40—44.....	250	375	124	251	368	136	249	386	103
45—49.....	452	671	235	460	692	242	439	640	223
50—54.....	693	1042	362	678	991	406	717	1115	284
55—59.....	1021	1479	612	1006	1443	653	1048	1536	523
60—64.....	1507	2205	920	1526	2234	984	1467	2152	761
65—69.....	2120	3117	1368	2110	3086	1420	2144	3180	1241
70—74.....	2874	4140	2022	2862	4089	2063	2901	4243	1932
75—79.....	4503	6533	3360	4443	6458	3353	4612	6661	3374
80—84.....	7310	9939	6092	7051	9586	5917	7770	10522	6410
85 lat i więcej and more	16218	19231	15196	15718	18172	14903	17083	20984	15709

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (58). ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN^a
DEATHS BY CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Meż- czyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of total number		
					miasta urban areas	wieś rural areas	
					na 100 tys. ludności per 100 thous. population		
		w liczbach bezwzględ- nych in total numbers					
OGÓŁEM.....	2010	31221	1226	1338	1124	1210	1254
TOTAL	2014	29727	1185	1273	1105	1198	1163
	2015	31125	1246	1327	1172	1272	1201
	2016	30213	1214	1302	1134	1236	1177
Choroby zakaźne i pasożytnicze..... Infectious and parasitic diseases		187	8	9	6	9	6
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy of which tuberculosis and sequelae of tuber- culosis		49	2	3	1	2	2
Nowotwory..... Neoplasms		7609	306	344	271	329	266
w tym nowotwory złośliwe of which malignant neoplasms		7108	286	324	250	307	250
w tym:							
of which:							
nowotwór złośliwy żołądka malignant neoplasm of stomach		360	14	18	11	14	15
nowotwór złośliwy trzustki malignant neoplasm of pancreas		323	13	12	14	14	11
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung		1693	68	96	43	75	56
nowotwór złośliwy sutka malignant neoplasm of breast		455	18	0	35	20	16
nowotwór złośliwy szyjki macicy malignant neoplasm of cervix uteri		105	4	x	8	5	3
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego malignant neoplasm of prostate		355	14	30	x	14	15
białaczka..... Leukemia		216	9	11	7	10	6
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^A Diseases of blood and blood-forming organs ^A		11	0	0	0	1	0
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej..... Endocrine, nutritional and metabolic diseases		550	22	20	24	22	22
w tym cukrzyca of which diabetes mellitus		491	20	18	22	19	21
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowa- nia Mental and behavioural disorders		258	10	18	3	11	10
Choroby układu nerwowego i narządów zmy- słów..... Diseases of the nervous system and sense organs		486	20	18	21	21	17

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 18 (58). **ZGONY WEDŁUG PRZYCZYŃ^a (dok.)**
DEATHS BY CAUSES A (CONT.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of total number		
				miasta urban areas	wieś rural areas	
	w liczbach bezwzględ- nych in total numbers	na 100 tys. ludności		per 100 thous. population		
Choroby układu krążenia..... Diseases of the circulatory system	12198	490	453	524	465	534
w tym: of which:						
choroba nadciśnieniowa..... hypertensive disease	104	4	4	4	5	3
choroba niedokrwienności serca..... ischaemic heart disease	1925	77	86	69	78	77
w tym ostry zawał serca..... of which acute myocardial infarction	856	34	40	29	33	37
choroby naczyń mózgowych..... cerebrovascular diseases	2537	102	92	111	99	107
miażdżyca..... atherosclerosis	2691	108	78	135	92	136
Choroby układu oddechowego..... Diseases of the respiratory system	1947	78	85	72	84	69
Choroby układu trawiennego..... Diseases of the digestive system	1407	57	67	47	61	49
w tym zwłóknienie i marskość wątroby..... of which fibrosis and cirrhosis of liver	136	5	6	5	7	4
Choroby skóry i tkanki podskórnej..... Diseases of the skin and subcutaneous tissue	43	2	2	2	2	1
Choroby układu kostno-stawowego, mięśni- owego i tkanki łącznej..... Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue	44	2	1	2	2	2
Choroby układu moczowo-płciowego..... Diseases of the genitourinary system	185	7	8	7	8	7
Ciąża, poród i połóg Pregnancy, childbirth and the puerperium	2	0	x	0	-	0
Stany rozpoczynające się w okresie okołopo- rodowym..... Conditions originating in the perinatal period	48	2	2	2	2	2
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ Congenital malformations ^Δ	42	2	2	1	1	2
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ Symptoms and ill-defined conditions ^Δ	3601	145	175	117	161	118
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny Injuries and poisonings by external cause	1595	64	98	33	59	74
w tym: of which:						
wypadki komunikacyjne..... transport accidents	256	10	16	5	8	14
samobójstwa..... suicides	353	14	25	5	11	20

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 19 (59). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fema- les	Z liczby ogółem Of total number						
				miasta urban areas			wieś rural areas			
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females	
W LICZBACH BEZWZGLEDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM..... 2010	101	42	59	67	29	38	34	13	21	
TOTAL 2015	106	60	46	70	38	32	36	22	14	
2016	86	40	46	54	25	29	32	15	17	
2017	110	64	46	72	41	31	38	23	15	
0—27 dni days	82	44	38	51	27	24	31	17	14	
0— 6	60	36	24	39	24	15	21	12	9	
w tym 0 ^a of which 0 ^a	35	21	14	24	14	10	11	7	4	
7—13	8	1	7	5	-	5	3	1	2	
14—20	7	5	2	3	2	1	4	3	1	
21—27	7	2	5	4	1	3	3	1	2	
28—29 dni days	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1 miesiąc month	8	7	1	4	4	-	4	3	1	
2.....	6	5	1	5	4	1	1	1	-	
3.....	6	4	2	5	3	2	1	1	-	
4.....	1	-	1	1	-	1	-	-	-	
5.....	3	2	1	2	1	1	1	1	-	
6.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7.....	1	1	-	1	1	-	-	-	-	
8.....	1	1	-	1	1	-	-	-	-	
9.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10.....	2	-	2	2	-	2	-	-	-	
11 miesięcy..... months	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS OF EACH SEX										
OGÓŁEM..... 2010	396	322	472	426	361	493	347	260	438	
TOTAL 2015	479	528	428	520	547	491	416	498	331	
2016	377	340	417	386	346	428	363	330	400	
2017	463	528	395	502	556	445	403	485	320	
0—27 dni days	345	363	326	356	366	344	328	358	298	
0— 6	252	297	206	272	325	215	223	253	192	
w tym 0 ^a of which 0 ^a	147	173	120	167	190	143	117	147	85	
7—13	34	8	60	35	-	72	32	21	43	
14—20	29	41	17	21	27	14	42	63	21	
21—27	29	16	43	28	14	43	32	21	43	
28—29 dni days	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1 miesiąc month	34	58	9	28	54	-	42	63	21	
2.....	25	41	9	35	54	14	11	21	-	
3.....	25	33	17	35	41	29	11	21	-	
4.....	4	-	9	7	-	14	-	-	-	
5.....	13	16	9	14	14	14	11	21	-	
6.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7.....	4	8	-	7	14	-	-	-	-	
8.....	4	8	-	7	14	-	-	-	-	
9.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10.....	8	-	17	14	-	29	-	-	-	
11 miesięcy..... months	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

a Przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.
a 0 day indicates the age of new live born infant, who did not survive 24 hours.

TABL.20 (60). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PRZYCZYN^a
 INFANT DEATHS BY CAUSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total		Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z liczby ogółem Of total number		
		w liczbach bez- względnych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births					
			miasta urban areas	wieś rural areas				
OGÓŁEM	2010	101	396	322	472	426	347	
TOTAL	2014	99	436	484	384	384	518	
	2015	106	479	528	428	520	416	
	2016	86	377	340	417	386	363	
Nowotwory		2	9	8	9	7	11	
Neoplasms								
Choroby układu krążenia		2	9	17	-	7	11	
Diseases of the circulatory system								
Choroby układu oddechowego		1	4	-	9	7	-	
Diseases of the respiratory system								
w tym zapalenie płuc		1	4	-	9	7	-	
of which pneumonia								
Stany rozpoczynające się w okresie okołopo- rodowym		48	211	170	254	222	193	
Conditions originating in the perinatal period								
w tym: of which:								
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu		37	162	127	200	179	136	
disorders related to length of gestation and fetal growth								
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego		2	9	17	-	7	11	
respiratory disorders specific to the perinatal period								
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		30	132	119	145	122	148	
Congenital malformations ^Δ								
w tym: of which:								
wrodzone wady rozwojowe układu nerwo- wego		1	4	-	9	7	-	
congenital malformations of the nervous system								
wrodzone wady serca		8	35	25	45	36	34	
congenital hearts defects								
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ		2	9	17	-	14	-	
Symptoms and ill-defined conditions ^Δ								
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny		1	4	8	-	7	-	
Injuries and poisonings by external cause								

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the "International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision)".

TABL. 21 (61). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	906	1003	1267	T O T A L
w tym dokonane	400	379	380	of which committed
Miasta.....	662	680	892	Urban areas
Wieś	244	323	375	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej.....	1	-	-	12 and less
13—18.....	50	51	84	13—18
19—24.....	118	93	137	19—24
25—29.....	94	97	162	25—29
30—49.....	341	391	508	30—49
50—69.....	217	267	316	50—69
70 lat i więcej.....	56	82	60	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w dalszym podziale nie uwzględniono samobójców o nieustalonym miejscu dokonania samobójstwa oraz o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Attempted and committed; continued data exclude suicidal persons for whom place of the suicide and age is unknown.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 22 (62). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
	0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES					
O G Ó Ł E M 2010	70,14	55,52	41,32	28,03	17,38
T O T A L					
2015	71,43	56,97	42,80	29,38	18,19
2016	72,00	57,39	43,09	29,73	18,46
2017	71,93	57,47	43,20	29,71	18,32
Miasta	72,11	57,66	43,33	29,86	18,42
Urban areas					
Wieś.....	71,64	57,17	42,97	29,45	18,12
Rural areas					
KOBIETY FEMALES					
O G Ó Ł E M 2010	79,41	64,93	50,13	35,82	22,81
T O T A L					
2015	80,41	65,87	51,09	36,68	23,41
2016	80,75	66,16	51,38	37,01	23,75
2017	80,78	66,21	51,44	36,98	23,70
Miasta	80,43	65,93	51,19	36,77	23,61
Urban areas					
Wieś.....	81,38	66,72	51,89	37,37	23,85
Rural areas					

TABL. 23 (63). **PROGNOZA LUDNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
	w tys. in thous.							
O G Ó Ł E M	2434,1	2373,7	2306,4	2231,6	2153,0	2074,9	1999,1	T O T A L
mężczyźni	1160,7	1132,7	1101,2	1066,8	1032,0	999,0	967,6	males
kobiety	1273,4	1241,0	1205,2	1164,9	1121,0	1075,9	1031,5	females
Miasta	1513,6	1453,6	1389,8	1322,6	1254,3	1187,9	1124,6	Urban areas
mężczyźni	703,4	675,3	645,6	615,1	585,5	557,9	532,0	males
kobiety	810,2	778,3	744,2	707,5	668,9	630,0	592,6	females
Wieś	920,5	920,1	916,6	909,1	898,7	887,0	874,5	Rural areas
mężczyźni	457,3	457,4	455,6	451,7	446,5	441,1	435,6	males
kobiety	463,2	462,7	461,0	457,4	452,2	445,9	438,9	females
W wieku przedprodukcyjnym	405,2	386,7	347,9	323,1	302,3	288,7	278,9	Pre-working age
mężczyźni	208,4	199,1	179,3	166,6	155,9	148,9	143,9	males
kobiety	196,8	187,6	168,6	156,5	146,4	139,8	135,0	females
Miasta	235,3	220,6	193,1	175,7	162,5	154,2	147,7	Urban areas
mężczyźni	121,0	113,4	99,3	90,4	83,6	79,3	76,0	males
kobiety	114,3	107,2	93,8	85,3	78,9	74,8	71,7	females
Wieś	169,8	166,1	154,8	147,3	139,8	134,5	131,1	Rural areas
mężczyźni	87,4	85,7	80,0	76,2	72,3	69,6	67,8	males
kobiety	82,4	80,4	74,8	71,2	67,5	65,0	63,3	females
W wieku produkcyjnym	1422,8	1348,7	1309,8	1245,2	1157,3	1054,4	958,5	Working age
mężczyźni	756,7	713,5	695,8	671,1	633,7	584,5	531,1	males
kobiety	666,1	635,1	614,0	574,2	523,6	470,0	427,4	females
Miasta	868,1	806,7	773,4	724,8	659,5	585,5	519,2	Urban areas
mężczyźni	454,6	420,4	405,1	385,7	357,8	322,0	284,7	males
kobiety	413,5	386,3	368,3	339,0	301,7	263,5	234,5	females
Wieś	554,7	542,0	536,4	520,5	497,9	468,9	439,3	Rural areas
mężczyźni	302,1	293,2	290,7	285,3	275,9	262,5	246,4	males
kobiety	252,5	248,8	245,7	235,1	221,9	206,4	192,9	females
W wieku poprodukcyjnym ..	606,1	638,3	648,7	663,3	693,4	731,8	761,7	Post-working age
mężczyźni	195,5	220,0	226,1	229,1	242,4	265,6	292,6	males
kobiety	410,6	418,3	422,6	434,2	451,0	466,2	469,1	females
Miasta	410,2	426,3	423,3	422,1	432,4	448,2	457,7	Urban areas
mężczyźni	127,8	141,5	141,2	138,9	144,1	156,5	171,2	males
kobiety	282,3	284,8	282,1	283,2	288,3	291,7	286,4	females
Wieś	196,0	212,0	225,4	241,3	261,0	283,5	304,1	Rural areas
mężczyźni	67,7	78,5	84,9	90,2	98,3	109,0	121,4	males
kobiety	128,3	133,5	140,5	151,1	162,8	174,5	182,7	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM ..	71	76	76	79	86	97	109	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	53	59	58	59	63	71	82	Males
Kobiety	91	95	96	103	114	129	141	Females

TABL. 24 (64). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLD PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.								
OGÓŁEM	969,1	987,1	995,3	950,2	895,5	856,2	825,8	TOTAL
Miasta	665,4	662,9	652,0	618,3	574,6	540,3	514,9	Urban areas
Wieś	303,7	324,2	343,3	332,0	320,9	315,9	310,9	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS HOUSEHOLDS								
OGÓŁEM	2,496	2,390	2,303	2,334	2,389	2,409	2,406	TOTAL
Miasta	2,257	2,176	2,115	2,123	2,166	2,182	2,167	Urban areas
Wieś	3,020	2,827	2,660	2,728	2,789	2,797	2,802	Rural areas

TABL. 25 (65). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR
PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napiływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagra- nicy from abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM .. 2010	23105	14382	8190	533	24885	12252	12077	556	-1780
TOTAL 2015^c	21036	12268	8150	.	23107	11357	10788	.	-2071
2016	20681	12281	7777	623	22098	11051	10702	345	-1417
2017	21406	12579	8279	548	23195	11584	11235	376	-1789
Miasta 2010	11076	5926	4749	401	16155	7181	8465	509	-5079
Urban areas 2015 ^c	10234	4983	4757	.	14394	6221	7355	.	-4160
2016	10053	4954	4633	466	13771	6019	7438	314	-3718
2017	10385	5173	4813	399	14347	6386	7617	344	-3962
Wieś 2010	12029	8456	3441	132	8730	5071	3612	47	3299
Rural areas 2015 ^c	10802	7285	3393	.	8713	5136	3433	.	2089
2016	10628	7327	3144	157	8327	5032	3264	31	2301
2017	11021	7406	3466	149	8848	5198	3618	32	2173
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION									
OGÓŁEM .. 2010	9,1	5,6	3,2	0,2	9,8	4,8	4,7	0,2	-0,7
TOTAL 2015^c	8,4	4,9	3,3	.	9,2	4,5	4,3	.	-0,8
2016	8,3	4,9	3,1	0,3	8,9	4,4	4,3	0,1	-0,6
2017	8,6	5,1	3,3	0,2	9,4	4,7	4,5	0,2	-0,7
Miasta 2010	6,8	3,6	2,9	0,2	9,9	4,4	5,2	0,3	-3,1
Urban areas 2015 ^c	6,5	3,2	3,0	.	9,1	3,9	4,7	.	-2,6
2016	6,4	3,2	3,0	0,3	8,8	3,8	4,7	0,2	-2,4
2017	6,7	3,3	3,1	0,3	9,2	4,1	4,9	0,2	-2,5
Wieś 2010	13,1	9,2	3,8	0,1	9,5	5,5	3,9	0,1	3,6
Rural areas 2015 ^c	11,7	7,9	3,7	.	9,5	5,6	3,7	.	2,3
2016	11,5	8,0	3,4	0,2	9,0	5,5	3,5	0,0	2,5
2017	12,0	8,0	3,8	0,2	9,6	5,6	3,9	0,0	2,4

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 26 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	22572	17680	4892	24329	17680	6649
TOTAL	2015	20418	16134	4284	22145	16134	6011
	2016	20058	15854	4204	21753	15854	5899
	2017	20858	16560	4298	22819	16560	6259
Miasta	2010	10675	7574	3101	15646	11170	4476
Urban areas	2015	9740	7052	2688	13576	9590	3986
	2016	9587	6925	2662	13457	9578	3879
	2017	9986	7259	2727	14003	9894	4109
Wieś.....	2010	11897	10106	1791	8683	6510	2173
Rural areas	2015	10678	9082	1596	8569	6544	2025
	2016	10471	8929	1542	8296	6276	2020
	2017	10872	9301	1571	8816	6666	2150

NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM	2010	8,9	6,9	1,9	9,6	6,9	2,6
TOTAL	2015	8,2	6,5	1,7	8,9	6,5	2,4
	2016	8,1	6,4	1,7	8,7	6,4	2,4
	2017	8,4	6,7	1,7	9,2	6,7	2,5
Miasta	2010	6,5	4,6	1,9	9,6	6,9	2,7
Urban areas	2015	6,2	4,5	1,7	8,6	6,1	2,5
	2016	6,1	4,4	1,7	8,6	6,1	2,5
	2017	6,4	4,7	1,7	9,0	6,3	2,6
Wieś.....	2010	13,0	11,0	2,0	9,5	7,1	2,4
Rural areas	2015	11,6	9,9	1,7	9,3	7,1	2,2
	2016	11,4	9,7	1,7	9,0	6,8	2,2
	2017	11,8	10,1	1,7	9,6	7,2	2,3

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 27 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE
BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010	22572	10425	12147	24329	11126	13203	-1757	-701	-1056
2015	20418	9390	11028	22145	10118	12027	-1727	-728	-999
2016	20058	9363	10695	21753	10085	11668	-1695	-722	-973
2017	20858	9649	11209	22819	10569	12250	-1961	-920	-1041
0— 4 lata	1987	1002	985	2212	1130	1082	-225	-128	-97
5— 9	1549	778	771	1635	853	782	-86	-75	-11
10—14	916	450	466	965	495	470	-49	-45	-4
15—19	729	354	375	742	362	380	-13	-8	-5
20—24	1452	455	997	1467	484	983	-15	-29	14
25—29	3131	1181	1950	3698	1389	2309	-567	-208	-359
30—34	2957	1358	1599	3502	1603	1899	-545	-245	-300
35—39	2381	1239	1142	2682	1387	1295	-301	-148	-153
40—44	1396	759	637	1546	822	724	-150	-63	-87
45—49	892	474	418	903	492	411	-11	-18	7
50—54	648	345	303	650	344	306	-2	1	-3
55—59	701	342	359	704	336	368	-3	6	-9
60—64	733	358	375	710	328	382	23	30	-7
65 lat i więcej..... and more	1386	554	832	1403	544	859	-17	10	-27

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28 (68). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci Immigrants			Emigranci Emigrants			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM 2010 TOTAL	533	338	195	556	266	290	-23	72	-95
2015 ^a	618	343	275	962	487	475	-344	-144	-200
2016	623	345	278	345	175	170	278	170	108
2017	548	299	249	376	180	196	172	119	53
0— 4 lata	219	116	103	13	6	7	206	110	96
5— 9	49	19	30	18	10	8	31	9	22
10—14	18	13	5	12	3	9	6	10	-4
15—19	5	1	4	40	33	7	-35	-32	-3
20—24	18	9	9	27	24	3	-9	-15	6
25—29	22	13	9	40	18	22	-18	-5	-13
30—34	47	23	24	56	21	35	-9	2	-11
35—39	41	21	20	52	20	32	-11	1	-12
40—44	37	25	12	32	13	19	5	12	-7
45—49	15	12	3	25	7	18	-10	5	-15
50—54	16	11	5	20	7	13	-4	4	-8
55—59	18	9	9	11	6	5	7	3	4
60—64	18	9	9	14	7	7	4	2	2
65 lat i więcej..... and more	25	18	7	16	5	11	9	13	-4

^a Dane za 2014 r.

^a Data for 2014.

TABL. 29 (69). **REZYDENCI**^a
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G O Ł E M w tys.	2528,7	2479,4	2471,6	2462,4	T O T A L in thous.
mężczyźni w tys.	1205,7	1181,9	1178,4	1173,7	males in thous.
kobiety: w tysiącach.	1323,0	1297,5	1293,3	1288,7	females: in thousands
na 100 mężczyzn ...	109,7	109,8	109,7	109,8	per 100 males
Miasta: w tysiącach	1614,9	1562,7	1554,1	1544,4	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	63,9	63,0	62,9	62,7	in % of total usual residence population
Wieś: w tysiącach	913,8	916,7	917,5	918,1	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	36,1	37,0	37,1	37,3	in % of total usual residence population

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 2

^a See general notes to the chapter, item 2.

TABL. 30 (70). **REZYDENCI**^a **W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				
O G O Ł E M	2528,7	2479,4	2471,6	2462,4	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	442,4	416,6	415,7	416,1	Pre-working age
Miasta	257,4	244,3	244,2	244,7	Urban areas
mężczyźni	132,1	125,6	125,6	125,9	males
kobiety	125,3	118,7	118,5	118,8	females
Wieś	185,0	172,3	171,6	171,5	Rural areas
mężczyźni	95,0	88,5	88,2	88,0	males
kobiety	90,0	83,8	83,4	83,5	females
W wieku produkcyjnym	1609,3	1518,9	1497,8	1475,1	Working age
w tym w wieku mobilnym	965,7	935,8	924,5	911,3	of which of mobility age
Miasta	1045,1	952,0	932,9	912,8	Urban areas
mężczyźni	534,7	494,8	486,2	477,0	males
w tym w wieku mobilnym	307,8	292,4	287,7	282,3	of which of mobility age
kobiety	510,4	457,2	446,6	435,8	females
w tym w wieku mobilnym	305,4	287,5	282,7	277,3	of which of mobility age
Wieś	564,2	566,9	565,0	562,3	Rural areas
mężczyźni	307,2	309,1	308,0	306,7	males
w tym w wieku mobilnym	183,4	184,8	183,8	182,6	of which of mobility age
kobiety	257,0	257,8	257,0	255,7	females
w tym w wieku mobilnym	169,1	171,1	170,3	169,0	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	477,0	543,8	558,1	571,2	Post-working age
Miasta	312,4	366,4	377,1	386,9	Urban areas
mężczyźni	85,3	106,5	111,1	115,3	males
kobiety	227,1	259,9	266,0	271,6	females
Wieś	164,5	177,4	180,9	184,3	Rural areas
mężczyźni	51,3	57,4	59,3	60,9	males
kobiety	113,2	120,0	121,7	123,3	females

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 2.

^a See general notes to the chapter, item 2.

TABL. 31 (71). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE**
 Stan w końcu roku
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS
 End of the year

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE ^a CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS ^a	2016	2017	2016	2017	2016	2017
	jednostki kościelne ^b church units ^b		duchowni clergy		wierni, wyznawcy adherents, faithful	
Kościół Katolicki Catholic Church						
Kościół Rzymskokatolicki ^c	386	386	1148	1145	1934260 ^d	1923504 ^d
Starokatolickie Old Catholic						
Kościół Starokatolicki Mariawitów ^e	14	14	7	7	8542	8527
Kościół Katolicki Mariawitów w RP.....	9	8	5	6	899	890
Kościół Starokatolicki w RP.....	1	1	3	3	250	250
Kościół Polskokatolicki w RP ^e	1	1	1	1	150	150
Prawosławne Orthodox						
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{ef}	12	12	14	16	27500	27500
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition						
Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP ^e	4	4	4	5	1788	1778
Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP ^e	14	14	9	9	1119	1036
Kościół Zielonoświątkowy.....	7	15	11	14	616	1000
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP.....	9	9	4	4	605	593
Kościół Chrystusowy w RP ^g	4	4	40	472	520	544
Kościół Boży w Chrystusie.....	7	7	19	17	354	384
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny.....	2	2	2	2	320	320
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan w RP.....	4	4	7	7	211	208
Kościół Chrześcijan Baptystów w RP ^e	14 ^h	3	8 ^h	2	948 ^h	178
Nowoapostolski Kościół w Polsce.....	3	3	-	-	174	174
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej.....	2	4	1	4	30	60
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego.....	3	3	8	8	51	51
Centrum Chrześcijańskie „Kanaan”.....	1	1	1	1	38	17
Nurt Badaczy Pisma Świętego Bible student movement						
Świadkowie Jehowy w Polsce.....	79	80	.	520	7250 ⁱ	7169 ⁱ
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”.....	2	3	14	13	65	65
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP.....	1	1	1	1	18	17
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions						
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ^k	1	1	-	-	110	105
Związek Ajapa-Yoga.....	-	-	-	-	65	75
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny.....	2	2	7	7	45	45
Szkoła Zen Kwan Um w Polsce.....	1	1	3	2	18	19
Inne Other						
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce (Mormoni).....	1	1	4	6	127	131
Związek Hatha Jogi „Brama Jogi”.....	1	1	1	1	100	100

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców w roku 2017. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji łódzkiej i łowickiej. d Ochrzczeni. e Kościół Stowarzyszony w Polskiej Radzie Eklezjalnej. f Dane dotyczą diecezji łódzko-poznańskiej. g Do 2010 r.: Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. h Dane dotyczą Okręgu Centralnego. i Głosiciele. k Do 2011 r.: Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful in 2017. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern diocese of Łódź and Łowicz. d Baptised. e Church associated in the Polish Ecumenical Council. f Data concern diocese of Łódź and Poznań. h Data for 2015 concern diocese of Warszawa. g Untill 2010: Churches of Christ. h Data concern Central Centre. i Proclaimers. k Untill 2011: Karma Kamtsang Buddhist Association in Poland.

Uwagi metodologiczne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** obejmują osoby w **wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** przeprowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych w gospodarstwie domowym 12 miesięcy i więcej, tj. bezdomnych, przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz za granicą. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia. Dane od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące, a jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;
- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
 - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,

Methodological notes

Economic activity of the population

1. Data on **economic activity of population** cover **persons aged 15 and more**, who are members of households in the dwellings selected on a random basis. Presented data were compiled on the basis of representative **Labour Force Survey – the LFS**. The sample survey conducted on a quarterly basis. The survey covers persons aged 15 and more, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons absent in households for 12 months and more, i.e. homeless, living in collective accommodation establishment and staying abroad. The survey is conducted by the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth. The data since 2010 have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active (employed and unemployed) and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm or conducting a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in work did not exceed 3 months; moreover if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;
- 2) **unemployed persons** are persons aged 15—74, who simultaneously fulfill three conditions:
 - within the reference week were not employed,
 - within a four week period (the last week being the reference week) actively sought work,

— były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin);
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie;
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorca mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu

— were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers);
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture;
 - c) other self-employed persons, e.g., persons practicing learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are

pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego umawiania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII wyszacowano na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, tj. wszystkich pracujących niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

8. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

9. Dane według sekcji PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

10. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i faktycznie prowadzonej działalności.

11. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby,

persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment on a given day as of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII were estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, i.e. the whole number of employed persons independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment, as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** — full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

8. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

9. Data according to sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

10. Data regarding employment in table 3 are presented by permanent places of work and actually conducted business activity.

11. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish

kóre przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Dane nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest to osoba niepełnosprawna — zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nie uczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od

of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons, who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Data do not include economic entities employing less than 9 persons.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care (or the number of terminations less the number of persons granted child-care) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments), are classified as unemployed.

An unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person — capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

3. Information concerning **Labour Fund expenditures** are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promoting of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to

tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności.

3. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną

accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information regarding accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical report on accidents at work (Z-KW).

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the local kind-of-activity unit method.

3. **Accident at work** is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip,
- during training within the scope of national self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organisations functioning at the employer's.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;

osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni pracy na rzecz tych spółdzielni;

- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

5. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. pogrupowano zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekul-

- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of typical activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of ordinary activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. **Serious accident at work** is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems disrupting primary bodily functions or resulting in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. **Fatal accident at work** is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.e., according to **contact-mode of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005, contact-modes of injury have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. **Incidence ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information regarding **persons working in hazardous conditions** caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities with the number of employees more than 9 persons, included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information

- tywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
 - 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

- and communication” (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); “Professional, scientific and technical activities” (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); “Administrative and support service activities” (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); “Education” (only tertiary education); “Human health and social work activities” (in the scope of human health activities); “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.
 - 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment is a comprehensive estimation of the combination of probability of bodily injury or deterioration of health and their severity, occurring in an emergency situation. It is made in order to choose appropriate safety measures.

10. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or the nature of performed work.

Occupational diseases have been reported since 2009 pursuant to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thous. paid employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (72). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – NA PODSTAWIE BAEL**
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017				SPECIFICATION	
	średnie roczne annual averages		kwartaly quarters					
			I	II	III	IV		
LUDNOŚĆ w tys.....	2384	2064	2051	2054	2054	2048	2046	POPULATION in thous.
Mężczyźni.....	1135	970	964	965	965	962	961	Men
Kobiety.....	1249	1094	1087	1089	1089	1086	1085	Women
Aktywni zawodowo.....	1342	1168	1176	1162	1174	1180	1189	Economically active persons
mężczyźni.....	739	632	642	630	644	643	652	men
kobiety.....	603	536	534	531	530	537	536	women
Pracujący.....	1218	1103	1122	1106	1112	1130	1141	Employed persons
mężczyźni.....	672	597	611	597	601	618	628	men
kobiety.....	546	507	511	509	511	511	512	women
Bezrobotni ^a	124	65	54	56	62	50	48	Unemployed persons ^a
mężczyźni.....	67	35	31	33	42	24	24	men
kobiety.....	58	29	23	22	20	26	24	women
Bierni zawodowo.....	1042	895	875	893	880	868	858	Economically inactive persons
Mężczyźni.....	396	338	321	335	322	320	309	Men
Kobiety.....	646	557	553	558	559	549	549	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %.....	56,3	56,6	57,3	56,6	57,2	57,6	58,1	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni.....	65,1	65,2	66,6	65,3	66,7	66,8	67,8	men
kobiety.....	48,3	49,0	49,1	48,8	48,7	49,4	49,4	women
Miasta.....	56,0	55,5	55,6	54,6	56,0	55,7	56,5	Urban areas
Wieś.....	56,9	58,4	60,2	59,8	59,2	60,9	60,9	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %.....	51,1	53,4	54,7	53,8	54,1	55,2	55,8	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	59,2	61,5	63,4	61,9	62,3	64,2	65,3	men
kobiety.....	43,7	46,3	47,0	46,7	46,9	47,1	47,2	women
Miasta.....	50,3	52,2	52,8	51,9	52,9	52,6	53,8	Urban areas
Wieś.....	52,6	55,5	58,0	57,3	56,3	59,6	59,1	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %.....	9,2	5,6	4,6	4,8	5,3	4,2	4,0	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	9,1	5,5	4,8	5,2	6,5	3,7	3,7	men
kobiety.....	9,6	5,4	4,3	4,1	3,8	4,8	4,5	women
Miasta.....	10,1	5,9	5,2	5,1	5,5	5,4	4,7	Urban areas
Wieś.....	7,5	4,9	3,5	4,2	4,9	2,4	3,0	Rural areas

a Osoby w wieku 15—74 lata.

a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (73).

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2017 R. – NA PODSTAWIE BAEŁ
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2017 – ON THE LFS BASIS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Eco- nomi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaź- nik za- trudnie- nia Em- ploy- ment rate	Stopa bezro- bocia Unem- ploy- ment rate
		ogółem total	pracu- jący em- ployed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thous.						

OGÓŁEM TOTAL

OGÓŁEM	2046	1189	1141	48	858	58,1	55,8	4,0
TOTAL								

WEDŁUG WIEKU BY AGE

W wieku produkcyjnym ^b	1418	1136	1088	48	283	80,1	76,7	4,2
Working age ^b								
W wieku: At the age of:								
15—24 lata	236	108	96	12	128	45,8	40,7	11,1
years								
25—34	332	289	277	12	43	87,0	83,4	4,2
35—44	362	322	309	13	40	89,0	85,4	4,0
45—54	296	253	247	5	43	85,5	83,4	2,0
55 lat i więcej	819	217	212	5	602	26,5	25,9	2,3
years and more								

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	463	369	365	4	93	79,7	78,8	1,1
Tertiary								
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	477	308	297	11	169	64,6	62,3	3,6
Średnie ogólnokształcące	242	151	143	8	91	62,4	59,1	5,3
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	451	276	259	17	175	61,2	57,4	6,2
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	413	84	77	7	329	20,3	18,6	8,3
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15—74 lata. b Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat.

a Persons aged 15—74. b Men aged 18—64, women aged 18—59.

Pracujący

Employment

TABL. 3 (74). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	z liczby ogółem – kobiety of total number – women
OGÓŁEM TOTAL	943169	956856	980445	1004953	481368
sektor publiczny..... public sector	206869	183773	184344	184479	125137
sektor prywatny..... private sector	736300	773083	796101	820474	356231
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture ^b , forestry and fishing	179155	179425	179620	179358	85359
Przemysł..... Industry	225111	219507	224099	231341	82332
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	195796	194309	198986	206048	77572
Budownictwo..... Construction	48638	43039	44015	45013	4734
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	146597	143124	148954	152403	78515
Transport i gospodarka magazynowa..... Transportation and storage	45012	51541	55482	58582	12301
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	12566	12663	13558	13875	9020
Informacja i komunikacja..... Information and communication	11278	14121	14917	15589	4774
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa .. Financial and insurance activities	20578	20896	20706	22334	14804
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	11702	11801	12530	12870	6456
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	25990	31665	35455	36539	19970
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	33999	36851	38134	41921	19114
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compul- sory social security	41485	41127	41377	41217	26635
Edukacja..... Education	68751	70289	70894	72183	56664
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	52075	57027	55408	55818	44557
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	8980	8560	8964	9062	5429
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	11252	15220	16332	16848	10704

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy – Pracujący”, ust. 5.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes to the chapter „Labour market – Employment”, item 5.

TABL. 4 (75). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010	515184	508151	5952
TOTAL	2015	522972	517251	4885
	2016	537102	531407	4986
	2017	547860	542454	4801
sektor publiczny.....	170640	170640	-	-
public sector				
sektor prywatny.....	377220	371814	4801	4801
private sector				
w tym: of which:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	3667	3546	22	22
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł.....	183350	181224	2087	2087
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	155231	153143	2049	2049
of which manufacturing				
Budownictwo	18686	18150	536	536
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	75208	74119	1010	1010
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa.....	24857	24515	342	342
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^a	6370	6220	150	150
Accommodation and catering ^a				
Informacja i komunikacja.....	5331	5282	49	49
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	13737	13349	10	10
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^a	8077	8051	16	16
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	14551	14391	160	160
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	34688	34587	101	101
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.....	39677	39677	-	-
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja.....	69030	68896	134	134
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	42372	42240	132	132
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	6931	6931	-	-
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	1315	1263	52	52
Other service activities				

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (76). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017	
				ogółem total	w tym w pod- miotach o licz- bie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a
OGÓŁEM TOTAL	596097	577665	593402	606065	510666
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	7662	7706	7638	7663	2610
Przemysł..... Industry	196536	182391	187078	188787	172825
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	162198	153509	158825	160726	145455
Budownictwo Construction	34585	28335	28467	28066	17276
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	89539	86892	90839	94470	64487
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	20903	27192	28695	30876	23349
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	8336	8388	7968	8578	5437
Informacja i komunikacja..... Information and communication	5660	8561	7899	6229	4795
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa... Financial and insurance activities	11773	11844	13529	13502	12365
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	9676	9205	9487	9673	7433
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	14323	18412	19103	19817	13651
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	31038	29440	31522	34823	32543
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	40275	38394	38353	38335	38335
Edukacja..... Education	67314	65942	66299	68402	67555
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	46494	42098	43198	43291	40509
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	7437	6495	6812	6811	6455
Pozostała działalność usługowa Other service activities	4546	6371	6516	6742	1041

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (77). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees		
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
OGÓŁEM	2010	465241	234160	42910	28217
TOTAL	2015	470128	237325	47123	34105
.....	2016	483457	243995	47950	35026
.....	2017	494777	251166	47677	35133
sektor publiczny.....		158263	110970	12377	8502
public sector					
sektor prywatny.....		336514	140196	35300	26631
private sector					
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		2593	693	953	746
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł.....		173744	63612	7480	4511
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		146002	58870	7141	4377
of which manufacturing					
Budownictwo		17011	1939	1139	359
Construction					
Transport i gospodarka magazynowa		23635	3536	880	276
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		5172	3651	1048	748
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja.....		4981	1681	301	137
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa...		12001	8630	1348	871
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		7176	3617	875	555
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		13615	8760	776	511
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		31869	14214	2718	1863
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		38358	25049	1319	753
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja.....		60816	48940	8080	5855
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		39152	32357	3088	2267
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		5820	3631	1111	776
Arts, entertainment and recreation					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (78). **PRZYJĘCIA DO PRACY**^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podemu- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powraca- jący z ur- lopow wychowaw- czych persons returning from child- -care lea- ves		
OGÓŁEM	2010	95786	41955	11791	51160	1858	20,2
TOTAL	2015	116540	51012	24582	62988	885	25,1
	2016	121277	53411	24905	66612	750	25,8
	2017	136215	61700	23395	84030	983	28,4
sektor publiczny..... public sector		22423	15854	2170	16922	344	14,1
sektor prywatny		113792	45846	21225	67108	639	35,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		351	93	49	265	-	14,5
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł..... Industry		35735	13651	3512	23951	273	20,9
w tym przetwórstwo przemysłowe... of which manufacturing		33596	13221	3345	22684	258	23,5
Budownictwo		5457	466	306	3235	10	32,3
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		16917	8571	2460	10011	159	30,8
Trade; repair of motor vehicles ^A							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		7186	844	820	4503	73	32,0
Zakwaterowanie i gastronomia ^A		2164	1489	460	982	13	44,9
Accommodation and catering ^A							
Informacja i komunikacja..... Information and communication		1359	443	207	987	11	29,3
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2691	1655	356	1969	38	21,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^A		1075	532	57	771	6	14,6
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		3966	2417	502	2689	29	31,8
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^A		37510	15178	12498	18585	28	128,6
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		5804	3650	682	4421	128	14,7
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja.....		9521	7740	490	7307	97	16,7
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		5196	4257	886	3479	99	13,4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		946	551	107	602	16	16,4
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		337	163	3	273	3	35,6
Other service activities							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (79). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tacji retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabilita- tion	korzysta- jący z urlo- pów wy- chowaw- czych taking child- care		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee				
OGÓŁEM 2010 TOTAL	95058	41419	17675	7405	3613	2150	20,0	
	2015	109397	46352	12736	10745	5830	1115	23,5
	2016	108591	46418	10218	11780	6050	1219	22,9
	2017	120451	52860	10768	13279	9647	1345	25,1
sektor publiczny public sector	21244	13213	2566	1358	5140	482		13,3
sektor prywatny private sector	99207	39647	8202	11921	4507	863		30,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	392	114	31	22	64	-		16,2
Przemysł Industry	30944	11553	3193	4080	2956	388		18,0
w tym przetwórstwo przemysłowe... of which manufacturing	28702	11131	2969	3941	2206	375		20,0
Budownictwo Construction	5308	496	413	690	242	22		31,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	13978	6844	1919	2383	451	219		25,3
Transport i gospodarka magazynowa.. Transportation and storage	5759	764	562	690	360	16		25,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	1805	1240	168	334	51	43		36,8
Informacja i komunikacja..... Information and communication	991	255	104	403	#	13		21,2

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (79). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)**
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pen- sion due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlo- pów wy- chowaw- czych taking child- -care	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	3041	1496	#	623	199	62	24,6
Obsługa rynku nieruchomości ⁴ Real estate activities	1192	632	141	143	309	5	16,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	2715	1595	190	840	222	40	21,6
Administrowanie i działalność wspierająca ⁴ Administrative and support service activities	34881	14397	1216	1660	384	54	119,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	6143	3838	168	287	1302	197	15,4
Edukacja..... Education	6851	4854	1269	394	1565	137	11,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	5321	4177	271	603	1336	137	13,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	842	496	76	97	186	12	14,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities	288	109	#	30	#	-	30,7

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (80).

ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^aTHE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers				
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post-se- condary and se- condary vocation- al	liceów ogólno- kształca- jących general secondary	zasadni- czych zawodo- wych basic vocational	
OGÓŁEM	2010	9578	5005	3728	2191	1706	1953
TOTAL	2015	8549	4340	3691	1788	1313	1757
	2016	8291	3936	3593	1827	1388	1483
	2017	8672	4709	3207	2038	1704	1723
sektor publiczny.....		1651	1150	1147	225	187	92
public sector							
sektor prywatny		7021	3559	2060	1813	1517	1631
private sector							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....		42	10	27	7	2	6
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....		2125	709	514	587	376	648
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		2029	681	478	550	367	634
of which manufacturing							
Budownictwo		200	33	55	64	24	57
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1663	1159	513	502	415	233
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		304	60	89	72	69	74
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		372	272	29	75	178	90
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja.....		158	53	111	#	27	#
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		222	144	173	#	43	#
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		25	12	10	4	3	8
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		426	268	321	32	65	8
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1543	800	197	492	335	519
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		559	402	325	84	106	44
Public administration and defence; compulso- ry social security							
Edukacja.....		293	231	252	17	18	6
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		663	509	543	57	36	27
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		76	46	48	22	6	-
Arts, entertainment and recreation							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych do-
rywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as seasonal and tem-
porary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (81). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2017 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies — newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which vacancies — newly created jobs	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
O G Ó Ł E M	7,7	2,0	4,6	41,0	23,5	14,5	8,9
T O T A L							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....	2,4	0,2	1,9	11,1	8,1	2,7	1,8
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe... of which manufacturing	2,3	0,2	1,9	10,7	7,9	2,4	1,6
Budownictwo	0,6	0,1	0,4	3,6	1,0	1,5	0,8
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	2,2	1,2	0,8	10,8	5,7	3,1	1,0
Trade; repair of motor vehicles ^A							
Transport i gospodarka magazynowa.. Transportation and storage	0,7	0,1	0,3	2,3	1,1	0,9	0,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^A Accommodation and catering ^A	0,3	0,0	0,1	1,6	0,3	0,3	0,2
Informacja i komunikacja..... Information and communication	0,1	0,0	0,1	0,5	0,2	0,3	0,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,3	0,0	0,3	0,6	0,4	0,3	0,2
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	0,0	-	0,0	0,4	0,1	0,3	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	0,3	0,2	0,1	1,4	0,5	0,6	0,2
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	0,1	0,0	0,0	1,2	0,3	1,6	1,2
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,2	0,1	0,2	1,2	1,1	0,7	0,7
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja.....	0,2	0,1	0,1	3,8	3,3	1,5	1,4
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna activities	0,2	-	0,2	1,5	0,8	0,3	0,3
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,0	0,0	0,0	0,4	0,3	0,2	0,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	0,0	-	-	0,7	0,2	0,2	0,0
Other service activities							

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (82). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem .	131617	109510	91041	72662	Registered unemployed persons
w tym kobiety.....	66257	54504	46116	37634	of which women
Z liczby ogółem - bezrobotni:					Of total number - unemployed persons:
dotychczas niepracujący	20893	13435	9766	7251	previously not employed
absolwenci ^a	7149	4435	2928	2062	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	39310	36686	30792	24610	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	5671	6257	4896	3673	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	60470	63467	52220	40567	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	22356	14509	12251	10229	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	14559	13684	12776	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	9978	8739	7460	5850	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c w %	12,2	10,3	8,5	6,7	Registered unemployment rate ^c in %
Oferty pracy	1345	3308	4002	5384	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. c Patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy – Bezrobocie”, ust. 2.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. c See general notes to the chapter "Labour market – Unemployment", item 2.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (84). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2016		2017	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	12943	8756	12546	8527	10719	7364	9010	6109
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary as well as vocational secondary	27118	15518	21775	12463	17950	10375	14183	8285
Średnie ogólnokształcące General secondary	15672	10296	12388	7860	10267	6630	8312	5480
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	33781	14000	26620	10706	21662	8903	16874	7213
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	42103	17687	36181	14948	30443	12844	24283	10547
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	43334	20329	29304	13254	24945	11133	20803	9429
3— 6 3—6 months	23177	11973	15787	7960	12346	6294	10605	5533
6—12 6—12 months	26062	13205	18400	9041	14483	7501	10844	5630
12—24 12—24 months	24111	12643	17313	8884	15355	8117	11292	6366
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	14933	8107	28706	15365	23912	13071	19118	10676
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	20893	12043	13435	7515	9766	5668	7251	4388
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej year and less	20738	11241	19586	10505	16881	9196	14004	7879
1— 5 1—5 years	28426	14156	23259	11851	19896	10500	16460	9101
5—10 5—10 years	18375	9054	16911	8454	14540	7590	12008	6343
10—20 10—20 years	21174	10536	17927	8747	15249	7399	12162	5897
20—30 20—30 years	16906	7513	13529	5751	10911	4490	8030	3192
powyżej 30 lat more than 30 years	5105	1714	4863	1681	3798	1273	2747	834

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. wśród bezrobotnych było 22352 osób (w tym 8164 kobiety) w wieku 50 lat i więcej.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

Note. As of 31 XII 2017 among the unemployed were 22352 persons (of which 8164 women) aged 50 and more.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych.....	2496	2342	2400	2663	Undertaking employment in intervention works
w tym kobiety.....	1358	1320	1291	1355	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych.....	5021	3225	3043	3135	Undertaking employment in public works
w tym kobiety.....	2103	1576	1561	1680	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy.....	33723	17319	14857	14167	Started training or internship with the employer
w tym kobiety.....	20170	10296	9017	8642	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne.....	2628	2358	1945	1584	Started a social useful works
w tym kobiety.....	1579	1446	1172	884	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy.....	67542	85415	100464	124553	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (86). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
 EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM.....	659,5	479,0	493,2	480,8	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych.....	247,3	186,3	159,7	133,3	27,7	Unemployment benefits
Szkolenia.....	21,7	7,2	6,5	6,2	1,3	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy.....	167,4	114,9	118,9	111,6	23,2	Means for starting of economic activity and equipping of workseat
Roboty publiczne.....	30,4	23,6	26,8	30,7	6,4	Public works
Prace interwencyjne.....	13,0	10,0	12,0	12,3	2,6	Intervention works
Stypendia za okres stażu.....	117,4	88,7	84,8	77,1	16,0	Scholarships for intership period

^a Patrz uwagi ogólne działu „Rynek Pracy – Bezrobocie”, ust. 3.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes to the chapter “Labour market – Unemployment”, item 3.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	2010	5615	17	33	5565	55	1587	3355	TOTAL
	2015	5403	16	25	5362	72	1952	3006	
	2016	5349	12	32	5305	79	2093	3005	
	2017	5336	17	44	5275	71	1799	3323	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		37	-	-	37	-	6	31	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....		1989	3	23	1963	14	671	1282	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		1747	2	23	1722	13	604	1111	of which manufacturing
Budownictwo		195	5	4	186	2	45	141	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		768	-	4	764	13	305	427	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		472	5	5	462	7	125	331	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		78	-	-	78	3	31	44	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja.....		18	-	-	18	-	5	12	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		42	-	-	42	-	17	20	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		66	-	-	66	1	16	49	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		96	-	-	96	3	30	57	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		331	1	4	326	2	143	174	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		275	1	-	274	4	88	170	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....		284	1	1	282	7	91	163	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		612	-	2	610	14	206	375	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		54	1	-	53	1	16	33	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługo- wa		19	-	1	18	-	4	14	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents.

TABL. 16 (87). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	innych other	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS^c (incidence rate)									
OGÓŁEM	2010	7,67	0,02	0,05	7,60	0,08	2,17	4,58	TOTAL
	2015	6,97	0,02	0,03	6,92	0,09	2,52	3,88	
	2016	6,74	0,02	0,04	6,68	0,10	2,64	3,79	
	2017	6,52	0,02	0,05	6,45	0,09	2,20	4,06	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		7,84	-	-	7,84	-	1,27	6,57	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł.....		8,73	0,01	0,10	8,62	0,06	2,95	5,63	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		8,63	0,01	0,11	8,51	0,06	2,98	5,49	of which manufacturing
Budownictwo		4,38	0,11	0,09	4,18	0,04	1,01	3,17	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,10	-	0,03	5,07	0,09	2,02	2,83	Trade; repair of motor vehi- cles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		8,28	0,09	0,09	8,10	0,12	2,19	5,80	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		5,69	-	-	5,69	0,22	2,26	3,21	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja.....		1,18	-	-	1,18	-	0,33	0,79	Information and communica- tion
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		1,95	-	-	1,95	-	0,79	0,93	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		5,20	-	-	5,20	0,08	1,26	3,86	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		2,67	-	-	2,67	0,08	0,83	1,58	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		8,27	0,02	0,10	8,15	0,05	3,57	4,35	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		6,66	0,02	-	6,64	0,10	2,13	4,12	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja.....		3,97	0,01	0,01	3,95	0,10	1,27	2,28	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		11,00	-	0,04	10,96	0,25	3,70	6,74	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		5,99	0,11	-	5,88	0,11	1,78	3,66	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługo- wa		1,15	-	0,06	1,09	-	0,24	0,84	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Z wyłączeniem wypadków śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (88). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
 CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
 (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnic- two, fo- wiewctwo i rybactwo agri- culture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^a trade; repair of motor ve- hicles ^a	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and storage	opieka zdrow- otna i pomoc społeczna human health and social work activities
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manu- facturing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY
CONTACT-MODE OF INJURY

OGÓŁEM	2010	5615	58	2126	1900	383	795	411	585
TOTAL	2015	5403	39	1932	1727	243	791	437	675
	2016	5349	29	1917	1715	225	772	450	622
	2017	5336	37	1989	1747	195	768	472	612
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi.....		201	2	102	90	5	17	15	9
Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals									
w tym z niebezpiecznymi substan- cjami i preparatami chemicznymi of which hazardous substances and chemicals		54	-	35	30	1	4	4	-
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie		5	-	3	2	-	-	1	1
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z lub uderzenie w: Horizontal or vertical impact with or against:									
nieruchomy obiekt		1678	18	501	443	52	231	195	213
a stationary object									
obiekt w ruchu		1089	8	444	386	62	194	120	52
object in motion									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt.....		381	2	162	149	15	83	31	17
falling object									
poruszający się lub transporto- wany obiekt.....		271	-	129	106	13	48	34	13
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym.....		1150	5	512	476	36	170	18	183
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym		636	2	339	327	15	124	10	54
of which contact with sharp mate- rial agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie.....		303	-	172	158	13	32	20	15
Trapped, crushed									
Obciążenie fizyczne lub psychiczne Physical or mental strain		725	3	231	179	23	115	78	79
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego.....		633	2	204	158	21	107	71	68
of which physical stress on the muscular-skeletal system									

a Zgłoszone w danym roku.

a Registered in a given year.

TABL. 17 (88). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^A trade; repair of motor ve- hicles ^A	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowna i pomoc społeczna human health and social work activities
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemy- słowe of which manu- facturing				

WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.)
CONTACT-MODE OF INJURY (cont.)

Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	144	1	13	4	2	8	22	51
Bite, kick, etc. (human or animal)								
Pozostałe.....	41	-	11	9	2	1	3	9
Others								

PRZYCZYNY WYPADKÓW
CAUSES OF ACCIDENTS

OGÓŁEM	2010	10876	106	4496	4005	830	1608	700	914
TOTAL	2015	10729	88	4204	3745	508	1666	832	1163
	2016	10545	71	4122	3680	450	1634	877	1072
	2017	10528	76	4339	3853	386	1624	870	1039
Niewłaściwy stan czynnika material- nego.....		881	4	415	369	28	97	77	70
Inappropriate condition of material objects/agents									
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:									
pracy.....		432	1	223	202	31	62	28	24
work									
stanowiska pracy.....		544	2	266	237	22	98	36	19
workstation									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		797	4	423	386	27	156	48	37
Absence or inappropriate use of material objects/agents									
Nie używanie sprzętu ochronnego....		166	1	109	101	3	31	5	4
Not using protective equipment									
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika.....		743	6	414	382	19	135	53	32
Inappropriate wilful employee's action									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		154	1	37	34	9	19	26	26
Wrong mental and physical state of an employee ^b									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		6290	57	2311	2032	228	964	523	729
Incorrect employee's action									
Inne.....		521	-	141	110	19	62	74	98
Others									

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, e.g.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (89). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS
 IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1453	1205	1175	1120	T O T A L
w tym wypadki śmiertelne	9	5	15	10	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	744	530	557	574	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty.....	108	103	74	71	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środki transportu w ruchu	23	36	34	29	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwylenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń...	220	169	156	139	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	180	173	164	128	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur.....	13	7	10	4	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych....	2	1	1	1	influence of hazardous materials
inne wydarzenia.....	163	186	179	174	other events

^a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.
 Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (90). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
 Stan w dniu 31 XII
 PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard						
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery		
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous work				
ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors		
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population									
O G Ó Ł E M	2010	62,0	50,1	35,8	28,5	18,0	14,6	8,2	6,9
T O T A L	2015	52,7	42,0	26,1	18,5	17,2	15,3	9,5	8,1
	2016	55,3	44,7	29,9	22,0	16,8	15,2	8,5	7,5
	2017	56,4	47,2	29,5	23,1	17,8	16,1	9,1	8,0
sektor publiczny.....		27,1	21,6	14,8	11,2	8,6	8,3	3,7	2,1
public sector									
sektor prywatny		62,6	52,6	32,6	25,6	19,7	17,8	10,3	9,2
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy – Warunki pracy”, ust. 8.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kind of activity; see general notes to the chapter „Labour market – Work conditions”, item 8.

TABL. 19 (90). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with		z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32,9	9,9	32,0	8,9	0,9	0,9	-	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	93,2	78,1	49,2	38,2	28,9	26,3	15,0	13,6
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	87,1	74,2	51,3	42,4	19,2	16,7	16,5	15,0
Budownictwo	45,7	37,8	5,6	4,1	33,0	27,5	7,1	6,2
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	12,6	11,5	8,5	7,9	1,1	1,0	2,9	2,6
Trade; repair of motor vehicles ^A								
Transport i gospodarka magazynowa	34,6	27,4	13,8	10,7	14,8	14,8	6,0	2,0
Transportation and storage								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4,0	4,0	3,3	3,3	-	-	0,7	0,7
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	26,4	17,3	9,1	0,4	9,9	9,9	7,4	7,0
Administrative and support service activities								
Edukacja	0,9	0,9	0,8	0,8	0,1	0,1	-	-
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11,2	9,5	9,9	9,0	1,0	0,4	0,2	0,1
Human health and social work activities								

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy – Warunki pracy”, ust. 8.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kind of activity; see general notes to the chapter „Labour market – Work conditions”, item 8.

TABL. 20 (91). **ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2017 R.**
 PERSONS^a WORKING AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego Assessment of occupational risk	Wylimowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego Elimination or limitation of occupational risk	Środki zastosowane do wylimowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of the surveyed population					
OGÓŁEM TOTAL	362,7	156,9	54,1	73,3	112,5
sektor publiczny..... public sector	225,7	149,7	48,1	47,2	116,5
sektor prywatny private sector	391,6	158,4	55,4	78,8	111,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	367,5	230,3	21,6	36,2	221,8
Przemysł..... Industry	371,2	188,6	69,7	94,4	136,5
w tym przetwórstwo przemysłowe... of which manufacturing	366,0	185,3	77,8	86,2	146,3
Budownictwo Construction	372,6	122,8	40,6	45,7	100,9
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A	482,0	86,2	32,9	39,3	60,9
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	282,0	142,8	35,0	59,1	74,1
Informacja i komunikacja..... Information and communication	299,6	104,5	22,2	75,7	52,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	187,6	479,2	461,3	32,1	441,8
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities	308,0	189,0	22,3	136,3	64,6
Edukacja Education	100,8	5,3	3,6	4,7	5,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	250,6	169,5	9,7	76,5	128,5
Pozostała działalność usługowa Other service activities	37,7	-	-	-	-

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne do działu „Rynek pracy – Warunki pracy”, ust. 8. ^b Patrz uwagi ogólne do działu „Rynek pracy – Warunki pracy”, ust. 9.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes to the chapter „Labour market – Work conditions”, item 8. ^b See general notes to the chapter „Labour market – Work conditions”, item 9.

TABL. 21 (92). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employ- ees	
OGÓŁEM 2010	60	10,0	TOTAL
..... 2015	58	9,5	
..... 2016	54	8,7	
..... 2017	50	7,8	
Pylice płuc	5	0,8	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdza wywołane pyłem azbestu	-	-	Diseases of pleura or pericardium in- duced by asbestos dust
Astma oskrzelowa	5	0,8	Bronchial asthma
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	-	-	Extrinsic allergic alveolitis
Ostre uogólnione reakcje alergiczne.....	-	-	Acute general allergic reactions
Alergiczny nieżyt nosa	2	0,3	Allergic rhinitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowo- dowane nadmiernym wysiłkiem głosowym.....	2	0,3	Chronic diseases of vocal organ related to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w nastę- pnie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rako- twórcze u ludzi.....	-	-	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environ- ment
Choroby skóry	4	0,6	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.....	4	0,6	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy.....	5	0,8	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way the job is performed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo- -nerwowego spowodowany hałasem	2	0,3	Bilateral permanent noise-induced hear- ing loss of cochlear or sensorineural type
Zespół wibracyjny.....	3	0,5	Vibration syndrome
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi.....	-	-	Diseases of visual system induced by physical, chemical or biological agents
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa.....	14	2,2	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.
Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (93).

KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORKING IN HARMFUL TO HEALTH AND STRENUOUS CONDITIONS^a

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne Preventive food	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
O GÓŁEM	2010	23511	32623	4576	24265	1934	3095	1368
TOTAL	2015	18885	36911	3082	15682	822	1188	1114
	2016	19981	41049	2326	15067	1008	1456	1111
	2017	15783	30997	2324	12965	156	1565	1184
sektor publiczny..... public sector		4751	5704	244	3871	10	1516	304
sektor prywatny		11032	25293	2080	9094	146	49	880
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		532	380	-	14	-	-	-
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł.....		11022	23205	2221	9714	139	46	912
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe... of which manufacturing		5577	16204	1187	2695	136	44	47
Budownictwo		1936	2597	59	135	1	1	2
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		683	1095	14	178	3	2	1
Trade; repair of motor vehicles ^a								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		816	2203	30	1609	-	1450	142
Informacja i komunikacja.....		10	46	-	-	-	1	5
Information and communication								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		56	74	-	524	1	-	50
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^a		121	102	-	40	1	1	-
Administrative and support service activities								
Edukacja		39	53	-	744	-	-	6
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities		568	1242	-	7	11	64	66

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne działu „Rynek pracy – Warunki pracy”, ust. 8. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes to the chapter „Labour market – Work conditions”, item 8. b Or particular character.

TABL. 23 (94). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH^a
 BENEFITS FOR ACCIDENTS AT WORK AND OCCUPATIONAL DISEASES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit	
	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work	razem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which due to accidents at work
OGÓŁEM 2010	656	635	3296,2	3124,7
TOTAL 2015	1186	1169	3918,2	3772,6
..... 2016	1107	1095	3918,7	3846,3
..... 2017	1046	1043	4417,6	4392,3
sektor publiczny.....	264	262	4676,1	4650,4
public sector				
sektor prywatny.....	782	781	4330,3	4305,8
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	11	10	3572,7	3130,0
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł.....	547	546	4053,2	4017,6
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	476	475	3844,1	3802,7
of which manufacturing				
Budownictwo.....	73	73	6452,1	6452,1
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a	121	121	2982,6	2982,6
Trade; repair of motor vehicles ^a				
Transport i gospodarka magazynowa.....	91	91	7775,8	7775,8
Transportation and storage				
Informacja i komunikacja.....	-	-	-	-
Information and communication				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	14	14	3928,6	3928,6
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	14	14	3035,7	3035,7
Administrative and support service activities				
Edukacja.....	18	18	4072,2	4072,2
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	157	156	4166,2	4141,0
Human health and social work activities				

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne do rozdziału „Rynek pracy – Warunki pracy”, ust. 10.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes to the chapter „Labour market – Work conditions”, item 10.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi metodologiczne

Wynagrodzenia

1. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

2. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe)oplanymi przez ubezpieczonego pracownika.

3. Dane w tabl. 2-5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa — w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. — w przypadku emerytur — także ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych — OFE) oraz

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

Methodological notes

Wages and salaries

1. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

2. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee.

3. Data in tables 2-5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution (from the sources of the Social Insurance Fund, the state budget — within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures, and in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 — in case of retirement pensions — from the sources gathered in the open pension funds — OFE), as well as from the budget

ze środków budżetów: Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej oraz b. Urzędu Ochrony Państwa;
- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;
- 11) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. **Świadczenia emerytalne i rentowe** nie obejmują wypłat i rent wypłacanych na mocy umów międzynarodowych.

5. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągania przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o przeciętnych świadczeniach emerytalno-rentowych podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

sources of: the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and the Ministry of Justice.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the sources of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those systems simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the public safety functionaries, i.e., the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, the Central Anti-Corruption Bureau, the Border Guard, the Government Protection Bureau, the State Fire Service, as well as the former Office of State Protection;
- 9) penitentiary staff functionaries;
- 10) farmers;
- 11) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. **Retirement pay and pension benefits** (pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. **Retirement pay and pension benefits** do not include payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

5. **Retirement pay and pension benefits** include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.

6. Data regarding the **average monthly retirement pay and pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data concerning average retirement pay and pension benefits are presented **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia Wages and salaries

TABL. 1 (95). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym w podmiotach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	
OGÓŁEM	2877,62	3574,28	3712,34	3925,97	4141,94	TOTAL
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3411,53	4438,91	4577,36	4753,03	5025,11	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2949,08	3742,27	3835,23	4101,44	4246,68	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	2464,77	3161,63	3303,18	3602,43	3718,60	of which manufacturing
Budownictwo	2322,96	2790,82	2908,07	3091,29	3494,35	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2356,01	3055,40	3280,00	3555,46	3975,60	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2294,14	2864,01	2948,20	3194,31	3431,75	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1897,25	2233,26	2248,85	2477,62	2532,03	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4033,12	5797,05	5924,38	6069,53	6572,19	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	4185,78	5080,36	5329,46	5569,02	5791,40	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3054,64	3643,94	3821,12	4012,21	4084,60	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	2878,85	3714,26	3954,54	4227,05	4730,74	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1865,56	2510,01	2651,86	2923,58	2922,31	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowią- zkowe zabezpieczenia spo- łeczne	3817,17	4405,92	4663,33	4873,98	4873,98	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3275,55	4047,12	4134,26	4198,67	4213,44	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3270,18	3608,17	3780,18	4055,25	4121,90	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2764,61	3236,94	3354,26	3546,77	3588,74	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	2084,74	2580,39	2738,45	2794,85	2568,96	Other service activities

TABL. 2 (96). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.²**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016²

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
			ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. osób in thous. person											
b – w odsetkach in percent											
OGÓŁEM TOTAL											
OGÓŁEMa			521,2	262,2	259,0	148,2	44,5	103,7	373,0	217,7	155,3
TOTALb			100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ³ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW=4346,76 zł) DLA POLSKI BY WERE DETERMINED ON THE BASIS OF MULTIPLICATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES³ (PW=4346.76 zł) FOR POLAND											
Do 1850,00 zł zł and less	Do 1850,00 zł zł and less	a b	56,4 10,8	28,8 11,0	27,6 10,6	0,6 0,4	0,2 0,4	0,4 0,5	55,8 14,9	28,6 13,2	27,2 17,4
1850,01–2173,38	1850,01–50% PW	a b	49,3 9,5	24,9 9,5	24,4 9,4	5,9 4,0	1,4 3,2	4,5 4,4	43,4 11,6	23,5 10,8	19,9 12,8
2173,39–2912,33	50–67% PW	a b	101,3 19,4	44,5 17,0	56,8 21,9	27,8 18,8	7,5 16,7	20,3 19,6	73,5 19,7	37,0 17,0	36,5 23,4
2912,34–3260,07	67–75% PW	a b	46,7 9,0	21,0 8,0	25,7 9,9	14,0 9,4	3,9 8,7	10,1 9,7	32,7 8,8	17,1 7,9	15,6 10,0
3260,08–4346,76	75–100% PW	a b	122,8 23,6	62,3 23,8	60,5 23,3	43,1 29,1	12,3 27,5	30,8 29,6	79,7 21,3	50,0 23,0	29,7 19,1
4346,77–5433,45	100–125% PW	a b	63,0 12,1	30,3 11,5	32,7 12,7	29,5 20,0	8,1 18,3	21,4 20,5	33,5 9,0	22,2 10,2	11,3 7,4
5433,46–6520,14	125–150% PW	a b	31,7 6,1	16,6 6,3	15,1 5,8	12,8 8,6	4,2 9,5	8,6 8,3	18,9 5,1	12,4 5,7	6,5 4,2
6520,15–7606,83	150–175% PW	a b	16,3 3,1	10,4 4,0	5,9 2,3	5,3 3,5	2,0 4,6	3,3 3,1	11,0 3,0	8,4 3,8	2,6 1,8
7606,84–8693,52	175–200% PW	a b	10,7 2,1	7,4 2,8	3,3 1,3	2,9 2,0	1,5 3,5	1,4 1,3	7,8 2,1	5,9 2,7	1,9 1,3
8693,53–9780,21	200–225% PW	a b	6,0 1,1	4,2 1,6	1,8 0,7	1,5 1,0	0,9 1,9	0,6 0,7	4,5 1,2	3,3 1,5	1,2 0,7
9780,22–10866,90	225–250% PW	a b	4,1 0,8	2,8 1,1	1,3 0,5	1,3 0,8	0,5 1,2	0,8 0,7	2,8 0,8	2,3 1,0	0,5 0,4
10866,91–11953,59	250–275% PW	a b	2,8 0,5	1,9 0,7	0,9 0,4	0,9 0,6	0,5 1,0	0,4 0,5	1,9 0,5	1,4 0,7	0,5 0,3
11953,60–13040,28	275–300% PW	a b	2,3 0,4	1,6 0,6	0,7 0,3	0,7 0,5	0,4 1,0	0,3 0,3	1,6 0,4	1,2 0,5	0,4 0,3
13040,29–20000,00	300%PW–20000,00	a b	5,6 1,1	3,8 1,4	1,8 0,7	1,6 1,1	0,9 2,1	0,7 0,7	4,0 1,1	2,9 1,3	1,1 0,7
Od 20000,01 zł zł and more	Od 20000,01 zł zł and more	a b	2,2 0,4	1,7 0,7	0,5 0,2	0,3 0,2	0,2 0,4	0,1 0,1	1,9 0,5	1,5 0,7	0,4 0,2

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3. 3 Obok przedziałów podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–2912,33 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia dla gospodarki narodowej); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the chapter „Wages and salaries. Social security benefits”, item 3. 3 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given next to ranges (e.g., the 2173,39–2912,33 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary for national economy); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (96). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.² (dok.)**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016² (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION			Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
			ogółem total	męż- czyźni men	kobiety wo- men	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety wo- men	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. osób in thous. person											
b – w odsetkach in percent											
WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ³ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (PW=3961,33 zł) W WOJEWÓDZTWIE											
BY WERE DETERMINED ON THE BASIC OF MULTIPLICATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES³ (PW=3961,33 zł) FOR VOIVODSHIP											
Do 1850,00 zł zł and less	Do 1850,00 zł zł and less	a	56,4	28,8	27,6	0,6	0,2	0,4	55,8	28,6	27,2
		b	10,8	11,0	10,6	0,4	0,4	0,5	14,9	13,2	17,4
1850,01–1980,67	1850,01–50% PW	a	19,8	11,4	8,4	1,3	0,4	0,9	18,5	11,0	7,5
		b	3,8	4,3	3,3	0,9	0,9	0,9	5,0	5,1	4,8
1980,68–2654,09	50–67% PW	a	92,6	41,0	51,6	20,4	5,1	15,3	72,2	35,9	36,3
		b	17,8	15,7	19,9	13,7	11,4	14,7	19,4	16,5	23,4
2654,10–2971,00	67–75% PW	a	45,9	20,4	25,5	14,7	4,1	10,6	31,2	16,3	14,9
		b	8,8	7,8	9,9	9,9	9,2	10,2	8,4	7,5	9,6
2971,01–3961,33	75–100% PW	a	125,8	61,4	64,4	39,8	11,2	28,6	86,0	50,2	35,8
		b	24,2	23,4	24,8	26,8	25,2	27,7	23,0	23,0	22,9
3961,34–4951,66	100–125% PW	a	76,9	37,8	39,1	33,8	9,4	24,4	43,1	28,4	14,7
		b	14,8	14,4	15,1	22,8	21,0	23,5	11,6	13,0	9,5
4951,67–5942,00	125–150% PW	a	39,9	20,2	19,7	17,6	5,3	12,3	22,3	14,9	7,4
		b	7,6	7,7	7,6	11,9	11,9	11,9	6,0	6,8	4,8
5942,01–6932,33	150–175% PW	a	20,8	11,7	9,1	8,0	2,8	5,2	12,8	8,9	3,9
		b	4,0	4,4	3,5	5,4	6,4	4,9	3,4	4,1	2,6
6932,34–7922,66	175–200% PW	a	12,9	8,5	4,4	3,6	1,4	2,2	9,3	7,1	2,2
		b	2,5	3,2	1,7	2,4	3,1	2,1	2,5	3,3	1,5
7922,67–8912,99	200–225% PW	a	8,7	6,1	2,6	2,3	1,4	0,9	6,4	4,7	1,7
		b	1,7	2,3	1,0	1,6	3,1	0,9	1,7	2,2	1,1
8912,00–9903,33	225–250% PW	a	4,9	3,4	1,5	1,4	0,7	0,7	3,5	2,7	0,8
		b	0,9	1,3	0,6	1,0	1,7	0,7	0,9	1,2	0,5
9903,34–10893,66	250–275% PW	a	3,7	2,5	1,2	1,1	0,5	0,6	2,6	2,0	0,6
		b	0,7	1,0	0,5	0,8	1,1	0,6	0,7	0,9	0,4
10893,67–11883,99	275–300% PW	a	2,6	1,8	0,8	0,9	0,4	0,5	1,7	1,4	0,3
		b	0,5	0,7	0,3	0,6	1,0	0,4	0,5	0,6	0,3
11883,00–20000,00	300% PW–20000,00	a	8,1	5,5	2,6	2,4	1,4	1,0	5,7	4,1	1,6
		b	1,5	2,1	1,0	1,6	3,2	0,9	1,5	1,9	1,0
Od 20000,01 zł zł and more	Od 20000,01 zł zł and more	a	2,2	1,7	0,5	0,3	0,2	0,1	1,9	1,5	0,4
		b	0,4	0,7	0,2	0,2	0,4	0,1	0,5	0,7	0,2

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do rozdziału „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3. 3 Obok przedziałów podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 1980,68–2654,09 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia w województwie); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the chapter „Wages and salaries. Social security benefits”, item 3. 3 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given next to ranges (e.g., the 1980,68–2654,09 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary for voivodship); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (97). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	3961,33	4225,91	3693,61
TOTAL						
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,3	7,9	6,7	7602,18	8396,33	6647,66
Managers						
Specjaliści	22,2	13,9	30,6	4961,72	5889,49	4538,01
Professionals						
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,4	3,0	1,8	5322,23	5939,45	4311,36
science and engineering professionals						
specjaliści do spraw zdrowia	3,7	1,2	6,2	4780,51	6401,25	4473,85
health professionals						
specjaliści nauczania i wychowania	7,6	3,3	11,8	4368,53	4630,63	4293,60
teaching professionals						
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	6,4	4,0	8,9	4860,99	5621,94	4512,03
business and administration professionals						
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,8	1,5	0,2	7627,85	7905,90	5717,80
information and communications technology professionals						
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,3	0,9	1,7	7001,48	7665,50	6656,34
legal, social and cultural professionals						
Technicy i inny średni personel	12,6	10,9	14,4	4130,71	4764,00	3645,48
Technicians and associate professionals						
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	3,7	5,5	1,8	4743,43	5113,50	3588,40
science and engineering associate professionals						
średni personel do spraw zdrowia	1,2	0,5	2,0	3041,11	3442,33	2937,96
health associate professionals						
średni personel do spraw biznesu i administracji	6,0	3,8	8,2	4153,56	4710,52	3893,69
business and administration associate professionals						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt. 1).

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1).

TABL. 3 (97).

ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (cd.)PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Technicy i inny średni personel (dok.)						
Technicians and associate professionals (cont.)						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny.....	1,3	0,4	2,3	3410,10	3451,78	3403,65
legal, social, cultural and related associate professionals						
technicy informatycy.....	0,4	0,7	0,1	3863,87	3834,72	4159,78
information and communica- tions technicians						
Pracownicy biurowi.....	9,2	7,9	10,5	3314,47	3380,77	3264,21
Clerks						
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni.....	2,9	1,3	4,5	3230,06	3510,40	3147,41
general and keyboard clerks						
pracownicy obsługi klienta.....	0,8	0,3	1,2	2987,46	3594,99	2831,02
customer services clerks						
pracownicy do spraw finanso- wo-statystycznych i ewidencji materiałowej.....	4,5	5,8	3,2	3280,90	3281,68	3279,50
numerical and material record- ing clerks						
pozostali pracownicy obsługi biura.....	1,0	0,5	1,6	3945,86	4092,75	3901,56
other clerical support workers						
Pracownicy usług i sprzedawcy.....	11,5	6,8	16,3	2714,31	2639,81	2745,70
Service and sales workers						
pracownicy usług osobistych.....	2,1	2,2	2,0	2444,36	2493,44	2388,70
personal service workers						
sprzedawcy i pokrewni.....	7,6	2,1	13,2	2850,31	2951,12	2833,70
sales workers						
pracownicy opieki osobistej i pokrewni.....	0,4	0,1	0,6	2400,12	2509,66	2380,65
personal care workers						
pracownicy usług ochrony.....	1,4	2,4	0,5	2465,22	2497,87	2310,62
protective services workers						
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.....	0,2	0,2	0,1	2542,32	2572,53	2460,86
Skilled agricultural, forestry and fishery workers						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt. 1).

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1).

TABL. 3 (97). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in zł		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14,9	25,1	4,5	3298,21	3412,50	2651,07
Craft and related trades workers						
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków).....	2,5	4,8	0,1	3187,99	3202,29	2283,38
building and related trades workers, excluding electricians						
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	4,9	9,2	0,4	3461,77	3462,06	3454,28
metal, machinery and related trades workers						
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni.....	2,4	4,2	0,7	3569,20	3690,92	2828,43
handicraft and printing workers						
elektrycy i elektrycy	1,9	3,4	0,4	3910,76	4035,90	2921,89
electrical and electronic trades workers						
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	3,2	3,5	2,9	2567,30	2637,56	2481,31
food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	12,9	19,4	6,3	3358,89	3567,37	2705,72
Plant and machine operators and assemblers						
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	7,1	8,5	5,7	3331,71	3783,86	2646,32
stationary plant and machine operators						
monterzy	0,8	1,3	0,3	3597,00	3715,03	3120,39
assemblers						
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,0	9,6	0,3	3358,67	3356,00	3455,27
drivers and mobile plant operators						
Pracownicy przy pracach prostych	9,2	7,9	10,6	2561,47	2825,04	2362,92
Elementary occupations						
w tym: of which:						
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie.....	0,1	0,1	0,0	2760,31	2835,86	2530,54
agricultural, forestry and fishery labourers						
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	4,4	5,4	3,5	2792,11	3016,92	2442,95
labourers in mining, industry, construction and transportation						

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt. 1).

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1).

TABL. 4 (98). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. ¹
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 ¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	a – w zł in zł	b – ogółem = 100,0 total = 100,0		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
OGÓŁEM TOTAL										
OGÓŁEM.....	a	3961,33	4225,91	3693,61	4366,05	4817,08	4172,53	3800,47	4105,01	3373,78
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL										
Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	5280,51	6426,37	4703,92	5027,93	5908,12	4718,48	5582,09	6806,10	4681,59
Tertiary with academic degree (at least doctora- te) or tertiary with mas- ter degree, physician degree or equivalent	b	133,3	152,1	127,4	115,2	122,6	113,1	146,9	165,8	138,8
Wyższe z tytułem inżynie- ra, licencjata, dyplomo- wanego ekonomisty lub równorzędnym	a	4549,51	5259,98	3892,17	4098,10	4614,35	3903,86	4702,35	5368,49	3885,77
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equiva- lent	b	114,8	124,5	105,4	93,9	95,8	93,6	123,7	130,8	115,2
Policealne	a	3431,92	3666,15	3309,82	3699,29	3856,81	3667,04	3330,91	3636,14	3120,64
Post-secondary	b	86,6	86,8	89,6	84,7	80,1	87,9	87,6	88,6	92,5
Średnie zawodowe	a	3570,36	3899,60	3119,21	3703,02	4005,00	3555,39	3540,86	3887,45	2941,32
Vocational secondary	b	90,1	92,3	84,4	84,8	83,1	85,2	93,2	94,7	87,2
Średnie ogólnokształcące	a	3389,34	3756,22	3066,37	3394,13	3764,92	3256,39	3388,37	3755,27	3008,78
General secondary	b	85,6	88,9	83,0	77,7	78,2	78,0	89,2	91,5	89,2
Zasadnicze zawodowe	a	3005,93	3262,81	2436,39	3044,30	3447,45	2546,74	3000,49	3242,41	2412,38
Basic vocational	b	75,9	77,2	66,0	69,7	71,6	61,0	79,0	79,0	71,5
Gimnazjalne.....	a	2401,10	2444,18	2221,65	2948,69	3554,27	2095,36	2369,85	2398,93	2238,19
Lower secondary	b	60,6	57,8	60,1	67,5	73,8	50,2	62,4	58,4	66,3
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	2782,61	2979,88	2473,68	2870,47	3190,49	2617,57	2761,52	2945,61	2418,46
Primary and incomplete primary	b	70,2	70,5	67,0	65,7	66,2	62,7	72,7	71,8	71,7

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (98). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.¹ (dok.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016¹(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	a – w zł in zł	b – ogółem = 100,0 total = 100,0		ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
WEDŁUG WIEKU BY AGE										
24 lata i mniej and less	a	2854,14	2932,77	2737,15	2808,51	3071,39	2663,30	2857,25	2927,29	2745,58
	b	72,1	69,4	74,1	64,3	63,8	63,8	75,2	71,3	81,4
25–34	a	3621,47	3840,68	3372,68	3562,84	3979,75	3377,59	3634,96	3823,80	3370,80
	b	91,4	90,9	91,3	81,6	82,6	80,9	95,6	93,1	99,9
35–44	a	4194,66	4577,49	3841,93	4427,52	4899,89	4252,53	4105,81	4518,05	3582,51
	b	105,9	108,3	104,0	101,4	101,7	101,9	108,0	110,1	106,2
45–54	a	4178,41	4569,70	3862,20	4597,27	5050,40	4434,53	3930,20	4434,13	3301,17
	b	105,5	108,1	104,6	105,3	104,8	106,3	103,4	108,0	97,8
55–59	a	4058,59	4338,47	3818,41	4489,10	5017,76	4281,05	3773,76	4119,84	3294,78
	b	102,5	102,7	103,4	102,8	104,2	102,6	99,3	100,4	97,7
60–64	a	4296,47	4354,66	4169,98	4774,15	5021,17	4508,82	3995,79	4079,66	3680,22
	b	108,5	103,0	112,9	109,3	104,2	108,1	105,1	99,4	109,1
65 lat i więcej..... and more	a	4929,03	4814,27	5950,79	6176,56	5958,90	7514,58	3988,37	4014,66	3647,54
	b	124,4	113,9	161,1	141,5	123,7	180,1	104,9	97,8	108,1
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
Do 1,9 roku..... and less	a	3110,25	3137,15	3082,69	2930,24	3163,89	2829,39	3132,27	3135,29	3128,85
	b	78,5	74,2	83,5	67,1	65,7	67,8	82,4	76,4	92,7
2,0–4,9	a	3357,33	3465,97	3226,06	3377,51	3754,28	3185,95	3353,62	3435,49	3237,86
	b	84,8	82,0	87,3	77,4	77,9	76,4	88,2	83,7	96,0
5,0–9,9	a	3725,99	3990,57	3424,92	3778,92	4176,01	3584,96	3712,12	3963,34	3356,87
	b	94,1	94,4	92,7	86,6	86,7	85,9	97,7	96,5	99,5
10,0–14,9	a	4129,09	4559,14	3667,15	4285,26	4962,85	4008,76	4080,91	4497,78	3485,39
	b	104,2	107,9	99,3	98,1	103,0	96,1	107,4	109,6	103,3
15,0–19,9	a	4207,20	4603,52	3843,15	4552,66	4966,13	4396,29	4073,49	4534,49	3491,80
	b	106,2	108,9	104,0	104,3	103,1	105,4	107,2	110,5	103,5
20 lat i więcej..... and more	a	4284,59	4586,21	4004,97	4652,27	5123,11	4451,50	4025,39	4400,56	3439,89
	b	108,2	108,5	108,4	106,6	106,4	106,7	105,9	107,2	102,0

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (99).

MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (DECYLE) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.DECILE EARNINGS (THE UPPER LIMITS OF GROSS WAGES AND SALARIES RECEIVED BY DECILE) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)									
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziewiątej ninth	
	w zł in zł									
O G Ó Ł E M..... T O T A L	a	1850,00	2160,00	2559,96	2922,50	3317,36	3700,00	4210,18	4946,12	6424,28
	b	1850,00	2150,00	2608,25	3017,31	3425,00	3840,40	4396,80	5326,52	7244,77
	c	1850,00	2171,56	2521,00	2846,04	3197,42	3565,13	4041,67	4650,83	5716,10
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Public government representatives senior officials and managers	a	2774,00	3700,00	4476,00	5153,49	5924,67	6800,00	8200,00	10150,00	13830,00
	b	2650,00	3702,55	4553,31	5494,49	6485,66	7688,16	9249,90	11500,00	15537,82
	c	2840,62	3700,00	4316,78	4979,26	5498,18	6150,00	6933,38	8385,84	11355,70
Specjaliści..... Professionals	a	2658,25	3140,52	3538,89	3938,00	4331,89	4718,69	5251,77	6003,97	7943,53
	b	2636,13	3257,61	3790,08	4368,87	4960,00	5618,92	6488,45	7946,79	10421,49
	c	2669,00	3107,83	3462,78	3821,00	4160,69	4501,21	4891,91	5456,22	6466,68
Technicy i inny średni personel..... Technicians and associate professionals	a	2086,65	2555,00	2923,37	3258,20	3619,68	4042,78	4493,24	5316,80	6649,23
	b	2060,00	2774,96	3264,00	3744,56	4155,51	4691,67	5472,53	6365,00	7858,79
	c	2100,00	2487,82	2777,25	3052,99	3322,20	3622,50	4028,10	4479,89	5452,99
Pracownicy biurowi..... Clerks	a	1900,00	2256,32	2500,00	2774,66	3031,48	3352,95	3689,83	4123,19	4880,94
	b	1982,82	2319,77	2540,57	2800,00	3079,90	3392,95	3760,40	4200,00	4989,31
	c	1870,83	2200,97	2493,00	2745,19	3009,18	3337,55	3637,77	4058,84	4810,85
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	a	1850,00	1850,00	1993,90	2207,37	2494,20	2767,31	3024,01	3350,00	3824,45
	b	1850,00	1850,00	1906,07	2109,27	2350,00	2602,29	2853,24	3217,87	3702,36
	c	1850,00	1850,00	2000,00	2264,47	2553,46	2825,69	3089,36	3402,55	3863,43
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	1850,00	1850,00	2060,00	2306,86	2417,80	2600,00	2653,21	2916,13	3512,48
	b	1850,00	1850,00	2060,00	2400,00	2534,50	2652,20	2653,21	2872,10	3500,00
	c	1850,00	1850,00	2014,02	2195,53	2339,34	2393,30	2600,00	2996,83	3745,71
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a	1850,00	1949,09	2282,43	2663,55	3046,36	3414,27	3743,87	4221,95	5015,20
	b	1850,00	1981,20	2350,00	2796,06	3241,37	3526,95	3872,76	4358,70	5217,23
	c	1850,00	1866,20	2046,00	2252,47	2465,29	2700,00	2945,19	3254,41	3766,19
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	a	1850,00	1950,00	2246,26	2668,00	3049,13	3395,88	3740,32	4255,41	5138,93
	b	1850,00	2000,00	2450,00	2863,73	3256,52	3544,82	4000,00	4577,33	5447,29
	c	1850,00	1850,00	2000,00	2188,10	2473,40	2779,31	3168,60	3505,24	3801,03
Pracownicy przy pracach prostych Elementary occupations	a	1850,00	1850,00	2005,81	2190,00	2383,86	2572,68	2800,72	3073,83	3534,27
	b	1850,00	1900,00	2100,00	2426,14	2660,35	2900,00	3238,79	3523,99	3877,79
	c	1850,00	1850,00	1953,93	2100,00	2266,83	2408,21	2576,13	2786,85	2997,58

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt. 1).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 7, point 1).

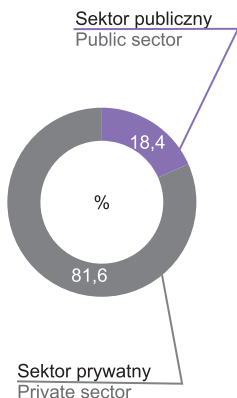
STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

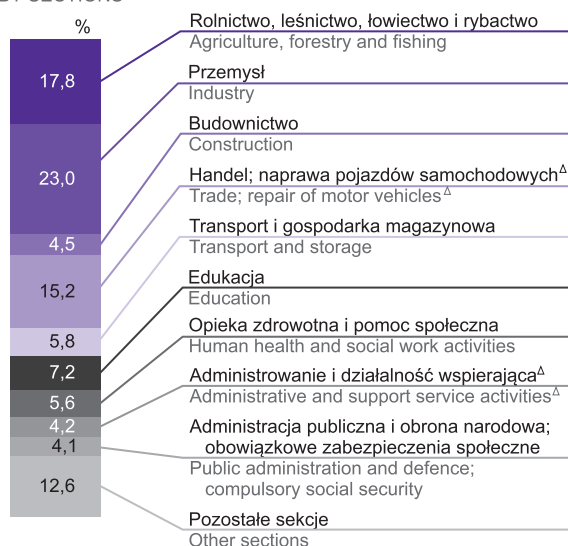
STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a IN 2017

As of 31 XII

WEDŁUG SEKTORÓW
WŁAŚNOŚCI
BY OWNERSHIP SECTORS

WEDŁUG SEKCJI
BY SECTIONS

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe)

a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture (estimated date).

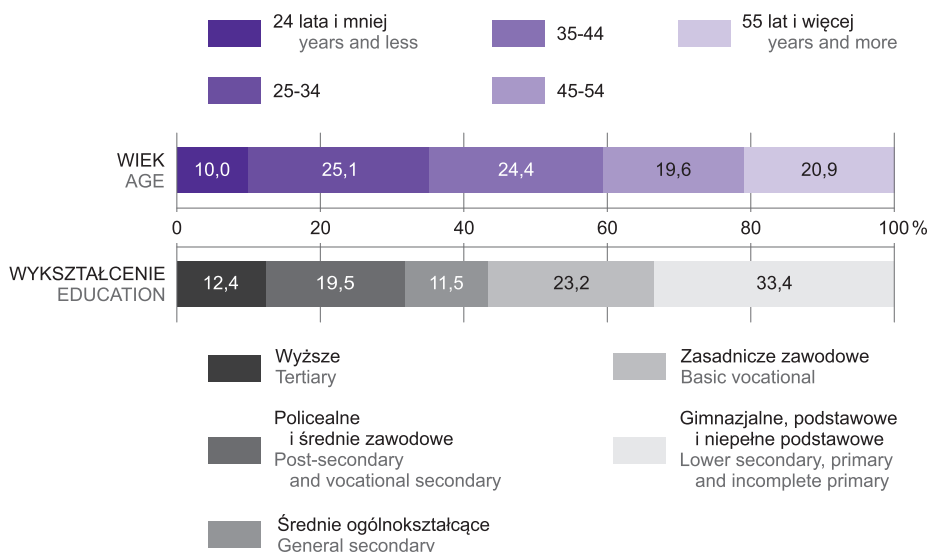
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

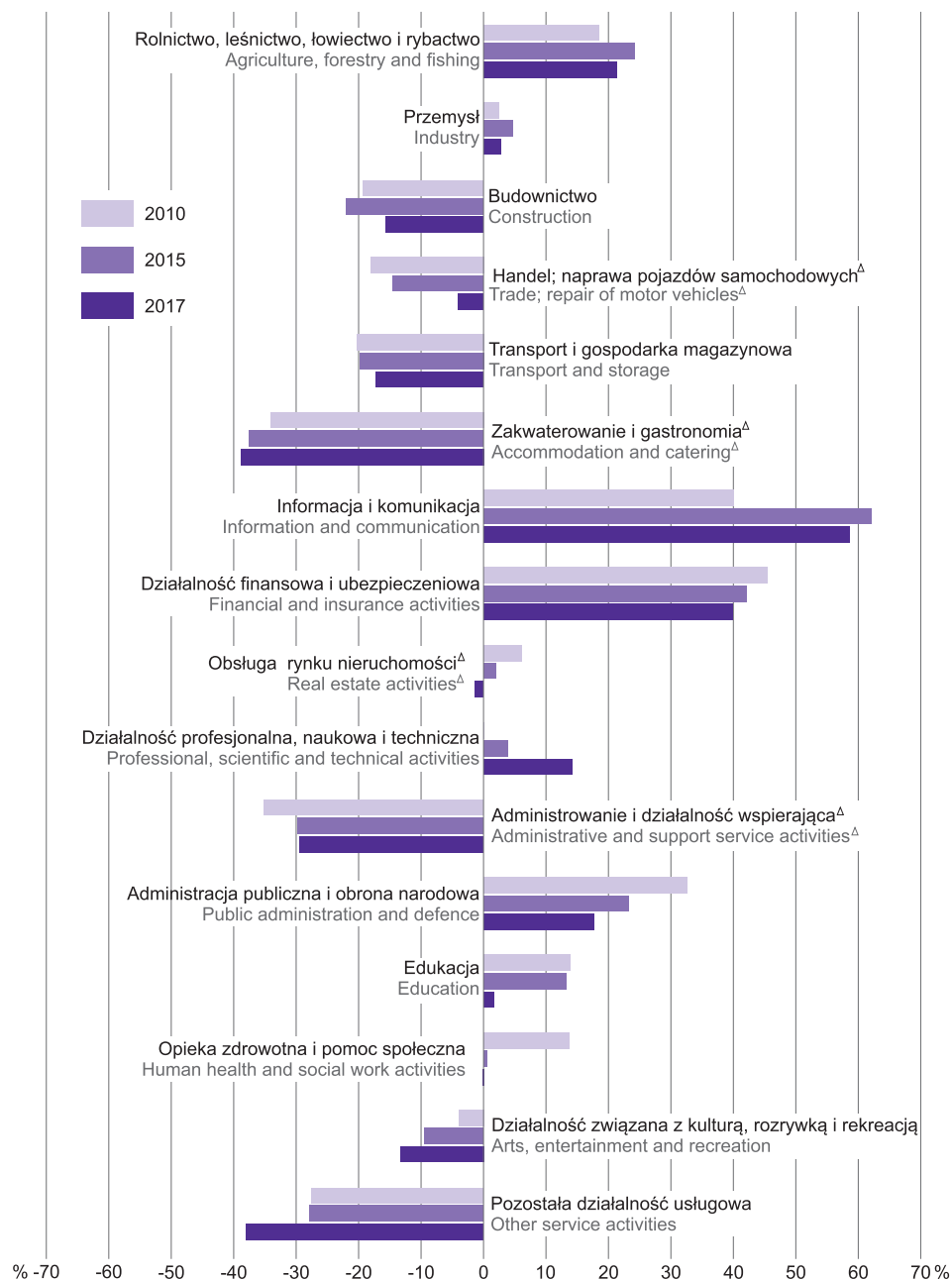
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN 2017

As of 31 XII

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH^a
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE
 RELATIVE DEVIATION OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS^a
 FROM THE AVERAGES AND SALARIES IN VOIVODSHIP

^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (100). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	653810	609660	611654	612874	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	537832	508049	510053	512372	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	384089	369094	374391	381096	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	71501	58117	55423	51802	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	82242	80838	80238	79474	family pensions
Rolnicy indywidualni	115978	101611	101601	100502	Farmers

^a Przeciętnie w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (101). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	10868,91	12665,91	12910,17	13281,65	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m T o t a l					
Świadczenia w mln zł	9559,48	11241,74	11482,97	11849,61	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1481,17	1843,94	1873,52	1927,25	Average monthly retirement pay and pension in zł
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	7291,52	8647,18	8904,69	9284,52	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1581,99	1952,35	1982,04	2030,22	Average monthly retirement pay in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	934,69	967,29	933,51	898,42	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł ..	1089,36	1386,98	1403,61	1445,27	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	1333,28	1627,27	1644,77	1666,67	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł ..	1350,96	1677,51	1708,21	1747,60	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a FARMERS ^a					
Świadczenia w mln zł	1309,42	1424,17	1427,20	1432,04	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	940,86	1168,00	1170,59	1187,40	Average monthly retirement pay and pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in the case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi metodologiczne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, od 2010 r. wyniki badania są przeważone danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącej z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizora, pralki, lodówki itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania. Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) do osób pracujących zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS BUDGETS

Methodological notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures and consumption as well as the furnishing of households with durable goods as well as risk of poverty, is a sample survey of **household budgets**. Included in the survey are all groups of households, with the exception of those living in collective homes as well as households of diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland are using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. A **one-person** household is understood as an individual independently maintained, i.e., income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, since 2010 data obtained from the survey are weighted with the data of structure of households by number of persons and place of living on the basis of the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons comprising households (table 1) were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:

- 1) employed persons include:
 - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer

pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowicie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.);

- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;
- 2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
 - 3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) są utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek — rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płatnych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pozostałych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków pobranych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej — uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę — który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi bieżącymi nakładami na nią (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania

(a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, commission contracts, verbal contracts, etc.);

- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and structures as well as persons practicing a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives since 2005;
- 2) persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pension, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;
 - 3) dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid with income (from hired labour and social security benefits and from other benefits) excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work — obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement — which include all income obtained from hired labour, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and structures and income from practicing

wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkanego);

- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy, dochody dzierżawy ziemi) oraz dochody z wynajmu budynków (w tym mieszkań) i budowli (w tym garaży) niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, który stanowi różnicę między przychodami a poniesionymi nakładami i podatkami;
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, tj:
 - a) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty, zasiłki (w tym choroby – po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powyżej 2005 r. renty strukturalne dla rolników indywidualnych,
 - b) dochód z pozostałych świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze "Rodzina 500+" – od II kwartału 2016 r., rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzie lane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary),
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary (w tym alimenty od osób prywatnych), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty od osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie ze zmianą i obowiązującą od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź

a learned profession, which was designated for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);

- 4) income from property (interest, shares in company profits, including dividends, income from land leasing), income from the rental of buildings (including dwellings) and structures (including garages) not connected with conducting economic activity, measured as a difference between revenues and investment and taxes;
- 5) income from social security benefits, i.e.:
 - a) income from social security benefits, which includes retirement pay, pensions, benefits (of which sick benefit – after termination of employment), rehabilitation benefits and one-off compensations as well as since 2005, early retirement pay for farmers,
 - b) income from other social benefits, which includes among others: unemployment benefits and allowances, family allowances, child – raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pensions, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions (of which gifts),
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts (i.a. private alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, and on credit, the value of articles received gratis as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with modified and adopted since 2013 nomenclature of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Zagrożenie ubóstwem — gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. W celu wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji) zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**.

Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 — każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 — każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych, z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) — 1802 zł, w IV kwartale 2016 r. było to 770 zł dla gospodarstw 1 osobowych oraz 2080 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. progi te wyniosły odpowiednio: 779 zł oraz 2157 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe — 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2015 r. obowiązują kwoty odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi poniżej 14 lat) — 1257 zł, w IV kwartale 2016 r. było to 550 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1486 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2017 r. progi te wyniosły odpowiednio: 582 zł oraz 1571 zł.

8. Risk of poverty — a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 — to any other person at that age and weight 0,5 — to every child under 14.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person households and 1802 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2016 the threshold was 770 zł for 1-person households and 2080 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 779 zł and 2157 zł, respectively.

„Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. Since 2010 till the third quarter of 2012 the line remained at the same level of 477 zł for 1-person households and 351 zł per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012, to the third quarter of 2015 the poverty threshold amounted to 542 zł for 1 person households and 456 zł, for multi-person households. However, since the fourth quarter of 2015, the following amounts are applicable: of 634 zł and 514 zł, respectively.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which the biological existence or psychophysical human development is threatened. The starting point adopted for determination of the extreme poverty threshold is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2016 the threshold was 550 zł for 1-person households and 1486 zł for 4-person households, while in the fourth quarter of 2017: 582 zł and 1571 zł, respectively.

TABL. 1 (102). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniami	2680	2532	2515	2486	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2,70	2,66	2,64	2,48	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących.....	1,10	1,12	1,10	1,04	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,81	0,79	1,00	1,11	receiving social benefits
w tym emeryturę lub rentę	0,70	0,68	0,67	0,70	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	0,73	0,69	0,49	0,30	dependents

TABL. 2 (103). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ**
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny.....	1178,73	1362,03	1458,23	1566,02	Available income
w tym dochód do dyspozycji.....	1124,92	1306,51	1404,29	1501,46	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	594,75	724,87	752,60	804,65	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	55,10	46,20	57,44	43,39	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek	118,86	113,78	118,22	131,10	from self-employment
ze świadczeń społecznych	353,17	403,54	459,84	516,73	from social benefits

TABL. 3 (104). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Wydatki ogółem ^a	1049,80	1146,23	1205,71	1313,49	Total expenditures ^a
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	995,98	1090,71	1151,77	1248,93	of which consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	245,61	263,91	273,46	293,52	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	28,31	26,93	27,76	28,04	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	55,20	64,35	73,71	73,08	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	201,89	218,06	217,05	249,09	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,23	56,40	59,91	72,04	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	52,28	64,45	64,65	78,62	health
w tym artykuły farmaceutyczne	34,28	40,06	39,83	45,48	of which pharmaceutical products
transport	100,59	98,89	117,31	115,75	transport
łącznie ^c	43,99	54,10	55,01	56,70	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	82,62	86,43	86,65	89,91	recreation and culture ^d
edukacja ^e	15,21	10,03	10,16	10,14	education ^e
restauracje i hotele	27,53	46,81	52,15	55,91	restaurants and hotels
inne towary i usługi	69,87	77,62	88,00	93,74	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	30,18	34,57	38,73	40,84	of which personal care

a Łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b Łącznie z kieszonkowym niewzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. c Od 2013 r. łącznie z wydatkami za usługi internetowe. d Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Including expenditures for life insurance. b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. c Since 2013 including expenditures for Internet services. d Since 2013 excluding expenditures for Internet services. e Including pre-school education.

TABL. 4 (105). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	7,31	6,28	6,16	6,06	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	4,87	3,88	3,70	3,59	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,86	5,65	5,56	5,67	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	2,60	2,09	2,15	2,20	of which processed meat and other meat preparations ^d

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Łącznie z wyrobami garmazeryjnymi; od 2013 r. bez przetworów podrobowych.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position "Oils and fats"). d Including ready-to-serve food; since 2013 excluding offal preparations.

TABL. 4 (105). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)**

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,47	0,33	0,32	0,32	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	3,20	3,02	2,86	2,74	Milk ^f in l
Jogurty ^g w kg	0,83	0,47	0,52	0,54	Yoghurt ^g in kg
Sery ^h w kg	0,96	0,82	0,87	0,88	Cheese ^h in kg
Jaja w szt.	13,89	13,41	12,38	12,57	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ⁱ w kg	1,30	1,15	1,11	1,11	Oils and fats ⁱ in kg
w tym masło	0,25	0,26	0,28	0,27	of which butter
Owoce ^j w kg	3,49	3,70	3,79	3,79	Fruit ^j in kg
Warzywa w kg	10,37	9,37	9,04	8,98	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	5,12	4,08	3,84	3,56	of which potatoes
Cukier w kg	1,49	1,33	1,21	1,16	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,27	0,24	0,25	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	2,99	3,74	4,22	4,39	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	0,81	0,90	0,94	0,97	Fruit and vegetable juices in l

^e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. ^f Bez zagęszczonego i w proszku. ^g W 2010 r. łącznie z napojami mlecznymi w kg. ^h Od 2013 r. bez serków słodkich. ⁱ Od 2013 r. bez boczku surowego. ^j Od 2013 r. łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

^e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products and since 2013 excluding canned fish. ^f Excluding condensed and powdered milk. ^g In 2010 including milk-based beverages in kg. ^h Since 2013 excluding sweet cottage cheese. ⁱ Since 2013 excluding raw bacon. ^j Since 2013 including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (106). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA ^a**

HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	97,9	99,1	99,1	98,9	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	24,0	19,9	15,2	11,3	Freezer
Automat pralniczy	85,8	93,7	94,4	94,5	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	13,1	26,4	28,4	27,7	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	48,1	59,5	60,3	60,1	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	x	8,4	9,9	7,7	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Samochód osobowy	57,5	65,0	64,9	63,8	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	75,8	71,1	67,7	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	98,6	97,7	97,2	96,9	Television set
Odtwarzacz DVD	52,9	41,0	36,6	30,4	DVD player

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. ^b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. ^b Includes radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 5 (106). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a (dok.)**

HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Telefon komórkowy	87,6	95,8	96,4	96,6	Mobile phone
w tym smartfon	x	44,1	54,8	58,7	of which smartphone
Zestaw kina domowego	14,9	12,5	12,6	11,5	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	66,5	68,5	65,5	65,4	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	44,8	48,7	46,2	39,7	Digital camera
Komputer osobisty	58,4	73,4	73,5	72,7	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu ..	52,3	71,1	71,8	70,8	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szeroko- pasmowym	33,1	57,8	58,2	58,2	of which broadband access
Drukarka	36,3	35,0	33,8	32,3	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	23,3	23,2	23,0	of which multifunction printer

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 6 (107). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**

AT-RISK-OF-POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	12,5	12,3	9,3	7,2	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	5,2	10,3	9,1	5,2	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	3,9	5,4	2,7	2,1	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne działu, ust 8.
a See general notes to chapter, item 8.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi metodologiczne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i ciepłej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji — z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** (od 2005 r.) obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorowych.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

Methodological notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the length of the water supply, the sewage systems, gas supply system and thermic-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply network** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003 - gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in the case of the sewage system, with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** (since 2005) include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

6. Informacje o **energii cieplnej** obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służącej do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348, z późniejszymi zmianami).

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

8. Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą — w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

9. **Parki spacerowo-wypoczynkowe** są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, place, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypocznik.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieskalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybud-

Data regarding the **number of consumers using gas from gas supply** include consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas supply**, concern all the households.

The **consumption of electricity and gas from the gas supply system** in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information regarding **heating energy and cubic** regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line — with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348, with later amendments).

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing co-ops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Data on **municipal waste** concern waste generated in households, excluding end-of-life vehicles and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

8. Data on **liquid waste** concern waste which comes from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business — in case they are not discharged by sewage system.

9. **Strolling and recreational parks** are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, squares, benches etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans. ships, wagons and others).

wany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię — jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie:

- 1) wyników spisów powszechnych oraz Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 20 V 2002 r. i 31 III 2011 r.;
- 2) bilansu zasobów mieszkaniowych — według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. **Mieszkania** sklasyfikowane według **form własności** dotyczą:

- 1) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualny dom jednorodzinny,
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 XII 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

- 2) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania właścicielowi (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated by permanent walls within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.

The useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of:

- 1) the results of censuses as well as the Population and Housing Census as of 20 V 2002 and 31 III 2011;
- 2) the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

3. **The balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (since 2010 – the results of 2011 census), assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. **Dwellings classified by type of ownership** concern:

- 1) **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while this person:
 - can be an owner of a whole real estate for example an individual detached house,
 - can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing co-operatives for which by law of 15 December 2000 on housing cooperatives a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

- 2) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the co-operative ownership

- 3) **gmin (komunalne)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 4) **towarzystw budownictwa społecznego;**
- 5) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 6) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

5. Dane o **liczbie mieszkań wyposażonych w instalacje** (na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych) uwzględniają modernizację mieszkań spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, wspólnot mieszkaniowych i budownictwa społecznego czynszowego oraz szacunek przyrostu mieszkań, które zostały wyposażone w instalacje w budynkach indywidualnych w wyniku ich modernizacji.

6. **Dodatek mieszkaniowy** jest powszechnym i okresowym świadczeniem pieniężnym, wynikającym z przepisów ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. 2001 nr 71, poz. 734, z późniejszymi zmianami). Ma on charakter okresowy – przyznaje się go bowiem na okres 6 miesięcy z możliwością ponownego przyznania w razie dalszego spełnienia ustawowych warunków. Wypłata dodatków mieszkaniowych stanowi zadanie własne gminy.

Dodatek mieszkaniowy stanowi różnicę pomiędzy wydatkami mieszkaniowymi przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu mieszkalnego a częścią wydatków ponoszonych przez osobę, której przyznany jest dodatek.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. (Dz.U. Nr 203, poz. 1966, art. 6) o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wysokość dodatku mieszkaniowego nie może przekraczać 70% faktycznych wydatków ponoszonych przez gospodarstwo domowe za lokal mieszkalny (związanych z czynszem, kosztami eksploatacji, jak również opłatami za energię cieplną, wodę i odbiór nieczystości ciekłych). Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć lub obniżyć, nie więcej niż o 20 p. proc, wysokość wskaźników procentowych.

7. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

8. Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

right to a residential premise), and condominiums (occupied on the basis of a contract of tenancy);

- 3) **gminas (municipal)** – dwellings owned by a gmina or a powiat (local self-government community), and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 4) **public building society;**
- 5) **companies** (of public and private sector);
- 6) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;
- 7) **other entities** – dwellings owned by institutions, constructing for profit – for sale, but not yet sold to natural persons or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data regarding the **number of dwellings fitted with installations** (on the basis of balances of dwelling stocks) include the modernization of dwellings belonging to housing cooperatives, gminas, employers, condominiums and public building society dwellings as well as the estimate of the increase of dwellings which were fitted with installations in private buildings as a result of their modernization.

6. **Housing allowance** is a common and temporary form of financial aid, stipulated in the provision of the Law on Dwelling Rent and Housing Allowances, dated 21 June 2001 (Journal of Laws of 2001 No. 71, item 734, with subsequent amendments). Housing allowance is temporary – granted for a period of 6 months with an option of renewal in the event of further fulfilment of the statutory requirements. Payment of housing allowances is the gmina's own discretion.

The amount of housing allowance is the difference between the housing expenses incurred by the standard useful floor area of an occupied dwelling unit and that part of the expenses incurred by the person to whom the benefit is granted.

Accordance to the Law on the Income of Local Government units, dated 13 November 2003 (Journal of Laws No. 203, item. 1966, Art. 6), the amount of the housing allowance mustn't exceed 70% of the actual expenditure expenses, incurred by the household for dwelling, related to rent, maintenance costs, and charges for heat energy, water and liquid waste collection. The municipal council, by resolution, may increase or decrease, not more than 20 percentage points, the amount of percentages.

7. Data regarding **dwelling in which construction has begun** concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.

8. Information regarding **dwellings completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem,
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego),
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni,
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym),
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego),
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego).

enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent,
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction),
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives,
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character),
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction),
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 may 2009 – from the National Housing Fund)

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (108). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	21750,1	22754,5	22894,2	23064,8	Water supply
miasta	3915,1	4236,1	4275,7	4316,6	urban areas
wieś	17835,0	18518,4	18618,5	18748,2	rural areas
Kanalizacyjna ^a	4774,1	6507,1	6658,2	6859,4	Sewage ^a
miasta	3008,3	3603,7	3676,2	3724,0	urban areas
wieś	1765,8	2903,4	2982,0	3135,4	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	365666	395213	399850	403031	Water supply system
miasta	117743	128771	130273	130780	urban areas
wieś	247923	266442	269577	272251	rural areas
Kanalizacyjne	112209	148676	155538	160067	Sewage system
miasta	74880	93703	97206	100265	urban areas
wieś	37329	54973	58332	59802	rural areas
Zdroje uliczne	1055	824	799	752	Street outlets
Miasta	881	682	661	623	Urban areas
Wieś	174	142	138	129	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	86,6	92,7	90,1	88,2	Consumption of water from water supply systems in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	58,2	56,1	54,8	54,1	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	35,7	35,6	35,0	35,6	per capita in m ³
Wieś w hm ³	28,4	39,8	35,3	34,1	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	88,1	81,9	82,1	82,6	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
w tym oczyszczane	88,1	81,9	82,1	82,6	of which treated

a Długość czynnej sieci sanitarnej (bez przykanalików) łącznie z kolektorami.

a Length of the operative sanitary network (excluding sewer pipes) including collectors.

TABL. 2 (109). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIĘ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1005,0	1008,3	1019,3	1033,6	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	691,9	684,3	691,2	700,9	Urban areas
Wieś.....	313,1	324,0	328,1	332,7	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	2028,8	1907,2	1950,7	1984,6	In GWh
miasta	1312,0	1173,4	1177,7	1198,8	urban areas
wieś.....	716,8	733,8	773,0	785,8	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	806,2	743,7	751,2	769,3	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1896,3	1714,8	1703,8	1710,3	per consumer ^a
wieś — na 1 odbiorcę ^a	2289,4	2264,4	2356,0	2835,1	rural areas — per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

^a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (110). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIĘ GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km....	3786,2	4351,9	4407,5	4454,7	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	637,5	655,1	655,1	630,0	of which transmission
miasta	117,6	123,9	123,9	122,1	urban areas
wieś	519,9	531,2	531,2	507,9	rural areas
Miasta	2458,9	2790,0	2827,4	2868,8	Urban areas
Wieś	1327,3	1561,8	1580,1	1585,8	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieskalnych w szt.	63384	75391	83304	85619	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	52427	62290	67930	69711	Urban areas
Wieś	10957	13101	15374	15908	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	416,7	423,2	426,6	427,4	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	404,5	408,6	411,7	412,1	Urban areas
Wieś	12,1	14,6	15,0	15,3	Rural areas
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W GWh ^b	151,6	1539,0	1729,6	1773,5	In GWh
miasta ^b	137,9	1333,9	1509,4	1529,5	urban areas
wieś ^b	13,8	205,2	220,2	244,0	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh ^c	59,7	616,1	695,1	715,1	Per capita in kWh
miasta ^c	84,7	845,4	962,8	981,5	urban areas
wieś ^c	15,0	222,9	239,2	264,7	rural areas

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b,c W 2010 w jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³

^a Including consumers using collective gas-meter. b,c In 2010 in natural units on the basis: b – hm³, c – m³

TABL. 4 (111). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km.....	1708,9	1768,2	1760,7	2099,2	1986,2	113,0	Heating network in km
w tym przesyłowa	1110,2	1142,3	1137,3	1449,5	1368,6	80,9	of which transmission
Kotłownie ^a	595	1175	1073	1113	890	223	Boiler rooms ^a
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	18077,7	15031,3	16000,9	16421,6	16236,4	185,2	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	133283	166608	170597	169679	159782	9897	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkalnych	84988	88549	88970	90292	89784	508	of which residential buildings

a Od 2014 r. zmieniony został zakres podmiotowy badania, dane są nieporównywalne z poprzednimi latami.

a Since 2014 subject scope was changed, data are not comparable with previous years.

TABL. 5 (112). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ
I GAZOWEJ ^a**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY
SYSTEMS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Ludność w tys. — korzysta- jąca ^b z:					Population in thous. — using ^b :
wodociągu	2277,4	2347,1	2341,1	2333,2	water supply system
miasta	1531,0	1496,1	1488,2	1478,7	urban areas
wieś.....	746,4	851,0	852,9	854,5	rural areas
kanalizacji	1495,3	1579,8	1584,2	1583,0	sewage system
miasta	1356,9	1358,4	1354,9	1350,2	urban areas
wieś.....	138,4	221,4	229,3	232,8	rural areas
gazu	998,7	989,3	984,3	977,3	gas supply system
miasta	961,6	945,2	938,9	931,1	urban areas
wieś.....	37,1	44,1	45,4	46,2	rural areas
Ludność — w % ogółu ludności ^c — korzystająca ^b z:					Population — in % of total population ^c — using ^b :
wodociągu	89,6	94,1	94,2	94,2	water supply system
miasta	94,3	95,1	95,2	95,2	urban areas
wieś.....	81,2	92,4	92,5	92,6	rural areas
kanalizacji	58,8	63,4	63,7	63,9	sewage system
miasta	83,6	86,4	86,7	86,9	urban areas
wieś.....	15,0	24,0	24,9	25,2	rural areas
gazu	39,3	39,7	39,6	39,5	gas supply system
miasta	59,3	60,1	60,0	59,9	urban areas
wieś.....	4,0	4,8	4,9	5,0	rural areas

a Od 2014 r. dane dotyczące ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji podawane są według zmienionej metody i nie są w pełni porównywalne z poprzednimi latami. b Dane szacunkowe. c Na podstawie bilansów.

a Since 2014 regarding population using water supply and sewage are given according to the changed method and are not fully comparable with previous years. b Estimated data. c Based on balances.

TABL. 6 (113). **ODPADY KOMUNALNE**^a
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	
Odpady komunalne zebrane ^b w t.....	668824,4	657585,0	684973,1	705883,1	604539,4	Municipal waste collec- ted ^b in t
zmieszane	612500,3	477475,5	496402,0	511069,5	436294,6	mixed
miasta	502404,9	359635,5	373107,0	386138,7	333524,4	urban areas
wieś	110095,4	117839,9	123295,0	124930,8	102770,2	rural areas
zebrane selektywnie	56324,2	180109,5	188571,1	194813,6	168244,8	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	8360,5	9768,9	10852,8	8441,3	6012,3	paper and cardboard
szkło	13097,6	23851,6	27315,0	27849,1	26586,1	glass
tworzywa sztuczne	5532,5	13158,5	11487,3	10597,6	9525,5	plastic
metale	1016,7	848,0	716,1	165,8	135,9	metals
wielkogabarytowe	6156,7	13309,6	15139,9	22348,9	22165,8	largesize
biodegradowalne	18421,5	57526,4	57734,3	57942,8	43176,5	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne działu „Infrastruktura komunalna. Mieszkania – Infrastruktura komunalna”, ust. 7. b Dane szacunkowe.

a See general notes to the chapter „Municipal infrastructure. Dwellings – Municipal infrastructure”, item 7. b Estimated data.

TABL. 7 (114). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**^a
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1740,3	1423,9	1475,7	1480,8	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	923,1	619,3	588,6	563,0	urban areas
wieś	817,2	804,6	887,1	917,8	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	935,7	964,7	1009,9	1052,3	of which from households
miasta	515,3	457,6	443,8	431,9	urban areas
wieś	420,4	507,1	566,1	620,3	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII) ...	196,1	166,4	163,0	162,9	Septic tanks in thous. (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	7,2	20,1	21,1	22,5	Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne działu „Infrastruktura komunalna. Mieszkania – Infrastruktura komunalna”, ust. 8. b Gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

a See general notes to the chapter „Municipal infrastructure. Dwellings – Municipal infrastructure”, item 8. b Collected temporarily in septic tanks.

TABL. 8 (115). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	32	20	19	17	-	17	number
powierzchnia w ha....	154,9	125,0	117,5	113,6	-	113,6	area in ha
Zrehabilitowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha:							Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha:
czynnych	-	2,1	3,3	2,1	-	2,1	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	2,3	0,6	-	1,0	-	1,0	exploitation completed

TABL. 9 (116). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015		2016		2017		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha.....	3929,8	3766,0	3216,8	3827,0	3289,1	3889,3	3341,1	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,2	0,2	2,8	0,2	2,8	0,2	2,9	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	15,5	15,1	20,5	15,4	21,0	15,7	21,5	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej w ha:								Generally accessible area green belts in ha:
parki spacerowo-wypoczynkowe ...	1464,7	1516,1	1160,7	1497,2	1160,7	1500,1	1163,7	strolling-recreational parks
zieleńce.....	585,4	410,7	295,6	414,8	296,8	424,0	297,0	lawns
Tereny zieleni osiedlowej w ha.....	1879,7	1839,2	1760,5	1915,1	1831,5	1965,1	1880,4	Estate green belts in ha

a,b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a,b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 10 (117). **ZASOBY MIESZKANIOWE** ^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	975,9	1003,9	1009,9	1016,3	707,5	308,8	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	3481,5	3606,9	3633,0	3661,3	2372,4	1288,9	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	65715,1	68923,5	69591,3	70318,2	42145,6	28172,6	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu	3,57	3,59	3,60	3,60	3,35	4,17	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania.....	67,3	68,7	68,9	69,2	59,6	91,2	per dwelling
na 1 osobę.....	25,8	27,6	28,0	28,4	27,1	30,5	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie.....	2,61	2,48	2,46	2,44	2,20	2,99	per dwelling
1 izbę.....	0,73	0,69	0,68	0,68	0,65	0,72	per room

^a Na podstawie bilansów. Patrz uwagi ogólne działu „Infrastruktura komunalna. Mieszkania – Mieszkania”, ust. 3.
^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 11.

^a Based on balances. See general notes to the chapter „Municipal infrastructure. Dwellings – Dwellings”, item 3. ^b See the general notes to the Yearbook, item 11.

Tabl. 11 (118). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH** ^a **WYPOSAŻONE
W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania — w % — wyposażone w Dwellings — in % — fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from supply system	centralne ogrzewanie central heating	
OGÓŁEM	2010	94,4	89,0	84,9	45,3	76,0
TOTAL	2015	94,6	89,4	85,4	44,7	76,9
	2016	94,7	89,5	85,5	44,6	77,1
	2017	94,7	89,6	85,6	44,6	77,3
Miasta	2010	97,0	93,5	89,9	62,9	81,7
Urban areas	2015	97,1	93,8	90,2	62,2	82,4
	2016	97,2	93,8	90,3	62,1	82,6
	2017	97,2	93,9	90,3	62,1	82,7
Wieś	2010	88,5	78,4	73,2	4,3	62,8
Rural areas	2015	88,9	79,3	74,3	4,3	64,2
	2016	89,0	79,5	74,5	4,3	64,5
	2017	89,1	79,7	74,7	4,4	64,9

^a Na podstawie bilansów. Patrz uwagi ogólne działu „Infrastruktura komunalna. Mieszkania – Mieszkania”, ust. 3.

^a Based on balances. See general notes to the chapter „Municipal infrastructure. Dwellings – Dwellings”, item 3.

TABL. 12 (119). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2017 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out to user of						
		gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszka- niowych condomi- nium	prywat- nych private	towa- rzystw budow- nictwa społecz- nego public building society	innych others	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM a	254205	110256	70133	32142	32042	5422	4210	
TOTAL b	51291,8	23403,7	11993,0	5859,3	7997,5	1070,8	967,5	
c	201,8	212,3	171,0	182,3	249,6	197,5	229,8	
Miasta	243955	106314	68968	29932	30033	5422	3286	
Urban areas	b	49555,6	22783,2	11754,7	5495,5	7688,0	1070,8	763,4
c	203,1	214,3	170,4	183,6	256,0	197,50	232,3	
Wieś	10250	3942	1165	2210	2009	-	924	
Rural areas	b	1736,1	620,5	238,3	363,8	309,5	-	204,1
c	169,4	157,4	204,5	164,6	154,1	-	220,9	
W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL								
OGÓŁEM a	100,0	43,4	27,6	12,6	12,6	2,1	1,7	
TOTAL b	100,0	45,6	23,4	11,4	15,6	2,1	1,9	
Miasta	100,0	43,6	28,3	12,3	12,3	2,2	1,3	
Urban areas	b	100,0	46,0	23,7	11,1	15,5	2,2	1,5
Wieś	100,0	38,5	11,4	21,6	19,6	-	9,0	
Rural areas	b	100,0	35,7	13,7	21,0	17,8	-	11,8

TABL. 13 (120). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds in gminas stock for dwelling construction			
	ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family	
		spółdziel- cze coopera- tives	osób fizycz- nych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which deve- loped	razem total	w tym uzbrojone of which deve- loped
	w ha in ha						
OGÓŁEM 2010	43,6	1,3	39,9	175,9	119,7	803,9	490,1
TOTAL 2015	55,3	-	49,4	253,8	112,2	846,6	533,3
2016	39,6	2,7	29,5	238,9	175,3	1045,9	797,4
2017	33,5	1,3	23,6	858,1	632,2	1205,6	839,2
Miasta 2010	25,8	1,3	22,2	168,2	112,6	376,0	274,1
Urban areas 2015	29,6	-	24,1	159,0	105,0	371,0	271,1
2016	27,0	2,7	19,3	225,1	170,8	654,2	565,0
2017	24,4	1,3	14,9	842,9	626,3	825,0	607,5
Wieś 2010	17,8	-	17,7	7,7	7,1	427,9	216,0
Rural areas 2015	25,7	-	25,3	94,8	7,2	475,6	262,2
2016	12,6	-	10,2	13,8	4,5	391,7	232,4
2017	9,1	-	8,7	15,2	5,9	380,6	231,7

TABL. 14 (121). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	8190	7498	7633	8928	TOTAL
w tym:					of which:
Spółdzielcze	58	113	21	93	Cooperative
Komunalne (gminne).....	34	79	8	18	Municipal (gmina)
Indywidualne.....	5445	4933	5516	5819	Private
Spoleczne czynszowe	149	-	48	15	Public building society
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	2504	2349	2040	2983	For sale or rent

TABL. 15 (122). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkania	6957	7150	7065	7473	Dwellings
miasta	4382	4033	4039	4177	urban areas
wieś.....	2575	3117	3026	3296	rural areas
Spółdzielcze	114	91	48	150	Cooperative
Komunalne (gminne).....	405	36	178	33	Municipal (gmina)
Zakładowe	9	1	25	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	2394	1972	1771	2201	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	124	142	8	61	Public building society
Indywidualne.....	3911	4908	5035	5028	Private
miasta	1388	1835	2029	1746	urban areas
wieś.....	2523	3073	3006	3282	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych mażeństw	479	624	603	647	Dwellings per 1000 marriages contracted
miasta	479	575	561	584	Urban areas
wieś.....	479	702	672	751	Rural areas
Izby	30055	32067	30886	33090	Rooms
miasta	15929	15167	14658	15564	urban areas
wieś.....	14126	16900	16228	17526	rural areas
Spółdzielcze	391	345	156	465	Cooperative
Komunalne (gminne).....	984	108	342	55	Municipal (gmina)
Zakładowe	27	5	82	-	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	6810	5712	4756	6350	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	384	352	14	162	Public building society
Indywidualne.....	21459	25545	25536	26058	Private
miasta	7473	8801	9397	8589	urban areas
wieś.....	13986	16744	16139	17469	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	783951	804768	790229	846324	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	412019	362761	363652	385315	urban areas
wieś.....	371932	442007	426577	461009	rural areas
Spółdzielczych.....	10166	5997	2511	8919	Cooperative
Komunalnych (gminnych).....	18160	2164	7278	1465	Municipal (gmina)
Zakładowych.....	468	184	1413	-	Company
Przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem.....	170762	123314	105997	140771	For sale or rent
Spolecznych czynszowych.....	6463	6762	318	2768	Public building society
Indywidualnych.....	577932	666347	672712	692401	Private
miasta	209438	228111	248551	233126	urban areas
wieś.....	368494	438236	424161	459275	rural areas

TABL. 15 (122). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	112,7	112,6	111,9	113,3	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	94,0	89,9	90,0	92,2	urban areas
wieś.....	144,4	141,8	141,0	139,9	rural areas
Spółdzielczego	89,2	65,9	52,3	59,5	Cooperative
Komunalnego (gminnego).....	44,8	60,1	40,9	44,4	Municipal (gmina)
Zakładowego	52,0	184,0	56,5	-	Company
Przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem.....	71,3	62,5	59,9	64,0	For sale or rent
Spolecznego czynszowego.....	52,1	47,6	39,8	45,4	Public building society
Indywidualnego.....	147,8	135,8	133,6	137,7	Private
miasta	150,9	124,3	122,5	133,5	urban areas
wieś.....	146,1	142,6	141,1	139,9	rural areas

TABL. 16 (123). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms			
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
OGÓŁEM.... 2010	6957	3911	0,4	2,0	5,4	92,2	3046	4,1	43,2	28,9	23,8
TOTAL 2015	7150	4908	1,0	3,7	8,1	87,3	2242	4,3	34,5	37,3	23,9
2016	7065	5035	0,8	4,6	9,0	85,5	2030	13,2	36,6	30,7	19,6
2017	7473	5028	0,5	2,4	8,0	89,1	2445	3,1	32,6	44,3	20,1
Miasta	4382	1388	0,9	3,8	6,0	89,3	2994	3,8	43,2	29,1	23,9
Urban areas 2015	4033	1835	2,3	7,7	13,4	76,5	2198	4,4	35,2	36,6	23,7
2016	4039	2029	1,7	10,1	14,1	74,1	2010	13,3	36,9	30,9	18,9
2017	4177	1746	1,1	4,4	13,	81,3	2431	3,1	32,8	44,3	19,8
Wieś.....	2575	2523	0,2	0,9	5,0	93,9	52	17,3	46,2	17,3	19,2
Rural areas 2015	3117	3073	0,2	1,3	4,9	93,7	44	-	-	70,5	29,5
2016	3026	3006	0,2	0,9	5,6	93,3	20	-	-	10,0	90,0
2017	3296	3282	0,1	1,3	5,2	93,3	14	-	-	28,6	71,4

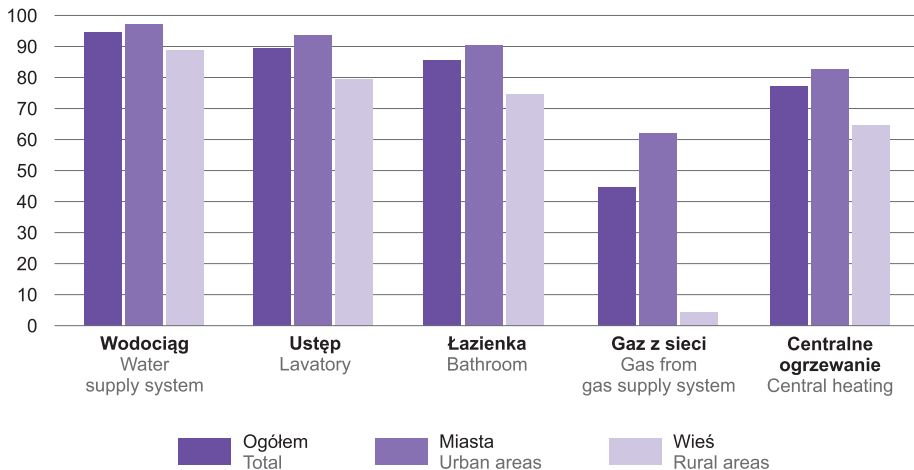
MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2017 R.

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS FITTED WITH INSTALATIONS IN 2017

As of 31 XII

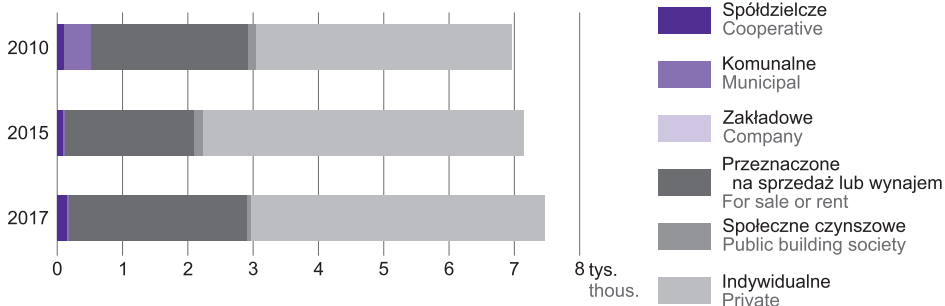
W % ogółu mieszkań
In % of total dwellings

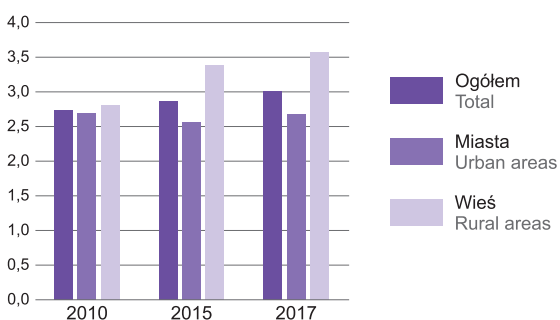
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

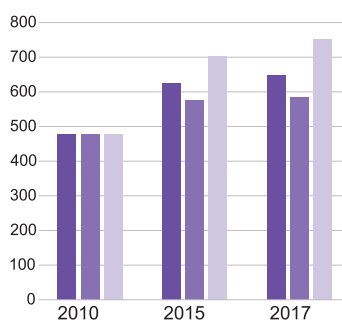
WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA
BY FORMS OF CONSTRUCTION

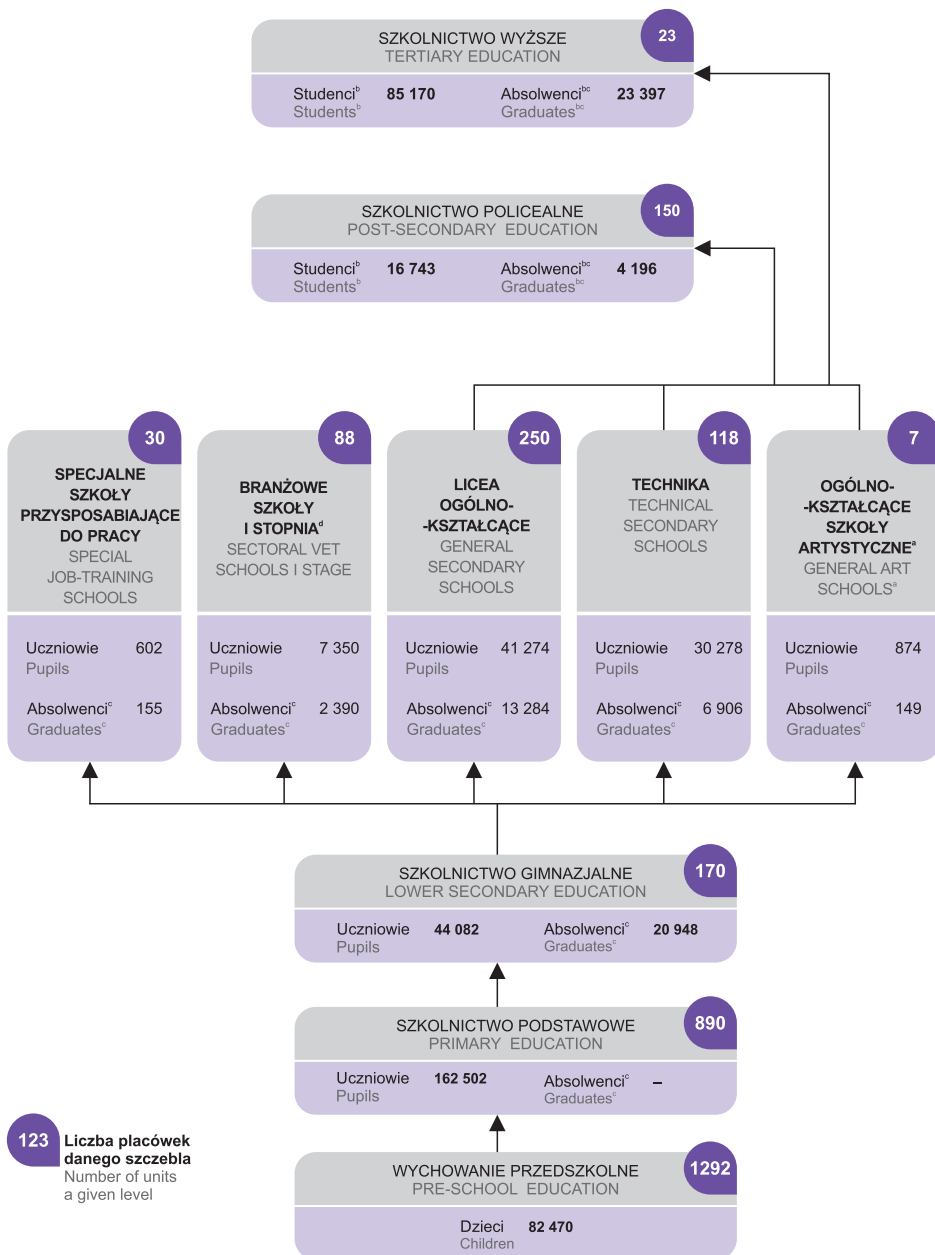
NA 1000 LUDNOŚCI
PER 1000 POPULATION

NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
PER 1000 MARRIAGES CONTRACTED

EDUKACJA^a WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2017/2018
EDUCATION^a BY LEVEL IN THE 2017/2018 SCHOOL YEAR

a Łącznie ze szkolnictwem specjalnym i dla dorosłych. b Z cudzoziemcami. c Z roku szkolnego 2016/17. d Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. e Dające uprawnienia zawodowe.
 a Including special and adult education. b Including foreigners. c From the 2016/17 school year. d Including basic vocational school sections. e Leading to professional certification.

Uwagi metodologiczne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 XII 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 59), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2183, z późniejszymi zmianami).

Od 1 IX 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2017/2018:

- 1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy siódmej, co skutkuje brakiem absolwentów z roku szkolnego 2016/2017 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową);
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjum, które ulegają stopniowej likwidacji;
- 3) rozpoczęł się nabór do klasy pierwszej szkół branżowych I stopnia, które powstały z przekształcenia dotychczasowych zasadniczych szkół zawodowych (istniejących do roku szkolnego 2016/17). W szkołach branżowych I stopnia w roku szkolnym 2017/18 pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne,
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz nie-publiczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji

Methodological notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14 XII 2016 (uniform text Journal of Laws 2017 item 59), the Education System Law of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law of 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2183, with later amendments).

The reform of the education system began on 1 IX 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2017/18 school year:

- 1) in primary schools, the first year of pupils conducting the seventh grade curriculum is included, which results in the lack of graduates of the 2016/2017 school year (change from the 6- to 8-year primary school);
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out,
- 3) stage I sectoral vocational schools transformed from basic vocational schools (operating until the 2016/17 school year), began recruitment to grade 1. The remaining students enrolled in basic vocational school sections pursued their education in stage I sectoral vocational schools in the 2017/18 school year.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiats and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students

Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i nie-publiczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja** (bez szkół specjalnych);
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.
7. **Szkoły wyższe** realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:
 - 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
 - 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
 - 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
 - 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi.

as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools only.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5 Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) **primary schools**, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools) art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) **lower secondary schools** (excluding special schools);
- 3) 3-year **special job-training schools**;
- 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools**);
- 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year **technical secondary schools**;
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 3-year specialised secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, part-time and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) functioning until the school year 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the title of Bachelor.

7. Tertiary education (university level) consists of full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) until the 2016/17 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the title of Bachelor;
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2002/03-2016/17 – 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych.

9. Prezentowane dane o nauczaniu **języka mniejszości narodowych i etnicznych** oraz **języka regionalnego** obejmują samodzielne szkoły dla dzieci i młodzieży mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym, jak również szkoły i zespoły międzyszkolne, w których organizowane są dodatkowe zajęcia z nauczania tych języków.

10. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełno-sprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

11. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełno-sprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

12. Młodzieżowe ośrodki szkolno-wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samo-dzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

13. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

14. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

15. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska

branches, branch basic organisational units and branch teaching centres.

8. Schools for adults – educating in full-time and part-time mode – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the curriculum of basic vocational school,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults,
 - 2002/03-2016/17 – 3-year general secondary schools for adults.

9. Data on teaching a **language of national and ethnic minorities** as well as a **regional language** include independently operating schools for children and youth of national and ethnic minorities as well as students using regional language, as well as schools and interschool groups in which additional language classes are organised.

10. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream sections are established), in special schools operating independently, as well as in special educational care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

11. Special education care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 and years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

12. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life, compliant with legal and social norms.

13. Youth social therapy centres are facilities intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

14. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a profound intellectual retardation to fulfil their schooling obligation through participating in rehabilitation and education classes.

15. The aim of **extracurricular education** is offering young people favourable conditions to develop interests

pracy pozaszkolnej, między-szkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

16. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

17. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucji naukowej PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

19. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

20. Dane dotyczące:

- wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiuje; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazani są z danego roku akademickiego; dane o studiach podyplomowych i doktoranckich oraz o nauczycielach akademickich według stanu w dniu 31 XII.

21. Współczynnik skolaryzacji:

- brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;

and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education establishments include: youth centres, cultural establishments for youth, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

16. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

17. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement obligatory teaching programmes, i.e. excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language instructor, instructor, qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full time equivalent units.

18. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, research institute or the Centre for Postgraduate Medical Studies, leading to the award of postgraduate qualifications.

19. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and lead upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

20. Data regarding:

- pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education as well as boarding schools and dormitories are provided as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- tertiary education - are presented as of 30 XI; students are shown as many times as many courses they take; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; graduates are shown as of a given academic year; data regarding non-degree postgraduate programmes as well as academic teachers as of 31 XII.

21. Enrolment rate:

- gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a

2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

22. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o szkołach wyższych, z wyjątkiem danych o części szkół teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

23. Dane (poza szkołami wyższymi i dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education;

2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (in a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this level of education.

22. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on a part of schools of theology, have been compiled on the basis of the Integrated System of Information on Science and Higher Education POL-on administered by the Ministry of Science and Higher Education.

23. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (124). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	875	840	839	885	primary
gimnazja	422	430	433	163	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	29	30	30	30	special job-training
zasadnicze zawodowe	108	99	99	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^a	x	x	x	88	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	166	155	151	156	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	3	-	-	x	supplementary general secondary
licea profilowane.....	34	x	x	x	specialised secondary
technika	119	117	118	118	technical secondary
technika uzupełniające.....	5	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b	8	7	7	7 ^b	general art ^b
dla dorosłych:					for adults:
podstawowe	-	-	-	5	primary
gimnazja.....	9	10	8	7	lower secondary
zasadnicze zawodowe.....	5	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	117	117	110	94	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	110	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2	x	x	x	specialised secondary
technika.....	19	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniające	45	x	x	x	supplementary technical secondary
Policealne	186	168	170	150	Post-secondary
Wyższe ^c	31	26	24	23	Tertiary ^c

a Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym 2010/11 – 15 szkół, 2015/16 – 12, 2016/17 – 11, 2017/18 – 12. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 15 schools, 2015/16 – 12, 2016/17 – 11, 2017/18 – 12. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (124). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE^a TEACHERS^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^b	10814	11617	11283	13457	primary ^b
gimnazja ^b	6714	6056	5955	4106	lower secondary ^b
zasadnicze zawodowe ^{bc}	1021	936	892	602	basic vocational ^{bc}
branżowe szkoły I stopnia ^d	x	x	x	273	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące ^{be}	3536	2689	2572	2532	general secondary ^{be}
licea profilowane ^b	222	x	x	x	specialised secondary ^b
technika ^{bf}	2795	2841	2836	2849	technical secondary ^{bf}
policealne	728	460	461	406	post- secondary
wyższe ^g	7216	6226	6269	6259	tertiary ^g
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^h	65499	70308	79528	82470	Pre-primary education ^h
Szkoły:					Schools:
podstawowe	134675	151776	140639	162433	primary
gimnazja	79566	66009	65383	43549	lower secondary
specjalne przysposabiające do pra- cy	620	661	668	602	special job-training
zasadnicze zawodowe	11702	8878	8079	x	basic vocational
branżowe szkoły I stopnia ^d	x	x	x	7350	stage I sectoral vocational ^d
licea ogólnokształcące	42710	33006	31640	30949	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	54	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2935	x	x	x	specialised secondary
technika	30504	30513	30604	30278	technical secondary
technika uzupełniające	176	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ⁱ	725	874	895 ^j	874	general art ⁱ

a Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 16. bc Łącznie ze szkołami: b – dla dorosłych, c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ef Łącznie ze szkołami: e - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (dla młodzieży - do roku szkolnego 2012/13, dla dorosłych – do roku szkolnego 2013/14). f uzupełniającymi technikami (dla młodzieży do roku szkolnego 2013/14, dla dorosłych – do roku szkolnego 2014/15) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. g Nauczyciele akademicki. h Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2014/15 w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 34 na str. 226. i Dające uprawnienia zawodowe, ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym 2010/11 – 792 uczniów, 2015/16 – 639, 2016/17 – 687, 2017/18 – 780. k Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a See general notes to the chapter, item 16. bc Including: b – schools for adults, c – special job-training schools. d Including basic vocational school sections. ef Including: e – supplementary general secondary schools (for youth – until the 2012/13 school year, for adults – until the 2013/14 school year), f - supplementary technical secondary schools (for youth – until 2013/14 school year, for adults – until the 2014/15 school year) and general secondary art schools leading to professional certification. g Academic teachers. h Concerns children aged 6, in the 2014/15 school year aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 34 on page 226. i Leading to professional certification, also in art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 792 students, 2015/16 – 639, 2016/17 – 687, 2017/18 – 780. k Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 1 (124). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI (dok.) PUPILS AND STUDENTS (cont.)					
Szkoły (dok.): dla dorosłych:					Schools (cont.): for adults:
podstawowe	-	-	-	69	primary
gimnazja	1010	708	608	533	lower secondary
zasadnicze zawodowe	62	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	9828	11796	11165	10325	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	5994	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	153	x	x	x	specialised secondary
technika	1155	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	2571	x	x	x	supplementary technical secondary
Policealne	21564	20038	19952	16743	Post-secondary
Wyższe	123964 ^k	89063	87401	85170	Tertiary
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	22971	21483	-	.	primary
gimnazja	26228	21580	20810	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	124	179	155	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	3958	2746	2390	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	13653	11017	10375	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	7	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	1134	x	x	x	specialised secondary
technika	6753	6677	6906	.	technical secondary
technika uzupełniająca	25	x	x	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	133	126	149	.	general art ^a
dla dorosłych:					for adults:
podstawowe	-	-	-	.	primary
gimnazja	167	141	138	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	16	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	2011	3106	2909	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2020	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	67	x	x	x	specialised secondary
technika	216	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	485	x	x	x	supplementary technical secondary
Policealne	5135	5517	4196	.	Post-secondary
Wyższe	33793	20519	23397	.	Tertiary

^a Dające uprawnienia zawodowe; ponadto w szkołach artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym 2010/11 – 66 absolwentów, 2015/16 – 54, 2016/17 – 75. ^k Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Z r ó d ł o: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification; also in art schools providing only art education, in the school year: 2010/11 – 66 graduates, 2015/16 – 54, 2016/17 – 75. ^k Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

S o u r c e: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABLE 2 (125). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools			uczniowie i studenci pupils and students			absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	875	839	885	134675	140639	162433	22971	21483	-
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	3	2	2	471	473	479	77	83	-
Jednostki samorządu terytorialnego	816	743	777	131062	134180	154318	22459	20646	-
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	32	57	59	1552	2928	3430	264	415	-
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	4	7	10	462	705	1338	62	81	-
Pozostałe	20	30	37	1128	2353	2868	109	258	-
Gimnazja Lower secondary schools	422	433	163	79566	65383	43549	26228	21580	20810
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	1	1	1	32	10	8	12	7	6
Jednostki samorządu terytorialnego	372	372	132	75795	60868	40390	25046	20253	19364
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	22	27	16	1379	1535	1156	419	491	539
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	7	7	4	1347	1362	942	434	416	407
Pozostałe	20	26	10	1013	1608	1053	317	413	494
Branżowe szkoły I stopnia^{ab} .. Stage I sectoral vocational schools ^{ab}	137	129	118	12322	8747	7952	4082	2925	2545
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	3	3	3	148	145	160	47	59	36
Jednostki samorządu terytorialnego	127	115	102	11715	8175	7374	3872	2717	2381
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	5	6	7	363	281	289	124	79	80
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe	2	5	6	96	146	129	39	70	48

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

a Until the 2016/17 school year basic vocational schools. Including special job-training schools and since 2017/18 school year basic vocational school sections.

TABL. 2 (125). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools			uczniowie i studenci pupils and students			absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące^b General secondary schools ^b	169	151	156	42764	31640	30949	13600	11017	10375
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government units	133	110	111	40403	28327	27315	12933	9980	9402
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	12	12	12	743	610	568	214	211	215
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	6	7	8	578	808	889	184	219	249
Pozostałe Others	18	22	25	1040	1895	2177	329	607	509
Licea profilowane Specialised secondary schools	34	-	-	2935	-	-	1134	-	-
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government units	29	-	-	2332	-	-	912	-	-
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	2	-	-	62	-	-	26	-	-
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe Others	3	-	-	541	-	-	196	-	-
Technika^c Technical secondary schools ^c	132	125	125	31405	31499	31152	6911	6803	7055
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	9	9	9	1396	1414	1341	266	263	278
Jednostki samorządu terytorialnego Local self-government units	116	99	98	29745	29184	28701	6601	6477	6677
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	3	7	7	146	169	168	21	35	49
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	1	1	1	51	35	31	12	11	11
Pozostałe Others	3	9	10	67	697	911	11	17	40

b-c Łącznie z: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), c – z technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2012/13) i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

b-c Including: b – supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), c – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (125). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	szkoły schools			uczniowie i studenci pupils and students			absolwenci graduates		
Szkoły policealne Post-secondary schools	186	170	150	21564	19952	16743	5135	5517	4196
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	4	2	1	77	31	31	26	-	24
Jednostki samorządu terytorialnego	40	31	31	5209	2682	2682	1440	973	854
Local self-government units									
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	7	7	7	328	189	189	115	103	43
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe	135	130	111	15950	17050	14421	3554	4441	3275
Others									
Szkoły wyższe Higher education institu- tions	31^d	24	23	123964	87401	85170	33793	20519	23397
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	7	7	7	75252	62045	59860	17090	13947	15950
Jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Local self-government units									
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe	24	17	16	48712	25356	25310	16703	6572	7447
Others									
Szkoły dla dorosłych Schools for adults	307	118	106	20773	11773	10927	4982	3247	3047
Jednostki administracji centralnej (rządowej) ... Central (government) administration units	4	-	-	75	-	-	29	-	-
Jednostki samorządu terytorialnego	57	30	30	3477	1993	1871	752	621	557
Local self-government units									
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne . Associations and other social organisations	24	9	7	830	373	288	234	148	98
Organizacje wyznaniowe . Religious organisations	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe	222	79	69	16391	9407	8768	3967	2478	2392
Others									

^d Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

Źródło: dane — z wyjątkiem szkół wyższych — Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^d Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

Source: data — with the exception of the higher education institutions — of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (126). **UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7-13 lat ^a	96,6	91,6	94,9	95,4
14-15 ^b	97,3	95,8	95,6	95,6
16-18	94,1	94,5	94,0	94,1
19-21 lat	27,0	25,7	26,6	24,7

a W roku szkolnym 2010/11 i 2016/17 – grupa wieku 7-12 lat, a w roku szkolnym 2015/16 - grupa wieku 6-12 lat.
b W latach szkolnych 2010/11 – 2016/17 – grupa wieku 13-15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 and 2016/17 school year – age group 7-12, in the 2015/16 school year – age group 6-12. b In the 2010/11 – 2016/17 school years – age group 13-15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (127). **WSPÓLCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2016/17			2017/18		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
		w %		in %			
BRUTTO GROSS							
Szkoły: Schools:							
podstawowe ^a	7 - 13	97,5	97,7	97,2	96,0	96,5	95,4
primary ^a							
gimnazja ^b	14 - 15	101,4	102,1	100,7	102,7	102,7	102,6
lower secondary ^b							
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16 - 18	12,6	17,2	7,7	11,7	16,0	7,1
licea ogólnokształcące general secondary	16 - 18	61,6	51,3	72,5	60,8	50,7	71,6
technika	16 - 18	45,4	54,0	36,3	45,9	54,7	36,6
technical secondary							
policealne	19 - 21	25,3	16,2	34,9	22,3	14,8	30,3
post-secondary							
NETTO NET							
Wychowanie przedszkolne ^e	6	85,9	87,3	84,4	90,3	91,6	89,4
Pre-primary education ^e							
Szkoły: Schools:							
podstawowe ^a	7 - 13	93,5	93,9	93,0	94,0	94,4	93,7
primary ^a							
gimnazja ^b	14 - 15	93,1	92,9	93,3	91,0	90,1	91,9
lower secondary ^b							
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16 - 18	9,8	13,8	5,9	9,3	12,9	5,5
licea ogólnokształcące general secondary	16 - 18	45,8	33,5	58,8	45,7	33,5	58,7
technika	16 - 18	33,7	40,4	26,7	34,6	41,3	27,4
technical secondary							
policealne	19 - 21	7,1	4,1	10,2	5,7	3,4	8,2
post-secondary							

a-c W roku szkolnym 2016/17: a – grupa wieku 7-12 lat, b – grupa wieku 13-15 lat. c zasadnicze szkoły zawodowe. d Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. e Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a-c In the 2016/17 school year: a – age group 7-12, b age group 13-15. c basic vocational schools. d Including special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections. e Concern children attending obligatory pre-primary education establishments.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 67

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.
 Note to tables 5 and 6

In distribution by foreign languages – one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (128). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
 PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach					In % of total pupils and students at schools				
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych i stopnia ^{ab} stage I sectoral vocational ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profili- lowa- nych special- ised second- ary	technikach ^d technical second- ary ^d	policealnych ^e post- - secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski.....	2010/11	280596	90,3	91,1	89,2	87,7	48,9	98,0	93,8	95,2	44,1
English	2015/16	291769	96,9	96,9	97,0	97,7	69,8	98,9	-	96,8	54,8
	2016/17	278722	96,9	96,5	97,5	98,2	73,4	99,1	-	98,7	49,8
	2017/18	275890	97,7	97,9	97,3	96,3	70,5	99,6	-	97,9	49,7
Francuski	2010/11	9378	0,3	0,3	0,2	2,8	0,2	11,2	11,7	5,3	-
French	2015/16	8727	0,2	0,3	0,1	3,4	0,6	13,1	-	5,7	-
	2016/17	8557	0,2	0,3	0,1	3,8	0,3	12,7	-	5,4	-
	2017/18	8431	0,5	0,8	0,1	4,0	0,4	13,1	-	5,6	-
Niemiecki	2010/11	110022	7,7	6,8	9,1	50,9	36,2	64,1	72,1	78,2	4,2
German	2015/16	93160	3,0	2,9	3,0	64,5	27,7	58,9	-	76,1	1,6
	2016/17	89260	2,6	2,6	2,5	64,0	25,0	56,3	-	75,5	1,7
	2017/18	87191	11,4	11,2	11,7	61,9	19,0	54,0	-	74,7	1,7
Rosyjski.....	2010/11	14303	0,5	0,2	1,0	5,3	9,0	11,2	7,6	10,6	0,2
Russian	2015/16	11838	0,1	0,1	0,1	7,1	2,7	13,2	-	7,9	-
	2016/17	10941	0,1	0,1	0,2	6,6	2,8	11,9	-	7,4	0,1
	2017/18	11060	0,8	0,8	0,8	7,2	2,7	12,5	-	8,1	0,0
Włoski.....	2010/11	644	-	-	-	0,1	-	1,4	0,4	-	-
Italian	2015/16	933	0,0	0,0	-	0,2	-	2,5	-	-	-
	2016/17	890	0,0	0,0	-	0,2	-	2,5	-	-	-
	2017/18	778	0,0	0,0	-	0,2	-	2,2	-	0,0	-
Hiszpański.....	2010/11	1879	0,1	0,1	-	0,5	-	3,0	3,8	-	-
Spanish	2015/16	3710	0,2	0,3	-	2,5	-	5,7	-	0,6	-
	2016/17	5087	0,2	0,3	-	3,5	-	7,0	-	1,0	0,2
	2017/18	6008	0,9	1,4	0,0	3,2	-	8,8	-	1,4	-
Inne	2010/11	2292	0,0	0,0	-	0,2	0,2	4,5	-	-	1,0
Others	2015/16	416	0,0	-	0,1	0,2	-	1,2	-	-	1,4
	2016/17	391	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4
	2017/18	494	0,1	-	0,2	0,2	-	0,9	-	-	0,5

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie z: b - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work.

TABLE 5 (128). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLIĆEALNYCH (dok.)**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach					In % of total pupils and students at schools				
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych i stopnia ^{ab} stage I sectoral vocational ^{ab}	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialised secondary	technikach ^d technical secondary ^d	poli- cealnych ^e post- secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION ^f											
Angielski..... English	2010/11	13033	4,5	3,5	6,0	7,7	-	0,3	3,3	1,6	1,0
	2015/16	2311	0,8	0,8	0,9	1,1	0,4	0,4	-	0,4	0,2
	2016/17	1549	0,6	0,7	0,4	0,8	-	0,3	-	0,2	-
	2017/18	1183	0,3	0,2	0,5	1,3	-	0,1	-	0,2	0,4
Francuski..... French	2010/11	1533	0,3	0,4	0,1	0,9	-	0,9	-	0,0	-
	2015/16	1275	0,3	0,4	0,1	0,8	-	0,9	-	-	-
	2016/17	1326	0,3	0,4	0,1	0,8	-	1,3	-	-	-
	2017/18	1060	0,4	0,5	0,1	0,5	-	0,7	-	-	-
Niemiecki..... German	2010/11	29884	8,4	6,6	11,2	19,0	1,4	5,4	1,7	2,7	0,7
	2015/16	20516	5,0	2,7	9,0	14,5	0,8	5,3	-	4,8	-
	2016/17	20954	5,4	3,0	9,5	14,5	-	6,3	-	6,0	-
	2017/18	21233	6,8	4,1	11,5	14,4	1,4	6,8	-	5,5	-
Inne..... Others	2010/11	8390	1,8	1,1	2,9	3,6	-	5,9	0,1	1,9	0,1
	2015/16	5135	1,1	0,7	1,9	3,4	-	2,5	-	0,9	-
	2016/17	5458	1,4	0,9	2,3	3,0	-	3,1	-	1,6	-
	2017/18	4855	1,4	1,0	2,1	2,5	0,1	3,7	-	1,1	-

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. b-d Łącznie z: b - specjalnymi przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), d - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Dane nie obejmują kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. b-d Including: b - special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, c - supplementary general secondary schools (until the 2012/13 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) and general art schools leading to professional certification. e Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (129). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school					
		gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^b stage I sectoral vocational ^b	liceach ogólnokształ- cących ^c general second- ary ^c	liceach profilowanych specialised secondary	technikach ^d technical second- ary ^d	
Angielski..... English	2010/11	16804	93,7	100,0	84,2	55,6	64,2
	2015/16	11421	93,9	-	91,2	-	-
	2016/17	10890	95,2	-	92,4	-	-
	2017/18	9683	91,0	-	90,7	-	-
Niemiecki German	2010/11	2442	5,5	-	8,6	33,3	26,0
	2015/16	477	-	-	4,0	-	-
	2016/17	482	-	-	4,3	-	-
	2017/18	539	-	-	5,2	-	-
Rosyjski..... Russian	2010/11	1402	0,2	-	5,9	-	12,4
	2015/16	342	5,1	-	2,6	-	-
	2016/17	247	4,8	-	2,0	-	-
	2017/18	233	9,0	-	2,0	-	-
Inne Others	2010/11	54	0,1	-	0,3	-	-
	2015/16	-	-	-	-	-	-
	2016/17	-	-	-	-	-	-
	2017/18	-	-	-	-	-	-

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. cd Łącznie ze szkołami: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), c – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2014/15).

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education. b Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. cd Including: c - supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d - supplementary technical secondary schools (until the 2014/15 school year).

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (130). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI**^a
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	2010/11	2015/16	2016/17
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe	3348	3733	3937	4967	681	703	-
Primary schools							
w tym specjalne	1681	1626	1609	2001	364	324	-
of which special							
Gimnazja	3041	2450	2437	1774	901	806	731
Lower secondary schools							
w tym specjalne	1969	1395	1348	944	527	430	372
of which special							
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	620	661	668	602	124	179	155
Special job-training schools							
Branżowe szkoły I stopnia ^b	1064	828	795	769	348	180	111
Stage I sectoral vocational schools ^b							
w tym specjalne	1023	734	678	651	339	172	102
of which special							
Licea ogólnokształcące ^d	239	309	295	324	70	107	99
General secondary schools ^d							
w tym specjalne	78	92	71	60	32	24	26
of which special							
Licea profilowane	43	-	-	-	19	-	-
Specialised secondary schools							
w tym specjalne	38	-	-	-	18	-	-
of which special							
Technika ^e	99	154	197	201	21	19	21
Technical secondary schools ^e							
w tym specjalne	64	35	51	34	16	9	7
of which special							
Szkoły policealne	16	16	17	30	-	3	3
Post-secondary schools							
w tym specjalne	13	16	17	30	-	3	3
of which special							

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 11. b Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. de Łącznie z: d - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2012/13), e - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14) oraz szkołami artystycznym ogólnokształcącymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes to the chapter, item 11. b In mainstream schools data concern graduates with a medical certificate on a need for special education, who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam. cd Including: c – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), d – supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year) as well as general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (131). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII I OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**

SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES					
Ośrodki	25	22	23	23	Centres
Miejsca	1509	1118	1224	1155	Places
Wychowankowie	990	704	656	600	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabowidzący	44	40	40	34	blind and sight impaired
niesłyszący i słabosłyszący	128	73	66	60	deaf and hard hearing
przewlekłe chorzy	-	-	2	-	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^a ..	1	4	1	6	with impaired motor-skill ^a
niepełnosprawni intelektualnie ^b	716	473	446	372	with intellectual disability ^b
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	2	9	-	25	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	3	1	1	1	Centres
Miejsca	188	62	62	62	Places
Wychowankowie	181	50	48	39	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	8	10	11	10	Centres
Miejsca	338	491	517	482	Places
Wychowankowie	414	511	525	498	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	3	3	3	3	Centres
Miejsca	102	107	131	100	Places
Wychowankowie	61	71	72	69	Residents
w tym:					of which:
niepełnosprawni intelektualnie w stopniu głębokim ^b	39	46	45	45	with a profound intellectual disability ^b
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	22	25	27	24	with multiple disability

a Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. b Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Since 2013 data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. b Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (132). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Pla- cówki Institu- tions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a								
		ogółem total	informa- tycznych compu- ter science	tech- nicz- nych tech- nical	przed- miot- owych ^b sub- jects ^b	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	tury- styczno- kraj- znow- czych tourist and touring	innych others	
O G Ó Ł E M	2010	45	143545	12691	7996	28073	36175	24228	1124	33258
TOTAL	2015	32	117868	2122	2183	31815	27160	8974	4087	41527
	2016	30	115710	1987	884	21281	27540	8425	3333	52260
	2017	29	131636	1945	889	26740	21725	6101	4894	69342
Pałace młodzieży		1	52317	47	-	11821	2317	438	2659	35035
Youth centres										
Młodzieżowe domy kultury		14	65755	1868	514	13983	18854	4005	487	26044
Cultural establishments for youth										
Międzyszkolne ośrodki sportowe		3	1308	-	-	-	-	1308	-	-
Interschool sport centres										
Pozostałe placówki ^c		11	12256	30	375	936	554	350	1748	8263
Other institutions ^c										

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego. b Do 2007 r. nazywane naukowymi. c Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. b Until 2007, called scientific. c Specialised institutions and non-public facilities.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (133). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18		2010/11	2015/16	2016/17	2017/18		
	placówki esta- blish- ments	miejsca beds				korzystający boarders		
						ogółem total	w tym uczniowie of which pupils	na 100 miejsc per 100 beds
O G Ó Ł E M	49	4278	3294	3085	2887	2921	2889	68
TOTAL								
Internaty	22	1546	1450	1175	872	857	851	55
Boarding schools								
branżowe szkoły I stopnia i technika ^b , stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary ^b	13	1181	1056	866	595	581	578	49
licea ogólnokształcące	3	224	234	226	212	220	220	98
general secondary								
Bursy	27	2732	1844	1910	2015	2064	2038	75
Dormitories								

^a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. ^b Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi, policejalnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. ^b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (134). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	30	30	30	28	Dormitories
Miejsca	8772	8550	8690	8126	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci.....	7849	7792	7814	6691	students
w % ogółu studentów	6,3	8,8	8,9	7,9	in % of total students
doktoranci ^b	111	121	114	91	doctoral studies ^b
w % ogółu uczestników.....	4,0	4,5	4,3	3,5	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	5	3		3	Canteens
Miejsca	980	506	506	506	Places

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej. b Bez uczestników studiów doktoranckich w placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence. b Excluding doctoral students of the scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 12 (135). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS AND GRANTS^a

SZKÓŁY SCHOOLS	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18			
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which recipients of		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given group of schools
					socjalne social grant	rektora dla najlepszych studentów scholarship for out- standing students awared by the rectors	
O G Ó Ł E M T O T A L	24869	16028	14793	14098	6784	4917	16,6
Uniwersytety	8503	6723	6196	5918	2912	2116	19,6
Universities							
Wyższe szkoły techniczne	3483	3424	2867	2528	1267	871	13,8
Higher schools of technology							
Wyższe szkoły ekonomiczne	7150	3152	3036	2875	1205	1023	13,5
Higher schools of economics							
Wyższe szkoły pedagogiczne...	305	-	-	-	-	-	-
Higher schools of pedagogy							
Uniwersytety medyczne	1924	1544	1579	1602	868	502	17,5
Medical universities							
Wyższe szkoły artystyczne	1287	541	517	529	249	191	18,8
Higer school of art							
Pozostałe szkoły wyższe	2217	644	598	646	283	214	18,6
Other higher education institu- tions							

a Od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

a Since the 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b In distribution by type of scholarships, one person may be indicated more than once.

TABL. 13 (136). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	813	783	782	823	296	527
Schools						
w tym: of which:						
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	2	2	2	4	4	-
filialne	13	21	22	20	-	20
branch						
artystyczne ^a	2	2	2	2	2	-
arts ^a						
Pomieszczenia szkolne	10562
Classrooms						
Oddziały	7204	8004	7635	8957	4860	4097
Sections						
Uczniowie	132994	150150	139030	160432	101033	59399
Pupils						
w tym kobiety	64802	73448	67656	77996	49287	28709
of which females						
w tym I klasa	21969	32636	12588	21498	13607	7891
of which grade 1						
w tym szkoły: of which schools:						
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	774	805	762	1022	1022	-
filialne	222	824	712	511	-	511
branch						
artystyczne ^a	465	483	473	479	479	-
arts ^a						
Absolwenci	22607	21159	-	.	.	.
Graduates						
w tym kobiety	11106	10387	-	.	.	.
of which females						
w tym szkoły: of which schools:						
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	136	111	-	.	.	.
filialne	30	107	-	.	.	.
branch						
artystyczne ^a	70	83	-	.	.	.
arts ^a						
Liczba uczniów na: Number of pupils per:						
1 szkołę	164	192	178	194	341	113
school						
1 pomieszczenie szkolne	13
classroom						
1 oddział	18	19	18	18	21	15
section						

^a Dotyczy szkół realizujących jednocześnie program szkoły podstawowej.
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Concern schools simultaneously conducting the primary school programme.
 S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (137). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
 (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	370	379	381	136	83	53
Lower secondary						
w tym szkoły: of which schools:						
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	3	8	9	-	-	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	2	5	5	3	2	1
with job-training sections ^a						
Pomieszczenia szkolne	5042
Classrooms						
Oddziały	3372	2907	2888	1937	1212	725
Sections						
Uczniowie	77597	64614	64035	42605	28020	14585
Students						
w tym kobiety	37431	31314	31169	20890	13804	7086
of which females						
w tym I klasa	25381	21838	21672	-	-	-
of which grade 1						
w tym szkoły: of which schools:						
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	432	1756	2039	-	-	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	863	334	302	148	112	36
with job-training sections ^a						
Absolwenci	25701	21150	20438	.	.	.
Graduates						
w tym kobiety	12645	10289	9982	.	.	.
of which females						
w tym szkoły: of which schools:						
sportowe i mistrzostwa sportowego sports and athletic	228	614	-	-	-	-
z oddziałami przysposabiającymi do pracy ^a	75	100	66	.	.	.
with job-training sections ^a						
Liczba uczniów na: Number of students per:						
1 szkołę	210	170	168	313	338	275
school						
1 pomieszczenie szkolne	15
classroom						
1 oddział	23	22	22	22	23	20
section						

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Based on the curriculum of 6 of primary school.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (138). **BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a (bez szkół specjalnych)**
 STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	85	77	76	88	Schools
Oddziały	449	414	372	412	Sections
Uczniowie	10679	8144	7401	7350	Students
w tym kobiety	2849	2312	2040	2116	of which females
w tym I klasa	4136	2832	2509	2563	of which grade 1
Absolwenci	3619	2574	2390	.	Graduates
w tym kobiety	1074	770	722	.	of which females

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (139). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA^a
 DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
 STUDENTS AND GRADUATES OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a
 FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^c	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^b
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM TOTAL	8144	7401	6703	1195	
Artystyczna	63	35	24	3	Arts
Biznesu i administracji	559	471	442	138	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	3544	3269	2896	475	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	857	883	710	104	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	906	766	835	152	Architecture and construction
Rolnicza	50	56	52	26	Agriculture
Usług dla ludności	2165	1921	1744	297	Personal services

a Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Until the 2016/17 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). c In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications (carried out both on the basis of the former and the new core curriculum for vocational education).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (140). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	164	152	148	153	Schools
Oddziały	1566	1269	1232	1219	Sections
Uczniowie	42661	32914	31569	30889	Students
w tym kobiety	26134	20481	19770	19249	of which females
w tym I klasa	14374	10619	10398	10368	of which 1 st grade
Absolwenci	13628	10993	10349	.	Graduates
w tym kobiety	8377	6810	6602	.	of which females

^a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year, including supplementary general secondary schools.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (141). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	121	115	116	116	Schools
Oddziały	1299	1316	1311	1313	Sections
Uczniowie	30616	30478	30553	30244	Students
w tym kobiety	11675	11633	11570	11383	of which females
w tym I klasa	8700	8620	8790	8392	of which grade 1
Absolwenci	6762	6668	6894	.	Graduates
w tym kobiety	2642	2605	2695	.	of which females

^a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (142). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG POGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	30478	30553	30244	4254	TOTAL
w tym:					of which:
Artystyczna.....	92	87	117	20	Arts
Społeczna	2429	2451	2328	412	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	3938	3962	4046	645	Business and administration

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education

TABL. 19 (142). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY WEDŁUG POGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (dok.)**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH BY NARROW FIELDS OF EDUCATION (cont.)

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
Technologii teleinformatycznych	5548	5892	6191	712	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	7678	7795	7768	919	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	542	474	422	54	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2091	1995	1773	271	Architecture and construction
Rolnicza	792	744	667	79	Agriculture
Leśna	76	81	85	6	Forestry
Weterynaryjna	365	367	347	53	Veterinary
Usług dla ludności	6039	5771	5497	1029	Personal services
Usług transportowych	705	818	865	51	Transport services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education

TABL. 20 (143). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH LEVEL ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	29	29	30	31	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	27	27	28	29	of which education only in art subjects
Uczniowie	3265	3183	3178	4072	Students
w tym kobiety	2000	2112	2100	2689	of which females
Absolwenci	392	464	514	.	Graduates
w tym kobiety	240	284	332	.	of which females

TABL. 20 (143). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (dok.)**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	23	19	18	19	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	15	12	11	12	of which education only in art subjects
Uczniowie	1517	1513	1582	1654	Students
w tym kobiety	982	1039	1106	1184	of which females
Absolwenci	199	180	224	.	Graduates
w tym kobiety	130	124	156	.	of which females
W tym OGÓLNOKSZTAŁCĄCE SZKOŁY ARTYSTYCZNE of which GENERAL ART SCHOOLS					
Szkoły	8	7	7	7	Schools
Uczniowie	725	874	895	874	Students
w tym kobiety	496	657	675	667	of which females
Absolwenci	133	126	149	.	Graduates
w tym kobiety	89	93	108	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (144). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Szkoły	184	166	168	148	Schools
Oddziały	948	803	814	733	Sections
Uczniowie	21551	20022	19935	16713	Students
w tym kobiety	12654	13337	13395	11053	of which females
Absolwenci	5135	5514	4188	.	Graduates
w tym kobiety	3306	3807	3016	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (145). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS
(excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2017/18	2016/17 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students			absolwenci graduates	
OGÓŁEM	20022	19935	16713	1894	TOTAL
w tym:					of which:
Pedagogiczna	89	-	-	-	Education
Artystyczna.....	665	723	585	66	Arts
Społeczna	134	340	418	34	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji.....	144	143	19	9	Journalism and information
Biznesu i administracji	4550	4496	3548	262	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych	1373	1763	1610	29	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	236	81	37	-	Engineering and engineering trades
Architektury i budownictwa	19	-	-	-	Architecture and construction
Weterynaryjna	261	207	250	27	Veterinary
Medyczne.....	3943	4066	3588	868	Health
Opieki społecznej.....	627	411	278	43	Welfare
Usług dla ludności	2376	2565	2428	390	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy ...	4092	4002	2882	104	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa.....	831	444	398	24	Security services
Usług transportowych	27	34	17	2	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education

TABL. 23 (146). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2010/11 ^c	31	7418	123964	33793	TOTAL
2015/16	26	6226	89063	20519	
2016/17	24	6269	87401	23397	
2017/18	23	6259	85170	.	
Uniwersytety	1	2158	30139	9172	Universities
Wyższe szkoły techniczne...	2	1322	18327	4024	Higher schools of techno- logy
Wyższe szkoły ekonomiczne	6	645	21277	6682	Higher school of economics
Uniwersytety medyczne	1	1314	9133	1861	Medical universities
Wyższe szkoły artystyczne	4	605	2816	706	Higher schools of arts
Pozostałe szkoły wyższe	9	216	3478	952	Other higher education institutions

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 17. b W podziale według typów szkół - z roku akademickiego 2016/17. c Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 17. b According to type of school - from the 2016/17 academic year. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 24 (147). **FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2017/18**
 BRANCHES, BRANCH BASIC ORGANISATIONAL UNITS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY LOCATION IN THE 2017/18 ACADEMIC YEAR

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne Branch sections and basic organizational units in another location	Studenci ^a Students ^a	Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}
OGÓŁEM	24	10906	3352
lokalizacja według województw: location by voivodships:			
Dolnośląskie.....	2	210	89
Kujawsko – pomorskie.....	3	179	56
Łódzkie ^c	7	1817	505
Małopolskie	2	553	158
Mazowieckie	2	6351	1822
Podkarpackie	2	293	152
Podlaskie.....	-	-	-
Pomorskie	-	-	-
Śląskie.....	1	84	35
Świętokrzyskie	1	429	193
Wielkopolskie	2	576	235
Zachodniopomorskie	2	414	107

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według województw – z roku akademickiego 2016/17. ^c Do województwa łódzkiego doliczeni zostali studenci i absolwenci wydziału zamiejscowego w Londynie.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b In the division by voivodships – from 2016/17 academic year. ^c Number of students in Łódzkie voivodship has been increased with students and graduates of basic organizational units in another location in London.

TABL. 25 (148). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS
AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ TYPE OF SCHOOLS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms			
			stacjonarnych ^a full-time programmes ^a		niestacjonarnych ^b part-time programmes ^b	
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
OGÓŁEM 2010/11 ^a	123964	75815	54338	32173	69626	43642
TOTAL 2015/16	89063	53413	55355	33254	33708	20159
..... 2016/17	87401	52217	54813	32811	32588	19406
..... 2017/18	85170	51184	52667	31476	32503	19708
Uniwersytety 30139	30139	19651	23820	15552	6319	4099
Universities						
Wyższe szkoły techniczne 18327	18327	6966	13811	5863	4516	1103
Higher schools of technology						
Wyższe szkoły ekonomiczne 21277	21277	13900	3270	1958	18007	11942
Higher schools of economics						
Uniwersytety medyczne 9133	9133	6352	8553	5982	580	370
Medical universities						
Wyższe szkoły artystyczne 2816	2816	1896	2275	1520	541	376
Higher schools of art						
Pozostałe szkoły wyższe 3478	3478	2419	938	601	2540	1818
Other higher education institutions						

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 26 (149). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND TYPE
OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ TYPE OF SCHOOLS	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms			
			stacjonarnych ^a full-time programmes ^a		niestacjonarnych ^b part-time programmes ^b	
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
OGÓŁEM 2010/11 ^a	33793	23322	12114	7749	21679	15573
TOTAL 2014/15	23223	15670	12920	8518	10303	7152
..... 2015/16	20519	13708	11873	7934	8646	5774
..... 2016/17	23397	15574	13753	9127	9644	6447
Uniwersytety 9172	9172	6494	7270	5129	1902	1365
Universities						
Wyższe szkoły techniczne 4024	4024	1955	3421	1758	603	197
Higher schools of technology						
Wyższe szkoły ekonomiczne 6682	6682	4537	534	361	6148	4176
Higher schools of economics						
Uniwersytety medyczne 1861	1861	1428	1687	1320	174	108
Medical universities						
Wyższe szkoły artystyczne 706	706	504	537	372	169	132
Higher schools of art						
Pozostałe szkoły wyższe 952	952	656	304	187	648	469
Other higher education institutions						

a Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 27 (150). **CUDZOZIEMCY^a — STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a — STUDENTS AND GRADUATES BY MODE OF STUDY AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci Students		Absolwenci ^b Graduates ^b		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM2010/11 ^c	1136	523	203	101	TOTAL
2015/16	3587	1829	345	210	
2016/17	4764	2432	708	419	
2017/18	5159	2727	708	419	
Uniwersytety	1232	657	224	121	Universities
Wyższe szkoły techniczne	596	213	76	35	Higher schools of technology
Wyższe szkoły ekonomiczne	2313	1374	307	218	Higher schools of economics
Uniwersytety medyczne.....	781	331	41	16	Medical universities
Wyższe szkoły artystyczne	214	132	36	21	Higher schools of art
Pozostałe szkoły wyższe	23	20	24	8	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2016/17. Bez szkół wyższych resortu obrony narodowej.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to mode of study and type of school – from 2016/17 academic year. c Excluding higher schools of the Ministry of National Defence.

TABL. 28 (151). **NAUCZYCIELE AKADEMICKY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	7418	6269	6259	GRAND TOTAL
Profesorowie	1844	1626	1580	Professors
w tym z tytułem naukowym ^b	224	195	177	of which titled only ^b
Docenci	30	13	15	Assistant professors (docents)
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	-	1	1	of which with degree of habilitated doctor
Adiunkci.....	3059	2633	2561	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	186	381	378	of which with degree of habilitated doctor
Asystenci.....	1011	712	754	Assistant lecturers
Pozostali.....	1474	1286	1350	Others
W tym KOBIETY Of which FEMALES				
RAZEM	3446	3048	3069	TOTAL
Profesorowie	541	541	539	Professors
w tym z tytułem naukowym ^b	48	70	72	of which titled only ^b
Docenci	9	1	3	Assistant professors (docents)
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	-	-	-	of which with degree of habilitated doctor
Adiunkci.....	1463	1343	1312	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	82	180	178	of which with degree of habilitated doctor
Asystenci.....	572	433	457	Assistant lecturers
Pozostali.....	870	730	758	Others

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne działu, ust.16. b Profesorowie nadzwyczajni z tytułem naukowym profesora.

a Full-time and part-time employed convert into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes to the chapter, item 16. b Associate professors with scientific title of professor.

TABL. 29 (152). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2016/17	2017/18	2010/11	2016/17	2017/18
	słuchacze studiów podyplomowych ^a postgraduate students ^a			wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych certificates issued to students of postgraduate studies			uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students		
OGÓŁEM TOTAL	9346	7799	9477	7338	5593	6411	2754	2667	2624
w tym kobiety of which females	6661	6186	7505	4825	4439	5145	1565	1535	1526
Uniwersytety Universities	2759	1634	1671	1952	1421	1324	1217	1141	1051
Wyższe szkoły techniczne Higher schools of tech- nology	2389	707	533	2434	721	707	591	677	669
Wyższe szkoły ekonomiczne Higher schools of eco- nomics	1306	3200	4573	852	1587	2023	-	-	-
Wyższe szkoły pedagogiczne Higher schools of peda- gogy	28	-	-	26	-	-	-	-	-
Uniwersytety medyczne Medical universities	129	88	57	62	21	74	858	613	653
Wyższe szkoły artystyczne Higher schools of art	143	319	333	77	250	269	36	203	217
Pozostałe szkoły wyższe Other higher education institutions	2574	1851	2310	1917	1593	2014	-	-	-
Instytuty badawcze (inne niż PAN) Research institutes (other than PAN)	18	-	-	18	-	-	-	-	-
Jednostki Polskiej Akademii Nauk Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences	-	-	-	-	-	-	52	33	34

^a Do roku akademickiego 2011/12 dla studiów trwających: do 1 roku - stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej - stan w dniu 31 XII.

^a Until the 2011/12 academic year for studies lasting: up to 1 year - as of beginning of the academic year, 1 year and longer - as of 31 XII.

TABL. 30 (153). **STUDIA PODDYPLOMOWE WEDŁUG PODPODGRUP KIERUNKÓW STUDIÓW
W ROKU AKADEMICKIM 2017/18**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION IN THE 2017/18
ACADEMIC YEAR

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
O G Ó Ł E M	9477	6411	T O T A L
w tym:			of which:
Pedagogiczna	5720	3238	Education
Artystyczna	430	326	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)....	28	23	Humanities (except languages)
Językowa.....	48	54	Languages
Spoleczna.....	142	130	Social and behavioural sciences
Biznesu i administracji.....	67	53	Business and administration
Prawna	424	359	Law
Biologiczna	43	17	Biological and related sciences
Nauk o środowisku	30	21	Environment
Fizyczna	49	58	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna	55	52	Mathematic and statistics
Technologii teleinformacyjnych.....	161	113	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynierijno-techniczna	69	80	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	38	54	Manufacturing and processing
Rolnicza.....	32	50	Agriculture
Medyczna.....	378	255	Health
Opieki społecznej	117	74	Welfare
Usług dla ludności	21	20	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy.....	326	313	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	-	-	Security services
Usług transportowych.....	10	-	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 31 (154). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe	2010/11	-	-	-	-	-
Primary schools	2015/16	-	-	-	-	-
	2016/17	-	-	-	-	-
	2017/18	5	4	69	24	-
Gimnazja	2010/11	9	49	1010	310	167
Lower secondary schools	2015/16	10	38	708	238	141
	2016/17	8	34	608	191	138
	2017/18	7	29	533	184	.
Zasadnicze szkoły zawodowe	2010/11	5	10	62	43	16
Basic vocational schools	2015/16	-	-	-	-	-
	2016/17	-	-	-	-	-
	2017/18	-	-	-	-	-
Licea ogólnokształcące ^a	2010/11	227	806	15822	6780	4031
General secondary schools ^a	2015/16	117	469	11796	4956	3106
	2016/17	110	430	11165	4702	2909
	2017/18	94	377	10325	4295	.
Licea profilowane	2010/11	2	7	153	97	67
Specialised secondary schools	2015/16	-	-	-	-	-
	2016/17	-	-	-	-	-
	2017/18	-	-	-	-	-
Technika ^b	2010/11	64	245	3726	904	701
Technical secondary schools ^b	2015/16	-	-	-	-	-
	2016/17	-	-	-	-	-
	2017/18	-	-	-	-	-

a, b łącznie z: a - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), b - technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2013/14).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), b - supplementary technical secondary schools (until the 2013/14 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 32 (155). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
Placówki	1172	1257	1283	1292	Establishments
miasta	531	605	628	629	urban areas
wieś	641	652	655	663	rural areas
Przedszkola	549	655	672	701	Nursery schools
w tym specjalne	7	17	17	17	of which special
miasta	388	480	492	512	urban areas
wieś	161	175	180	189	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych	562	495	505	488	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkol- nego	16	7	7	6	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	45	100	99	97	Pre-primary points
Miejsca:					Places:
Przedszkola	51641	61022	66626	70225	Nursery schools
w tym specjalne	166	453	467	566	of which special
miasta	42317	49711	54250	56723	urban areas
wieś	9324	11311	12376	13502	rural areas
Zespoły wychowania przedszkol- nego	290	148	182	196	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	982	2456	2599	2629	Pre-primary points
Dzieci	65499	70308	79528	82470	Children
miasta	46371	48487	54466	56417	urban areas
wieś	19128	21821	25062	26053	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	18937	6031 ^b	20211	21979	of which: aged 6 years
5 lat	18493	24467	22208	22267	aged 5 years
Przedszkola	51558	55783	62490	65979	Nursery schools
w tym specjalne	142	312	335	306	of which special
miasta	42219	45643	50749	53547	urban areas
wieś	9339	10140	11741	12432	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	11452	3569	13155	15478	of which: aged 6 years
5 lat	14325	17843	17524	17703	aged 5 years
Oddziały przedszkolne przy szkolach podstawowych	12743	12607	14832	14240	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	7485	2396	6871	6307	of which aged 6 years
Zespoły wychowania przedszkol- nego	275	121	139	163	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	923	1797	2067	2088	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowa- nia przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3—6 lat	694	.	814	865	3—6
3—5	643	847	818	851	3—5
6 lat	857	.	804	905	6
5 lat	824	972	915	938	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3—6 lat	547	.	640	692	3—6
3—5 lat	556	687	681	712	3—5
1 przedszkole	94	85	93	94	Nursery school
100 miejsc	100	91	94	94	100 places

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi metodologiczne

1. Dane o ochronie zdrowia — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. — Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 160), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. zakładów opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarzek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami);

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1251);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 125);
- 4) ustawa z dnia 25 IX 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz.U. 2015 poz.1994)
- 5) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych 2016 poz. 1793), która reguluje zakres i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;

Methodological notes

1. The data concerning health care — unless otherwise stated — are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration and until 2011 — the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The bases of data presented in this chapter of the health care are provided by:

- 1) the Law on Health Care Activities, dated 15 April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 160), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among other, the rules of performing health care activities and the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units (until 2011 –health care facilities) performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patient departments including: health centres, clinics, ambulatory, departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals- general, psychiatric and health resorts, detoxification centres: addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards and sanatoria).

Under the said law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentist and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws);

- 2) the Law on the Nursing and Midwifing Professions, dated 5 July 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2017 item 125);
- 4) the Law on the Physiotherapist Profession (Journal of Laws 2015 item 1994)
- 5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds dated 27 August 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1793), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;

- 6) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz.1056);
- 7) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2013, poz. 757, z późniejszymi zmianami), która określa zasady organizacji funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (Dz. U. Nr 113, poz. 1207),
- 8) ustawa z dnia 6 IX 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, (od 2006 r.) praktykach zawodowych, aptekach oraz (od 2005 r.) domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy (osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz), łącznie z osobami odbywającymi staż.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarkę, a przez położną – również położnego.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 I 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U.2013 poz. 26).

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów podaje się łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

7. Dane o łóżkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

8. W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia

- 6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, The Areas of Health resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 July 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056);
- 7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 September 2006 (uniform text Journal of Laws 2013, item 757, with later amendments), specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 – law dated 25 July 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207),
- 8) the Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

3. Data regarding medical personnel concern persons employed in: units engaged in medical activities, (since 2006) professional practices, pharmacies and social welfare homes and (since 2005) facilities, nurseries and children's clubs.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character (these persons are counted once regardless of the time worked), including persons undergoing internships.

Data concern working directly with a patient, i.e. excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and the National Health Fund.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concern doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2 January 2013 on Doctor and Dentist Specializations (Journal of Laws No. 2013, item 26) with later amendments.

5. Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

7. Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 places (beds and incubators) for newborns.

8. In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of

z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012, poz. 594). Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, urologię, chirurgię szcękową i kardiochirurgię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** — oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** — oddziały pulmonologiczne.

Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

9. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

10. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria, działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

11. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. 2016 poz. 2131); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

12. Apteki ogólnodostępne nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

13. Dane opracowano na podstawie wyników badań reprezentacyjnych, zgodnych z zaleceniami Eurostatu, „Europejskie Ankietowe Badanie Zdrowia”, którymi objęto w 2014 r. 28,8 tys. osób zamieszkałych w 12,2 tys. gospodarstw domowych.

Wyniki badań zostały uogólnione na ludność zamieszkałą w gospodarstwach domowych według stanu w dniu 31 XII.

14. Dane o zachorowaniach podaje się zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych, obowiązującą od dnia 1 I 1997 r. (X Rewizja).

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

15. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 603), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

Health, dated 17 May 2012 (Journal of Laws 2012, item 594). Included in **surgical wards** are: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardio-surgery as well as other surgical wards; in **communicable diseases wards** — communicable diseases wards; in **tubercular and pulmonary wards** — pulmonology wards.

Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

9. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services the scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medical products and medical devices.

10. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

11. Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the Stated Emergency Medical Service system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 November 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 November 2011 (Journal of Laws 2016, item 2131); earlier operated on the basis of regulation of the health care facilities.

12. General available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

13. Data was prepared on the basis of sample surveys according to Eurostat guidelines “The European Health Interview Survey”, which in 2014 included 28,8 thous. persons living in 12,2 thous. households.

The results surveys were generalized to the population living in households as of 31 XII.

14. Data regarding disease incidence is given in accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems” valid since 1 I 1997 (ICD-10 Revision).

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

15. Data on childcare for children up to the age of 3 are presented according to the Law on 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2018, item 603). Childcare can be organized in the form of a nurseries as well as since 2011 – kids clubs, provided by day care and nanny.

16. Large Family Card basis on the law dated 5 XII 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of

16. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1832) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnemu domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

17. Dane dotyczące **wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej** prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 697).

18. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 195).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa

19. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- specjalistycznej – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprophylaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- pracy podwórkowej (od 2012) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- w połączonych formach (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez pracę asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinie m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązaniu problemów społecznych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

20. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowania dziecka do samodzielnego i od-

Laws 2017 item 1832). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

17. Data concerning **family support and foster care** are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 20167 item 697).

18. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 II 2016 (Journal of Law 2016 item 195).

Benefit is financed from the state budget.

19. Day-support centre — supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- care centre, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- specialist centre – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- street work (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities,
- in a combination of forms (since 2012) i.e. combining tasks of general care, specialized and street work centres.

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

20. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare,

powiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodzina zastępcza:**

- a) spokrewniona,
- b) niezawodowa, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) zawodowa, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa), w tym:
 - zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity, Dz. U. 2018, poz. 969, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dn. 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390),

2) **rodzinny dom dziecka** – w tym samym czasie może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

21. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej, która jest prowadzona jako placówka typu:
 - **interwencyjnego** — zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
 - **rodzinnego** — wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
 - **socjalizacyjnego** — zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

healthcare, education, culture, recreation and religious.

The form of family foster care are the following:

1) **foster family:**

- a) related,
- b) non-professional – placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
- c) professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings), including:
 - professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate, children on basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018, item 969, with later amendments), underage mothers with children,
 - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015, item 1390),

2) **foster home** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

21. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) care and education centre shall be run as:
 - **an intervention** – provides immediate care for child in this crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
 - **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant,
 - **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
 - **a specialist therapy** – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate, a child requiring the application

- **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagających wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne i terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym – odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji, i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

22. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity, Dz. U. 2018 poz. 1508).

21. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or care and education centre. The total number of 30 children at most be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012)- a centre where children up to 1 year old requiring special care shall be placed, who, waiting for adoption, cannot be covered by foster family. The total number of 20 children at most may be placed in the pre-adoptive intervention centre at the same time.

22. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions, for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented in according to the Law on Social Assistance dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1508).

21. Data concerning social benefits are presented according to the Law on the Social Assistance dated 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be given to person or family which incurred losses as a result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (156). **PRACOWNICY MEDYCZNI**^a
 Stan w dniu 31 XII
 MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Lekarze	6978	6652	Doctors
w tym kobiety	3862	3780	of which women
Lekarze dentyści	966	957	Dentists
w tym kobiety	737	725	of which women
Farmaceuci	2258	2308	Pharmacists
w tym kobiety	1785	1927	of which women
Pielęgniarki	11995	12118 ^b	Nurses
Położne	1540	1581 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	925	966	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni	583	598	Laboratory diagnosticians

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3. b–c W tym magistrzy: b – pielęgniarstwa – 1614, c – położnictwa – 284.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes to the chapter, item 3. b–c Of which masters: b – of nursing – 1614, c – of midwifery – 284.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI**^a
 Stan w dniu 31 XII
 DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE OGÓLEM	4511	4306	DOCTORS OF TOTAL
w tym specjaliści w zakresie:			of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	282	276	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^{bc}	598	563	Surgery ^{bc}
Chorób płuc	100	103	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	536	533	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	73	68	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	215	210	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	453	428	General practitioners
Neurologii ^{cd}	152	136	Neurology ^{cd}
Okulistyki	166	144	Ophthalmology
Onkologii ^e	33	44	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	97	95	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	325	335	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	306	287	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	181	178	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	163	136	Radiodiagnosics ^g

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3 i ust. 4. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz chirurgii naczyniowej i urologii. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d–g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii dziecięcej, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

^a See general notes to the chapter, item 3 and item 4. b General, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiothoracic surgery as well as vascular surgery and urology. c Including children's specialists. d–g Also: d–neuropathology, e – oncological pathology and children's oncology and haematology, f – otorynolaryngology, g –oncological radiotherapy and children's radiology.

TABLE 2 (157). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
LEKARZE SPECJALIŚCI (w % ogółu lekarzy).....	64,6	64,7	SPECIALISTS (in % of total doctors)
LEKARZE DENTYŚCI OGÓŁEM	250	240	DENTISTS OF TOTAL
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			of which dentists with specialization:
Chirurgii stomatologicznej.....	24	26	Oral surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	21	24	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji.....	38	40	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii).....	11	12	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej.....	50	46	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	27	23	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej.....	77	67	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ (w % ogółu lekarzy dentyistów)	25,9	25,1	DENTAL SPECIALISTS (in % of total dentist)

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3 i ust. 4.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes to the chapter, item 3 and item 4

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABLE 3 (158). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII).....	1619	1621	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta.....	1313	1315	urban areas
wieś	306	306	rural areas
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII).....	189	176	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta.....	127	118	urban areas
wieś	62	58	rural areas
Porady udzielone ^c w tys.	22132,7	22088,4	Consultations provided ^c in thous.
miasta.....	19041,7	19014,5	urban areas
wieś	3091,0	3073,9	rural areas
lekarskie.....	19844,2	19838,0	doctors
w tym specjalistyczne	7307,2	7437,3	of which specialized
stomatologiczne	2288,5	2250,4	stomatological

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 5. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne). Od 2017 r. porady nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej regulowane są ustawą z dnia 25 maja 2017 (Dz.U. 2017 poz. 1200). Do 30.09.2017 r. porady wykazywane są w Podstawowej Opiece Zdrowotnej (POZ), a od 01.10.2017 r. w Nocnej i Świątecznej Opiece Zdrowotnej łącznie z poradami w ramach podkontraktów ze szpitalem na wykonywanie tych porad.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes to the chapter, item 5. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds). From 2017, Holiday and Nighttime Medical Services are regulated by the Act of 25 May 2017 (Journal of Laws 2017, item 1200). Till 30/09/2017, consultations is shown in Primary Health Care (POZ), and from 01/10/2017 Holiday and Nighttime Medical Services including consultations under subcontracts with the hospital.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Central Statistical Office.

TABL. 4 (159). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII FACILITIES — as of 31 XII			
Szpital ogólny ^{bc}	67	65	General hospitals ^{bc}
Szpital psychiatryczny	3	3	Psychiatric hospitals
Ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego	3	3	Detoxification centres
Ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnio- nych od substancji psychoaktywnych	1	1	Addiction recovery centres
Ośrodek MONAR	3	3	MONAR centres
Zakład opiekuńczo-leczniczy ^d	27	27	Chronic medical care homes ^d
Zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy ^d	7	8	Nursing homes ^d
Hospicja	1	1	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej.....	6	6	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowskowe - sanatoria ..	1	1	Health resort treatment - sanatoria
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII			
Szpital ogólny ^{ce}	12777	12776	General hospitals ^{ce}
Szpital psychiatryczny	1032	1025	Psychiatric hospitals
Ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego	117	117	Detoxification centres
Ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnio- nych od substancji psychoaktywnych	45	45	Addiction recovery centres
Ośrodek MONAR	132	134	MONAR centres
Zakład opiekuńczo-leczniczy ^d	1602	1652	Chronic medical care homes ^d
Zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy ^d	214	232	Nursing homes ^d
Hospicja	11	11	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej.....	107	111	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowskowe - sanatoria ..	120	120	Health resort treatment - sanatoria
LECZENI (w tysiącach) IN-PATIENTS (in thousand)			
Szpital ogólny ^f	570,5	558,7	General hospitals ^f
Szpital psychiatryczny	12,0	11,9	Psychiatric hospitals
Ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego	1,0	1,1	Detoxification centres
Ośrodek rehabilitacyjny dla uzależnio- nych od substancji psychoaktywnych.....	0,2	0,1	Addiction recovery centres
Ośrodek MONAR	0,4	0,4	MONAR centres
Zakład opiekuńczo-leczniczy ^c	3,6	3,6	Chronic medical care homes ^c
Zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy ^c	0,5	0,6	Nursing homes ^c
Hospicja	0,0	0,0	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej.....	2,0	1,9	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowskowe - sanatoria ..	2,1	2,4	Health resort treatment - sanatoria

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6. ^b Patrz uwagi ogólne działu, ust. 7. ^c Bez podmiotów prowadzących wyłącznie działalność dzienną. ^d Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. ^e Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. ^f Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

^{Ź r ó d ł o}: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

^a See general notes to the chapter, item 6. ^b See general notes to the chapter, item 7. ^c Excluding entities conducting only day-time activity. ^d Including psychiatric types facilities. ^e Including beds and incubator for newborns. ^f Excluding inter-ward patient transfer.

^{S o u r c e}: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (160). **SZPITALA OGÓLNE**^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Szpitala ogólne^b (stan w dniu 31 XII)	67	65	Hospitals^b (as of 31 XII)
Łóżka^{bc} (stan w dniu 31 XII)	12777	12776	Beds^{bc} (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	51,4	51,6	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	1862	1795	Internal diseases
Kardiologicznych	747	723	Cardiological
Chirurgicznych	2657	2676	Surgical
Pediatrycznych	531	532	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1233	1249	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	301	269	Oncological
Intensywnej terapii	273	279	Intensive therapy
Zakaźnych	217	217	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	395	395	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	109	109	Dermatological
Neurologicznych	556	610	Neurological
Psychiatrycznych	496	491	Psychiatric
Ruch chorych			Patients
Leczeni ^d w tys.	599,7	589,4	In-patients ^d in thous.
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	82,3	73,7	internal diseases
kardiologicznych	49,4	48,6	cardiological
chirurgicznych	142,2	141,4	surgical
pediatrycznych	24,7	23,5	paediatric
ginekologiczno-położniczych	76,2	77,9	gynaecological-obstetric
onkologicznych	20,2	19,0	oncological
intensywnej terapii	7,7	7,9	intensive therapy
zakaźnych	10,2	9,8	communicable
gruźlicy i chorób płuc	18,3	18,1	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	5,0	5,1	dermatological
neurologicznych	23,8	23,5	neurological
psychiatrycznych	5,8	6,0	psychiatric
Wypisani w tys.	549,7	537,8	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	14,5	14,9	Deaths in thous.
Leczeni (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) na:			In-patients (excluding inter-ward patient transfer) per:
10 tys. ludności	2292,8	2228,0	10 thous. population
1 łóżko ^e	45,3	44,4	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,2	5,3	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka ^b w dniach	248,3	245,3	Average bed ^b use in days

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6. ^b Bez podmiotów prowadzących wyłącznie działalność dzienną. ^c Patrz uwagi ogólne działu, ust. 7. ^d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. ^e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes to the chapter, item 6. ^b Excluding entities conducting only day-time activity. ^c See general notes to the chapter, item 7. ^d Including inter-ward patient transfers. ^e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (161). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
 Stan w dniu 31 XII
 EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST – AID^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	98	94	95	98	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	64	62	63	70	basic
specjalistyczne	34	32	32	28	specialists
Szpitalne oddziały ratunkowe	17	17	17	17	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	17	17	15	16	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d
w tysiącach	205,1	212,1	207,7	205,2	in thousands
na 1000 ludności	80,5	84,9	83,5	82,8	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefit in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	207,9	213,1	208,8	206,0	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	10,2	11,8	11,4	11,6	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	81,3	104,0	103,5	101,2	aged 65 and more
na 1000 ludności	81,6	85,3	83,9	83,1	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 11. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes to the chapter, item 11. b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (162). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
 Stan w dniu 31 XII
 GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Apteki	887	912	935	945	Pharmacies
w tym prywatne	884	910	934	945	of which private
w tym na wsi	141	142	142	144	of which in rural areas
Punkty apteczne	67	88	96	97	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	67	88	96	97	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	2665	2494	2411	2376	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	4410	4003	3873	3829	of which in rural areas
1 aptekę	2866	2734	2658	2620	pharmacy
w tym na wsi	6506	6484	6491	6409	of which in rural areas
Farmaceuci ^b pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	1962	1989	2085	2070	Pharmacists ^b employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Bez aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, np. w szpitalach. b Magistry farmacji.

a Excluding pharmacies in in-patient health care facilities, e.g., in hospitals. b Master of pharmacy.

TABL. 8 (163). **KRWIODAWSTWO**^a
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	13	10	10	10	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	38,9	37,2	37,0	35,8	Blood donors in thous.
w tym honorowi w tys.	38,9	37,2	37,0	35,8	of which honorary blood donors in thous.
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	65,7	64,6	63,4	62,8	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	66,7	58,9	56,9	60,0	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thous.

^a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. ^b Donacja to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się w przybliżeniu 200 ml, jeden litr osocza równa się w przybliżeniu 5 jednostkom. ^d Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. ^b Donation is collection of blood or blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of freshly frozen plasma equals approximately 200 ml, one litre of plasma equals approximately 5 units. ^d Plasma taken in units of fresh frozen plasma (FFP).

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (164). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	810	554	518	456	31,9	22,2	20,8	18,4	Tuberculosis
Tężec.....	1	1	-	1	0,0	0,0	-	0,0	Tetanus
Krztusiec.....	387	675	905	526	15,2	27,0	36,4	21,2	Whooping cough
Odra	-	-	-	1	-	-	-	0,0	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	3	8	2	260	0,1	0,3	0,1	10,5	type A
typ B	185	313	372	339	7,3	12,5	14,9	13,7	type B
typ C	187	368	390	324	7,3	14,7	15,7	13,1	type C
Różyczka.....	152	58	32	8	6,0	2,3	1,3	0,3	Rubella
AIDS ^a	18	13	15	9	0,7	0,5	0,6	0,4	AIDS ^a
Salmonellozy	652	688	771	694	25,6	27,5	31,0	28,0	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna...	-	1	1	2	-	0,0	0,0	0,1	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe.....	30	46	17	10	1,2	1,8	0,7	0,4	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	1522	2166	1336	1873	295,4	320,6	201,0	276,9	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Szkarlatyna (płonica).....	460	1322	894	588	18,1	52,9	35,9	23,7	Scarlet fever

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2.

TABL. 9 (164). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA (dok.)**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu.....	47	46	33	43	1,8	1,8	1,3	1,7	Bacterial meningitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	40	38	56	26	1,6	1,5	2,3	1,0	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu.....	9	12	10	10	0,4	0,5	0,4	0,4	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyuszniczy nagminne)	171	94	103	84	6,7	3,8	4,1	3,4	Mumps
Grypa ^c	37204	184847	238373	272966	1461,0	7399,1	9579,3	11006,9	Influenza ^c
Choroby weneryczne ^d ..	93	76	95	63	3,7	3,0	3,8	2,5	Veneral diseases ^d
Szczepieni przeciw wściekliznie	724	558	594	695	28,4	22,3	23,9	28,0	Rabies vaccinations

^c Łącznie z podejrzeniami zachorowań. ^d Dotyczy przypadków nowo zarejestrowanych.

Ź r ó d ł o: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^c Including influenza-like illness. ^d Concerns newly registered cases.

S o u r c e: data of the National Institute of Public Health – PZH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (165). **ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERY AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Żłobki.....	39	74	94	107	Nurseries
w tym publiczne.....	39	47	48	51	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	7	5	4	4	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	20	29	39	Children's clubs
w tym publiczne.....	x	1	2	2	of which public
Miejsca ^a	2695	4207	4964	5616	Places ^a
w tym:					of which:
w żłobkach.....	2505	3771	4321	4768	in nurseries
w klubach dziecięcych.....	x	263	516	722	in children's clubs
Dzieci przebywające ^a (w ciągu roku) ..	5937	7624	8323	9351	Children staying ^a (during the year)
w tym:					of which:
w żłobkach.....	.	7024	7579	8276	in nurseries
w klubach dziecięcych.....	x	392	581	882	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych ^a na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	x	104,1	121,7	136,2	Places in nurseries and children's clubs ^a per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych ^a :					Children in nurseries and children's clubs ^a :
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	39,5	64,1	76,7	82,9	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	x	101,3	103,5	100,5	per 100 places

^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.

^a Including nursery wards.

TABLE 11 (166). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie residents				
O G Ó Ł E M	180	146	138	132	7967	6390	3671	3667	T O T A L
Opiekuńcze.....	151	110	110	104	6023	3928	2870	2803	General care
Specjalistyczne.....	29	24	17	18	1944	1811	449	552	Specialized
Pracy podwórkowej ...	x	3	1	-	x	114	24	-	Street work
W połączonych formach.....	x	9	10	10	x	537	328	312	In a combination of the forms

TABLE 12 (167). **WSPIERANIE RODZINY W 2017 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a :		Child-raising benefit ^a
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	159090	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	234748	average monthly number of children to which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1427945,7	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a :		Child-raising supplement ^a
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	3234	average monthly number of children to which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	19476,0	benefit payments in thous. zł

a W ramach programu "Rodzina 500+".

a Within the "Family 500+" programme.

TABL. 13 (168). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA** ^a
 Stan w dniu 31 XII
 FAMILY FOSTER CARE ^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2967	3023	2991	2973	Foster families
Spokrewnione	2499	1974	1970	1953	Related children ^b
dzieci ^b	3252	2590	2564	2539	
Niezawodowe	361	905	880	846	Non-professional foster families
dzieci ^b	525	1153	1096	1051	children ^b
Zawodowe ^c	107	144	141	138	Professional foster families ^c
dzieci ^b	343	370	349	344	children ^b
Rodzinne domy dziecka		26	29	36	Foster homes
dzieci ^d		156	174	224	children ^d

^a Od 2012 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. ^b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. - w wieku do 25 lat. ^c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. ^d W wieku do 25 lat.

^a Since 2012 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. ^b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. ^c Until 2011 professional, not related to the child foster families. ^d Up to the age of 25.

TABL. 14 (169). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA** ^a
 INSTITUTIONAL FOSTER CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	49	69	67	68	1225	1317	203 ^b	1170	147	93	82	126	Care and education centres
interwencyjne	2	3	3	3	46	84	71	70	-	-	-	-	intervention
rodzinne	13	20	18	19	102	150	134	141	5	11	14	10	family
socjalizacyjne	24	41	40	40	759	988	907	846	129	77	68	65	socialization
specjalistyczno-terapeutyczne .	-	1	2	2	-	6	15	15	-	4	-	41	specialist therapy
łącznie zadania placówek ^c	10	4	4	4	318	89	76	98	13	1	-	10	combining tasks of the centres ^c

^a Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 18. ^b W tym 110 wychowanków w wieku 0–3 lata i 93 w wieku 4–6 lat oraz 53 sieroty i 114 niepełnosprawnych. ^c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

^a See general notes to the chapter, item 18. ^b Of which 110 residents at age 0–3 and 93 at age 4–6, 53 orphans and 114 disabled. ^c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 15 (170). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA** ^a
 Stan w dniu 31 XII
 STATIONARY SOCIAL WELFARE ^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady	90	104	110	110	Homes and facilities
w tym filie	4	3	3	3	of which branches
Miejsca:					Places:
ogółem	7392	7983	8189	8182	total
na 10 tys. ludności	29,1	32,0	32,9	33,0	per 10 thous. population

^a Łącznie ze środowiskowym domem samopomocy.

^a Including community self-help home.

TABL. 15 (171). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA ^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 STATIONARY SOCIAL WELFARE ^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkańcy:					Residents:
ogółem.....	7201	7609	7827	7836	total
w tym:					of which:
kobiety.....	3390	3507	3700	3613	women
do lat 18.....	190	163	136	93	to age 18
umieszczeni w ciągu roku.....	2515	3002	2254	2618	placed within during the year
na 10 tys. ludności.....	28,3	30,5	31,5	31,6	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie.....	618	190	234	273	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowym domem samopomocy.
 a Including community self-help home.

TABL. 16 (172). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
 Stan w dniu 31 XII
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES ^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii), w których mogą przebywać ^b :					Homes and facilities (excluding branches) in which may be ^b :
Osoby w podeszłym wieku.....	21	30	39	36	Aged persons
Przewlekłe somatycznie chorzy.....	20	24	25	25	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie.....	8	6	7	7	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie.....	6	3	3	2	Children and young mentally retarded
Przewlekłe psychicznie chorzy.....	18	20	18	20	Chronically mentally ill
Niepełnosprawni fizycznie.....	-	1	-	4	Physically handicapped
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży.....	2	2	2	1	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni.....	16	21	20	21	Homeless
Inne osoby.....	-	2	2	2	Other persons
Mieszkańcy domów i zakładów ^c dla:					Residents of homes and facilities ^c for:
osób w podeszłym wieku.....	1316	1445	1683	1625	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych.....	1892	2100	2109	2096	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.....	636	509	518	717	mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.....	290	274	269	90	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych.....	2088	2123	2088	2204	chronically mentally ill

a Łącznie ze środowiskowym domem samopomocy. b W podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help home. b Facilities may be shown several times, because one facility may be designed for several groups of residents. c Including branches.

TABL. 16 (172). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
 STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS

(cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Mieszkańcy domów i zakładów ^c dla (dok.):					Residents of homes and facilities ^c for (cont.):
niepełnosprawnych fizycznie	-	5	-	88	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	60	77	86	60	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomnych	919	1026	1024	915	homeless
innych osób	-	50	50	41	other persons

a Łącznie ze środowiskowym domem samopomocy. b W podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help home. b Facilities may be shown several times, because one facility may be designed for several groups of residents. c Including branches.

TABL. 17 (173). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
 SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thous. zł	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....			T O T A L
2010	138745	256582,5	
2015	115249	248477,8	
2016	106549	251574,0	
2017	95474	244823,7	
Pomoc pieniężna	98170	191294,7	Financial assistance
w tym:			of which:
Zasilek stały	16126	79701,1	Permanent benefit
Zasilek okresowy	29232	55299,0	Temporary benefit
Zasilek celowy	52081	53502,2	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki.....	101	345,3	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	40358	53529,0	Non-financial assistance
w tym:			of which:
Schronienie.....	694	2317,5	Shelter
Posilek	31785	18093,2	Meals
Ubranie	14	4,3	Clothing
Sprawienie pogrzebu.....	485	1497,0	Funeral allowance
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	7319	31592,9	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie.....	51	21,4	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 20. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
 Ź r ó ł o: dane Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego.

a See general notes to the chapter, item 20. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.
 S o u r c e: data of Łódzkie Voivodship Office.

Uwagi metodologiczne

Kultura

1. Dane dotyczące **bibliotek** oparte są na sprawozdawczości rocznej. Kategoria biblioteki instytucji naukowych obejmuje działalność Biblioteki Narodowej, bibliotek Polskiej Akademii Nauk i jej placówek, bibliotek szkół wyższych i jednostek badawczo-rozwojowych oraz innych bibliotek, którym na mocy ustawy z dnia 27 VI 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539) nadano status biblioteki naukowej. Do grupy tej zaliczono również biblioteki fachowe towarzystw naukowych. Natomiast dane o naukowych bibliotekach publicznych i pedagogicznych ujęto odpowiednio w bibliotekach publicznych i pedagogicznych. Dane dotyczące bibliotek zakładów pracy nie obejmują bibliotek beletrystycznych.

2. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

3. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

4. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia na zewnątrz.

5. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

6. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** oraz **przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

– działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,

Methodological notes

Culture

1. Information concerning **libraries** is based on annual reporting data. The category libraries of scientific institutions includes the activity of the National Library, libraries of the Polish Academy of Science and its branches, libraries of higher education institutions and research-development units as well as other libraries which, on the basis of the Act on Libraries, dated 27 VI 1997 (Journal of Laws No. 85, item 539), were granted the status of a scientific library. Professional libraries of scientific societies are also included in this group. However, data concerning scientific public and pedagogical libraries were included respectively in public and pedagogical libraries. Data concerning workplace libraries do not include belletristic libraries.

2. **A book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while **a pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

3. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

4. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

5. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

6. Information regarding **theatres** and **music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, distinguished in terms of their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi),
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chó-rów**,
- działalność rozrywkową estradową.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Wśród kin stałych wyróżnia się:

- minipleksy – posiadające od 3 do 7 sal,
- multipleksy – posiadające 8 sal i więcej.

Do kin na wsi zalicza się również mini- i multipleksy otwierane w centrach handlowych zlokalizowanych na obrzeżach dużych miast.

8. Dane dotyczące **radiofonii i telewizji publicznej** obejmują jednostki wchodzące w skład Polskiego Radia S.A. i Telewizji Polskiej S.A., a działalność ich reguluje ustawa z dnia 29 XII 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. 2017, poz. 1414, z późniejszymi zmianami); działalność ta nie wymaga koncesji Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

9. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających — na mocy szczególnych przepisów — z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin **turystyka** — zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. — oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas),
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**,
- entertainment activities.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital).

Among fixed cinemas one can distinguish:

- miniplexes – equipped with 3 to 7 screens,
- multiplexes — equipped with 8 screens and more.

Cinemas in rural areas include also mini- and multiplexes opened in shopping centres located on outskirts of large cities.

8. Data concerning public **radio and television** include entities comprising Polskie Radio S.A. and Telewizja Polska S.A., the activity of which is regulated by the Law on Radio and television, dated 29 XII 1992 (Journal of Laws 2017, item 1414) with later amendments; this activity does not require a licence from the National Broadcasting Council.

9. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. Term **tourism**, in accordance with the Regulation (EU) No.692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term “tourism” are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence ,
- one-day visitors, i.e., persons who did not spend the night at the place visited.

2. Baza noclegowa turystyki – dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościnie) oraz obiekty w trakcie kategoryzacji,
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hostele, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych** turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Dane o **miejscach noclegowych** wykazano według stanu w dniu 31 VII; dotyczą miejsc całorocznych i sezonowych.

5. Turysty zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi – jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

7. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Poczynając od 2002 r. informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns) as well as other hotel facilities during categorization,
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily inactive due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of beds** for tourists.

4. Data on **number of beds** are presented as of 31 VII; these data concern whole year's and seasonal places.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

7. Catering establishments in collective tourists accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Since 2002 information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity,

dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

3. W tabl. 18 w kategorii **ćwiczących** jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia kilka dyscyplin sportu. W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych dyscyplin sportowych stosuje się różne granice wieku.

W kategorii **trenerów i instruktorów** sportowych jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli prowadzi zajęcia w kilku dyscyplinach sportu.

and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

3. In tabl. 18 in the categories **persons practicing sports**, one person may be indicated more than once, depending upon the number of disciplines practiced. Persons exercising are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual disciplines.

In the categories **coaches and sports instructors**, one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports disciplines taught.

Kultura
 Culture

 TABL. 1 (173). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
 BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	843	1043	1125	1205	TITLES TOTAL
Wydawnictwa naukowe.....	421	428	395	477	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	42	32	26	36	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	19	45	28	33	Professional publications
Podręczniki szkolne	2	12	5	6	School textbooks
Wydawnictwa popularne	161	267	298	304	Popular science
Literatura piękna	198	259	373	349	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	109	131	236	167	of which for children and youth

^a Według miejsca wydania.
 Ź r ó d ł o: Biblioteka Narodowa.
^a According to published place.
 S o u r c e: Nation Library.

 TABL. 2 (174). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
 NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	289	258	271	273	TOTAL
ukazujące się:					published as specified:
W tygodniu:					Weekly:
1 raz	26	23	33	29	once
2-6 razy.....	2	1	1	1	2-6 times
W miesiącu:					Monthly:
1 raz	46	39	39	32	once
2-3 razy.....	4	8	9	9	2-3 times
1 raz:					Once:
na 2 miesiące	16	22	22	24	bimonthly
w kwartale.....	73	68	76	67	quarterly
w półroczu	24	18	21	19	half-yearly
w roku	53	28	25	38	yearly
Nieregularnie	45	51	45	54	Irregularly

^a Według miejsca wydania.
 Ź r ó d ł o: Biblioteka Narodowa.
^a According to published place.
 S o u r c e: National Library.

TABL. 3 (175). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	559	530	517	512	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	366	340	330	325	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	62	60	60	59	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	25	20	20	17	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	8948,2	8518,1	8393,2	8274,3	Collection (as of 31 XII) in thous. vol.
w tym na wsi	3631,5	3369,9	3311,8	3295,7	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	413,6	385,6	374,9	364,9	Borrowers ^a in thous.
w tym na wsi	100,2	92,4	90,5	89,3	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach wol.	7949,5	7766,4	7638,4	7290,2	in thousand vol.
w tym na wsi	1752,1	1681,4	1658,8	1554,4	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	19,2	20,1	20,4	20,0	per borrower in vol.
w tym na wsi	17,5	18,2	18,3	17,4	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2013 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W latach, 2010, bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; since 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In, 2010, excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (176). **MUZEJA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	Muzealia ^a w tys. Museum exhibits ^a in thous.	Wystawy czasowe Temporary exhibitions		Zwiedzający w tys. Visitors in thous.		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym młodzież szkolna ^d of which primary and secondary school students ^d	własne ^b own ^b	obce ^c exterior ^c	
OGÓŁEM							TOTAL
2010	46	715,7	206	125	709,9	213,8	
2015	51	814,9	272	140	1115,0	227,6	
2016	49	808,6	242	115	996,9	226,8	
2017	51	980,1	259	88	988,9	207,8	
Archeologiczne.....	1	286,1	3	1	25,4	10,4	Archeological
Artystyczne.....	6	16,3	27	5	329,8	56,6	Art
Etnograficzne.....	1	1,6	-	-	2,7	1,1	Ethnographic
Geologiczne.....	1	1,4	-	-	0,5	0,5	Geological
Historyczne.....	9	121,6	71	16	108,3	22,0	Historical
Interdyscyplinarne.....	4	109,6	34	5	152,7	13,2	Interdisciplinary
Martyrologiczne.....	3	62,5	12	1	97,1	37,0	Martyrological
Przyrodnicze.....	1	105,0	-	-	-	-	Natural history
Regionalne.....	13	230,6	82	50	101,1	39,4	Regional
Skansenowskie.....	2	29,9	14	6	41,4	4,6	Skansen museum
Techniki i nauki.....	2	0,9	2	-	18,5	6,0	Technical and scientific
Wnętrz.....	3	1,6	8	-	95,4	8,2	Interior design
Inne.....	4	13,0	6	4	16,0	8,8	Other

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 XII. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (177). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII).....	7	3	4	7	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny.....	1	1	1	2	Zoological Garden
Ogród botaniczny.....	1	1	1	1	Botanical Garden
Inne.....	5	1	2	4	Others
Zwiedzający w tys.	420,8	454,7	505,3	432,3	Visitors in thous.
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach ..	27,7	14,0	5,5	12,9	of which primary and secondary schools students visiting in groups
Ogród zoologiczny.....	209,9	295,1	283,1	238,3	Zoological Garden
Ogród botaniczny.....	155,6	157,5	194,1	164,6	Botanical Garden
Inne.....	55,2	2,1	28,0	29,4	Others

TABL. 6 (178). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	46	41	41	40	28	12	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	493	447	428	468	366	102	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy.....	9	23	11	21	18	3	of which foreign
Ekspozycje ^a	521	460	455	478	371	107	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	176,8	230,7	197,1	176,6	155,0	21,6	Visitors in thous.

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 7 (179). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institu- tions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedsta- wienia i koncerty ^b Perfor- mances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION	
TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE	2010	10	3939	3553	603,0	THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS
	2015	10	4894	2652	560,8	
	2016	9	4964	2373	553,6	
	2017	10	4893	2987	645,2	
Teatry dramatyczne.....	7	2209	2345	342,0	Dramatic theatres	
dramatyczne.....	4	1803	1337	246,1		dramatic
lalkowe.....	3	406	1008	78,1		puppet
Teatry muzyczne.....	2	1927	252	171,6	Music theatres	
opery.....	1	1074	121	93,6	operas	
operetki.....	1	853	131	78,1	operettas	
Filharmonie.....	1	757	351	107,2	Philharmonic halls	
PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE	2010	2	x	169	ENTERTAINMENT ENTERPRISES	
	2015	2	x	114		25,3
	2016	3	x	86		31,0
	2017	3	x	161		108,9

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą przedstawień i koncertów na terenie województwa (bez względu na miejsce siedziby instytucji), łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 XII. b Data concern performances and concerts in voivodship area (regardless of the seat of institution), including outdoor events.

TABL. 8 (180). CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE
 Stan w dniu 31 XII
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS, COMMUNITY CENTRES
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban	wieś rural areas	
Instytucje	238	187	197	203	85	118	Institutions
centra kultury	-	13	16	23	11	12	centre of culture
domy kultury	52	40	41	44	28	16	cultural establishments
ośrodki kultury	104	94	94	91	32	59	cultural centres
kluby	13	13	13	12	11	1	clubs
świetlice	69	27	33	33	3	30	community centres
Pracownie specjalistyczne	335	366	413	441	277	164	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku).....	13494	14663	12846	14919	10825	4094	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1603,6	1607,2	1545,0	1639,4	1270,3	369,1	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	433	364	388	327	249	78	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku).....	6862	16895	13796	5674	3979	1695	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	3166	7823	8503	3504	2175	1329	of primary and secondary school pupils and students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne .	1255	968	1043	1110	706	404	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	18721	16638	17887	18158	11496	6662	Members of artistic groups (ensembles)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	10641	11294	12418	12819	8706	4113	of which primary and secondary school pupils and students ^b
Koła (kluby/sekcje).....	764	1192	1483	1659	1074	585	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji).....	22841	31815	34975	36319	24733	11586	Members of groups (clubs/sections)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5977	12766	13424	14199	9643	4556	of which primary and secondary school pupils and students ^a

a W latach 2005-2014 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b Do 2013 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

a In 2005-2014 presented among cultural establishments or cultural centres. b Until 2013 children and youth below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (181). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	23	21	24 ^a	24 ^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	22	21	24	24	of which urban areas
w tym multiplexy	2	3	3	3	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII)	58	66	74	73	Screens in fixed cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	57	66	74	73	of which urban areas
w tym multiplexy	25	34	35	34	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,8	12,7	14,0	13,5	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	11,5	12,7	14,0	13,5	in thous.
w tym multiplexy	4,8	6,7	6,7	6,2	of which urban areas
of which multiplexes					
Seanse:					Screenings:
w tysiącach	79,4	93,8	109,2	116,4	in thousand
w tym miasta	79,4	93,8	109,2	116,4	of which urban areas
w tym multiplexy	45,5	55,1	62,4	62,5	of which multiplexes
na 1 kino w tys.	3,5	4,1	4,6	4,9	per cinema in thous.
Widzowie:					Audience:
w tysiącach	2138,8	2367,8	2878,7	3320,8	in thousand
w tym miasta	2138,5	2367,8	2878,7	3320,8	of which urban areas
w tym multiplexy	1482,0	1440,6	1775,6	1979,1	of which multiplexes
na 1 kino w tys.	93,0	112,8	119,9	138,4	per cinema in thous.
na 1 seans	26,9	25,2	26,0	29,0	per screening

a W tym 5 miniplexów.

a Of which 5 miniplex cinemas.

TABL. 10 (182). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	367578	347027	322247	303559	T O T A L
Na 1000 ludności	145	139	130	123	Per 1000 population

Ź r ó d ł o: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

S o u r c e: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (183). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	529,1	524,6	522,6	523,5	208	210	210	211	Radio subscribers
miasta	397,1	393,6	391,5	391,5	244	250	250	252	urban areas
wieś	132,0	131,3	131,1	132,0	144	142	142	143	rural areas
Abonenci telewizyjni	510,0	503,2	501,1	502,1	201	202	202	203	Television subscribers
miasta	382,3	376,7	374,5	374,6	235	239	240	241	urban areas
wieś	127,7	126,5	126,6	127,5	139	137	137	138	rural areas

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

S o u r c e: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 12 (184). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**^a
 TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016 ^b	2017	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	289	352	357	337	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	249	319	314	292	of which open all year
Obiekty hotelowe.....	182	206	204	195	Hotels and similar facilities
hotele.....	86	113	113	113	hotels
motele.....	12	11	11	9	motels
pensjonaty.....	3	3	3	3	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	81	79	77	70	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	107	146	153	142	Other facilities
domy wycieczkowe.....	6	5	5	5	excursion hostels
schroniska.....	1	1	-	-	shelters
schroniska młodzieżowe.....	11	9	8	8	youth shelters
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe.....	7	5	5	5	hostels
kempingi.....	1	-	-	-	camping sites
pola biwakowe.....	4	6	4	3	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	11	11	12	14	holiday centres
ośrodki kolonijne.....	2	1	2	2	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-					
-wypoczynkowe.....	21	22	21	19	training-recreational centres
zespoły domków turysty-					
cznych ^c	17	11	12	12	complexes of tourist
hostele.....	3	10	11	10	cottages ^c
pokoje gościnne.....	.	28	35	29	hostels
kwatery agroturystyczne.....	.	24	26	22	rooms for rent
domy pracy twórczej.....	1	1	1	1	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	29	17	16	17	creative art centres
					miscellaneous facilities
Miejsca noclegowe					Number of beds
(stan w dniu 31 VII).....	19981	23128	23186	22210	(as of 31 VII)
w tym całoroczne.....	16046	20143	20134	18813	of which open all year
Obiekty hotelowe.....	12043	14668	14704	14013	Hotels and similar facilities
hotele.....	8616	11179	11169	10801	hotels
motele.....	339	319	330	261	motels
pensjonaty.....	59	82	84	89	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	3029	3088	3121	2862	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	7938	8460	8482	8197	Other facilities
domy wycieczkowe.....	525	317	368	351	excursion hostels
schroniska.....	45	35	-	-	shelters
schroniska młodzieżowe.....	541	443	364	350	youth shelters
w tym szkolne schroniska					of which school youth
młodzieżowe.....	324	222	199	197	hostels
kempingi.....	400	-	-	-	camping sites
pola biwakowe.....	367	660	380	180	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	1090	1163	1289	1415	holiday centres
ośrodki kolonijne.....	195	75	165	165	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-					
-wypoczynkowe.....	1667	1674	1693	1620	training-recreational centres
zespoły domków turysty-					
cznych ^c	1385	1257	1175	1239	complexes of tourist
hostele.....	49	557	600	556	cottages ^c
pokoje gościnne.....	.	517	690	620	hostels
kwatery agroturystyczne.....	.	381	473	459	rooms for rent
domy pracy twórczej.....	36	36	36	36	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	1638	1345	1249	1206	creative art centres
					miscellaneous facilities

a W latach 2005 i 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli; od 2014 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2005 and 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 — hostels; in 2014 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (184). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI^a (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016 ^b	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów.....	993675	1281092	1264278	1307739	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	113670	199712	175063	189561	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe.....	769028	1068532	1055654	1078345	Hotels and similar facilities
hotele	596900	892250	888163	919226	hotels
motele	24908	22459	22847	19142	motels
pensjonaty	1287	3062	2578	1943	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	145933	150761	142066	138034	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	224647	212560	208624	229394	Other facilities
domy wycieczkowe.....	19120	11000	10860	8900	excursion hostels
schroniska	22393				shelters
schroniska młodzieżowe		17224	15130	14218	youth shelters
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	6590	3778	2579	2604	of which school youth hostels
kempingi	2820	-	-	-	camping sites
pola biwakowe	977	1104	786	654	tent camp sites
ośrodki wczasowe	31456				holiday centres
ośrodki kolonijne.....		22462	28386	25953	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	61090	52325	45148	48520	training-recreational centres
zespoły domków turysty- cznych ^c	43908	20217	21514	23852	complexes of tourist cottages ^c
hostele	3616	34125	29058	29130	hostels
pokoje gościnne.....	.	13465	16059	11856	rooms for rent
kwatery agroturystyczne.....	.	3109	2783	2483	agrotourism lodgings
domy pracy twórczej.....	39267				creative art centres
inne obiekty		37529	38900	63828	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	1959656	2302010	2327067	2342874	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	271843	367598	344725	364930	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe.....	1313423	1662002	1690758	1720819	Hotels and similar facilities
hotele	954805	1361874	1393671	1423625	hotels
motele	36420	35319	35446	28190	motels
pensjonaty	2050	5036	4037	2600	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	320148	259773	257604	266404	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	646233	640008	636309	622055	Other facilities
domy wycieczkowe.....	79273	33977	36327	27581	excursion hostels
schroniska	47731				shelters
schroniska młodzieżowe		26116	30979	29357	youth shelters
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	18433	9535	8661	8230	of which school youth hostels
kempingi	6240	-	-	-	camping sites
pola biwakowe	2660	5976	3885	3929	tent camp sites
ośrodki wczasowe	86784				holiday centres
ośrodki kolonijne.....		65570	87932	84489	holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe	161301	137619	123480	125897	training-recreational centres
zespoły domków turysty- cznych ^c	104181	66974	63058	66074	complexes of tourist cottages ^c
hostele	6358	78200	61617	59494	hostels
pokoje gościnne.....	.	37431	40311	36654	rooms for rent
kwatery agroturystyczne.....	.	10503	8439	12264	agrotourism lodgings
domy pracy twórczej.....					creative art centres
inne obiekty	151705	126313	180281	176316	miscellaneous facilities

a W roku 2010 bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2014 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2014 concern establishments possessing 10 and more bed places. b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (185). **TURYSŃCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016 ^b	2017	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	113670	199712	175063	189561	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe.....	104428	181327	162724	177243	Hotels and similar facilities
hotele.....	88698	160660	143772	160039	hotels
motele.....	4796	1098	4801	3948	motels
pensjonaty.....	61	40	86	19	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	10873	16529	14065	13237	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	9242	18385	12339	12318	Other facilities
domy wycieczkowe	630	496	516	610	excursion hostels
schroniska	} 1335	1093	827	823	shelters
schroniska młodzieżowe					youth shelters
w tym szkolne schroniska młodzieżowe.....	426	362	249	169	of which school youth hostels
kempingi	553	-	-	-	camping sites
pola biwakowe.....	35	73	197	-	tent camp sites
ośrodki wczasowe	} 34	-	-	27	holiday centres
ośrodki kolonijne					holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3998	555	472	372	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	289	250	29	2	complexes of tourist cottages ^c
hostele.....	67	11690	5831	6933	hostels
pokoje gościnne	2098	1535	514	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	44	59	48	agrotourism lodgings
domy pracy twórczej	} 2301	2086	2873	2989	creative art centres
inne obiekty					miscellaneous facilities
Udzielone noclegi.....	271843	367598	344725	364930	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe.....	245051	311520	300416	315013	Hotels and similar facilities
hotele.....	187445	274350	258667	277522	hotels
motele.....	5727	5937	5823	5012	motels
pensjonaty.....	104	71	488	45	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	51775	31162	35438	32434	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	26792	56078	44311	49917	Other facilities
domy wycieczkowe	2463	1787	3226	3539	excursion hostels
schroniska	} 2998	2809	2957	2676	shelters
schroniska młodzieżowe					youth shelters
w tym szkolne schroniska młodzieżowe.....	1360	1079	1056	849	of which school youth hostels
kempingi	869	-	-	-	camping sites
pola biwakowe.....	72	125	236	-	tent camp sites
ośrodki wczasowe	} 45	-	-	106	holiday centres
ośrodki kolonijne					holiday youth centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	9121	1889	933	2010	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	345	493	29	4	complexes of tourist cottages ^c
hostele.....	73	34285	17205	20559	hostels
pokoje gościnne	3203	2907	4370	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	143	155	605	agrotourism lodgings
domy pracy twórczej	} 10806	11344	16663	16048	creative art centres
inne obiekty					miscellaneous facilities

^a W 2010 roku bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych; od 2014 dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a In 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2014 concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Data were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 14 (186). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe.....	30,4	31,1	31,7	33,1	38,2	39,3	41,5	44,0	Hotels and similar facilities
hotele.....	31,0	33,3	34,1	35,2	39,8	42,3	44,5	46,6	hotels
motele.....	30,1	29,6	28,4	27,4	33,3	30,4	31,3	32,8	motels
pensjonaty.....	11,9	15,7	13,1	8,4	17,9	18,4	18,3	13,2	boarding houses
inne obiekty hotelowe.....	29,1	23,5	23,7	26,1	33,8	27,8	30,5	34,2	other hotel facilities
Pozostałe obiekty ...	33,1 ^b	29,2	29,2	29,3	x	x	x	x	Other facilities

^a Patrz uwagi ogólne działu „Kultura. Turystyka. Sport – Turystyka”, ust. 6. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

^a See general notes to the chapter “Culture. Tourism. Sport – Tourism”, item 6. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

TABL. 15 (187). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a
As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restauracje Restaurants	Bary i kawiarnie Bars and coffee shops	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2010	145	129	48	30	TOTAL
2015	169	113	46	26	
2016	151	95	34	20	
2017	140	84	34	21	
Obiekty hotelowe.....	128	69	6	13	Hotels and similar facilities
hotele.....	97	52	2	7	hotels
motele.....	5	4	1	-	motels
inne obiekty hotelowe.....	26	13	3	6	other hotel facilities
Pozostałe obiekty.....	12	15	28	8	Other facilities
domy wycieczkowe.....	1	-	1	2	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	-	-	-	-	youth hostels
pola biwakowe.....	-	-	1	-	tent camp sites
ośrodki wczasowe.....	-	4	7	2	holiday centres
ośrodki szkoleniowo- -wypoczynkowe.....	4	4	6	1	training-recreational centres
domy pracy twórczej.....	-	-	1	-	creative arts centres
zespoły domków turysty- cznych ^b	2	1	-	2	complexes of tourist cottages ^b
hostele.....	-	-	-	-	hostels
pokoje gościnne.....	3	2	-	1	rooms for rent
kwatery agroturystyczne.	-	-	3	-	agrotourism lodgings
inne obiekty.....	1	3	5	-	miscellaneous facilities

^a Do 2011 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych w latach 2015 i 2016; dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Until 2011 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings; in 2015 and 2016 concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Including camping sites if they exist in the territory of the complexes tourist cottages.

TABL. 16 (188). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories				w trakcie kate- goryzacji in the process of the categori- sation	
		****	***	**	*		
OGÓŁEM ^a	2010	86	3	42	23	11	7
TOTAL ^a	2015	113	11	55	30	10	7
	2016	113	11	55	30	10	7
	2017	113	12	57	27	9	8
Pokoje ^a	2010	4690	854	2185	1205	270	176
Rooms ^a	2015	6009	1689	2608	1252	329	131
	2016	5948	1599	2648	1275	295	131
	2017	5782	1139	2786	1364	311	182
Miejsca noclegowe ^a ...	2010	8616	1653	3888	2159	541	375
Bed places ^a	2015	11179	3283	4669	2323	619	285
	2016	11169	3088	4879	2369	547	286
	2017	10801	2228	5069	2533	590	381
Korzystający z nocle- gów w tys.	2010	596,9	122,1	242,3	169,9	46,1	16,2
Tourists accommoda- ted in thous.	2015	892,2	291,0	336,1	197,2	58,2	9,7
	2016	888,2	281,8	343,2	196,7	56,6	9,8
	2017	919,2	256,2	389,3	199,1	55,7	18,9
w tym turyści zagra- niczni	2010	88,7	13,9	38,2	32,8	3,5	0,3
of which foreign	2015	160,6	64,1	42,5	48,9	4,3	0,8
tourists	2016	143,8	59,6	44,7	33,7	4,7	1,0
	2017	160,0	61,9	53,7	37,8	4,7	2,0
Stopień wykorzystania w %: Occupancy rate in %:							
miejsc noclegowych bed places	2010	31,0	33,4	27,6	34,6	44,8	16,0
	2015	33,3	37,3	30,5	32,1	47,7	14,5
	2016	34,1	39,1	30,8	33,0	47,8	15,7
	2017	35,2	39,7	32,5	34,8	45,9	23,4
pokoje	2010	39,8	44,6	36,4	42,9	48,3	24,5
rooms	2015	42,3	50,4	38,2	41,3	47,8	15,9
	2016	44,5	52,9	40,2	44,0	49,4	18,7
	2017	46,6	56,8	43,5	44,5	48,3	28,9

a Stan w dniu 31 VII.

a As of 31 VII.

Sport

Sport

TABLE 17 (189). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
 Stan w dniu 31 XII
 PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS					
Jednostki organizacyjne.....	486	587	566	218	Organizational entities
Członkowie.....	31913	33588	32179	9565	Members
Ćwiczący ^a	34936	34319	35181	10152	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE SPORTS CLUBS					
Jednostki organizacyjne.....	794	862	861	924	Organizational entities
Członkowie.....	53403	58592	56362	64909	Members
Ćwiczący.....	49539	53610	55764	62719	Persons practising sports
mężczyźni.....	36496	40473	41874	47034	males
kobiety.....	13043	13137	13890	15685	females
w wieku do 18 lat.....	34152	37818	38870	44301	aged up to 18
Sekcje sportowe.....	1539	1547	1537	1597	Sports sections
Trenerzy.....	679	730	881	1345	Coaches
Instruktorzy sportowi.....	1262	1403	1329	1231	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe.....	583	628	582	517	Other persons conducting sports activities

^a Dane szacunkowe.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Estimated data.

N o t e. data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABLE 18 (190). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R.**
 Stan w dniu 31 XII
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016
 As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU ^b	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS ^b
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Alpinizm.....	5	212	71	43	-	5	Mountaineering
Badminton.....	5	195	74	128	2	7	Badminton
Baseball.....	2	120	35	85	1	5	Baseball
Bilard.....	8	232	59	194	3	9	Billiards
Boks.....	18	307	28	123	8	11	Boxing
Brydż sportowy.....	7	206	36	80	1	6	Bridge
Fitness.....	9	156	141	59	2	6	Fitness
Gimnastyka artystyczna.....	3	126	126	124	4	5	Artistic gymnastics
Gimnastyka sportowa.....	4	140	80	140	10	2	Rhythmic gymnastics
Hokej na lodzie.....	2	37	-	21	2	1	Ice hockey
Hokej na trawie.....	4	229	149	176	3	8	Field hockey
Jeździectwo ^c	12	213	135	59	4	10	Equestrian sport ^c

^a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi. ^b Do 2009 r. określane jako dyscypliny sportu. ^c Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

^a Including Students Sports Clubs UKS and Religious Sports Clubs. ^b Until 2009 defined as disciplines. ^c A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 18 (190). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2017 (cont.)
As of 31 XII

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU ^b	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS ^b
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Judo.....	14	1571	368	1448	19	27	Judo
Ju-jitsu.....	7	99	24	42	3	4	Ju-jitsu
Kajakarstwo klasyczne...	3	97	20	47	3	11	Classic canoeing
Karate ^c	56	3994	1173	3242	30	107	Karate ^c
Karate tradycyjne.....	22	2227	628	1851	14	44	Traditional karate
Kendo.....	3	81	3	17	1	6	Kendo
Kolarstwo szosowe.....	16	317	95	242	11	9	Road cycling
Kolarstwo torowe.....	6	95	34	82	5	7	Track cycling
Koszykówka.....	74	2771	1263	2369	83	47	Basketball
Kreğlarstwo.....	2	48	23	33	-	2	Bowling
Kulturystryka i trójbój siłowy.....	22	473	56	97	9	16	Body-building and weight triathlon
Lekkoatletyka.....	93	3270	1479	2330	55	65	Athletics
Łucznictwo.....	6	203	87	149	10	2	Archery
Łyżwiarstwo figurowe.....	4	216	139	207	8	8	Figure skating
Łyżwiarstwo szybkie.....	4	288	173	284	7	13	Speed skating
Narciarstwo alpejskie.....	2	18	10	-	1	-	Alpine skiing
Narciarstwo klasyczne.....	1	8	2	2	-	1	Classic skiing
Pięciobój nowoczesny.....	3	104	52	103	3	3	3Modern pentathlon
Piłka nożna.....	476	26418	1794	18342	653	342	Football
Piłka nożna halowa (futsal).....	39	1086	118	468	19	14	Indoor football
Piłka ręczna.....	38	1648	548	1393	49	16	Handball
Piłka siatkowa.....	183	5624	2833	4397	111	116	Volleyball
Piłka siatkowa plażowa.....	11	376	235	302	6	12	Beach volleyball
Pływanie.....	41	2592	1151	2302	53	60	Swimming
Podnoszenie ciężarów.....	11	220	60	161	10	5	Weight lifting
Rugby.....	14	493	72	286	21	9	Rugby
Sport motorowy ^c	5	106	13	29	1	2	Motor sport ^c
Sport lotniczy ^c	6	216	25	42	-	22	Air sport ^c
Strzelectwo sportowe ^c	30	2303	179	229	17	56	Sport shooting ^c
Szachy.....	26	653	182	494	3	21	Chess
Szermierka.....	5	129	69	122	4	5	Fencing
Taekwon-do ^c	13	823	274	605	8	17	Taekwon-do ^c
Taniec sportowy.....	14	1086	978	1017	4	34	Dance sport
Tenis.....	25	728	276	571	11	21	Tennis
Tenis stołowy.....	78	1731	520	1229	16	49	Table tennis
Unihokej.....	17	303	143	298	1	9	Unihockey
Warcaby.....	11	217	89	159	1	6	Checkers
Zapasy ^c	25	973	235	759	33	12	Wrestling ^c
Żeglarstwo ^d	4	133	32	49	8	9	Sailing ^d

a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi. b Do 2009 r. określane jako dyscypliny sportu. c Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu). d Dotyczy żeglarstwa regatowego.

a Including Students Sports Clubs UKS and Religious Sports Clubs. b Until 2009 defined as disciplines. c A sports field (consists of number of related kinds of sports). d Concerns race sailing.

Uwagi metodologiczne

Nauka i technika

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze, eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się zgodnie z metodyką stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2017 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

1. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują :

Methodological notes

Science and technology

Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (including industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and development are presented in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 X 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2017 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

1. Information regarding research and development covers:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

- instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 572, z późniejszymi zmianami);
- instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 o instytutach badawczych (tekst jednolity DZ. U. 2018 poz.736);
- szkoły wyższe;
- pozostałe, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”.

2) **podmioty gospodarcze**, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

2. Do pracujących (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:

- pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
- pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe,

2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** — pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;

3) w kategorii **pozostały personel** — pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o pracujących (do 2015 r. zatrudnionych) dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o pracujących – personelu wewnętrznym (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w latach 2016 — 2017 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy,
- w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej

1) **dedicated research entities**, i. e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

- scientific institutes of the Polish Academy of Sciences; functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2016, item 572, as amended);
- research institutes functioning on the basis Research Institutes Act of 30 IV 2010 (consolidated text, Journal of Laws of 2018, item 736);
- higher education institutions;
- others, i. e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development” or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”.

2) **economic entities** which apart from their main activity perform or fund research and development.

2. Persons employed (up to 2015 employees) in R&D include:

1) **researchers (RSE)**:

- researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studies conducting R&D,
- researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D,

2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;

3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on persons employed (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i. e. in persons (table 2) and full-time equivalents (table 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) in the years 2016— 2017 covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- persons covered only employees under employment contracts,

jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

Od 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. **Od 2016 r. obejmują także m. in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok**, które do 2015 r. zaliczono do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze** obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydatkujące środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** — podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** — krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** — krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacje wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** — krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;
- 5) **zagranica** — wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje

2) full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.

Since 2016 persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in **external personnel**.

4. Expenditures on research and development include **intramural expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. **Since 2016 they have included also i. a. expenditures on intangible assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year**, which up to 2015 were included in current expenditures.

5. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:

- 1) **government sector** — entities of government and local self - government institutions sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;
- 2) **business enterprise sector** — national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private higher education institutions;
- 3) **higher education sector** — national higher education institutions and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** — entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding ecclesiastical academics;
- 5) **abroad** — only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union

i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac rozwojowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Działalność innowacyjna** obejmuje szereg działań o charakterze badawczym (naukowym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowywania i wdrażania (wprowadzania na rynek) nowych lub istotnie ulepszonych, w zakresie swoich cech i zastosowań, produktów (wyrobów, usług) — **innowacja produktowa** oraz zastosowania nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, a także z zakresu logistyki, zaopatrzenia, dystrybucji i wspierających procesy w przedsiębiorstwie — **innowacja procesowa**, przy czym produkty te i procesy są nowe przynajmniej z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa.

Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: badania naukowe i prace rozwojowe (B+R), zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw — patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania komputerowego, nakłady inwestycyjne na środki trwale niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe przygotowania do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych.

Produkt nowy jest to produkt (wyrób lub usługa), który różni się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczasowych.

Produkt istotnie ulepszony jest to produkt (wyrób lub usługa) już istniejący, który został znacząco udoskonolony poprzez zastosowanie nowych materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie produktu.

8. **Wynalazek podlegający opatentowaniu** — bez względu na dziedzinę techniki — jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

9. **Wzór użytkowy podlegający ochronie** jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania

institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.

6. Six main fields of science were listed in the chapter tables according to fields of research and development classification of OECD i. e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary, social sciences as well as humanities.

7. **Innovation activity** comprises many different scientific, technological, organizational, financial and commercial actions aimed at developing and implementing innovations. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and implementation (introduction on the market) of new or significantly improved products (goods and services) with regard to their features and applications — **product innovation** and applications of new or significantly improved production methods and those in the area of logistics, supply, distribution and methods supporting processes in enterprises — **process innovation** in which this products and processes are novel at least for the enterprise.

Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, acquisition of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights — patents, non-patented inventions, licenses, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of computer software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparations for the implementation of product and process innovations.

A **new product** is a product (good or service) that differs significantly in its characteristics or intended uses from the previous products.

A **significantly improved product** is an existing product (good or service) which has been significantly improved through the use of new materials, components and other characteristics that enhance the performance of this product.

8 A **patentable invention** — regardless of the field of technology — is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

9. An **utility model eligible for protection** — a new and useful solution of a technical character related to the shape, structure or assembly of an object of permanent form.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies)

technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o przedsiębiorstwach dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzętu komunikacyjnego.

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. **Handel elektroniczny prowadzony przez przedsiębiorstwa** polega na składaniu zamówienia (zakup) lub przyjmowaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia (sprzedaż) za pośrednictwem sklepu internetowego, formularzy elektronicznych na stronie internetowej przedsiębiorstwa, sieci extranet innego przedsiębiorstwa lub wiadomości typu EDI (wiadomości w uzgodnionej formie, np. EDIFACT, XML posiadające strukturę umożliwiającą ich automatyczne przetwarzanie). Nie uwzględnia się zamówień przyjmowanych lub składanych za pośrednictwem poczty elektronicznej.

usage conducted in the European Union according to a harmonised methodology.

2. Data on enterprises concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **E-commerce conducted by enterprise** type of trade where orders are received or sent via web shop, web forms on a enterprises' website, an extranet of another enterprise or via EDI-type messages (which means messages in an agreed format, e.g. EDIFACT, XML allowing their automatic processing), without the email messages typed manually.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (191). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. **PODMIOTY**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	111	237	281	278	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	36	41	49	37	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	3	3	3	3	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	10	8	8	7	research institutes
szkoły wyższe	12	9	9	8	higher education institutions
pozostałe	11	21	29	19	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	3	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	62	140	157	167	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	61	134	149	161	of which manufacturing
Budownictwo	-	#	3	#	Construction
Usługi ^a	49	93	118	108	Services ^a

B. **PRACUJĄCY** ^b
INTERNAL PERSONNEL ^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION	
	ogółem total			pracownicy naukowo-badawczy researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel other supporting staff		
w EPC in FTE								
OGÓŁEM	4491	5682	6053	5802	4663	645	494	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	3941	4144	4437	4059	3330	374	355	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	200	187	189	194	176	6	13	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze ..	720	960	821	793	472	221	99	research institutes
szkoły wyższe	2924	2786	3219	2878	2543	130	206	higher education institutions
pozostałe	97	212	207	194	139	18	38	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	468	1047	1013	1188	891	209	87	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	468	1034	996	1170	881	207	82	of which manufacturing
Budownictwo	-	#	#	#	#	#	#	Construction
Usługi ^a	4023	4587	4990	4553	3732	435	385	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U). b W latach 2010, 2015 – zatrudnieni.

a Concern other sections of activity (G-U). b In 2010, 2015 – paid employees.

TABL. 2 (192). **PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
 Stan w dniu 31 XII
 INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozosta- łym others
		wyższym higher					
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		innym others		
doktora habilito- wanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)						
OGÓŁEM	2010	7597	689	880	3237	2222	569
TOTAL	2015	8846	760	1136	2909	2990	1051
	2016	9556	783	1240	3130	3406	997
	2017	9942	736	1264	2987	3606	1349
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo..... of which R&D dedicated entities		7158	729	1256	2853	1778	542
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk..... scientific institutes of the Polish Academy of Sciences		223	#	#	104	57	6
instytuty badawcze..... research institutes		1011	42	65	204	429	271
szkoły wyższe		5673	656	1160	2509	1132	216
higher education institutions							
pozostałe		251	#	#	36	160	49
others							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		#	#	-	#	#	#
Przemysł		1956	#	6	#	1210	#
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing		1871	#	6	#	1152	#
Budownictwo		#	#	-	#	#	-
Construction							
Usługi ^c Services ^c		7911	734	1258	2916	2352	651

a W latach 2010, 2015 – zatrudnieni. c Obejmuje pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2010, 2015 – paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 3 (193). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
 GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
 (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne capital expenditures	
	razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which machinery, technical equipment ^b				
w mln zł		in mln zł						
OGÓŁEM	553,2	734,6	699,4	858,7	640,2	303,1	218,5	139,5
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo..... of which R&D dedicated entities	476,2	516,5	453,9	538,3	427,6	171,8	110,7	59,1
instytuty naukowe Polskiej Akade- mii Nauk	42,4	#	27,1	28,2	#	13,1	#	#
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	121,3	102,5	96,6	#	#	#	#	11,3
research institutes								
szkoły wyższe.....	296,9	301,6	294,7	#	#	#	#	26,1
higher education institutions								
pozostałe	15,5	#	35,6	69,0	47,7	17,0	21,3	#
others								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	#	#	#	#
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł	72,6	161,1	164,3	218,8	140,9	82,8	77,9	64,1
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	72,6	152,5	147,1	204,3	135,8	81,5	68,5	54,7
of which manufacturing								
Budownictwo	-	#	#	#	#	#	#	#
Construction								
Usługi ^c	480,5	566,7	527,2	630,8	493,0	215,7	137,8	73,7
Services ^c								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns „machinery, technical equipment and tools” as well as „transport equipment”. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4 (194). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R (ceny bieżące)**
 GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
 BY FIELD OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	553,2	699,4	858,7	T O T A L
Nauki przyrodnicze.....	144,2	112,6	#	Natural sciences
Nauki inżynieryjne i techniczne.....	175,5	269,0	323,7	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu ..	79,5	129,3	#	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	65,9	55,1	64,4	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne.....	56,3	89,7	91,5	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki.....	31,7	43,7	54,2	Humanities and the arts

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (195). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
 GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTOR (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M	553,2	699,4	858,7	T O T A L
sektor:				sector:
Rządowy	352,5	331,2	396,5	Government
Przedsiębiorstw	108,7	263,7	347,4	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego ..	35,9	67,0	63,7	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	0,7	2,1	2,0	Private non-profit
Zagranica	55,2	35,5	49,0	Abroad

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (196). **NAKLĄDY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwo- jowe Experimental develop- ment	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stoso- wane applied			
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2010	440,3	218,7	93,2	128,4	TOTAL
	2015	544,0	196,7	125,7	221,6	
	2016	566,8	218,5	116,3	231,9	
	2017	640,2	269,2	119,1	251,9	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		427,6	262,5	85,8	79,3	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Aka- demii Nauk		23,7	#	#	#	Scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		89,2	29,2	35,4	24,7	research institutes
szkoły wyższe		267,0	210,2	43,8	13,0	higher education institutions
pozostałe		47,7	#	#	#	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		#	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		140,9	4,0	16,8	120,2	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe ...		135,8	4,0	16,5	115,3	of which manufacturing
Budownictwo		#	#	#	#	Construction
Usługi^b		493,0	265,2	98,1	129,7	Services^b

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7 (197). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND
DEVELOPMENT
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	81,7	76,2	82,4	83,9	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	84,2	79,2	86,2	88,1	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Aka- demii Nauk	83,8	99,7	100,0	100,0	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	84,3	79,5	86,8	80,3	research institutes
szkoły wyższe	86,0	89,6	91,9	93,4	Higher education institutions
pozostałe	11,4	27,3	34,4	50,5	others
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	#	#	#	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	44,7	48,8	51,8	54,8	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	44,7	49,3	51,8	55,1	of which manufacturing
Budownictwo	-	#	-	#	Construction
Usługi^a	84,2	78,9	85,4	86,9	Services^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 8 (198). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE ^a W 2017 R.**
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2015-2017 Products – in % – introduced into the market during 2015-2017			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub istotnie ulepszone of which new or significantly improved product		w tym ek- sport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsię- biorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	7,3	2,4	4,9	4,5
TOTAL				
sektor publiczny	6,6	6,5	0,0	0,9
public sector				
sektor prywatny	7,3	2,3	5,0	4,6
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	9,2	3,0	6,2	5,7
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	0,6	0,2	0,3	0,2
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	3,1	2,0	1,1	0,8
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	4,1	1,8	2,3	2,0
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2,0	0,7	1,4	0,4
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	27,2	10,9	16,3	1,3
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	6,9	1,3	5,6	4,4
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	7,6	0,2	7,5	0,9
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	1,8	1,4	0,4	0,8
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3,0	1,4	1,5	2,6
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja urządzeń elektrycznych	48,0	1,0	47,0	40,1
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3,9	3,0	0,8	0,1
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	24,4	22,9	1,5	8,3

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2015-2017.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices; apply to products introduced into the market during 2015-2017.

TABL. 9 (199). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2015–2017**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2015–2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w latach 2015–2017 w % ogółu przedsiębiorstw Industrial enterprises, which introduced product or process innovation during 2015–2017 in % of total enterprises			
	ogółem grand total	nowe lub istotnie ulepszone produkty new or significantly improved product		nowe lub istotnie ulepszone procesy new or significantly improved processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
O G Ó Ł E M	36,6	24,4	13,1	30,0
T O T A L				
sektor publiczny	34,2	5,3	2,6	34,2
public sector				
sektor prywatny	36,8	25,6	13,8	29,8
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	37,2	26,4	14,2	30,1
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	22,8	13,9	7,9	17,8
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	40,0	28,3	15,0	26,7
Manufacture of textiles				
Produkcja odzieży	22,8	14,0	8,8	15,8
Manufacture of wearing apparel				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	38,9	33,3	11,1	33,3
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	60,0	60,0	10,0	60,0
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	40,0	32,7	9,1	29,1
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	38,7	29,0	16,1	25,8
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	41,5	20,8	13,2	41,5
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych ..	58,3	50,0	50,0	58,3
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	85,7	66,7	47,6	71,4
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	48,1	44,4	29,6	37,0
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze ^Δ	52,4	33,3	28,6	52,4
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (200). **NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE** ^a (ceny bieżące)
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures					
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing nowych bądź istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)	oprogramowania of the software			
		w tys. zł		in thous. zł			
OGÓŁEM 2010	#	177887	21388	12394	2443205	2267	61448
TOTAL 2015	#	151398	10200	6206	#	#	#
2016	#	136094	7533	5976	1965806	8769	#
2017	4456292	161468	#	15269	#	#	#
w tym: of which:							
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	1340135	145677	#	14725	838568	#	#
w tym: of which:							
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	47515	2192	#	#	42574	#	#
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	36252	1481	#	132	#	#	#
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	903	#	-	-	#	#	#
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	27205	4918	#	#	#	#	2888
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ Manufacture of pharmaceutical products ^Δ	#	29195	#	#	-	#	#

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 10 (200). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures						
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup on the acquisition		oprogramowania of the software	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^e capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^e	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	na marketing dotyczący nowych bądź istotnie ulepszonych produktów on the marketing for new or significantly improved products
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)					
w tys. zł in thous. zł								
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)								
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	112420	6909	-	944	74974	#	#	
Manufacture of rubber and plastic products								
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	50878	13559	#	221	#	-	#	
Manufacture of other non-metallic mineral products								
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	#	8568	#	#	#	#	#	
Manufacture of metal products ^Δ								
Produkcja urządzeń elektrycznych	#	21429	#	#	#	201	253	
Manufacture of electrical equipment								
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	16783	5265	-	1147	#	#	#	
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.								
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	#	9850	#	#	#	258	#	
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers								
Produkcja mebli.....	6050	433	#	-	#	-	-	
Manufacture of furniture								

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Dane łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures. ^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (201). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Źródła finansowania Source of funds				
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re- payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b	
w tys. zł in thous. zł						
OGÓŁEM	2010	#	1998351	44968	54730	701124
TOTAL	2015	#	1672216	29319	123402	3619457
	2016	#	2067830	10401	80601	#
	2017	4456292	2337471	38214	#	2000305
w tym of which						
Przetwórstwo przemysłowe		1340135	1206134	29311	51832	52858
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		47515	30286	#	3987	#
Manufacture of food products						
Produkcja wyrobów tekstylnych		36252	13587	5332	16694	638
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży		903	903	-	-	-
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....		27205	18487	-	-	8719
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ		#	#	-	-	-
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		112420	#	-	#	-
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		50878	42877	#	#	-
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja urządzeń elektrycznych		#	#	1856	#	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		16783	#	4855	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ		#	#	#	#	8895
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe i pozostałe środki.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b The others consist of budget funds and other resources.

TABL. 12 (202). **WYNAZAKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	212	243	307	280	patent applications
udzielone patenty	94	152	218	199	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	56	44	81	56	utility model applications
udzielone prawa ochronne	23	24	36	44	rights of protection granted

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (203). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	97,8	92,9	91,8	94,2	Computers ^b
Dostęp do Internetu	96,6	91,1	91,2	93,7	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	66,1	90,8	91,0	93,7	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	16,2	58,1	60,2	66,8	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	62,9	63,8	63,2	65,4	Own Website

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2011 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. ^c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2011 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes. ^c Since year 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (204). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	91,5	91,0	93,7	92,8	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	8,7	13,6	15,0	13,1	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	12,0	29,9	30,6	31,9	Enterprises which sent orders via computer networks

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises with more than 9 persons employed.

Uwagi metodologiczne

1. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych,
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania. Ceny towarów i usług notowane były w 2017 r. raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

2. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1500 w 2017 r.).

Wskaźniki cen towarów i usług **konsumpcyjnych** obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby Zharmonizowanych Wskaźników Cen Konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Methodological notes

1. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services,
- non-consumer goods and services purchased for production and investment purposes, mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of goods and services are the following quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of goods and services were collected in 2017 once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations were conducted two times a month.

Annual prices have been calculated as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods which have been compiled as the means weighted by shares of purchases made by population in particular months.

2. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1500 in 2017).

Price indices of **consumer** goods and services have been calculated applying the system of weights from the year preceding the one under the survey.

Weight systems at the country-wide level were based on the structure of household expenditure (excluding own consumption) on purchasing consumer goods and services, derived from the household budget survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers. Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (205). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100		previous year =100		
O G Ó Ł E M	102,8	98,8	99,4	102,1	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,1	98,2	100,8	104,8	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,8	100,6	101,1	101,8	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	97,4	94,5	94,5	94,1	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,8	100,2	99,7	101,9	Dwelling
Zdrowie	102,6	101,9	99,0	101,1	Health
Transport	107,5	90,6	95,0	103,9	Transport
Rekreacja i kultura	97,8	100,6	98,4	101,3	Recreation and culture
Edukacja	103,7	100,5	100,5	101,7	Education

TABL. 2 (206). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ryż — za 1 kg	3,77	3,51	3,54	3,60	Rice — per kg
Chleb pszenno-żytni — za 0,5 kg	1,99	2,22	2,25	2,26	Wheat-rye bread — per 0,5 kg
Makaron jajeczny — za 400 g	3,62	3,58	3,66	3,57	Egg pasta — per 400 g
Mąka pszenna — za 1 kg	1,92	2,60	2,51	2,57	Wheat flour — per kg
Mięso wołowe z kością (roastbeef) — za 1 kg	18,95	23,68	23,71	24,69	Beef meat, bone-in (roast beef) — per kg
Mięso wieprzowe bez kości - schab środkowy (do 2016 r. — z kością) — za 1 kg	14,32	13,74	14,12	18,48	Pork meat, boneless - centre loin (until 2016 – bone in) — per kg
Kurczęta patroszone — za 1 kg	6,27	6,88	6,85	6,88	Disembowelled chicken — per kg
Szynka wieprzowa gotowana — za 1 kg	20,58	23,73	23,94	26,51	Pork ham, boiled — per kg
Kiełbasa wędzona — za 1 kg	14,53	16,74	16,69	16,90	Smoked sausage — per kg
Filety z morszczuka mrożone — za 1 kg	17,71	21,95	22,51	22,46	Fillets of hake, frozen — per kg
Karp świeży — za 1 kg	13,70	14,26	14,64	15,49	Fresh carp — per kg
Śledź solony odgłowiony — za 1 kg	8,69	11,75	11,83	12,54	Salted herring, headless — per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3—3,5%, sterylizowane — za 1 l	2,63	2,81	2,66	2,70	Cows' milk, fat content 3—3,5%, sterilized — per l
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% — za 200 g ^a	1,30	1,65	1,53	1,68	Sour cream, fat content 18% — per 200 g ^a
Ser twarogowy półtłusty — za 1 kg...	12,06	13,25	13,04	13,24	Semi-fat cottage cheese — per kg
Ser dojrzewający — za 1 kg	16,64	17,64	16,77	20,37	Ripening cheese — per kg
Jaja kurze świeże — za 1 szt.	0,46	0,52	0,50	0,56	hen eggs, fresh — per piece

a W latach 2010 – za 200 ml.

a In 2010 – per 200 ml.

TABLE 2 (206). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% — za 200 g	4,15	3,98	4,11	5,65	Fresh butter, fat content 82,5% — per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej — za 1 l	6,08	5,89	5,83	6,11	Rape-oil, domestic production — per l
Pomarańcze — za 1 kg	5,91	5,65	5,95	6,47	Oranges — per kg
Jabłka ^a — za 1 kg	2,39	2,35	2,27	2,72	Apples ^a — per kg
Buraki ^a — za 1 kg	1,50	1,60	1,67	1,69	Beetroots ^a — per kg
Marchew ^a — za 1 kg	1,90	2,27	2,04	1,71	Carrots ^a — per kg
Ziemniaki ^a — za 1 kg	1,24	1,01	1,13	1,04	Potatoes ^a — per kg
Cukier biały kryształ — za 1 kg	2,80	2,17	2,86	3,03	White sugar, crystallized — per kg
Kawa naturalna mielona — za 250 g	5,89	6,62	6,81	7,27	Natural coffee, ground — per 250 g
Herbata czarna liściasta — za 100 g	3,08	4,30	4,09	3,95	Black tea, leaf — per 100 g
Wódka czysta 40% — za 0,5 l	19,53	25,59 ^b	24,71	24,45	Pure vodka 40% — per 0,5 l
Papierosy — za 20 szt.	9,23	12,83	13,43	13,87	Cigarettes — per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny — za 1 kpl.	435,24	701,86 ^b	674,87	726,08	Men's suit fabrics of wool — per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej — za 1 parę	185,94	209,65	219,10	219,27	Men's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej — za 1 parę	166,54	192,56	208,20	211,34	Women's low leather shoes with non-leather sole — per pair
Podzelowanie obuwia męskiego — za 1 parę	38,17	43,53	44,38	45,21	Resoling men's shoes — per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej — za 1 m ³	2,72	3,48	3,62	3,64	Cold water by municipal water-system — per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^c — za 1 kWh	0,60	0,67	0,66	0,67	Electricity for households (all-day tariff) ^c — per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych — za 1 kWh ^{cd}	2,38	0,24	0,21	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households — per kWh ^{cd}
Węgiel kamienny — za 1 t	729,90	821,98	814,66	864,19	Hard coal — per t
Ciepła woda — za 1 m ³	16,81	20,97	20,94	20,52	Hot water — per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych — za 1 m ² p u	4,48	4,46	4,32	4,22	Heating of dwellings — per m ² of useful floor area
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^e	1225,79	1141,32	1125,95	1689,06	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^e
Pralka automatyczna typu domowego (na 5-7 kg suchej bielizny) ^f	1176,25	1271,49	1325,07	1213,88	Automatic washing machine (dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg) ^f

a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. b Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. c Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. d W 2010 — za 1 m³. e W 2010 r. pojemność ok. 300 l. f W 2010 — na 5 kg suchej bielizny.

a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. b Due to the changes of representative item covered by the price survey data not fully comparable to those published in the previous Yearbook. c Including standing and variable charges. d In 2010 — per 1 m³. e In 2010 a — capacity about 300 l. f In 2010 — dry-lined capacity not exceeding 5 kg.

TABL. 2 (206). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
 RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Odkurzacz typu domowego	395,22	383,78	370,84	393,50	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	206,13	203,38	215,84	215,97	Iron with duschsystem
Proszek do prania — za 300 g ^a	4,30	5,29	5,29	5,23	Washing powder — per 300 g ^a
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa — za 1 l	4,61	4,64	4,32	4,58	Unleaded 95 octane motor petrol — per l
Bilet normalny na przejazd autobu- sem miejskim, jednorazowy	2,13	2,47	2,46	2,49	Regular ticket for travelling by intra- -urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna — za 5 km	14,80	15,47	15,59	15,69	Taxi daily fare — for 5 km distance
Bilet normalny do kina	15,81	20,51	20,06	21,14	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	59,33	67,32	69,25	73,15	Women's cold wave
Rower turystyczny	738,20	1053,03	1149,45	1563,74	Tourist bicycle
Mycie mechaniczne nadwozia samochodu osobowego	14,41	16,45	16,57	16,78	Mechanical car body washing
Kurs samochodowy kat. „B”	1197,30	1285,27	1303,72	1330,62	Driving lessons, "B" category

a W latach: 2010 – za 400 g, 2015 – 280 g.

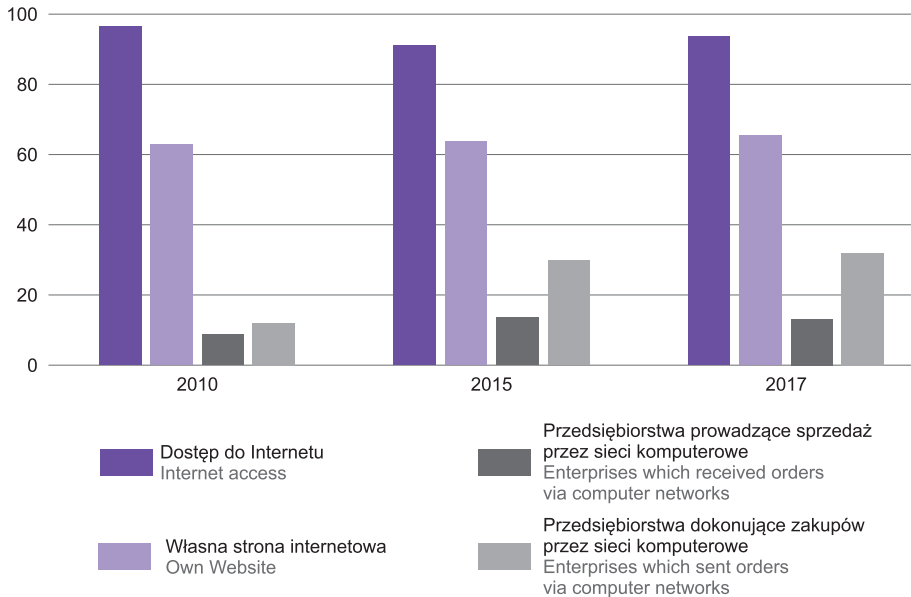
a In 2010 – per 400 g, 2015 – 280g.

TABL. 3 (207). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
 AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych — za 1 dt:					Cereal grain consumer and for feeds — per dt:
pszenicy	60,45	66,45	61,72	66,91	wheat
żyta	38,66	49,47	52,11	56,54	rye
jęczmienia	41,31	58,24	56,53	61,98	barley
owsa i mieszanek zbożowych	45,58	44,17	52,90	50,85	oats and cereal mixed
pszenżyta	47,26	54,37	56,85	58,37	triticale
Ziemniaki — za 1 dt	55,68	44,74	41,24	35,89	Potatoes — per dt
w tym jadalne (bez wczesnych)	57,81	45,30	44,22	43,97	of which edible (excluding early kinds)
Buraki cukrowe — za 1 dt	11,20	12,23	12,63	9,68	Sugar beets — per dt
Rzepak i rzepik przemysłowy — za 1 dt	129,34	150,35	164,26	158,58	Industrial rape and turnip rape — per dt
Liście tytoniu — za 1 dt	681,17	700,61	927,26	735,39	Raw tobacco — per dt

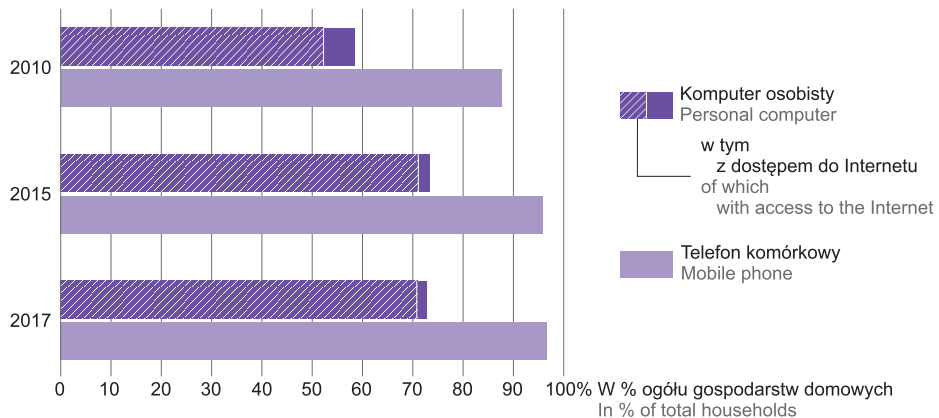
PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

W % ogółu przedsiębiorstw
 In % of total enterprises

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE^a
HOUSEHOLDS FURNISHED WITH SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES^a

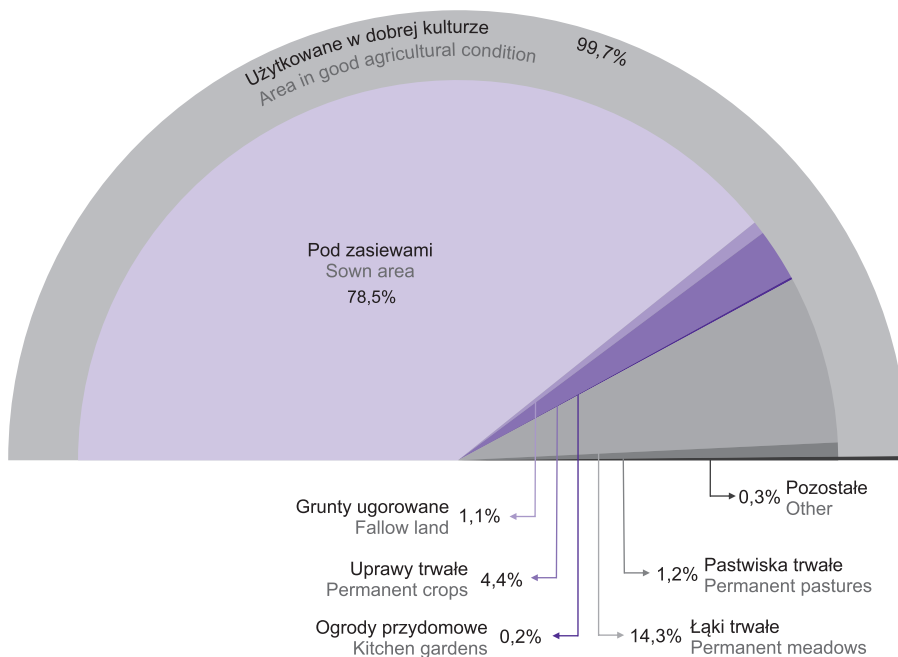
a Na podstawie badania Budżetów Gospodarstw domowych według stanu w końcu poszczególnych kwartałów.
 a On the basis about household budgets of data at the end of individual quarters.

UŻYTKI ROLNE W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2017 R.

Stan w dniu 30 VI

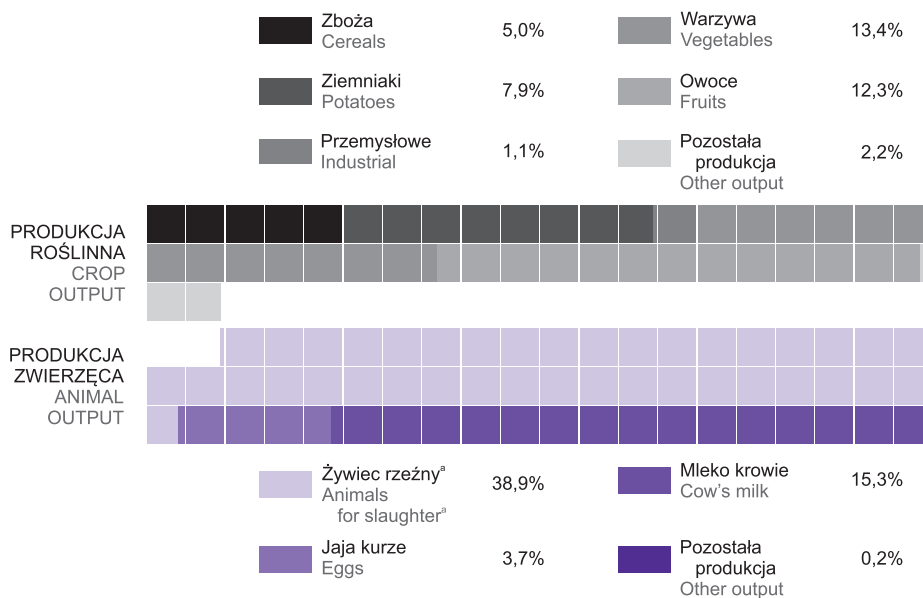
AGRICULTURAL LAND USED IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2017

As of 30 VI

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2016 R.

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2016

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 3 (207). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
 AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Żywiec rzeźny — za 1 kg:					Animals for slaughter — per kg:
bydło (bez cieląt)	4,47	5,92	5,92	6,38	cattle (excluding calves)
cielęta	7,45	8,05	10,16	10,77	calves
trzoda chlewna	3,81	4,20	4,60	4,93	pigs
Mleko krowie — za 1 l	0,98	1,05	1,01	1,27	Cows' milk — per l
Jaja kurze konsumpcyjne — za 1 szt	0,21	0,19	0,15	0,34	Consumer hen eggs — per piece

TABL. 4 (208). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
 AVERAGE MARKET-PLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż — za 1 dt:					Cereal grain — per dt:
pszenicy	65,42	75,01	73,45	78,14	wheat
żyta	45,36	57,29	58,19	60,82	rye
jęczmienia	58,32	72,60	71,71	72,55	barley
owsa	49,37	59,65	62,34	63,27	oats
pszenżyta	52,40	64,47	65,46	68,96	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wcze- snych) — za 1 dt	91,28	69,70	89,29	76,29	Potatoes (excluding edible early kinds) — per dt
Zwierzęta gospodarskie — za 1 szt.:					Livestock — per head:
krowa dojna	2941,89	3579,17	3662,92	-	dairy cow
jałówka 1-rocza	1775,35	1688,19	1800,00	-	one-year heifer
prosię na chów	125,30	148,40	145,62	172,38	piglet
Żywiec rzeźny — za 1 kg:					Animals for slaughter — per kg:
cielęta	8,52	9,68	9,88	10,12	calves
trzoda chlewna	3,62	3,75	4,28	4,81	pigs
Jaja kurze — za 1 szt.	0,57	0,66	0,66	0,70	Hen eggs — per piece

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi metodologiczne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej – określonej odpowiednimi progami – skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewniej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

Methodological notes

Agriculture

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant – determined by the appropriate thresholds – scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law, dated 5 II 2015 on payments under direct support schemes (unified text: Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (**sady**), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmiaru.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu,

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except since 2010 for the area of crops which were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others:

tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. – z lat 2015 i 2016.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsieniczych.

9. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu, a w 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. **Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.**

Leśnictwo

hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices for two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the survey year, e.g. for 2016 – the prices from 2015 and 2016, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e., wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory). **Feed plants** include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding **agricultural tractors** concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. **Procurement of agricultural products** includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. **Farming years** cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated, in 2010 on the basis of the Agricultural Census conducted in September 2010 – as of 30 VI.

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. **Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.**

Forestry

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1. Information within the scope of forestry concerns:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w całości przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe), nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
 - c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolnej,
 - d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlórębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach)

- 1) **public forests** owned by:
 - a) the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:
 - the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of the Environment,
 - nature protection units (national parks),
 - organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency,
 - b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),
 - c) other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;
- 2) **private forests** owned by:
 - a) natural persons,
 - b) land held in common by all or part of the residents of a village,
 - c) agricultural production cooperatives,
 - d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in age category I (1–20 years), with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilized and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilized through nested fellings of at least 30% of the

nach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunkującej kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuniętego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w podziale według sortymentów drzewnych opracowano na podstawie klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilized through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilization, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in forest land through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (the forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total geodesic area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (unified text: Journal of Laws 2016 item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in the rows according to wood assortments were compiled on the basis of the quality-size classification defined by Polish Norms.

Rolnictwo
 Agriculture

 TABL. 1 (209). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE
 W ROLNICTWIE^a**
 TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS
 IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne (stan w czerwcu) ^b w tys.	130,6	124,7	124,0	127,3	Agricultural holdings (as of June) ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne ...	130,4	124,6	123,9	127,2	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	979,7	972,3	961,6	1017,7	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne ...	958,8	957,5	942,9	1004,0	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasie- wów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	62,0	61,5	60,6	63,5	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	62,2	61,7	60,8	63,7	of which private farms
ziemniaków ^c	5,8	4,7	4,6	5,2	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	5,9	4,7	4,6	5,1	of which private farms
roślin przemysłowych	4,2	4,0	3,1	3,6	Industrial plants
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	3,8	3,8	2,9	3,4	of which private farms
Plony z 1h w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych	31,1	30,9	31,7	35,6	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	30,9	30,7	31,6	35,4	of which private farms
ziemniaków ^c	213	188	300	272	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	212	186	299	272	of which private farms
rzepaku i rzepiku	23,7	27,2	24,3	29,1	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidu- alne.....	23,1	26,8	24,2	29,0	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bde} na 100 ha użyt- ków rolnych	58,7	54,8	55,7	53,4	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bde} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne....	58,8	54,9	56,1	53,5	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^d Patrz uwaga do tablicy 11 na str. 299. ^e W 2005 r. stan trzody chlewnej w końcu lipca.

^a See general notes to the chapter, item 3. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c Since 2010 excluding kitchen gardens. ^d See note to table 11 on page 299. ^e In 2005 pigs as of the end of July.

TABL. 1 (209). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS
IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %.....	47,5	41,7	40,1	39,4	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne ...	47,6	41,7	40,1	39,3	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	8,3	7,1	6,7	6,1	Share of sows in pig stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne ...	8,2	7,1	6,1	6,1	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^c na 1 ha użytków rolnych w kg.....	325,3	416,7	441,9	407,8	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^c per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l
na 1 ha użytków rolnych	984	1009	1030	1014	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	992	1016	1040	1019	of which private farms
na 1 krowę	4215	5201	5431	5648	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4191	5196	5421	5644	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	12,8	.	13,6	.	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne ...	13,0	.	13,9	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bd} na 1 ha użytków rolnych w kg	122,9	126,9	136,5	138,6	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed) in terms of pure ingredient ^{bd} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne ...	122,4	126,4	136,7	138,3	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. d Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2015/16, 2016/17.

a See general notes to the chapter, item 3. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. d Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2015/2016, 2016/17 farming years.

TABL. 2 (210). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION
	Total	Of which private farms	
	w ha	in ha	
O G Ó Ł E M 2010 ^b	979660	958810	T O T A L
2016	961636	942867	
2017	1017660	1003984	
W dobrej kulturze rolnej	1014478	1001496	In good agricultural condition
Pod zasiewami	798277	787544	Sown area
Grunty ugorowane	11473	11314	Fallow land
Uprawy trwałe	44995	44570	Permanent crops
Ogrody przydomowe	1633	1632	Kitchen gardens
Łąki trwałe	145602	144196	Permanent meadows
Pastwiska trwałe	12508	12251	Permanent pastures
Pozostałe	3182	2488	Others

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 4. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes to the chapter, item 4. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (211). **GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a**
 Stan w czerwcu
 FARMS BY AREA GROUPS^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Gospodarstwa w tys.	130,6	124,7	124,0	127,3	Farms in thous.
O powierzchni użytków rolnych – w odsetkach:					With agricultural land area of – in percent
do 1,00 ha	1,1	0,3	1,7	0,7	up to 1,00 ha
1,01-1,99	14,6	13,1	16,0	12,3	1,01-1,99
2,00-4,99	32,3	32,9	33,4	32,6	2,00-4,99
5,00-9,99	31,1	32,0	27,9	32,6	5,00-9,99
10,00-14,99	11,7	11,6	10,5	11,2	10,00-14,99
15,00-19,99	4,5	4,5	4,5	4,3	15,00-19,99
20,00-49,99	4,2	4,9	5,3	5,5	20,00-49,99
50 ha i więcej	0,5	0,8	0,8	0,9	50 ha and more
Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha	8,6	8,8	8,8	9,1	Average total farm area in ha
w tym użytki rolne	7,5	7,8	7,8	8,0	of which agricultural land

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 2. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes to the chapter, item 2. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 4 (212). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ^a (ceny stałe)**
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT^a (constant prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
	rok poprzedni = 100				previous year = 100				
Produkcja globalna	94,1	92,8	88,6	110,5	94,4	92,6	88,6	109,5	Gross output
roślinna	79,8	88,4	86,2	117,8	79,9	87,9	86,3	117,9	crop
zwierzęca	108,1	97,6	90,8	103,8	108,5	97,5	90,6	101,9	animal
Produkcja końcowa	95,4	91,2	90,8	110,9	95,8	90,9	90,7	109,7	Final output
roślinna	74,0	82,5	84,7	122,1	74,1	81,9	84,7	122,3	crop
zwierzęca	108,5	97,7	94,5	104,0	108,9	97,6	94,4	102,0	animal
Produkcja towarowa	96,4	93,3	95,2	107,1	96,8	92,9	95,2	105,8	Market output
roślinna	82,0	88,1	89,9	116,8	82,1	87,5	89,9	116,9	crop
zwierzęca	105,1	97,6	98,6	101,1	105,5	97,3	98,5	99,0	animal

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6.

a See general notes to the chapter, item 6.

TABL. 5 (213). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	42,0	49,4	45,7	50,8	Crop output
Zboża	13,1	11,1	12,7	12,3	Cereals
w tym zboża podstawowe	9,8	8,8	10,6	9,4	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,6	2,7	3,6	2,9	of which: wheat
żyto	2,8	1,6	1,6	1,5	rye
jęczmień	1,3	1,1	1,2	1,3	barley
Ziemniaki	6,9	10,6	5,1	8,5	Potatoes
Przemysłowe	1,9	1,5	1,6	1,3	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,4	0,5	0,4	0,5	of which sugar beets
Warzywa	6,8	10,2	12,7	12,0	Vegetables
Owoce	8,3	8,6	8,1	10,7	Fruit
Siano łąkowe	1,9	2,2	1,1	1,3	Meadow hay
Pozostałe	3,1	5,2	4,4	4,7	Other

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6.

a See general notes to the chapter, item 6.

TABL. 5 (213). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**

STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)					
Produkcja zwierzęca	58,0	50,6	54,3	49,2	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	35,0	30,1	32,3	30,3	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	4,1	4,6	7,9	8,0	cattle (excluding calves)
cielęta	0,7	0,5	0,2	0,1	calves
trzoda chlewna	21,0	17,1	15,0	13,4	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	9,0	7,8	9,1	8,8	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,3	1,1	-0,2	1,1	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	17,7	14,1	16,9	13,7	Cows' milk
Jaja kurze	3,6	3,8	4,0	3,1	Hen eggs
Obornik	1,5	1,4	0,9	0,8	Manure
Pozostałe	0,5	0,1	0,4	0,2	Other
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	31,8	42,6	36,4	41,9	Crop output
Zboża	3,4	4,0	5,2	5,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	3,1	3,6	4,6	4,1	of which basic cereals
w tym: pszenica	1,7	1,8	2,5	2,2	of which: wheat
żyto	1,1	0,7	0,9	0,8	rye
jęczmień	0,1	0,7	0,3	0,3	barley
Ziemniaki	5,6	11,9	4,0	7,9	Potatoes
Przemysłowe	2,7	1,9	1,4	1,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	2,0	0,8	0,5	0,6	of which sugar beets
Warzywa	8,0	12,6	14,6	13,4	Vegetables
Owoce	10,7	10,9	9,4	12,3	Fruit
Pozostałe	1,4	1,3	1,8	2,2	Other
Produkcja zwierzęca	68,2	57,4	63,6	58,1	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	44,8	38,2	40,5	38,9	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	5,4	6,1	9,6	10,0	cattle (excluding calves)
cielęta	0,8	0,5	0,3	0,2	calves
trzoda chlewna	26,0	20,9	19,0	17,5	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	12,3	10,5	11,6	11,1	poultry
Mleko krowie	18,1	15,1	18,3	15,3	Cows' milk
Jaja kurze	4,9	3,9	4,6	3,7	Hen eggs
Pozostałe	0,4	0,2	0,2	0,2	Other

b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (214). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW** ^a
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA ^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2016	2017		CROPS
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	735739	765270	746365	798277	787544	T O T A L
Zboża	581040	588478	567979	627823	621450	Cereals
zboża podstawowe	456275	470997	452405	506634	501545	basic cereals
pszenica	90222	119944	108290	123328	121327	wheat
żyto	133400	100196	99637	127531	126755	rye
jęczmień	54287	52811	62098	62931	62256	barley
owies	46647	45485	49806	44871	44334	oats
pszenżyto	131718	152561	132574	147973	146873	triticale
mieszanki zbożowe	109363	83980	83670	93498	93423	cereal mixed
gryka, proso i pozosta- łe zbożowe	3608	2855	1621	4418	4377	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	11795	30644	30283	23273	22105	maize for grain
Strączkowe	10379	25349	20847	14725	14328	Pulses
konsumpcyjne	1814	3132	3083	1070	1031	edible
pastewne ^b	8565	22217	17764	13655	13297	feed ^b
Ziemniaki ^c	42481	35927	34621	41164	40340	Potatoes ^c
Przemysłowe	30571	30909	23346	28796	26930	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	6661	5097	5844	5588	5226	sugar beets
oleiste	23877	25804	17502	23208	21704	oil-bearing
w tym rzepak i rzepik	21124	23310	15737	21625	20154	of which rape and turnip rape
Pastewne	46990	58200	68462	57333	56383	Feed
w tym:						of which:
okopowe	1308	522	486	579	579	root plants
kukurydza na paszę	27737	40348	46086	41634	41039	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^d	24278	26407	31110	28436	28113	Other crops ^d

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Bez powierzchni ogrodów przydomowych. d Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Excluding area of kitchen gardens. d Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (215). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPLÓDÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPLÓDY	2015	2016	2017		CROPS
			ogółem total	w tym gospo- darstwa indywidualne of which private farms	

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

Zboża.....	1797286	1922936	2281009	2245714	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe.....	1455328	1434264	1803450	1777942	basic cereals
pszenica.....	435191	384831	525041	512197	wheat
żyto.....	245733	252603	357136	354914	rye
jęczmień.....	160456	195886	214445	211290	barley
owies.....	109704	140052	135792	133889	oats
pszenżyto.....	504246	460891	571036	565652	triticale
mieszkanki zbożowe.....	228802	257135	308074	307872	cereal mixed
Ziemniaki ^b	674035	1040075	1121116	1097248	Potatoes ^b
Buraki cukrowe.....	260703	330144	401906	375759	Sugar beets
Rzepak i rzepik.....	63480	38278	62974	58418	Rape and turnip rape
Siano łąkowe.....	674343	846349	960434	955074	Meadow hay

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Zboża.....	30,5	33,9	36,3	36,1	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe.....	30,9	31,7	35,6	35,4	basic cereals
pszenica.....	36,3	35,5	42,6	42,2	wheat
żyto.....	24,5	25,4	28,0	28,0	rye
jęczmień.....	30,4	31,5	34,1	33,9	barley
owies.....	24,1	28,1	30,3	30,2	oats
pszenżyto.....	33,1	34,8	38,6	38,5	triticale
mieszkanki zbożowe.....	27,2	30,7	32,9	33,0	cereal mixed
Ziemniaki ^b	188	300	272	272	Potatoes ^b
Buraki cukrowe.....	511	565	719	719	Sugar beets
Rzepak i rzepik.....	27,2	24,3	29,1	29,0	Rape and turnip rape
Siano łąkowe.....	49,2	63,0	66,0	66,2	Meadow hay

a Przeciętne roczne. b Bez produkcji w ogrodach przydomowych.
a Annual averages. b Excluding production from kitchen gardens.

TABLE 8 (216). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
 AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2016	2017		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu
 AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	17395	17938	18164	17924	TOTAL
Kapusta	2947	2715	2714	2697	Cabbages
Kalafiori	1034	1012	1088	1088	Cauliflowers
Cebula	2102	2197	2207	2128	Onions
Marchew jadalna	2138	2146	2145	2127	Carrots
Buraki ćwikłowe	1200	1171	1210	1206	Beetroots
Ogórki	2401	2151	2140	2139	Cucumbers
Pomidory	918	775	820	819	Tomatoes
Pozostałe ^d	4655	5771	5840	5720	Others ^d

ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	452447	557151	542186	535156	TOTAL
Kapusta	129658	153617	133714	132212	Cabbages
Kalafiori	31254	38175	39239	39239	Cauliflowers
Cebula	46744	56722	52658	49507	Onions
Marchew jadalna	72447	96366	99349	98520	Carrots
Buraki ćwikłowe	37827	50599	53487	53319	Beetroots
Ogórki	38755	46395	39852	39851	Cucumbers
Pomidory	21194	21063	19849	19849	Tomatoes
Pozostałe ^d	74568	94214	104038	102659	Others ^d

PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	440	566	493	490	Cabbages
Kalafiori	302	377	361	361	Cauliflowers
Cebula	222	258	239	233	Onions
Marchew jadalna	339	449	463	463	Carrots
Buraki ćwikłowe	315	432	442	442	Beetroots
Ogórki	161	216	186	186	Cucumbers
Pomidory	231	272	242	242	Tomatoes
Pozostałe ^d	160	163	178	180	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; według położenia gruntów. ^b Przeciętne roczne. ^c Dane według szacunków. ^d Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens; by field location. ^b Annual averages. ^c Data based on estimation. ^d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (217). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH** ^a
 AREA AND PRODUCTION OF FRUIT TREE IN ORCHARDS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA ^c w ha — stan w czerwcu

AREA ^c in ha — as of June

OGÓŁEM	27118	27053	27307	27182	TOTAL
Jablonie	19263	19376	19512	19429	Apples
Grusze	1170	1022	1083	1077	Pears
Śliwy	1928	2036	2047	2037	Plums
Wiśnie	3788	3638	3711	3703	Cherries
Czereśnie	613	662	659	648	Sweet cherries
Pozostałe ^d	356	319	295	288	Others ^d

ZBIORY ^e w t

PRODUCTION ^e in t

OGÓŁEM	437214	478070	321392	320380	TOTAL
Jabłka	379362	411347	295356	294406	Apples
Gruszki	13267	13554	9941	9923	Pears
Śliwki	13438	16233	8415	8392	Plums
Wiśnie	25861	31226	6128	6125	Cherries
Czereśnie	4034	4351	1280	1268	Sweet cherries
Pozostałe ^d	1252	1359	272	266	Others ^d

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 4. ^b Przeciętne roczne. ^c Dane według szacunków. ^d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^e W 2015 owoce zebrane w sadach i poza sadami.

^a See general notes, item 4. ^b Annual averages. ^c Data based on estimation. ^d Peaches, apricots, walnuts. ^e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (218). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH**^a
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

O W O C E	2015	2016	2017		F R U I T
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA^b w ha — stan w czerwcu

AREA^b in ha — as of June

O G Ó Ł E M	11495	12238	12331	12180	T O T A L
Truskawki ^c	2644	2681	2979	2977	Strawberries ^c
Maliny ^d	387	328	334	332	Raspberries ^d
Porzeczki	5479	5952	6021	5967	Currants
Agrest	297	297	268	267	Gooseberries
Pozostałe ^e	2688	2980	2729	2637	Others ^e

ZBIORY^f w t

PRODUCTION^f in t

O G Ó Ł E M	47115	53772	33712	33370	T O T A L
Truskawki ^c	14011	15400	10347	10347	Strawberries ^c
Maliny ^d	1025	809	722	722	Raspberries ^d
Porzeczki	19889	24854	11925	11876	Currants
Agrest	1058	1024	842	842	Gooseberries
Pozostałe ^e	11132	11685	9876	9583	Others ^e

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 4. b Dane według szacunków; c łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. d łącznie z jeżyną bezkolcową. e Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. f W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4. b Data based on estimation. c Including wild strawberries; including kitchen gardens. d Including thornless blackberry. e Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. f In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 11 (219). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE** ^a
Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES ^a
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W SZTUKACH IN HEADS				
Bydło	2010	453674	448577	Cattle
	2015	460360	457099	
	2016	456177	452594	
	2017	466241	462942	
w tym krowy.....	2010	215659	213705	of which cows
	2015	192044	190621	
	2016	182868	181332	
	2017	183489	182058	
Trzoda chlewna	2010	1308216	1266244	Pigs
	2015	1027813	1003892	
	2016	1079610	1056308	
	2017	1075808	1052244	
w tym lochy.....	2010	107939	104216	of which sows
	2015	73320	71182	
	2016	72632	70424	
	2017	66154	64485	
Owce	2010	15042	14116	Sheep
	2015	11818	10826	
	2016	12189	11178	
	2017	13693	12546	
w tym maciorki.....	2010	9413	8965	of which ewes
	2015	8017	7475	
	2016	7375	6786	
	2017	7695	7140	
Konie ^b	2010	14697	14252	Horses ^b
	2015	.	.	
	2016	8089	7908	
	2017	.	.	
W przeliczeniowych sztu- kach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	2010	575072,0	564179,5	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	2015	532481,4 ^c	525959,1 ^c	
	2016	535947,2	529323,6	
	2017	543548,4	537101,9	

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. ^c Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r.

^a See general notes to the chapter, item 3; in 2010 data of the Agricultural Census. ^b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. ^c For the calculation we use the horse stocks of 2013.

TABL. 11 (219). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a (dok.)**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a (cont.)

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in heads				
Bydło.....	2010	46,3	46,8	Cattle
	2015	47,3	47,7	
	2016	47,4	48,0	
	2017	45,8	46,1	
w tym krowy.....	2010	22,0	22,3	of which cows
	2015	19,8	19,9	
	2016	19,0	19,2	
	2017	18,0	18,1	
Trzoda chlewna	2010	133,5	132,1	Pigs
	2015	105,7	104,8	
	2016	112,3	112,0	
	2017	105,7	104,8	
w tym lochy.....	2010	11,0	10,9	of which sows
	2015	7,5	7,4	
	2016	7,6	7,5	
	2017	6,5	6,4	
Owce	2010	1,5	1,5	Sheep
	2015	1,2	1,1	
	2016	1,3	1,2	
	2017	1,3	1,2	
w tym maciorki.....	2010	1,0	0,9	of which ewes
	2015	0,8	0,8	
	2016	0,8	0,7	
	2017	0,8	0,7	
Konie ^b	2010	1,5	1,5	Horses ^b
	2015	x	x	
	2016	0,8	0,8	
	2017	x	x	
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	2010	58,7	58,8	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)
	2015	54,8 ^d	54,9 ^d	
	2016	55,7	56,1	
	2017	53,4	53,5	

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Dane szacunkowe; od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. ^c Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3 i 4. ^d Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła — 0,8, dla trzody chlewnej — 0,15, dla owiec — 0,08, dla koni — 1,0.

^a See general notes to the chapter; in 2010 data of the Agricultural Census. ^b Estimated data; since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years. ^c See general notes to the chapter, item 3 and 4. ^d For the calculation we use the horse stocks of 2013.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle — 0,8, for pigs — 0,15, for sheep — 0,08, for horses — 1,0.

TABLE 12 (220). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt.	14285,6	11004,0	10933,0	11864,8	11610,7	Hens in thous. heads
w tym nioski.....	2984,7	2672,7	2606,1	2442,1	2401,4	of which laying hens
Gęsi w tys. szt.	539,3	273,3	103,8	115,4	111,6	Geese in thous. heads
Indyki w tys. szt.	105,4	66,2	122,3	104,2	104,2	Turkeys in thous. heads
Kaczki ^b w tys. szt.	444,3	318,3	506,0	586,7	586,7	Ducks ^b in thous. heads
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w tys.	1458,2	1131,7	1136,9	1165,9	1156,5	Hens per 100 ha of agricultural land ^c in heads
w tym nioski.....	304,7	274,9	271,0	240,0	239,2	of which laying hens

^a W latach 2010, i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym. ^c Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3.

^a In 2010, 2015 more than 2 weeks old. ^b Including other poultry. ^c See general notes to the chapter, item 3.

TABLE 13 (221). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŹNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK

IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt).....	108,9	177,5	191,7	186,3	185,6	Cattle (excluding calves)
Cielęta	41,4	18,6	7,3	1,8	1,8	Calves
Trzoda chlewna.....	1807,6	1645,5	1756,7	1709,0	1683,6	Pigs
Owce	5,5	2,4	2,7	5,1	4,8	Sheep
Konie	1,1	0,9	1,0	0,3	0,2	Horses

W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ

IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt).....	61,5	108,1	112,0	111,5	111,1	Cattle (excluding calves)
Cielęta	3,2	1,6	0,6	0,1	0,1	Calves
Trzoda chlewna.....	226,4	253,1	268,3	275,4	272,5	Pigs
Owce	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	Sheep
Konie	0,6	0,4	0,7	0,2	0,1	Horses
Drób.....	129,6	181,9	190,1	170,3	166,1	Poultry
Kozy i króliki	0,4	0,1	0,2	0,0	0,0	Goats and rabbits

^a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

^a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (222). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
 PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)					Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	302,3	382,7	401,6	392,4	meat and fats
wołowe	32,2	55,9	57,6	57,2	beef
cielęce	1,9	0,9	0,3	0,1	veal
wieprzowe	176,6	197,4	209,3	214,8	pork
baranie	0,1	0,0	0,0	0,1	mutton
końskie	0,3	0,2	0,4	0,1	horseflesh
drobiowe	90,7	127,4	133,0	119,2	poultry
kozy i królicze ^b	0,5	0,1	1,0	0,9	goat and rabbit ^b
podroby	16,4	22,5	23,4	22,6	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
OGÓŁEM	325,3	416,7	441,9	407,8	TOTAL

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes to the chapter, item 3.

TABL. 15 (223). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
 PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospo- darstwa indywi- dualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w mln litrów	963,5	981,5	990,2	1032,1	1022,8	in mln litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	98,4	100,9	103,0	101,4	101,9	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4215	5201	5431	5648	5644	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	596,1	598,2	493,3	535,2	532,0	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	215	239	197	214	216	Average annual number of eggs per laying-hen in units

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3.
a See general notes to the chapter, item 3.

TABL. 16 (224). CIĄGNIKI ROLNICZE
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL TRACTORS
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodarstwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach.....	2010 ^a	125368	124683	In units
	2013	129513	129027	
	2016	131186	130697	
Powierzchnia użytków rol- nych ^b na 1 ciągnik w ha	2010 ^a	7,8	7,7	Agricultural land area ^b per tractor in ha
	2013	7,6	7,5	
	2016	7,3	7,2	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3.
 U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.
 a Data of the Agricultural Census. b See general notes to the chapter, item 3.
 N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

**TABL. 17 (225). ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ
 WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
 CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS
 IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indy- widualne of which private farms	

W TONACH
 IN TONNES

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	120364	123387	131281	141012	138852	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe.....	70616	67999	72377	77885	76661	nitrogenous
fosforowe.....	23593	20320	22521	23637	23354	phosphatic
potasowe.....	26156	35068	36383	39490	38836	potassic
Nawozy wapniowe ^c	29440	31120	41204	45662	44832	Lime fertilizers ^c

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH^d w kg
 PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND^d in kg

Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	122,9	126,9	136,5	138,6	138,3	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe.....	72,1	69,9	75,3	76,5	76,4	nitrogenous
fosforowe.....	24,1	20,9	23,4	23,2	23,3	phosphatic
potasowe.....	26,7	36,1	37,8	38,8	38,7	potassic
Nawozy wapniowe ^c	30,1	32,0	42,8	44,9	44,7	Lime fertilizers ^c

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. d Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3.

a Data of the Agricultural Census 2010. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. d See general notes to the chapter, item 3.

TABL. 18 (226). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
O G Ó Ł E M	2734219	4111057	4077534	4564048	4437931	T O T A L
Produkty roślinne.....	619743	924217	810717	911214	847199	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	182004	237112	231348	236781	201229	Cereals
w tym zboża podstawowe	164638	200252	180903	186949	158614	of which basic cereals
pszenica	93731	132742	114804	120850	101532	wheat
żyto	26616	32700	33922	35089	32684	rye
jęczmień	29341	10681	11433	11011	7054	barley
owies i mieszanki zbożowe	788	1537	1736	2852	2441	oats and cereal mixed
pszenżyto	14161	22594	19009	17147	14903	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	178409	233072	227731	232560	198905	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	161043	196211	177286	182787	156348	of which basic cereals
pszenica	92057	130977	113316	119253	100744	wheat
żyto	26270	32530	33892	34880	32617	rye
jęczmień	29055	10319	11008	10537	6855	barley
owies i mieszanki zbożowe	569	1143	1381	2418	2236	oats and cereal mixed
pszenżyto	13091	21241	17688	15699	13896	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	374	216	235	389	236	Edible pulses ^b

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing.

TABLE 18 (226). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (cont.)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH (dok.) IN THOUSAND ZLOTYS (cont.)						
Ziemniaki	26630	43606	47738	25887	22231	Potatoes
Buraki cukrowe	31238	33898	41693	36312	34017	Sugar beets
Rzepak i rzepik	54459	56360	34076	42414	34163	Rape and turnip rape
Warzywa	94408	188877	195327	193186	184670	Vegetables
Owoce	203605	322951	204400	301142	299432	Fruit
Produkty zwierzęce	2114476	3186839	3266817	3652834	3590731	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	1380125	2334079	2435863	2578450	2530007	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	230560	583691	546350	595659	594136	cattle (excluding calves)
cielęta	5847	15517	11014	7574	7567	calves
trzoda chlewna	740332	1070059	1223063	1366582	1359259	pigs
owce	452	455	357	746	732	sheep
konie	1955	2846	2677	1145	765	horses
drób	400979	661512	652402	606743	567547	poultry
Mleko krowie	701969	827853	803278	1043779	1032472	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne	11898	2574	1533	13047	13047	Consumer hen's eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in zł						
O G Ó Ł E M	2791	4228	4240	4484	4420	T O T A L
Produkty: roślinne	633	950	843	895	844	Products: crop
zwierzęce	2158	3278	3397	3589	3576	animal

c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne działu, ust. 3 i 4.

c In live weight. d See general notes to the chapter, item 3 and 4.

TABLE 19 (227). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2016	2017		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t.....	354078	389364	403324	386696	332350	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	324048	327439	306342	293613	252674	of which basic cereals
pszenica	154211	199310	185491	180291	152456	wheat
żyto	68431	65965	65089	61962	58348	rye
jęczmień	70704	18224	19937	17463	11670	barley
owies i mieszanki zbożowe	1705	3139	3049	5178	4774	oats and cereal mixed
pszenżyto	28997	40801	32776	28719	25426	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	349558	384174	398811	381630	329096	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	319529	322249	301829	288587	249460	of which basic cereals
pszenica	152296	197116	183590	178241	151396	wheat
żyto	67950	65755	65042	61693	58236	rye
jęczmień	70335	17719	19473	17002	11396	barley
owies i mieszanki zbożowe	1249	2589	2611	4755	4498	oats and cereal mixed
pszenżyto	27699	39070	31113	26896	23934	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	217	116	110	264	217	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	47831	97465	115759	72128	61457	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	278964	277261	330144	375076	351808	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	42198	37485	20725	26738	21484	Rape and agrimony in t
Warzywa w t	117126	162184	138170	177981	167251	Vegetables in t
Owoce w t	199159	312875	242859	264163	263149	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	370010	533984	544302	538761	524741	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	51549	98600	92216	93342	93079	cattle (excluding calves)
cielęta	785	1928	1084	703	702	calves
trzoda chlewna	194210	254946	265847	277413	275995	pigs
owce	66	60	49	107	105	sheep
konie	282	327	452	132	65	horses
drób	123118	178123	184654	167064	154795	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t ..	265395	375937	385114	381895	372028	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	719846	791225	797604	823688	816026	Cow milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	56134	13414	10496	37941	37941	Consumer hen's eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze po-
bojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (228). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	234	3681	186	3991
2015	410	8437	68	1721
2016	373	7791	124	2195
2017	354	7431	123	1829

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (229). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015	2016	2017	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie	111	207	221	315	Moose
Daniele	715	1209	1281	1385	Fallow deer
Muflony	1	-	-	-	Muflons
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	3,6	5,2	5,2	6,3	Deer
Sarny	40,5	49,9	51,1	53,9	Roe deer
Dziki	7,3	8,3	8,7	7,9	Wild boars
Lisy	9,5	10,6	11,6	11,6	Foxes
Zające	77,6	93,0	100,1	100,2	Hares
Bażanty	55,2	65,7	66,5	65,4	Pheasants
Kuropatwy	61,8	48,9	44,2	42,3	Partridges

^a Dane szacunkowe. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: Dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

^a Estimated data. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Generale Directorate of the State Forests, Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 22 (230). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	2017/18	GAME SPECIES
	w sztukach in heads				
Jelenie	719	1745	1842	1942	Deer
Daniele	144	355	393	419	Fallow deer
Sarny	5501	11715	12242	12729	Roe deer
Dziki	5446	11526	10667	12607	Wild boars
Lisy	8503	13064	12540	11935	Foxes
Zające	2834	2334	2503	969	Hares
Bażanty	7597	10177	7776	6480	Pheasants
Kuropatwy	304	81	127	77	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: Dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny..

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Generale Directorate of the State Forests, Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABL. 23 (231). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	174	174	174	174	number ^a
członkowie ^b	7879	5813	5922	6019	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	308	305	305	305	number
powierzchnia w tys. ha	1561,0	1572,2	1573,3	1568,4	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	345,9	344,3	346,6	345,7	of which on forest land

^a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. ^b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data grouped according to the seat of hunting club. ^b Data grouped according to the seat of member of hunting club.

Source: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo
 Forestry

 TABL. 24 (232). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
 Stan w dniu 31 XII
 FOREST LAND
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	391473	395437	396629	398517	T O T A L in ha
Lasy	384140	388156	389370	391210	Forests
Publiczne.....	254690	255187	255450	255565	Public
zalesione	251550	252048	251750	251493	wooded
niezalesione	3140	3138	3700	4071	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	251491	248396	248667	248802	owned by the State Treasury
zalesione	248421	245352	245062	244812	wooded
niezalesione.....	3070	3044	3605	3990	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	246220	246500	246545	246758	managed by the State Forests
zalesione	243234	243543	243024	242852	wooded
niezalesione	2986	2957	3521	3907	non-wooded
parki narodowe.....	52	52	52	52	national parks
zalesione	49	49	49	49	wooded
niezalesione	3	3	3	3	non-wooded
własność gmin ^a	3199	3292	3288	3267	gmina ^a owned
zalesione	3128	3213	3208	3207	wooded
niezalesione	71	79	80	60	non-wooded
Prywatne	129450	132969	133920	135646	Private
zalesione	127931	131408	132372	134039	wooded
niezalesione	1519	1561	1548	1607	non-wooded
Grunty związane z gospo- darką leśną.....	7333	7282	7259	7306	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %.....	21,1	21,3	21,4	21,5	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDO- WEJ WOJEWÓDZTWA w %.....	21,6	21,8	21,9	22,0	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOI- VODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

U w a g a do tablic 25, 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2013–2017 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 25, 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2013–2017 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 25 (233). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renewal class ^a with a trough-fell construction
			w klasie wieku in age group							
			I (1-20 lat years)	II (21-40)	III (41-60)	IV (61-80)	V (81- -100)			
OGÓŁEM TOTAL	389370	97,2	11,3	16,9	23,0	22,1	14,3	6,5	3,1	
w tym: of which: w zarządzie Lasów Państwowych	246545	97,8	12,0	14,5	20,1	21,1	16,8	8,8	4,5	
managed by the State Forests										
las prywatne private forests	133920	95,9	10,8	21,5	29,0	23,2	9,6	1,6	0,2	

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	las prywatne private forests	
	w ha	in ha	w odsetkach	in percent	
OGÓŁEM	389370	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	294286	75,7	75,2	77,5	Coniferous trees of which:
w tym:					of which:
sosna.....	288946	74,4	73,0	77,4	pine
świerk	2374	0,6	1,0	-	spruce
jodła	1247	0,3	0,5	-	fir
Drzewa liściaste ..	95084	24,3	24,8	22,5	Broadleaved trees of which:
w tym:					of which:
buk.....	5034	1,3	2,0	-	beech
dąb.....	28959	7,4	9,4	2,9	oak
grab	4847	1,2	1,7	-	hombeam
brzoza.....	28862	7,4	5,0	11,9	birch
olsza	19017	4,9	4,7	5,4	alder
osika	3120	0,8	0,5	1,5	aspens

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including class for restocking.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABLE 26 (234). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerebowej in renewal class ^c with a throughfell construction	prze- stoje ^b hold- -over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1-20 lat years)	II (21- -40)	III (41- -60)	IV (61- -80)	V (81- -100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM .. TOTAL	103340,3	99,8	1,1	11,8	24,9	26,3	20,4	9,9	4,8	0,6
w tym: of which: w zarządzie Lasów Państwo- wych	70234,0	99,9	0,6	9,9	20,9	24,6	24,0	13,0	6,2	0,7
managed by the State Forests lasy pry- watne..... private forests	30205,0	99,6	2,3	16,9	35,8	29,7	12,4	1,8	0,3	0,4

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEWE	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	103340,3	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste.....	81913,6	79,3	79,6	81,1	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	80868,8	78,2	78,1	81,1	pine
świerk	294,2	0,3	0,4	-	spruce
jodła	273,8	0,3	0,4	-	fir
Drzewa liściaste	21426,7	20,7	20,4	18,9	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	1128,0	1,1	1,6	-	beech
dąb	6792,7	6,6	7,8	2,2	oak
grab	1110,5	1,1	1,2	-	hombeam
brzoza	5107,8	4,9	3,3	8,0	birch
olsza	5777,2	5,6	5,2	7,0	alder
osika	593,3	0,6	0,3	1,2	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.
 Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (235). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION	
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests			lasy prywatne ^a private forests ^a
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		
						w ha in ha		
Powierzchnia produkcyjna szkólek leśnych (stan w dniu 31 XII)	116	77	79	79	79	76	-	Production area of forest nurseries (as of 31 XII)
Odnowienia i zalesienia	2447	2194	2095	2141	1950	1930	192	Renewals and afforestations
odnowienia	2077	2078	1995	2005	1932	1912	73	renewals
szuczne	1823	1869	1853	1774	1713	1693	61	artificial
zrębów ^b	1776	1834	1817	1758	1700	1680	58	felling sites ^b
halizn i płazowin	47	35	36	16	13	13	3	blanks and irregularly stoc- ked open stands
naturalne	254	209	142	231	219	219	12	natural
zalesienia ^c	370	116	100	137	18	18	118	afforestations ^c
Poprawki i uzupełnienia ^d	200	260	432	380	236	232	144	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	11138	13272	13772	11886	11302	11125	584	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw ^f	8747	11190	11650	10104	9520	9362	584	crops ^f
młodników	2269	2038	2093	1782	1782	1763	-	greenwoods
wprowadzanie podszytów ^g	74	16	8	-	-	-	-	introduction of undergrowth ^g
Melioracje	2018	2306	2165	2427	2427	2407	-	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 yeags. f In private forests including greenwood tending. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (236). **POZYSKANIE DREWNA^a**
 REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017			SPECIFICATION	
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests			
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treasury		lasy prywatne private forests
O G Ó Ł E M w dam³	1175,0	1225,7	1322,9	1370,6	1289,7	1268,8	80,9	TOTAL in dam³
Grubizna.....	1111,0	1165,0	1267,7	1313,8	1232,9	1212,5	80,9	Timber
Grubizna iglasta	895,4	898,7	1002,0	1070,9	1005,9	991,4	65,0	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	446,5	447,5	482,9	506,0	472,1	466,6	33,9	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	375,9	363,2	436,0	475,9	457,4	450,5	18,5	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	215,6	266,4	265,7	242,9	227,0	221,1	15,9	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	65,5	73,1	68,8	58,3	52,7	51,2	5,6	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	108,9	119,5	120,7	111,4	106,9	106,0	4,5	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe^b.....	63,9	60,7	55,2	56,8	56,8	56,3	-	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	6,6	1,5	0,9	0,4	0,4	0,4	-	Slash for industrial uses
Opalowe	57,3	59,2	54,3	56,4	56,4	55,8	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	289,2	300,1	325,6	335,8	482,4	487,3	59,6	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

TABL. 29 (237). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIENÍ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt.:						Plantings in units of:
drzew	1076218	543931	759451	506767	7238	trees
krzewów	101562	272240	464811	322437	2124	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	57188	89092	87789	47082	34554	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	13539	22175	21272	9995	7639	coniferous
w tym drewno wielkowi- miarowe ogólnego przeznaczenia	7549	11693	11541	5264	4202	of which large-size general purpose wood
grubizna liściasta	43649	66917	66517	37366	26915	non-coniferous
w tym drewno wielkowi- miarowe ogólnego przeznaczenia	14082	25365	22145	12441	9420	of which large-size general purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30 (238). **POŻARY W LASACH ^a**
FOREST FIRES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pożary	238	918	392	224	Number of fires
w tym: podpalenia	73	234	80	37	of which: arsons
nieostrożność dorosłych....	137	491	242	138	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	86,77	347,21	82,25	48,96	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	32,58	129,75	18,38	8,70	of which: arsons
nieostrożność dorosłych....	48,78	157,65	43,31	26,89	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,36	0,38	0,21	0,12	Average forest areas burned by fire in ha

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

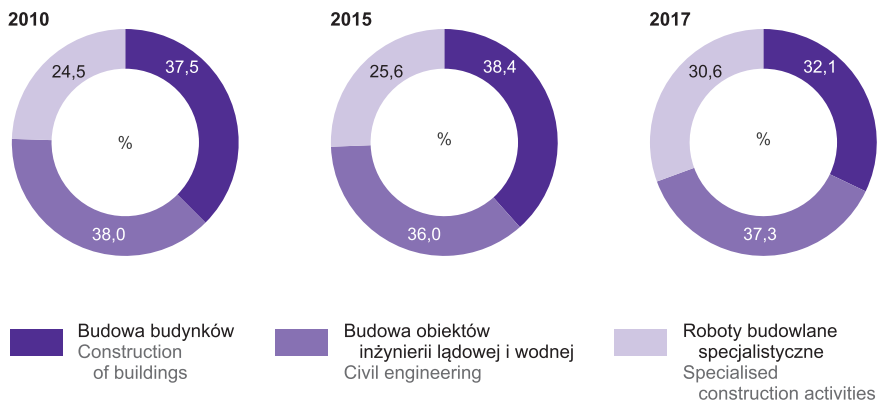
Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

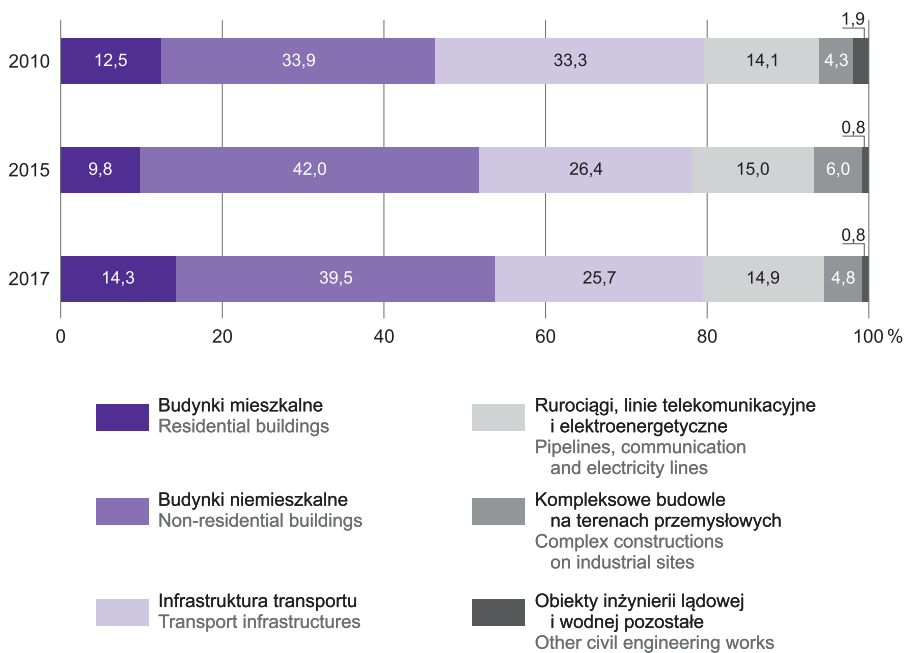
Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION

WEDŁUG DZIAŁÓW
BY DIVISIONS

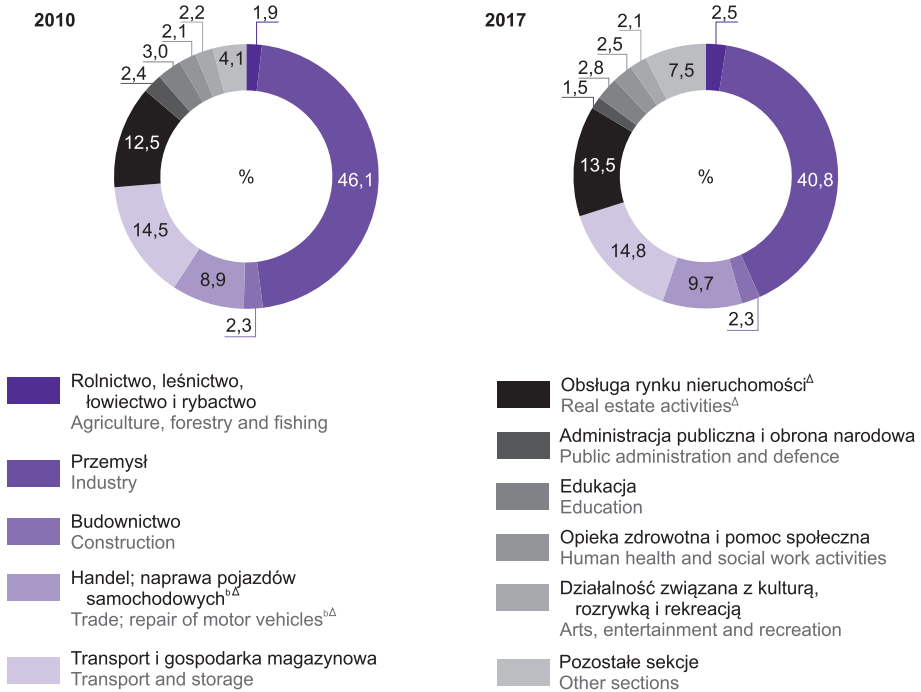
WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
BY TYPE OF CONSTRUCTIONS

a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa łódzkiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Ceny bieżące.

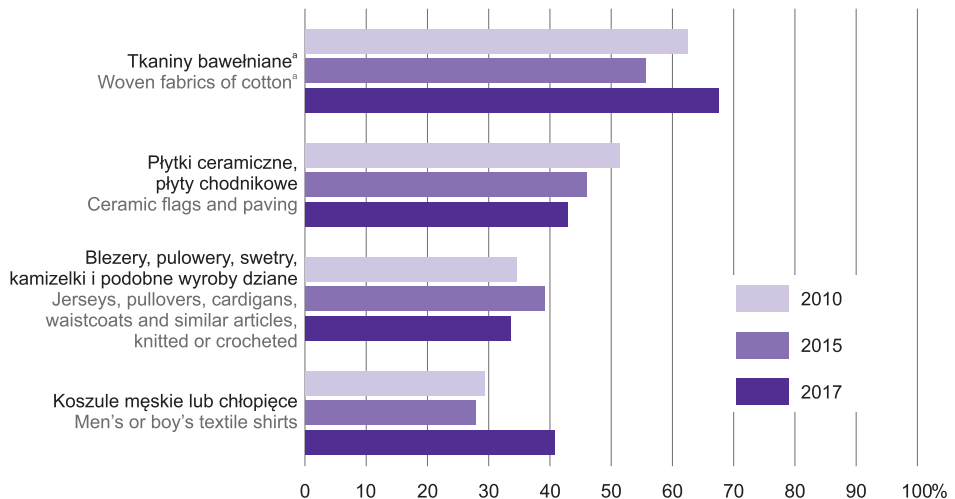
a Realized by enterprises which have a seat of board in the Łódzkie voivodship, without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons. Current prices.

STRUKTURA NAKŁADÓW INWESTYCYJNYCH^a W GOSPODARCE NARODOWEJ
STRUCTURE OF INVESTMENT OUTLAYS^a IN NATIONAL ECONOMY

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW (POLSKA=100)
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS (POLSKA=100)

a Tkaniny bawełniane o masie powierzchniowej nieprzekraczającej 200 g/m² z wyjątkiem gazy i drelichów, bez kolorowo tkanych w km².
a Woven fabrics of cotton weighting not more than 200g/m² except for gauze, drill and ticking excluding color woven fabrics in km².

Uwagi metodologiczne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 1 i 3 uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji), a ponadto w tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług (PKWiU 2008) i Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących:

- sumę niektórych pozycji PKWiU, PRODCOM-u lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o kryteria inne niż występujące w PKWiU i PRODCOM-ie.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano skrócone nazwy.

Prezentowane dane obejmują całkowitą produkcję wyrobów przemysłowych wytworzonych w roku sprawozdawczym, przeznaczonych do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa, przekazanych do innych zakładów tego samego przedsiębiorstwa oraz zużytych wewnątrz zakładu na cele produkcyjne (tj. na potrzeby własne).

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;

Methodological notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply”; “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

In tables 1 and 3 were included budgetary entities and establishments as well as until 2010 auxiliary units of budgetary entities (included in the above mentioned sections), and moreover, in table 3 data regarding the production of products show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind-of-activity as classified according to NACE Rev. 2.

2. Data were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services (PKWiU 2008) and PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

In some cases products are presented according to additional groupings, comprising:

- the sum of some PKWiU, PRODCOM positions or the sum of their parts,
- collective item based on other criteria than the ones which are in PKWiU and PRODCOM.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

Presented data include total production of goods which are manufactured during the reference year, irrespective of whether production is intended for sale outside the reporting unit or to other plants of the same undertaking, or used for further processing.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;

- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9.

Jako **cenę stałą** od 2012 r. przyjęto cenę stałą 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne — na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) — czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o produkcji sprzedanej przemysłu opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym dane o produkcji podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób ustalono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych podmiotów.

7. Dane dotyczące **zatrudnienia w przemyśle** obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w przemyśle nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 2) agentów;
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych wynagrodzeń wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według grup PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów — wykonane siłami własnymi systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9.

As **constant prices** since 2012 were adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding sold production of industry were compiled on the basis of statistical reports, while data regarding the production of economic entities, employing up to 9 persons, were established on the basis of results of a survey conducted on a 5% sample of these entities.

7. Data concerning **employment in industry** include employees hired on the basis of employment contracts.

Employed in industry do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training;
- 2) agents;
- 3) persons engaged in outwork.

Data concerning average paid employment and average wages and salaries are given after converting of part-time paid employees on full-time paid employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2., in the section: Construction”.

2. Data according to NACE Rev. 2 groups were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration — conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contracts system (i.e. for outside clients).

4. Dane o produkcji budowlano-montażowej prezentuje się w **cenach producenta**, ze względu na niewystępowanie dotacji do produktów oraz podatku akcyzowego.

5. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

6. Dane o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków — budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków — budynków nowo budowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

7. Dane o produkcji sprzedanej budownictwa oraz o produkcji budowlano-montażowej realizowanej systemem zleceńniowym opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym dane o produkcji podmiotów budowlanych o liczbie pracujących do 9 osób ustalono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych podmiotów. Dane o produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej systemem gospodarczym - częściowo szacunkowe.

8. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych — na terenie kraju — w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. Data concerning construction and assembly production are presented in **producer's prices** due to the lack of subsidies for products as well as the excise tax.

5. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

6. Data on **buildings completed** (by all investors) concerns:

- within the scope of the number of buildings — newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings — newly built and expanded buildings (the expanded part only).

7. Data regarding sold production of construction as well as construction and assembly production realized on the basis of the contract system were compiled on the basis of statistical reports, while data regarding the construction entities employing up to 9 persons were established on the basis of results of a sample survey conducted on a 5% sample of these entities. Data regarding construction and assembly production realized on basis of the own-account construction are partially estimated.

8. Data regarding **average employment and average monthly wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, appointment, promotion or selection) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, calculated as full-time employment.

Przemysł
 Industry

 TABL. 1 (239). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
 SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		2016 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
	ceny bieżące current prices					
O G Ó Ł E M	50656,9	69091,5	70209,7	75168,1	100,0	105,6
TOTAL						
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe	38077,8	54792,1	56853,5	60822,7	80,9	105,0
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	8819,4	14102,4	14798,0	16187,6	21,5	104,2
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	535,6	1041,9	1023,2	970,4	1,3	93,3
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	1807,6	2393,5	2728,7	2692,4	3,6	99,4
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	1898,2	1871,8	2024,7	2003,1	2,7	97,6
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	118,3	78,0	98,1	101,4	0,1	99,7
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	763,2	968,5	1019,0	1013,3	1,3	103,5
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	773,3	1432,3	1610,3	1839,9	2,4	109,1
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	537,8	955,8	1050,5	1077,9	1,4	96,2
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	858,0	1538,4	1606,1	1684,9	2,2	106,2
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	1439,0	1651,7	1719,3	1714,3	2,3	97,9
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3991,7	5159,9	5950,2	6350,2	8,4	106,8
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3842,4	3903,8	4065,8	4352,4	5,8	104,0
Manufacture of other non-metallic mineral products						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (239). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017		
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	2016 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja metali Manufacture of basic metals	266,3	504,8	533,6	641,7	0,9	116,3
Produkcja wyrobów z metali ^A Manufacture of metal products ^A	2502,6	3665,2	3608,3	3919,7	5,2	105,9
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych..... Manufacture of computer, electronic and optical products	1826,9	1912,9	2000,2	2597,0	3,5	126,8
Produkcja maszyn i urządzeń ^A Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	1302,9	1366,7	1262,7	1511,5	2,0	118,6
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^A Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	1158,7	1903,8	2302,3	2364,8	3,1	104,8
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	#	160,5	197,1	146,8	0,2	74,3
Produkcja mebli..... Manufacture of furniture	835,8	1111,3	1262,4	1360,4	1,8	106,8
Pozostała produkcja wyrobów Other manufacturing	366,7	910,6	977,8	1052,7	1,4	105,9
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń..... Repair and installation of machinery and equipment	350,1	734,8	632,5	622,7	0,8	98,5
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^A..... Water supply; sewerage, waste management and remediation ac- tivities	1059,0	1355,7	1416,7	1508,5	2,0	105,5
tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody Water collection treatment and supply	#	432,3	#	#	0,6	105,2
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków Sewerage	298,4	427,6	457,7	443,8	0,6	95,3
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^A Waste collection, treatment and dis- posal activities; materials recovery	376,1	495,7	513,0	588,4	0,8	113,9

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (240). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**

SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	50656,9	69091,5	70209,7	75168,1	T O T A L
Podmioty o liczbie zatrudnionych:					Entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej.....	7179,9	9762,7	10281,3	10406,6	49 persons and less
50-249.....	13419,4	16231,5	16775,6	17836,3	50-249
250-499.....	8221,2	11625,6	12883,5	11837,9	250-499
500-999.....	4745,8	11265,7	9269,4	12307,7	500-999
1000 osób i więcej.....	17090,6	20206,0	20999,8	22779,7	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (241). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t:						Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thous. t:
bydła i cieląt.....	11,8	11,1	10,9	15,4	6,9	cattle and calves
trzody chlewnej.....	73,3	366,3	374,9	365,2	27,6	pigs
Mięso drobiowe w tys. t.....	161,7	286,8	328,4	280,6	9,2	Poultry meat in thous. t
Wędliny ^c w tys. t.....	31,5	30,1	35,7	34,0	4,0	Cured meat products ^c in thous. t
Soki z owoców i warzyw w tys. hl.....	156,0	324,1	418,6	305,9	3,4	Fruit and vegetable juice in thous. hl
Mleko płynne przetworzone ^d w mln l	433,4	524,1	550,5	570,3	16,2	Processed liquid milk ^d in mln l
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania ^e w tys. t.....	10,1	11,7	13,2	13,0	6,1	Butter and dairy spreads ^e in thous. t
Sery i twarogi w tys. t.....	35,2	35,8	38,4	42,3	4,8	Cheese and curd in thous. t
Mąka pszenna w tys. t.....	202,0	234,6	258,5	230,4	9,6	Wheat flour in thous. t
Mąka żytnia w tys. t.....	12,2	27,8	27,0	25,4	10,6	Rye flour in thous. t
Piwo otrzymywane ze słodu ^f w tys. hl.....	635,7	783,7	730,2	716,6	1,8	Beer from malt ^f in thous. hl

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcz, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych; w 2005 r. bez końskich, dziczyzny i królików. d Łącznie z mlekiem przetworzonym do dalszej produkcji. e Otrzymywane z mleka. f O objętościowej mocy alkoholu powyżej 0,5%.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat; in 2005 excluding horseflesh, game and rabbit. d Including milk for further processing. e Butter made from milk. f Of an alcoholic strength of more than 0,5%.

TABL. 3 (241). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a (cd.)**
 PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a (cont.)

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Tkaniny bawełniane o masie powierzchniowej nieprzekraczającej 200g/m ² z wyjątkiem gazy i drelchów bez kolorowo tkanych w km ²	25,5	6,9	15,5	8,3	67,6	Woven fabrics of cotton weighting not more than 200g/m ² except for gauze, drill and ticking, excluding colour woven fabrics in km ²
Tkaniny bawełniane o masie powierzchniowej powyżej 200g/m ² bez kolorowo tkanych w km ²	10,1	0,7	0,7	0,8	23,9	Woven fabrics of cotton weighting more than 200g/m ² ; excluding colour woven fabrics in km ²
Tkaniny z przędzy z syntetycznych włókien ciągłych i przędzy ze sztucznych włókien ciągłych w km ²	23,6	26,4	27,3	28,7	26,9	Woven fabrics of synthetic filament yarns and yarn of processed continuous fibres in km ²
Bielizna pościelowa w tys. szt.	1246	1058	938	1090	3,8	Bed linen in thous. units
Bielizna stołowa w tys. szt.	588	464	769	94	3,6	Table linen in thous. units
Okrycia i ubiory z tkanin w tys. szt.:						Clothes and garments in thous. units:
płaszczki męskie lub chłopięce, wiatrówki i podobne artykuły ..	130	60	49	44	8,8	men's or boys' overcoats various types of windcheaters and other similar articles
garnitury męskie lub chłopięce i zestawy odzieżowe	244	477	550	538	35,9	men's or boys' suits and ensembles
płaszczki damskie lub dziewczęce, wiatrówki i podobne artykuły	113	96	131	127	25,8	women's and girls' overcoats various types of windcheaters and other similar articles
garsonki i zestawy odzieżowe damskie lub dziewczęce	126	75	90	71	11,3	women's and girls' suits and ensembles
żakiety damskie lub dziewczęce	516	305	320	312	27,7	women's and girls' jackets
sukienki, spódnice i spódnico-spodnie damskie lub dziewczęce	1312	1384	1315	931	22,0	women's and girls' dresses, skirts and divided skirts
Bielizna osobista, w tym:						Textile clothing, of which:
koszule męskie lub chłopięce w tys. szt.	1786	1315	1448	1830	40,7	men's or boys' textile shirts in thous. units
bluzki i bluzki koszulowe damskie lub dziewczęce w tys. szt.	3801	2261	2247	1774	22,1	women's or girls' textile blouses and shirt-blouses in thous. units
Rajstopy i rajtuzy w tys. szt.	138444	115101	#	#	#	Panty hose and tights in thous. units
Blezyery, pulowery, swetry, kamizelki i podobne wyroby dziane w tys. szt.	1903	1625	1576	1332	33,5	Jerseys, pullovers, cardigans, waistcoats and similar articles, knitted or crocheted in thous. units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^b w tys. par	652	488	537	578	3,9	Footwear with leather uppers ^b in thous. pairs

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwem ze spodem z drewna.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Excluding footwear with uppers of leather, other than sports footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles.

TABL. 3 (241). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a (dok.)**
 PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a (cont.)

WYROBY	2010	2015	2016	2017		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Płytki ceramiczne (ścienne, podłogowe, kafle itp.), płyty chodnikowe w tys. m ²	53994	55229	53751	50980	42,8	Ceramic flags and paving, hearts of wall tiles in thous. m ²
Maszyny dla rolnictwa i leśnictwa w szt.	8189	13730	9730	13597	18,6	Agricultural and forestry machinery in units

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (242). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
OGÓŁEM	177183	167102	171191	172825	TOTAL
sektor publiczny	32937	9652	9576	9419	public sector
sektor prywatny	144246	157450	161615	163406	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	143585	138838	143598	145455	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych ..	25323	25240	25740	26387	Manufacture of food products
Produkcja napojów	1268	1759	1732	1572	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	10510	10069	10420	10144	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	22757	16544	16287	15972	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	1349	593	594	577	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	3384	2903	3196	3059	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2407	2249	2536	2649	Manufacture of paper and paper products
Poliografia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1884	2640	2696	2729	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2362	2842	3043	3165	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	3272	2754	2798	2688	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	11251	10785	11821	12133	Manufacture of rubber and plastic products

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 4 (242). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)					Manufacturing (cont.)
w tym:					of which:
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	10321	9884	9932	10141	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali.....	1169	1455	1478	1611	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	13340	14212	14230	14139	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	5111	3591	3879	4468	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	6035	4699	4795	5061	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	4551	5630	6193	6447	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego.....	357	354	449	448	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli.....	5704	5452	5912	6359	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2384	3845	4051	4207	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń.....	1730	3048	2961	2864	Repair and installation of machinery and equipment
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	7849	8001	8098	8071	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3171	2790	2731	2845	Water collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.....	2704	2808	2829	2739	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	1973	2403	2829	2488	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (243). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł in zł				
O G Ó Ł E M	3074,54	3876,23	3974,03	4246,68	T O T A L
sektor publiczny	5179,94	4084,88	4194,32	4470,65	public sector
sektor prywatny.....	2593,80	3863,44	3960,98	4233,77	private sector
w tym:					of which:
Przetwórstwo przemysłowe	2556,55	3259,12	3408,59	3718,60	Manufacturing

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

TABL. 5 (243). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a (cd.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Przetwórstwo przemysłowe (cd.)					Manufacturing (cont.)
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych .	2090,47	2720,57	2888,30	3187,03	Manufacture of food products
Produkcja napojów	2722,98	4026,82	4298,88	4487,35	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2245,56	2734,62	2882,87	3019,53	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1679,32	2121,10	2238,97	2470,46	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	2199,16	2186,50	2660,34	2865,99	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2175,61	2798,26	2771,94	2975,58	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2852,32	3703,95	3884,08	4270,08	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3310,39	3708,91	3979,49	4291,72	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2743,12	3441,00	3790,88	4006,21	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	4494,82	4841,75	5051,92	5344,76	Manufacture of pharmaceutical products ^Δ
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2870,87	3823,09	4045,40	4331,49	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	3516,24	4165,70	4299,77	4530,63	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	2804,43	3383,83	3492,25	3804,47	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2774,52	3612,45	3776,83	4050,96	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	2844,52	3899,72	3737,94	4125,89	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	2993,89	3498,03	3588,54	3933,51	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	2809,27	3441,24	3586,31	4045,16	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	2232,49	2993,34	3355,35	3767,82	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	2105,76	2510,25	2679,64	2980,06	Manufacture of furniture

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

TABL. 5 (243). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYŚLE^a (dok.)**
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Przetwórstwo przemysłowe (dok.)					Manufacturing (cont.)
Pozostała produkcja wyrobów	2586,30	3119,75	3296,12	3792,58	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń.....	3667,27	4152,76	4275,30	4472,04	Repair and installation of machinery and equipment
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^a	3189,64	3791,05	3916,52	4133,55	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3575,09	4485,75	4608,74	4813,69	Water collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	3074,17	3680,03	3863,29	4000,05	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^a	2730,00	3114,19	3240,86	3501,13	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez wynagrodzeń zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding wages and salaries of persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (244). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
 CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł			
O G Ó Ł E M	8046,9	8638,0	7067,5	7418,4	100,0	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	4280,5	4617,2	3326,1	3462,2	46,7	Of which entities employing more than 9 persons:
Budowa budynków ^a	1605,5	1772,4	988,0	1110,4	15,0	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	1628,1	1661,7	1235,1	1293,5	17,4	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	1047,0	1183,2	1103,0	1058,3	14,3	Specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa łódzkiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lodzkie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (245). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
	Total	Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
	w mln zł		in mln zł	
O G Ó Ł E M 2010	4280,5	2911,7	1368,8	T O T A L
2015	4617,2	3787,5	829,7	
2016	3326,1	2694,1	632,0	
2017	3462,2	2372,3	1089,8	
Budynki	1864,8	1279,6	585,2	Buildings
Budynki mieszkalne	497,0	335,8	161,2	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne ...	86,2	#	#	one-dwelling buildings
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	337,1	246,6	90,4	two- and more dwelling buildings
budynki zbiorowego zamieszkania ...	73,7	#	#	residences for communities
Budynki niemieszkalne.....	1367,8	#	424,0	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	12,6	5,9	6,8	hotels and similar buildings
budynki biurowe	105,0	68,1	40,0	office buildings
budynki handlowo-usługowe	273,2	197,1	76,1	wholesale and retail trade buildings
budynki transportu i łączności	27,0	25,0	2,0	traffic and communication buildings
budynki przemysłowe i magazynowe	736,1	541,9	194,3	industrial buildings and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	173,0	94,8	78,2	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne	40,9	11,2	29,7	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	1597,4	1092,7	504,7	Civil engineering works
Infrastruktura transportu.....	890,5	689,9	200,6	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	659,4	501,9	157,5	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych.....	121,5	#	#	railways, suspension and elevated railways
drogi lotniskowe.....	2,7	0,2	2,5	airfield runways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	99,2	#	#	bridges, elevated highways, tunnels and subways
budowle wodne	7,7	#	#	harbours, waterways, dams and other waterworks

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa łódzkiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lodzkie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (245). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Roboty o charakterze remontowym	SPECIFICATION
	Total	Works with an investment character	Works with a renovation (restoration) character	
		w mln zł	in mln zł	
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej (dok.)				Civil engineering works (cont.)
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	514	334,7	179,8	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	226,2	181,5	44,7	long-distance pipelines, communication and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	288,2	153,2	135,0	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	165,3	#	#	Complex constructions on industrial sites
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	27,1	#	#	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa łódzkiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lodzkie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (246). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a**
BUILDINGS COMPLETED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki^b	5696	6424	6410	6754	Buildings^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkalniowe ^c	3938	4502	4405	4756	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta	2303	2205	2166	2188	urban areas
wieś	3393	4219	4244	4566	rural areas

^a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

^a See general notes to chapter, item 6. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 8 (246). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED ^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Budynki ^b (dok.)					Buildings ^b (cont.)
W tym budynki indywidualne ^d	5131	5852	5905	6225	Of which private buildings ^d
miasta.....	1819	1778	1767	1783	urban areas
wieś.....	3312	4074	4138	4442	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3686	4272	4219	4505	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne.....	1342	1490	1598	1635	non-residential
w tym gospodarstw rolnych.....	440	773	881	736	of which farm buildings
Kubatura ^e w dam³.....	9948,9	11903,4	14073,7	13906,4	Cubic volume ^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jed- norodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomiesz- kaniowe ^c	3725,4	3807,8	3952,1	4344,6	of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
miasta.....	5383,8	7059,7	7442,2	5794,7	urban areas
wieś.....	4565,0	4843,7	6631,6	8111,7	rural areas
W tym budynki indywidualne ^d	5001,0	5901,0	5976,9	6401,3	Of which private buildings ^d
miasta.....	1858,0	1759,2	2053,2	2099,0	urban areas
wieś.....	3143,1	4141,8	3923,6	4302,3	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	2651,0	3137,1	3272,9	3511,2	one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c
niemieszkalne.....	2313,7	2730,6	2662,4	2850,3	non-residential
w tym gospodarstw rolnych.....	518,6	1546,3	1328,9	1286,6	of which farm buildings

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes to chapter, item 6. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (247). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne.....	4043	4598	4495	4843	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	3938	4502	4405	4756	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne.....	3844	4477	4369	4598	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania.....	2	6	7	4	Residences for communities
Budynki niemieszkalne.....	1653	1826	1915	1911	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego.....	14	13	14	27	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe.....	39	32	22	32	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe.....	229	242	189	190	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali.....	2	7	12	5	Communication buildings, sta- tions, terminals and associated buildings
Budynki garaży.....	575	359	426	326	Garage buildings
Budynki przemysłowe.....	80	113	62	64	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe.....	180	195	209	149	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek.....	18	11	4	7	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych.....	13	13	5	7	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej.....	14	6	8	8	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	29	12	7	10	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych.....	440	779	886	740	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych.....	2	7	5	8	Buildings used as places of worship and for religious ac- tivities

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 6. b Nowo wybudowane. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych).

a See general notes to chapter, item 6. b Newly built. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings).

TABL. 9 (247). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**

BUILDINGS COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
KUBATURA ^d w dam ³ CUBIC VOLUME ^d in dam ³					
Budynki mieszkalne	3786,1	3894,8	3936,1	4407,8	Residential buildings
w tym:					of which:
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^c	3725,4	3838,0	3914,1	4344,6	One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings ^c
w tym jednorodzinne.....	2734,5	3106,8	3088,5	3428,2	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania.....	29,4	53,8	22,0	30,6	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	6162,7	8008,6	8813,0	9498,7	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego.....	166,6	15,2	33,2	181,6	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe.....	249,9	192,0	243,5	389,5	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe.....	804,6	1437,4	725,1	598,8	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali.....	10,8	5,5	1206,9	3,4	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży.....	117,6	80,4	98,4	105,2	Garage buildings
Budynki przemysłowe.....	1990,4	2520,5	1797,2	1144,7	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe.....	1820,4	1626,9	3369,7	4816,3	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek.....	42,3	179,3	3,2	16,0	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych.....	86,3	118,2	65,5	25,1	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej.....	137,5	81,3	27,2	23,6	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej.....	145,7	102,6	17,8	693,7	Sport halls
Budynki gospodarstw rolnych.....	518,6	1609,0	1173,1	1226,3	Non-residential farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych.....	60,5	16,6	31,8	45,4	Buildings used as places of worship and for religious activities

a Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 6. c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a See general notes to chapter, item 6. c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10 (248). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie.....	23333	18118	17577	17276	Average paid employment
sektor publiczny.....	381	21	105	95	public sector
sektor prywatny.....	22952	18097	17473	17181	private sector
Budowa budynków ^A	9093	5724	5311	5209	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	6932	6031	6397	5972	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne.....	7308	5762	5869	6096	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł.....	2653,95	3178,00	3278,70	3494,35	Average monthly gross wages and salaries in zł
sektor publiczny.....	3119,23	2969,05	3353,02	3578,33	public sector
sektor prywatny.....	2646,22	3178,28	3278,07	3493,89	private sector
Budowa budynków ^A	2425,42	2907,19	3139,18	3307,85	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A	3249,54	3616,03	3646,91	3907,63	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne.....	2373,34	2943,09	3003,62	3248,27	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII TRANSPORT I TELEKOMUNIKACJA

CHAPTER XVII TRANSPORT AND TELECOMMUNICATIONS

Uwagi metodologiczne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

Do **dróg o nawierzchni twardej** zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej).

Do **dróg o nawierzchni gruntowej** zalicza się drogi o nawierzchni z gruntu rodzimego oraz utrwalone w wyniku specjalnych zabiegów i preparacji gruntu rodzimego przy pomocy mieszanin wykonanych z gliny, żwiru, żużla, itp.

Methodological notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Regional roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

District roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Communal roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

Hard surface roads are roads with improved hard surface (cobble stone, clinker, concrete, stone and concrete slabs, bitumen) and roads with unimproved surface (with macadam or cobbled surface).

Unsurfaced roads include roads on virgin soil surface and roads fixed by means of special procedures and preparation of virgin soil using mixtures made of clay, gravel, cinder, etc.

3. Dane o **pojazdach samochodowych i ciągnikach** zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII od 2009 r. pochodzą z centralnej ewidencji pojazdów (CEPIK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji. Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych.

4. **Linia autobusowa** jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Transport samochodowy **zarobkowy** obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą (**przedsiębiorstwa transportu samochodowego**) oraz od 2004 r. w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową, budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej oraz dokonywanych przez podmioty o liczbie pracujących do 9 osób.

6. Informacje o **komunikacji miejskiej naziemnej** dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamieską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Długość tras jest to długość odcinków ulic (dróg, torowisk), po których kursują autobusy, tramwaje lub trolejbusy.

7. Dane dotyczące **transportu lotniczego** obejmują przewoźników transportu lotniczego rozkładowego (transport pasażerów lub ładunków na stałych trasach i według stałych rozkładów lotów).

8. Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

3. Data on **road motor vehicles and tractors** registered as of 31 December, since 2009 has come from central vehicle register maintained by Ministry of Digital Affairs. Data do not include vehicles being devoid of car registration.

4. A **bus line** is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

5. **Road transport for hire or reward** includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity (**road transport entities**) and since 2004 also services for remuneration carried out by entities with basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, building, trade activity); data regarding transport of passengers do not include carriage by urban road transport fleet and entities employing up to 9 persons.

6. Information regarding **urban ground transport** concerns **bus, tram and trolley-bus communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and minibuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some city as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

The length of routes is the length of the sections of streets (roads, tracks) over which buses, trams or trolley-buses travel.

7. Data concerning **air transport** include carriers of scheduled air transport (the transport of passengers or freight on permanent routes and according to established flight schedules).

8. Data regarding **road traffic accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

A **road traffic accident fatality** is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road traffic accident injury** is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (249). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**
 Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w km		in km		
OGÓŁEM	1063	1069	1080	1080	TOTAL
Normalnotorowe	1063	1069	1080	1080	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	970	987	999	999	of which electrified
jednotorowe	392	393	395	395	single track
dwu- i więcej torowe	671	676	685	685	double and more tracks
Wąskotorowe	-	-	-	-	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	5,8	5,9	5,9	5,9	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej.

a Data concern PKP network and other entities managing railway network.

TABL. 2 (250). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**
 Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017		SPECIFICATION
				ogółem	w tym	
				total	o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
w km in km						
OGÓŁEM	18647,8	20150,5	20395,4	20710,9	19042,5	TOTAL
miejskie	3319,3	3462,5	3554,3	3474,6	3293,7	urban
zamiejskie	15328,5	16688,0	16841,1	17236,3	15748,8	non-urban
Krajowe	1348,8	1433,7	1480,5	1485,9	1485,9	National
miejskie	320,5	292,7	301,2	304,2	304,2	urban
zamiejskie	1028,3	1141,0	1179,3	1181,7	1181,7	non-urban
Wojewódzkie	1178,6	1347,8	1318,9	1356,4	1356,4	Regional
miejskie	149,4	192,5	240,6	190,6	190,6	urban
zamiejskie	1029,2	1155,3	1078,3	1165,8	1165,8	non-urban
Powiatowe	7447,9	7446,3	7486,5	7463,8	7323,6	District
miejskie	956,2	925,3	942,6	936,4	925,2	urban
zamiejskie	6491,7	6521,0	6543,9	6527,4	6398,4	non-urban
Gminne	8672,5	9922,7	10109,5	10404,8	8876,6	Communal
miejskie	1893,2	2052,0	2069,9	2043,4	1873,7	urban
zamiejskie	6779,3	7870,7	8039,6	8361,4	7002,9	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

TABL. 3 (251). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1568366	1846011	1919517	1980689	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe	1139985	1358314	1416932	1465686	Passenger cars
Autobusy.....	5732	6417	6444	6612	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	209761	238969	245589	251025	Lorries and road tractors ^b
Ciągniki balastowe i rolnicze	133643	145149	147550	149330	Balast and agricultural tractors
Motocykle	70630	86247	91405	95787	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne działu "Transport i telekomunikacja - Transport", ust. 3. Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe (na okres 30 dni) wydane w końcu roku. b łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a See general notes to the chapter "Transport and telecommunications - Transport", item. 3. Since 2011 including road vehicles having temporary permission (for the period of 30 days) issued at the end of the year. b Including vans.

TABL. 4 (252). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	957	842	911	841	T O T A L
długość w km.....	53871	44833	45025	39596	length in km
dalekobieżne: liczba	44	35	32	25	long distance: number
długość w km	14508	11902	10841	8014	length in km
regionalne: liczba	225	138	122	98	regional: number
długość w km.....	18097	12600	11214	9404	length in km
podmiejskie: liczba	688	657	743	704	suburban: number
długość w km	21266	20231	22860	22068	length in km
miejskie: liczba.....	.	12	14	14	urban: number
długość w km.....	.	100	110	110	length in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Data concerns entities employing more than 9 persons providing regular national traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (253). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	3146,5	8467,0	10077,1	10299,5	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	167,1	120,7	109,0	129,3	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	31940,0	24693,1	23316,3	20548,3	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	35,3	40,1	42,4	42,9	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	3787,9	7907,3	5094,5	5452,5	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	1212,9	1016,7	1047,0	1095,7	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	10,4	9,3	22,1	21,8	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	2609,5	1571,0	2474,7	2197,8	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concerns enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (254). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	5040	3901	3682	3653	Transportation network – lines in km
autobusowe	4744	3558	3370	3323	bus
tramwajowe.....	296	343	312	330	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach.....	886	821	775	803	buses: in units
liczba miejsc w tys.....	86,8	84,2	79,2	82,7	number of seats in thous.
tramwaje: w sztukach.....	514	488	501	500	trams: in units
liczba miejsc w tys.....	57,9	54,2	55,8	54,8	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	189,9	258,4	300,1	230,9	Transport of passengers ^b (during the year) in mln

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (255). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORTACH LOTNICZYCH**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli^b z portów:					Passenger arrivals^b from airports:
krajowych.....	343	173	607	16	domestic
zagranicznych.....	203477	142431	118058	104688	foreign
Pasażerowie odprawieni^c do portów:					Passenger departures^c to airports:
krajowych.....	676	130	122	14	domestic
zagranicznych.....	209020	145833	117645	103588	foreign

^a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. ^{b,c} Pasażerowie, dla których port Łódź jest: b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data not include children below the age of 2. ^{b,c} Passengers for whom the indicated domestic airport Lodz is: b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 8 (256). **RUCH SAMOLOTÓW W PORTACH LOTNICZYCH WEDŁUG RODZAJÓW RUCHU**
AIRCRAFT TRAFFIC AT AIRPORTS BY TYPE OF TRAFFIC

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
		OGÓŁEM TOTAL			
Ruch krajowy	8507	9682	9039	625	National traffic
Ruch międzynarodowy	2941	3620	3408	10318	International traffic
w tym regularny.....	2941	2809	3408	1704	of which regular traffic
		w tym SAMOLOTY POLSKIE of which POLISH AIRCRAFTS			
Ruch krajowy	8364	9349	8916	610	National traffic
Ruch międzynarodowy	171	252	380	7884	International traffic
w tym regularny.....	171	-	380	-	of which regular traffic

TABL. 9 (257). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki	4156	3991	4222	3787	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	26,5	21,6	22,0	19,1	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	5548	5062	5512	4969	Road traffic casualties
Śmiertelne	319	236	214	219	Fatalities
na 100 tys. ludności.....	12,4	9,5	8,6	8,8	per 100 thous. population
Ranni	5229	4826	5298	4750	Injured
na 100 tys. ludności.....	202,5	193,5	212,9	191,5	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 10 (258). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M.....	4222	3787	T O T A L
Z winy kierujących pojazdami	3729	3343	Guilt of drivers
w tym:			of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	898	813	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	1115	1086	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie.....	141	130	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	548	417	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami.....	240	192	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	284	231	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię..	176	141	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	209	213	Others ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków:			Vehicles of drivers being accident culprits:
Samochody osobowe.....	2882	2612	Passenger cars
Motocykle	82	83	Motorcycles
Rowery.....	190	182	Bicycles
Motorowery	86	64	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	261	241	Lorries
Inne pojazdy ^c	228	161	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	302	256	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			of which caused by intoxicated:
Kierujących.....	224	197	Drivers
samochodami osobowymi	144	140	of passenger cars
motocyklami	11	11	of motorcycles
rowerami	31	30	of bicycles
motorowerami	23	8	of motor-bicycles

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

TABL. 10 (258). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW (dok.)**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2017	SPECIFICATION
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg (dok.)			Accidents involving intoxicated road users (cont.)
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			of which caused by intoxicated:
Kierujących (dok.)			Drivers (cont.)
samochodami ciężarowymi	11	5	of lorries
innymi pojazdami	4	3	of other vehicles
Pieszycy	78	59	Pedestrians

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 11 (259). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	526,8	289,1	268,5	214,2	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	369,8	197,3	179,6	139,0	of which private subscribers ^b
miasta	410,8	226,9	209,4	165,8	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	277,1	149,4	129,6	104,4	of which private subscribers ^b
wieś.....	116,1	62,1	59,1	48,4	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	92,7	47,9	50,0	34,5	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	451,3	248,2	226,7	182,5	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	341,5	189,9	171,5	137,9	urban areas
wieś.....	109,7	58,2	55,2	44,7	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące.....	2845	408	275	130	Public pay telephones
miasta	1863	241	139	101	urban areas
wieś.....	982	167	136	29	rural areas

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

^a Data concern operators of public telecommunication network. ^b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

Uwagi metodologiczne

1. Informacje w dziale – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj.: urzędów, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów–rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy mineralne lub chemiczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrea-

Methodological notes

1. Information in this chapter, unless otherwise noted, concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified in accordance with NACE rev. 2 in the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods at:
 - retail sales outlets,
 - wholesale stores as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser;
- 2) the sale of commercial consumer goods as well as catering products in catering establishments.

The sale of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods has been done on the following basis: non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, mineral or chemical fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized

lizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonery), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

6. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielozdziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hypermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do **pozostałych sklepów** zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowywanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. Shops include public pharmacies.

6. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. **Trade warehouses** (wholesale and distribution retail) are the organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie danych ze sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek.

Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny lub budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

9. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities.

Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces are specific areas or structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (260). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w mln zł	27854,9	32658,2	35218,3	39495,7	T O T A L in mln zł
w tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a					of which in trade enterprises ^a
w milionach złotych	8568,8	12722,2	14421,8	14821,1	in million zlotys
w %	30,8	39,0	40,9	37,5	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	10938	13072	14153	15926	PER CAPITA in zł

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (261). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH

IN MILLION ZLOTYS

O G Ó Ł E M | **15325,0** | **20675,1** | **22162,0** | **24094,7** | **T O T A L**

W ODSETKACH

IN PERCENT

O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Towary konsumpcyjne	79,5	91,2	95,0	93,9	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	17,0	12,6	14,9	15,8	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	3,0	1,6	1,6	1,8	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe.....	59,5	77,0	78,5	76,3	non-foodstuffs
Towary niekonsumpcyjne	20,5	8,8	5,0	6,1	Non-consumer goods

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern trade enterprises (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (262). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE OF COMMODITIES IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH

IN MILLION ZLOTYS

O G Ó Ł E M | **24636,5** | **34080,6** | **33764,1** | **38605,5** | **T O T A L**

W ODSETKACH

IN PERCENT

O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Żywność i napoje bezalkoholowe	10,1	10,6	6,8	9,6	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe.....	3,4	2,3	2,3	4,1	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	86,5	87,1	90,9	86,3	Non-foodstuffs goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (263). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Sklepy	23828	24456	24306	23195	Shops
Domy towarowe	6	4	4	6	Department stores
Domy handlowe	18	14	13	13	Trade stores
Supermarkety	258	423	430	455	Supermarkets
Hipermarkety	40	44	44	40	Hypermarkets
Sklepy powszechne	380	317	305	321	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	1627	2323	2475	2565	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	21499	21331	21035	19795	Other shops ^b
Stacje paliw	735	690	627	732	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne do działu, ust. 9. Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes to the chapter, item 9. According to location of shop/petrol station. b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (264). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	664	739	786	814	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	287	258	240	247	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	536729	785741	879843	1004688	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which from:
z produkcji gastronomicznej	430937	663950	754352	863689	catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	50699	74323	71454	73069	the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (265). **MAGAZYNY HANDLOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				Secured warehouses:
liczba	1760	1948	1771	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	1434,6	1544,8	1787,9	storage area in thous. m ²
Magazyny zadaszone:				Roofed warehouses:
liczba	260	272	270	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	126,8	185,3	232,1	storage area in thous. m ²
Place składowe:				Storage sites:
liczba	270	353	275	number
powierzchnia składowa w tys. m ²	824,5	873,9	737,1	storage area in thous. m ²
Silosi i zbiorniki:				Siloes and reservoirs:
liczba	427	278	341	number
pojemność w dam ³	101,7	50,4	264,9	capacity in dam ³

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność hurtową o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

a Data concern enterprises conducting wholesale activity employing more than 9 persons.

TABL. 7 (266). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	186	178	175	175	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	167	166	164	164	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	1643,7	1446,7	1445,4	1422,9	area in thous. m ²
w tym sprzedażowa.....	941,0	834,8	817,4	813,6	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej.....	9763	7075	6683	6626	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie ...	5604	3240	3193	3125	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku).....	90	122	115	111	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł.....	23264,1	19431,4	19864,0	15830,6	Annual receipts from marketplace fees in thous. zł

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically.

Uwagi metodologiczne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 395,).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobow i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobow i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);

Methodological notes

1. The financial results of enterprises are presented and adjusted to the Accounting Act dated 29 XI 1994 (uniform text Journal of Laws 2018 item 395).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, National Investment Funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services), including products' donations;
- 2) net sales revenues of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, reversed from social activities, reversed from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights, revenues related to random events;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on time deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e., the total cost decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;

- 3) pozostałe koszty operacyjne obejmują: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na prawne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży: produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

6. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

7. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznaných ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

8. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

9. Relacje ekonomiczne obliczono następująco:

- 1) **wskaznik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaznik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

- 3) other operating costs comprise: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e., surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future legal liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge, loss related to random events;

- 4) financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment the surplus of foreign exchange losses over gains.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of: products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

6. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons and other payments resulting from separate regulations.

7. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part — the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

8. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

9. The economic relations presented were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) wskaźnik płynności finansowej:

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

10. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje (środki pieniężne i papiery wartościowe), rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

11. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne.

Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych — kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych — fundusz założycielski,
- w spółdzielniach — fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych — kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

Kapitał zagraniczny to kapitał wniesiony do przedsiębiorstwa w postaci środków finansowych (gotówka, akcje, obligacje), rzeczowych aktywów trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu, nieruchomości) oraz wartości niematerialnych i prawnych (patenty, licencje) przez podmiot zagraniczny. Do podmiotów zagranicznych zalicza się:

- osoby prawne z siedzibą za granicą,
- osoby fizyczne nieposiadające obywatelstwa polskiego,

3) financial liquidity ratio of:

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities excluding special funds,
- **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditures) to short-term liabilities excluding special funds.

10. Current assets include: stocks and short-term dues: investments (cash equivalents, short-term securities), inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

11. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock).

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital — in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies,
- founders' capital — in state owned enterprises,
- participation fund — in cooperatives,
- owners' capital — in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

Foreign capital is capital transferred to an enterprise by a foreign entity as financial means (cash, shares, bonds), tangible fixed assets (machinery, technical equipment, transport equipment, real estate) and intangible fixed assets (patents, licences). A foreign entity includes:

- legal person with the head office located abroad,
- natural person that do not have Polish citizenship,

— jednostki organizacyjne niebędące osobą prawną z siedzibą za granicą.

12. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe — gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

— organizational entities without legal personality with the head office located abroad.

12. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities — when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities — when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of its due date).

13. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (267). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
Przychody z całokształtu działalności.....	109544,2	145384,9	148229,7	155862,5
Revenues from total activity				
sektor publiczny.....	#	4290,5	4223,6	4503,4
public sector				
sektor prywatny.....	#	141094,4	144006,0	151359,1
private sector				
w tym:				
of which:				
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług).....	64766,3	86364,4	87703,4	93201,3
Net revenues from sale of products (goods and services)				
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów....	41245,8	55396,3	56235,2	58738,3
Net revenues from sale of goods and materials				
Przychody finansowe.....	1162,4	1037,6	900,0	1427,7
Financial revenues				
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności.....	102339,7	143561,2	138175,0	147219,7
Costs of obtaining revenues from total activity				
sektor publiczny.....	#	4221,1	4247,5	4494,0
public sector				
sektor prywatny.....	#	139340,1	133927,5	142725,7
private sector				
w tym:				
of which:				
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług).....	65008,0	98306,0	91728,7	98034,3
Cost of products sold (goods and services)				
Wartość sprzedanych towarów i materiałów.....	34249,0	42080,9	43086,8	45227,9
Value of goods and materials sold				
Koszty finansowe.....	1597,3	1422,9	1746,9	2118,6
Financial costs				

TABL. 1 (267). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI (dok.)**
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2017
	w mln zł		in mln zł	
Wynik finansowy brutto	7267,4	1824,6	10054,7	8642,8
Gross financial result				
sektor publiczny.....	#	69,5	-23,9	9,4
public sector				
sektor prywatny	#	1755,1	10078,6	8633,4
private sector				
Zysk brutto.....	8294,5	8608,3	10999,9	9954,7
Gross profit				
Strata brutto.....	1027,1	6783,7	945,2	1311,9
Gross loss				
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	1079,1^a	-106,2	1491,3	1427,7
Obligatory encumbrances on gross financial result				
sektor publiczny.....	#	30,5	30,9	27,4
public sector				
sektor prywatny	#	-136,7	1460,3	1400,3
private sector				
W tym podatek dochodowy.....	1079,1	-106,2	1491,3	1427,7
Of which income tax				
Wynik finansowy netto	6188,3	1930,8	8563,5	7215,0
Net financial result				
sektor publiczny.....	#	39,0	-54,8	-18,0
public sector				
sektor prywatny	#	1891,8	8618,3	7233,0
private sector				
Zysk netto.....	7216,2	7599,0	9511,4	8540,3
Net profit				
Strata netto.....	1027,9	5668,2	947,9	1325,3
Net loss				

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 2 (268). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całości kształtu działalności	Koszty uzyskania przychodów z całości kształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	Wynik finansowy netto
		Revenues from total activity	Costs of obtaining revenues from total activity	Gross financial result	Obligatory encumbrances on gross financial result	Net financial result
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	109544,2	102339,7	7267,4	1079,1 ^a	6188,3
TOTAL	2015	145384,9	143561,2	1824,6	-106,2	1930,8
	2016	148229,7	138175,0	10054,7	1491,3	8563,5
	2017	155862,5	147219,7	8642,8	1427,7	7215,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....		610,7	550,9	59,8	7,0	52,8
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł.....		80358,1	75441,1	4917,0	792,5	4124,6
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe.....		64750,8	61626,9	3123,9	450,6	2673,2
of which manufacturing						
Budownictwo		5134,0	4916,7	217,3	39,0	178,4
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a		49621,4	47188,8	2432,6	385,5	2047,1
Trade; repair of motor vehicles ^a						
Transport i gospodarka magazynowa		5280,1	5173,7	106,4	30,4	76,0
Transport and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^a		266,5	533,1	35,7	4,4	31,4
Accommodation and catering ^a						
Informacja i komunikacja		1483,0	1385,1	97,9	19,9	78,0
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa.....		1948,7	1637,7	311,0	51,1	259,9
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^a		2311,0	2197,4	113,6	26,8	86,8
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....		1790,8	1695,1	95,7	15,6	80,2
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^a		5275,1	5065,0	210,1	46,9	163,3
Administrative and support service activities						
Edukacja.....		219,3	209,3	10,1	0,7	9,4
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		968,8	929,3	39,5	5,3	34,1
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		167,1	180,8	-13,7	1,7	-15,4
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		125,6	115,9	9,6	1,1	8,6
Other service activities						

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 4 (270). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
O G Ó Ł E M	2010	93,4	6,6	5,6	34,4	93,4	138,5
T O T A L	2015	98,7	1,3	1,3	35,5	94,6	149,2
	2016	93,2	6,8	5,8	35,8	94,2	148,6
	2017	94,5	5,5	4,6	41,2	95,1	143,4
sektor publiczny..... public sector		99,8	0,2	-0,4	82,9	136,0	171,2
sektor prywatny..... private sector		94,3	5,7	4,8	40,1	94,0	142,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		90,2	9,8	8,7	79,7	153,8	226,8
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł..... Industry		93,9	6,1	5,1	27,0	92,1	148,5
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		95,2	4,8	4,1	30,5	101,1	154,9
Budownictwo		95,8	4,2	3,5	51,0	139,2	201,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		95,1	4,9	4,1	23,8	78,0	151,3
Trade; repair of motor vehicles ^A							
Transport i gospodarka magazynowa		98,0	2,0	1,4	31,8	114,3	136,0
Transport and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^A		93,7	6,3	5,5	34,8	88,0	105,5
Accommodation and catering ^A							
Informacja i komunikacja		93,4	6,6	5,3	57,3	141,7	169,3
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		84,0	16,0	13,3	72,6	80,1	81,1
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^A		95,1	4,9	3,8	150,4	194,4	236,1
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		94,7	5,3	4,5	112,3	193,0	213,8
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^A		96,0	4,0	3,1	83,6	102,8	111,5
Administrative and support service activities							
Edukacja.....		95,4	4,6	4,3	40,6	64,9	67,6
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		95,9	4,1	3,5	41,8	107,8	115,6
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		108,2	-8,2	-9,2	87,2	135,8	144,4
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		92,3	7,7	6,8	11,5	56,6	106,2
Other service activities							

TABL. 5 (271). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
 Stan w dniu 31 XII
 CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
 As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy w tym		
			razem total	materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress
w mln zł					
1	OGÓŁEM 2010	37889,0	11423,8	3294,5	956,9
2	TOTAL 2015	52064,3	15895,4	4522,9	1222,9
3 2016	54206,2	16429,3	5020,4	1371,4
4 2017	57468,4	17193,4	4992,4	1332,8
5	sektor publiczny..... public sector	1788,1	233,3	130,1	47,6
6	sektor prywatny..... private sector	55680,2	16960,1	4862,4	1285,2
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing	214,1	67,6	14,6	9,7
8	Przemysł..... Industry	26959,8	8905,1	4484,9	959,0
9	w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	22750,3	7637,4	3531,5	880,7
10	Budownictwo..... Construction	2863,5	697,2	96,9	229,7
11	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A	14293,7	6804,4	163,7	45,3
12	Transport i gospodarka magazynowa..... Transport and storage	1529,0	110,6	39,6	0,5
13	Zakwaterowanie i gastronomia ^A Accommodation and catering ^A	118,0	7,1	3,5	-
14	Informacja i komunikacja..... Information and communication	506,1	59,5	8,8	16,4
15	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... Financial and insurance activities	1845,3	8,1	-	-
16	Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	1253,2	71,7	6,5	16,6
17	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	1067,5	80,2	19,3	52,0
18	Administrowanie i działalność wspierająca ^A ... Administrative and support service activities	6467,3	353,7	131,9	2,9
19	Edukacja..... Education	34,0	0,4	-	-
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	221,5	7,7	6,7	-
21	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation	55,7	1,8	0,3	0,6
22	Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	39,6	18,3	15,8	0,1

Stocks of which		Należności krótkoterminowe Short-term dues		Inwestycje krótkotermini- nowe Short-term investments	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe Short-term inter-period settlements	Lp. No.
produkty gotowe finished products	towary goods	razem total	w tym z tytułu dostaw i usług of which from deliveries and services			
in mln zł						
2006,5	4985,0	16154,5	13691,5	9395,4	915,3	1
3002,4	6013,1	19421,6	15806,8	10956,6	2641,2	2
3106,8	6731,0	21300,2	16389,2	13061,2	3415,4	3
3135,8	7501,2	21604,4	18132,8	16517,2	2153,4	4
28,6	20,2	553,7	424,9	866,3	134,8	5
3107,2	7481,0	21050,6	17708,0	15650,9	2018,6	6
32,3	9,9	70,0	53,4	75,2	1,3	7
2714,3	634,2	11827,5	9875,7	4903,4	1323,8	8
2511,7	604,3	10373,4	8733,7	4484,5	255,1	9
214,0	136,9	1255,1	1114,6	726,5	184,7	10
136,9	6367,2	5117,4	4523,6	2247,8	124,1	11
0,5	69,2	927,3	712,9	357,3	133,7	12
-	3,4	59,6	43,4	38,9	12,5	13
9,1	25,2	252,4	204,6	171,4	22,8	14
-	7,8	168,9	119,2	1651,5	16,8	15
23,6	24,3	233,8	162,9	798,1	149,6	16
1,0	4,6	402,8	293,5	560,5	24,0	17
4,1	214,4	1115,3	885,9	4848,0	150,2	18
-	0,4	12,2	8,1	20,4	0,9	19
-	0,8	126,5	110,3	80,0	7,3	20
-	0,7	18,8	10,5	33,7	1,5	21
0,1	2,4	16,8	14,2	4,3	0,2	22

TABL. 6 (272). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010	51800,1	23981,7	14377,0	-899,8	6159,2
TOTAL	2015	71208,7	29418,0	30722,2	303,9	1806,1
	2016	75736,7	29915,7	27399,6	711,1	8464,5
	2017	75250,3	30338,2	27846,8	253,9	7124,3
sektor publiczny..... public sector		3939,8	3889,7	507,2	-724,7	-18,0
sektor prywatny..... private sector		71310,5	26448,6	27339,6	978,6	7142,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing		463,1	112,5	221,2	-3,4	52,8
Przemysł..... Industry		49979,6	18746,5	19331,6	1576,6	4051,6
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing		28238,8	10270,1	12042,5	-520,0	2600,3
Budownictwo..... Construction		2110,0	578,5	1128,7	68,3	178,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A		9217,3	2900,5	2649,0	-340,9	2048,0
Transport i gospodarka magazynowa..... Transport and storage		1257,2	1103,6	245,3	-362,1	76,6
Zakwaterowanie i gastronomia ^A Accommodation and catering ^A		160,5	188,6	56,7	-171,2	31,4
Informacja i komunikacja..... Information and communication		733,9	73,3	558,0	-29,6	78,0
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa..... Financial and insurance activities		1902,1	271,5	803,5	17,3	259,9
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities		7184,8	5365,3	1665,4	-154,8	86,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities		819,1	285,0	615,7	-233,7	60,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities		907,8	277,1	366,0	97,8	163,3
Edukacja..... Education		92,6	57,5	63,8	-61,9	9,4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities		260,3	132,8	129,9	-49,5	34,1
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation		147,8	235,0	10,5	-95,6	-15,4
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities		14,2	10,5	1,6	-3,3	8,6

TABL. 7 (273). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES BY OWNERSHIP FORMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate		
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób praw- nych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	2010	18673,5	272,0	593,5	2170,5	4014,3
T O T A L	2015	24159,2	119,5	524,1	4485,5	4486,8
	2016	24586,1	176,4	488,3	4562,8	4702,8
	2017	25138,2	102,7	656,3	4433,7	3973,5
sektor publiczny..... public sector		3768,1	102,4	650,6	5,8	-
sektor prywatny..... private sector		21370,1	0,4	5,7	4428,0	3973,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo..... Agriculture, forestry and fishing		111,9	8,3	40,7	20,8	18,6
Przemysł..... Industry		17535,6	67,8	98,4	2184,7	3405,3
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing		9091,8	56,3	97,2	2101,7	3388,6
Budownictwo..... Construction		392,8	-	-	102,8	10,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A		2223,9	7,9	3,6	666,4	338,8
Transport i gospodarka magazynowa..... Transport and storage		967,5	-	379,8	55,3	32,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^A Accommodation and catering ^A		164,9	-	116,8	32,8	5,3
Informacja i komunikacja..... Information and communication		73,3	0,9	-	34,7	7,4
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa..... Financial and insurance activities		255,1	-	-	6,2	50,5
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities		2570,1	-	1,0	1205,1	15,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities		159,0	17,8	15,9	14,2	27,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities		259,4	-	-	34,3	35,1
Edukacja..... Education		57,4	-	-	38,6	18,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities		132,0	-	-	29,4	-
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... Arts, entertainment and recreation		227,4	-	-	7,9	-
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities		8,0	-	-	0,6	6,8

TABL. 8 (274). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług ^a from deli- veries and services ^a
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2010 40560,3	12646,4	6611,8	27913,9	4898,7	1327,4
TOTAL	2015 53204,2	17953,4	10615,7	35250,8	7316,1	15900,4
	2016 61262,1	24429,5	14357,7	36832,7	8954,3	16354,2
	2017 73029,8	32581,9	18992,7	40448,0	12876,1	17462,3
sektor publiczny.....	2419,1	1319,2	745,8	1100,0	214,3	339,7
public sector						
sektor prywatny	70610,7	31262,7	18246,9	39348,0	12661,8	17122,6
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	208,4	113,3	106,9	95,1	27,1	48,6
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł.....	34576,0	16320,5	5962,7	18255,5	4298,9	8619,7
Industry						
w tym przetwórstwo przemysłowe	19599,6	4834,3	4209,8	14765,3	3867,1	7615,1
of which manufacturing						
Budownictwo	1756,4	323,5	178,6	1432,9	188,6	919,3
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	11080,0	1604,1	1306,1	9475,9	1761,6	6111,9
Trade; repair of motor vehicles ^A						
Transport i gospodarka magazynowa	2173,6	1033,7	557,4	1140,0	139,9	555,0
Transport and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	589,8	477,2	273,4	112,6	30,4	39,0
Accommodation and catering ^A						
Informacja i komunikacja	395,1	94,3	42,4	300,8	92,2	105,5
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	2826,6	549,8	272,6	2276,8	1405,7	137,9
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^A	2038,7	1337,4	1106,0	701,3	104,1	270,7
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	901,6	374,5	189,8	527,1	129,6	168,6
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	15925,4	10118,6	8769,3	5806,8	4630,8	358,4
Administrative and support service activities						
Edukacja.....	104,2	53,9	53,9	50,3	17,4	10,8
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	287,6	90,9	83,5	196,7	32,6	76,3
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	128,0	89,1	89,0	38,9	7,7	17,3
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa	38,4	1,1	1,1	37,3	9,7	23,3
Other service activities						

a Patrz uwagi ogólne działu, ust. 12.

a See general notes to the chapter, item 12.

Uwagi metodologiczne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem.

Podstawę prawną określającą te procesy od 1 I 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowią również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 814, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 486, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 198, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

3. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

4. Na **dochody jednostek samorządu terytorialnego** składają się:

Methodological notes

1. Public finances cover the processes connected with accumulation and allocation of public funds.

The legal basis defining these processes since 1 I 2010 is provided by the Law of 27 VIII 2009 on Public Finances (uniform text Journal of Laws 2016 item 1870, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

In the case of the financial management of local government units, the legal basis is provided also by the following:

- the Law of 8 March 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 446, with later amendments),
- the Law of 5 June 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 814, with later amendments),
- the Law of 5 June 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 486, with later amendments),
- the Law of 13 November 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2016 item 198, with later amendments).

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of the budgets of local government units as well as revenue and costs of local government budgetary establishments.

3. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year, within periods and on the basis of principles defined in the Law on Local Government.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

4. Revenues of local government units comprise:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań, z innych źródeł;
- 2) dotacje:
 - a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - c) otrzymane z funduszy celowych,
 - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

5. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje, m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from the share in receipts from personal and corporate income taxes,
 - b) receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,
 - c) revenue from property, e.g. revenue from renting and leasing,
 - d) funds for the additional financing of own tasks from other sources;
 - 2) grants:
 - a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task fulfilled on the basis of agreements with bodies of the government administration,
 - b) provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the budget of European funds,
 - c) received from the appropriated funds ,
 - d) other grants, including grants based on agreements with bodies of the government administration;
 - 3) general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalization, educational, compensatory, balancing and regional.
- 5. Expenditures of local government units** are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:
- expenditures on wages and salaries (including derivatives),
 - expenditures on the purchase of materials and services,
 - grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,
 - expenditures on debt servicing,
 - expenditures related to granting endorsements and guarantees.

TABLE 1 (275). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**

BUDGET REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Wojewódz- two
		Total	Gminas ^a	Cities with powiat status	Powiaty	Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2010	10010353,8	4709961,8	3019472,8	1496442,7	784476,5
TOTAL	2015	12292078,7	5671696,9	4418877,3	1454477,6	747026,9
	2016	13346689,6	6538116,5	4576198,0	1525110,1	707265,0
	2017	13978842,8	7124486,5	4563850,2	1589080,4	701425,7
Dochody własne		7184712,7	3315010,6	2857383,1	612001,7	400317,3
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udziały w podatku dochodowym		3155344,3	1255401,2	1211262,1	336063,6	352617,4
Share in income tax						
od osób prawnych		408990,7	55555,4	77679,2	11481,4	264274,7
corporate						
od osób fizycznych		2746353,6	1199845,8	1133582,9	324582,2	88342,7
personal						
Podatek od nieruchomości		1499979,8	1006449,1	493530,7	x	x
Tax on real estate						
Podatek rolny		80297,3	79019,0	1278,3	x	x
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych		75963,4	59222,4	16741,0	x	x
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych		114025,1	59177,5	54847,6	x	x
Tax on civil law transactions						
Opłata skarbowa		23493,3	10648,9	12844,4	x	x
Stamp duty						
Dochody z majątku		386225,9	152058,0	202843,1	21147,0	10177,8
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych						
umów o podobnym charakterze		139852,0	71115,3	52404,8	14143,2	2188,7
of which income from renting and leasing as well						
as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań						
pozyskane z innych źródeł		29837,5	14902,9	9159,3	4787,5	987,8
Funds for additional financing of own tasks from						
other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (275). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
BUDGET REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
Dotacje ogółem	3699826,9	2219868,7	912862,5	368771,5	198324,2
Total grants					
Dotacje celowe	3299657,7	2080892,7	843065,5	317668,3	58031,2
Targeted grants					
z budżetu państwa	3156909,6	2021667,9	830524,9	255956,8	48760,0
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	2674424,8	1770471,2	669582,8	187425,8	46945,0
for government administration tasks					
własne	479400,8	249054,4	160617,2	67914,2	1815,0
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	3083,9	2142,2	324,9	616,8	x
realized on the basis of agreements with government administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie porozu- mień między jednostkami samorządu teryto- rialnego	59085,9	32085,2	11809,3	13943,8	1247,6
for tasks realized on the basis of agreements between local government units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych ...	21662,8	12123,4	715,3	3364,4	5459,7
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	61999,4	15016,2	16,0	44403,3	2563,9
for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	69994,0	29710,6	13093,6	6275,9	20913,9
Grants from paragraphs 200 and 620 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	3094303,4	1589607,3	793604,6	608307,2	102784,3
General subvention from the state budget					
W tym część oświatowa	2459806,4	1184598,6	758611,9	484648,4	31947,5
Of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych. Są to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure. Allocations provided under programmes financed with European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget.

TABLE 2 (276). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.**
BUDGET REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	13978842,8	7124486,5	4563850,2	1589080,4	701425,7
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	101687,6	75731,3	157,0	3693,2	22106,1
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	1446,1	1013,6	-	-	432,5
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	75382,0	56975,1	18406,9	-	-
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	421165,2	125910,0	186743,2	70687,8	37824,2
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	711197,2	173519,0	495828,0	27766,4	14083,8
Dwelling economy					
Działalność usługowa	43126,5	6950,5	9137,8	26529,8	508,4
Service activity					
Administracja publiczna	162469,5	45673,3	78810,6	31492,1	6493,6
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa	176903,3	6705,3	68932,7	101253,8	11,5
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobo- wości prawnej oraz wydatki związane z ich po- borem	5170856,9	2590577,0	1842719,1	365118,6	372442,3
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	3329755,0	1644011,4	827303,0	624922,1	233518,5
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	351305,6	190760,5	114361,1	44642,3	1541,6
Education					
Ochrona zdrowia	107578,5	28016,5	34719,4	43744,4	1098,2
Health care					
Pomoc społeczna	482212,9	175674,8	154427,8	152027,3	82,9
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej Other tasks in sphere of social policy	45851,7	5702,0	11310,4	25780,5	3058,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	27440,1	15273,8	6636,0	5264,8	265,4
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	413878,8	280952,8	113107,1	19766,5	52,5
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	31161,9	6738,2	24121,9	70,5	231,3
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	39188,3	28858,5	8605,1	1544,6	180,1
Physical education					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (277). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**
BUDGET EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Wojewódz- two
		Total	Gminas ^a	Cities with powiat status	Powiaty	Voivodship
		w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	2010	10728016,8	5059555,8	3240762,5	1564532,3	863166,2
TOTAL	2015	12363347,8	5568578,9	4599874,3	1445144,8	749749,7
	2016	12906881,5	6292786,6	4472045,9	1495678,7	646370,3
	2017	14083876,1	7191122,6	4624050,8	1622626,6	646076,1
Wydatki bieżące		12065369,1	6101796,5	4054995,5	1388260,8	520316,3
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		1011703,5	332375,0	375899,6	72019,4	231409,6
Grants						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		21996,0	21996,0	-	-	-
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		2622446,1	1850078,8	697024,8	72209,5	3133,0
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		8181465,9	3807945,7	2880960,1	1215776,4	276783,8
Current expenditure of budgetary units						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		4131745,2	1955919,1	1273754,0	760909,9	141162,3
wages and salaries						
w tym osobowe		3765394,5	1778702,7	1170171,9	686614,3	129905,5
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		752006,4	376775,7	226073,0	123811,8	25346,0
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		2703159,3	1163984,9	1199609,0	244374,7	95190,6
purchase of materials and services						
wydatki na obsługę długu		119082,4	32443,7	68973,5	9351,7	8313,6
expenditures on debt servicing						
wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń		2266,5	-	-	1579,0	687,5
payments related to guarantees and endorsements						
Wydatki majątkowe		2018507,0	1089326,1	569055,3	234365,8	125759,8
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		1900032,7	1079735,7	472882,4	232877,6	114537,0
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (278). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2017 R.
BUDGET EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY DIVISION IN 2017

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
O G Ó Ł E M	14083876,1	7191122,6	4624050,8	1622626,6	646076,1
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	169930,6	123450,8	273,0	2460,3	43746,4
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe.....	7022,4	1245,2	-	-	5777,1
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę.....	109978,8	73347,6	36631,2	-	-
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność.....	1769544,0	654418,0	631414,7	242229,6	241481,7
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	523488,7	175410,5	310786,6	12553,6	24738,0
Dwelling economy					
Działalność usługowa	82929,3	17564,6	37525,4	21562,5	6276,8
Service activity					
Administracja publiczna	1370783,7	663262,8	388579,3	193795,3	125146,3
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa	297107,1	78120,2	115439,3	102163,9	1383,7
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego ^b	119341,8	32702,2	68974,4	9351,7	8313,6
Public debt servicing ^b					
Różne rozliczenia	127013,3	89930,0	26953,8	9263,3	866,2
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie.....	3899791,7	2129236,2	1234 230,6	498606,4	37718,5
Education					
Ochrona zdrowia	167742,0	50548,7	50941,6	47975,2	18276,5
Health care					
Pomoc społeczna	901021,9	389786,2	323729,2	178630,8	8 875,6
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	132186,1	11665,3	29984,3	68072,9	22463,6
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza.....	267084,2	62798,0	108837,9	93376,5	2071,9
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska.....	887658,5	590527,4	281145,6	15933,1	52,4
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	439612,4	188106,1	160223,2	11210,1	80073,0
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	307295,2	148773,3	144015,3	6389,5	8117,2
Physical education					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Includes public debt servicing and associated current expenditure of budgetary units.

TABL. 5 (279). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
 REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY
 ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status
		w tys. zł		in thous. zł
Przychody	2016	218312,9	199984,2	18328,7
Revenue	2017	208052,1	188387,5	19664,6
w tym: of which:				
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątko- wych i usług		140792,9	121691,8	19101,1
Revenue from sale of products, asset components and services				
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b Grants from local government units budgets ^b		21975,9	21975,9	-
Koszty	2016	215973,6	198058,7	17914,8
Costs	2017	207858,8	188358,6	19500,1
w tym: of which:				
Materiały i usługi		75855,5	68796,6	7058,9
Materials and services				
Podatek dochodowy od osób prawnych		616,4	616,4	-
Corporate income tax				
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego	2016	1479,0	1479,0	-
Surplus payments to local government units budgets	2017	1160,3	1054,9	105,4

^a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

^a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. ^b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

Uwagi metodologiczne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości – MSR, wprowadzone od 1 I 2005 r.).

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie)

Methodological notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as land and civil engineering works), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, movables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets as well as livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that used International Accounting Standards – IAS implemented since 1 I 2005).

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (exclud-

i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
 — osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne — ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonych w końcu i na początku danego roku.

4. Podziału nakładów inwestycyjnych według regionów, województw i podregionów dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2018, poz. 395).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia). Przez wartość brutto środków trwałych według stanu w dniu 31 XII 2015 w bieżących cenach ewidencyjnych należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. — wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. — wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. — również wycenę według wartości godziwej.

3. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co

ing private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
 — legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

4. The division of investment outlays by regions, voivodships and subregions was made on the basis of the actual location of the investment.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready, for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 co-operative ownership right to residential-premise and co-operative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance Act of Accounting dated 29 IX 1994 (uniform text Journal of Laws 2018, item 395).

2. The **gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation). The gross value of fixed assets as of 31 XII 2015 at current book-keeping prices is understood: — within the scope of fixed assets designated for exploitation:

- before 1 I 1995 — the value at replacement prices of September 1994,
- after 1 I 1995 — the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 - also revaluation according to fair value.

3. Data by sections of the NACE rev. 2, were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that

oznacza, że wszystkie środki trwale danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwale użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartość dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób — opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych — ustalono szacunkowo.

5. Podziału środków trwałych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) w układzie województw dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

6. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale, od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy. (stado podstawowe).

classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations, was estimated.

5. The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections by voivodships was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

6. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and places, since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as cooperative right to non-residential (utilitarian) premise,
 - b) civil engineering works (excluding detailed meliorations);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and endowments;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (280). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2016	2017
	w mln zł		in mln zł
O G Ó Ł E M T O T A L	13704,4	14292,8	14364,5
sektor publiczny public sector	6922,5	3150,7	3611,6
sektor prywatny..... private sector	6781,9	11142,1	10752,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	257,0	313,3	355,3
Przemysł Industry	6317,5	6765,0	5861,2
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	2359,8	4248,8	3974,5
Budownictwo..... Construction	322,1	293,2	329,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A Trade; repair of motor vehicles ^A	1225,0	1120,7	1395,2
Transport i gospodarka magazynowa ^b Transport and storage ^b	1992,5	1893,6	2127,5
Zakwaterowanie i gastronomia ^A Accommodation and catering ^A	102,8	105,0	92,1
Informacja i komunikacja Information and communication	71,9	231,7	176,8
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	170,0	115,9	138,8
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	1713,0	1859,9	1940,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna..... Professional, scientific and technical activities	116,0	244,7	227,9
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities	76,8	208,2	405,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	322,6	239,7	217,0
Edukacja Education	415,6	300,4	396,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna..... Human health and social work activities	282,1	300,1	360,0
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	296,2	284,4	297,7
Pozostała działalność usługowa..... Other service activities	23,3	17,0	41,7

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (281). **NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2016	2017
	w mln zł		in mln zł
O G Ó Ł E M	8071,5	9221,6	8488,7
T O T A L			
sektor publiczny..... public sector	3774,7	916,2	931,9
sektor prywatny..... private sector	4296,9	8305,4	7556,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32,3	31,8	56,0
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł..... Industry	5628,2	6513,1	5434,1
w tym przetwórstwo przemysłowe	2243,0	4123,7	3720,8
of which manufacturing			
Budownictwo..... Construction	225,5	226,1	205,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	969,5	908,1	1015,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa	265,5	472,2	531,9
Transport and storage			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	76,4	84,8	65,5
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja	48,7	213,7	140,4
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	91,2	110,0	133,4
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	379,9	184,7	228,3
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	42,1	91,0	117,6
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	59,0	181,9	238,7
Administrative and support service activities			
Edukacja..... Education	21,5	6,2	15,9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	168,2	138,3	245,4
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	62,4	56,7	55,1
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa	1,2	3,2	5,4
Other service activities			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (282). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2010	7589,5	2968,5	4045,6	463,7
TOTAL	2016	12177,8	5575,2	5324,1	629,9
	2017	10792,5	3736,5	5732,1	714,6
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		61,8	43,9	13,5	4,3
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł.....		8552,4	2865,5	4909,9	178,6
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		3441,3	682,4	2601,2	145,4
of which manufacturing					
Budownictwo		147,6	89,2	32,7	23,8
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A		746,9	273,5	310,5	156,4
Trade; repair of motor vehicles ^A					
Transport i gospodarka magazynowa		208,0	32,4	40,5	134,5
Transport and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^A		53,6	24,1	27,9	1,7
Accommodation and catering ^A					
Informacja i komunikacja		62,7	14,6	45,7	2,3
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....		95,0	38,8	51,8	4,4
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^A		206,3	168,1	14,7	23,1
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		114,8	28,9	81,6	3,5
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^A		224,4	7,7	40,3	176,3
Administrative and support service activities					
Edukacja.....		16,1	11,7	3,5	0,9
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		244,8	108,0	132,5	3,9
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....		52,6	26,0	26,2	0,3
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		5,4	4,1	0,8	0,4
Other service activities					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (283). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2016	2017
	w mln zł		in mln zł
O G Ó Ł E M	143972,5	228054,7	238275,5
T O T A L			
sektor publiczny..... public sector	52715,9	73755,9	78262,7
sektor prywatny..... private sector	91256,6	154298,8	160012,8
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9729,6	11004,5	11309,5
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł..... Industry	52117,2	85549,2	89271,2
w tym przetwórstwo przemysłowe	29739,0	42310,0	44221,2
of which manufacturing			
Budownictwo	2200,1	2774,6	2726,5
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	8150,2	12712,7	13637,9
Trade; repair of motor vehicles ^A			
Transport i gospodarka magazynowa ^b	19716,1	40940,1	42832,9
Transport and storage ^b			
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	975,1	1892,9	1598,3
Accommodation and catering ^A			
Informacja i komunikacja	2565,7	3986,9	4085,9
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	1010,0	1305,2	1939,7
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^A	31389,9	41731,6	43020,5
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1071,2	2098,8	2317,1
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^A	887,7	1469,4	1472,1
Administrative and support service activities			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4002,1	6725,5	7034,5
Public administration and defence; compulsory social security			
Edukacja.....	4809,4	7285,5	7959,5
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2781,4	4218,8	4542,2
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2263,8	3891,0	4034,7
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa	303,0	468,0	492,9
Other service activities			

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (284). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2016	2017
	w mln zł		in mln zł
OGÓŁEM	74005,2	116579,8	121632,1
TOTAL			
sektor publiczny.....	19905,6	13695,8	15287,3
public sector			
sektor prywatny	54099,6	102884,0	106344,8
private sector			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	499,8	752,9	908,0
Agriculture, forestry and fishing			
Przemysł.....	47158,9	77873,7	81323,0
Industry			
w tym przetwórstwo przemysłowe	28258,9	40087,8	42041,4
of which manufacturing			
Budownictwo	1699,2	1734,7	1624,1
Construction			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	5913,0	9548,0	10319,0
Trade; repair of motor vehicles ^Δ			
Transport i gospodarka magazynowa	2692,0	4576,6	4797,4
Transport and storage			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	802,7	1327,6	1291,4
Accommodation and catering ^Δ			
Informacja i komunikacja	2324,5	3567,3	3638,6
Information and communication			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	903,7	1142,9	1767,3
Financial and insurance activities			
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8188,4	9815,9	9499,2
Real estate activities			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	464,4	1045,6	1154,3
Professional, scientific and technical activities			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	312,8	526,0	401,1
Administrative and support service activities			
Edukacja.....	393,4	357,7	357,8
Education			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1879,4	2934,8	3128,4
Human health and social work activities			
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	737,7	1322,7	1370,0
Arts, entertainment and recreation			
Pozostała działalność usługowa	35,3	53,4	52,6
Other service activities			

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

Uwagi metodologiczne

1. **Rachunki regionalne** opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r., z późn. zm.).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. **Produkt krajowy brutto** przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. **Wartość dodana brutto** mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. **Produkcja globalna** obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

6. **Zużycie pośrednie** obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty

Methodological notes

1. **Regional accounts** were compiled according to the principles of the European System of Accounts (the ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013 with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. **Gross domestic product** presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

4. **Gross value added** measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. **Gross output** includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. **Intermediate consumption** includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business,

gieldowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycy Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabywczych.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. **Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych** składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

9. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe;
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nieryn-

stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. **Gross primary income in the households sector** is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

9. **Gross disposable income in the households sector** is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

10. Grouping regional accounts data by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services) and keeping accounting books);
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity;
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose out-

kowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora;

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytutki).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytutki przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2014–2016 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

14. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2017 rok” z dnia 3 X 2018 r., dostępnej na stronie <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-produktu-krajowego-brutto-za-2017-rok,9,4.html>.

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

put is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector;

- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

12. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing prostitution services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting prostitution, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from the regional accounts for the years 2014–2016 were changed in relation to those previously published as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). The changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.

14. Detailed description of the changes, introduced in the national accounts can, be found in the CSO news release “Revised estimate of gross domestic product for the year 2017” of 3 X 2018, available at website <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2017,7,4.html>.

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication “Kompendium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

U w a g a

Dane za lata 2010-2015 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji rocznika; patrz uwagi ogólne do działu, ust. 12.

N o t e

Data for the years 2010-2015 were changed in relation to published in previous edition of the yearbook; see general notes to the chapter, item 12.

TABL. 1 (285). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016	2010	2015	2016
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M..... TOTAL	88485	109397	112473	x	x	x
W tym wartość dodana brutto..... Of which gross value added	77908	97060	99354	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych..... non-financial corporations	36093	48399	49089	46,3	49,9	49,4
instytucji rządowych i samorządowych general government	12165	14366	14894	15,6	14,8	15,0
gospodarstw domowych..... households	26481	30400	31118	34,0	31,3	31,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	2846	2844	3281	3,7	2,9	3,3
Przemysł..... Industry	22761	30628	31094	29,2	31,6	31,3
w tym przetwórstwo przemysłowe..... of which manufacturing	16151	22562	23259	20,7	23,2	23,4
Budownictwo Construction	5755	6606	5945	7,4	6,8	6,0
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a ; transport i gospodarka ma- gazynowa; zakwaterowanie i gastro- nomia ^a ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^a ; trans- portation and storage; accommodation and catering ^a ; information and com- munication	20807	25703	26444	26,7	26,5	26,6
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa; obsługa rynku nieruchomości ^a ... Financial and insurance activities; real estate activities	7222	8199	8858	9,3	8,4	8,9
Pozostałe usługi ^a Other services ^a	18518	23079	23730	23,8	23,8	23,9
NA 1 MIESZKAŃCA ^b..... PER CAPITA ^b	34747	43790	45199	x	x	x

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2, pkt 1). b W złotych.
a See general notes to Yearbook, item 2, point 1). b In zlotys.

TABL. 2 (286). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
 BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna.....	169447	211976	219469	Gross output
Zużycie pośrednie	91539	114916	120115	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	77908	97060	99354	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	32633	39077	41189	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto.....	45032	57851	58134	Gross operating surplus

TABL. 3 (287). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
 NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	60283	70925	74272	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	23673	28390	29847	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	60980	70362	74170	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	23946	28165	29806	per capita in zł

Uwagi metodologiczne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 997) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

Methodological notes

Presented data concern entities of the national economy entered in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics dated 29 VI 1995 (uniform text Journal of Laws 2018 item 997) and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 30 XI 2015 (Journal of Laws item 2009) on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (288). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^b	2016 ^b	2017	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	230908	241462	243280	245855	T O T A L
sektor publiczny.....	6611	6595	6576	6266	public sector
sektor prywatny	224297	234614	236268	238996	private sector
z liczby ogółem:					of total number:
Przedsiębiorstwa państwowe	9	2	3	3	State owned enterprises
Spółki.....	30113	37102	38890	40514	Companies
w tym:					of which:
handlowe	14198	20084	21771	23316	commercial
cywilne.....	15751	16816	16912	16989	civil
Spółdzielnie	954	981	1028	1033	Cooperatives
Fundacje.....	681	1175	1294	1442	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	5967	7020	7290	7476	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.....	180144	180255	179695	180512	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale na sektory własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b In the division by sector of ownership – excluding entities for which the information on the form of ownership does not occur in the REGON register.

TABL. 2 (289). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółdzielnie cooperatives
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
					w tym of which	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
				jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury						
OGÓŁEM 2010	230908	50764	9	14198	28	2722	15751	954	180144	
TOTAL 2015	241462 ^b	61207	2	20084	20	3288	16816	981	180255	
..... 2016	243280 ^b	63585	3	21771	19	3382	16912	1028	179695	
..... 2017	245855^b	48354	3	23316	20	3525	16989	1033	180512	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	4022	612	-	183	4	29	70	160	3340	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł.....	29927	4693	2	4451	7	807	3001	140	22233	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe.....	28390	4059	2	3876	7	760	2872	133	21459	
of which manufacturing										
Budownictwo.....	25442	2339	1	2137	1	224	1266	115	21837	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	64763	7382	-	7083	2	1473	6544	228	50837	
Trade; repair of motor vehicles ¹										
Transport i gospodarka magazynowa.....	15424	985	-	962	1	133	686	11	13753	
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia.....	5982	658	-	589	1	125	1062	14	4262	
Accommodation and catering ²										
Informacja i komunikacja.....	7003	1203	-	1184	1	107	431	5	5369	
Information and communication										
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	6763	798	-	602	-	38	273	45	5692	
Financial and insurance activities										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 2 (289). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which						spółdzielnie cooperatives
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
					razem total	w tym of which				
			jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury							
Obsługa rynku nieruchomości ^a	9995	7466	-	1300	2	164	341	242	2188	
Real estate activities										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	22474	2568	-	2435	1	199	1406	25	18500	
Professional, scientific and technical activities										
Administrowanie i działalność wspierająca ^a	6439	1068	-	1023	-	145	448	25	4923	
Administrative and support service activities										
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.....	2164	2159	-	1	-	-	-	-	5	
Public administration and defence; compulsory social security										
Edukacja.....	8643	4139	-	303	-	16	259	9	4245	
Education										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	14807	1176	-	660	-	20	487	5	13144	
Human health and social work activities										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	4448	2330	-	212	-	18	283	5	1835	
Arts, entertainment and recreation										
Pozostała działalność usługowa.....	17543	8762	-	181	-	25	432	4	8349	
Other service activities										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (290). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a		
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpo- wie- dzial- nością with limited liability	razem total	w tym of which	
						jawne unlimi- ted partner- ships	koman- dytowe limited partner- ships
OGÓŁEM	2010 14198	11702	434	11268	2496	2155	260
TOTAL	2015 20084 ^b	16666	462	16204	3418	2387	843
	2016 21771 ^b	18071	464	17607	3700	2393	1116
	2017 23316^b	19304	474	18830	4012	2413	1398
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	183	170	2	168	13	6	6
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł.....	4451	3712	163	3549	739	504	223
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe	3876	3196	154	3042	680	474	198
of which manufacturing							
Budownictwo	2137	1763	43	1720	374	146	213
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [□]	7083	5713	90	5623	1370	1027	332
Trade; repair of motor vehicles ^{□□}							
Transport i gospodarka magazynowa	962	796	5	791	166	124	42
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia [□]	589	503	9	494	86	59	23
Accommodation and catering [□]							
Informacja i komunikacja	1184	1086	25	1061	98	49	45
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa.....	602	517	35	482	85	39	39
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^{□□□}	1300	996	25	971	304	112	172
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2435	2108	40	2068	327	106	142
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca [□]	1023	917	10	907	106	53	46
Administrative and support service activities							
Edukacja.....	303	256	-	256	47	21	25
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	660	423	3	420	237	143	55
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.....	212	187	24	163	25	8	17
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa	181	148	-	148	33	14	18
Other service activities							

a W województwie łódzkim wśród spółek osobowych zarejestrowanych było: w 2016 r. — 93 spółki partnerskie i 98 komandytowo-akcyjne, w 2017 r. — 103 spółki partnerskie i 98 komandytowo-akcyjnych. b W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a There were 84 professional partnerships as well as 104 joint-stock limited partnerships in 2015 and 93 professional partnerships as well as 98 joint-stock limited partnerships in 2016 registered in Łódzkie voivodship. b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 4 (291). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL STATUS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
			spółki companies						
			razem total	w tym of which					
				handlowe commercial		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability		
razem total	akcyjne joint stock								
OGÓŁEM	2010	25165	1585	897	13	748	683	6	22604
TOTAL	2015	20326 ^b	2196	1772	13	1502	416	3	17316
	2016	20374 ^b	2451	2034	14	1667	412	56	17022
	2017	20309^b	2304	1921	9	1565	381	14	17210
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		199	16	14	-	11	1	-	183
Agriculture, forestry and fishing									
Przemysł		1914	238	234	3	194	60	-	183
Industry									
w tym przetwórstwo przemysłowe		1833	259	200	3	162	59	-	1572
of which manufacturing									
Budownictwo		3033	259	229	-	174	30	-	2774
Construction									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [□]		4524	496	404	1	331	92	14	4011
Trade; repair of motor vehicles [□]									
Transport i gospodarka magazynowa		1408	133	105	-	87	28	-	1275
Transportation and storage									
Zakwaterowanie i gastronomia [□]		624	97	64	-	53	33	-	527
Accommodation and catering [□]									
Informacja i komunikacja		921	98	95	-	87	3	-	822
Information and communication									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		495	77	65	-	53	12	-	418
Financial and insurance activities									
Obsługa rynku nieruchomości ^{□□□}		508	152	133	-	95	18	-	230
Real estate activities									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2094	321	285	1	244	36	-	1766
Professional, scientific and technical activities									
Administrowanie i działalność wspierająca [□]		832	152	134	3	118	18	-	679
Administrative and support service activities									
Edukacja		798	42	30	-	23	12	-	581
Education									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1097	72	59	-	40	13	-	1018
Human health and social work activities									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		408	29	23	1	17	6	-	308
Arts, entertainment and recreation									
Pozostała działalność usługowa		1437	57	38	-	31	19	-	1002
Other service activities									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.

TABL. 5 (292).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL STATUS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	spółki companies				cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives	
			w tym of which			z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
			handlowe commercial		akcyjne joint stock				
			razem total						
OGÓŁEM..... 2010	15229	741	165	9	104	575	15	14283	
TOTAL 2015	17946 ^b	470	197	8	109	273	11	16898	
2016	18144 ^b	633	373	9	241	260	8	17198	
2017	17379 ^b	755	490	10	366	265	8	15934	
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing	139	3	1	-	1	2	2	134	
Przemysł Industry	1786	130	89	4	72	41	-	1651	
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1708	107	73	1	61	34	-	1597	
Budownictwo Construction	2284	53	30	-	24	23	1	2227	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych [□] Trade; repair of motor vehicles ^{□□}	5622	253	169	1	131	84	1	5364	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1207	30	23	-	13	7	-	1177	
Zakwaterowanie i gastronomia [□] Accommodation and catering [□]	554	29	12	-	10	17	-	524	
Informacja i komunikacja Information and communication	445	29	23	1	19	6	-	416	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financials and insurance activities	611	30	25	0	17	5	-	579	
Obsługa rynku nieruchomości ^{□□□} Real estate activities	199	40	27	0	18	13	-	149	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	1377	66	41	1	30	25	1	1301	
Administrowanie i działalność wspierająca [□] Administrative and support service activities	650	25	16	-	9	9	2	621	
Edukacja Education	877	12	4	-	2	8	-	375	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	588	27	15	-	8	12	1	559	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	247	13	7	3	4	6	-	209	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	786	15	8	-	8	7	-	648	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według rodzajów działalności nie uwzględniono podmiotów, które w rejestrze REGON nie mają wpisanego rodzaju przeważającej działalności.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b The division by the kind of activities does not include entities, which have not registered the predominant kind of activity in the REGON register.